

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 448
Παρασκευή
5 Οκτωβρίου 1990
Δρχ. 200

Εσείς τι προτιμάτε; ΚΟΥΡΟ ή ΚΟ(Υ)ΡΗ;

**ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ: Ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ
ΣΕ ΟΡΙΑΚΗ ΚΡΙΣΗ**

**ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ
ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ**

ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΠΟΣΙΑΖΕΤΑΙ

**Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΔΕΝ ΕΛΕΓΧΕΙ
ΟΥΤΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

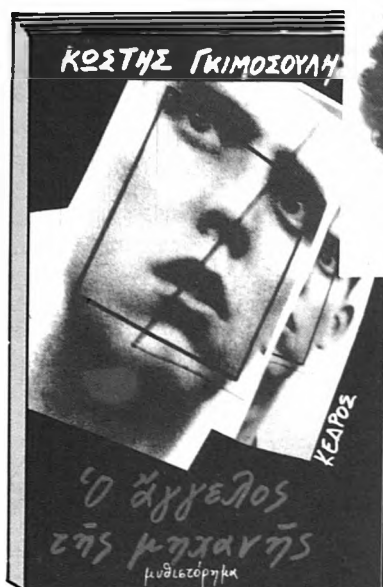
Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΚΟΛΠΟ

ΕΡΕΥΝΑ: ΠΟΥ ΣΥΜΠΙΠΤΟΥΝ;

ΑΝΑΡΟΥΛΑΚΗΣ • ΔΙΖΗ • ΚΑΡΑΓΚΟΥΛΕΣ • ΚΑΡΓΑΚΟΣ
ΚΟΛΟΖΩΦ • ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ • ΚΥΡΚΟΣ • ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΝΤΑΚΗΣ • ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ • ΜΠΙΣΤΗΣ • ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
ΠΑΠΑΡΗΓΑ • ΠΙΤΣΙΩΡΛΑΣ • ΠΟΛΥΖΟΣ • ΡΑΠΤΗΣ • ΣΗΜΙΤΗΣ

Μετά την Ολυμπιάδα επιστρέφουν και τα Ελγίνεια

κυκλοφορούν

εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

ΚΩΣΤΗΣ ΓΚΙΜΟΣΟΥΛΗΣ

«Ο άγγελος της μηχανής»

ΑΛΕΞ. ΚΟΣΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τα δύο φορέματα

ΣΠΥΡΟΣ ΠΛΑΣΚΟΒΙΤΗΣ

Η κυρία της βιτρίνας

ΑΡΗΣ ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ

Ο τρόμος του κενού

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

ΣΕ ΛΙΓΕΣ μέρες οι δημότες της χώρας καλούνται να προσέλθουν στις κάλπες για να εκλέξουν τις νέες δημοτικές αρχές.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για μια διαδικασία που συντελείται εν πολλοίς ερμην των δημοτών, όλων των πολιτικών παρατάξεων και κάθε άλλο βέβαια παρά αφορά επιλογές που έχουν να κάνουν με τα πραγματικά προβλήματα των δήμων και κοινοτήτων.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ για τις τρεις πόλεις της Αθήνας, του Πειραιά και της Θεσσαλονίκης η «δημοτική μάχη» αποτελεί πολύ αραιό προπέτασμα καπνού για να κρύψει την πολιτική σημασία της αναμέτρησης και τις πολιτικές συμφωνίες κορυφής.

ΚΑΙ Η ΜΕΝ ΝΔ προσέφυγε στις υπηρεσίες του «Ποσειδόμονο» Τρίτη για να βγει από το αδιέξοδο εξεύρεσης άλλου κατάλληλου υποψηφίου δημάρχου στην Αθήνα. Το κόμμα του 47%! Κι αφού ο κ. Κούβελας κατήγγειλε τον β' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης προς δόξαν της αποκέντρωσης, της περιφερειακής ανάπτυξης και τοπικής δημοκρατίας.

ΟΙ ΔΕ «προοδευτικές και δημοκρατικές δυνάμεις» αφού ποδοπάτησαν όλες τις «τοπικές κοινωνίες» τις οποίες εκκολάκευαν μέχρι αηδίας προσήλθαν γεμάτες υποκριτικά χαμογέλα στην τράπεζα των διαπραγματεύσεων για να διαμοιράσουν τις διαθέσιμες θέσεις.

ΕΙΝΑΙ να απορεί κανείς πως οι δυο αλληλουποβλεπόμενοι εταίροι τολμούν να πιστεύουν ότι θα πείσουν την εκλογική

τους βάση για ένα εγχείρημα σκοπιμότητας, όταν συνυπάρχουν δίκαιοι και άδικοι, αυριανιστές και ΕΑΡΙνοί, δογματικοί και εκσυγχρονιστές, οικολόγοι και ρυπαντές, κάθε καρδιάς καρδί σ' αυτό το απαράμιλλο συνονθύλευμα.

ΠΡΟΧΕΙΡΑ προγράμματα που φτιάχθηκαν στο πόδι για να δικαιολογήσουν γενικότερες πολιτικές κινήσεις και ευκαιριακές συμπράξεις δεν προσφέρουν βέβαια σοβαρές εναλλακτικές λύσεις στα τεράστια προβλήματα των πόλεων και της Αθήνας — της νεκρής αυτής πόλης επί των ερείπων της οποίας πολλοί μεν θρηνούν, ολίγα δε πράττουν. ΟΤΑΝ μαλιστα η χώρα έχει βυθιστεί σε μια διαρκή οικονομική κρίση.

ΟΤΑΝ κυβέρνηση και συνδικάτα βγαίνουν βαρειά τραυματισμένα σε κύρος και αξιοπιστία από μια σύγκρουση που ζημιώσε όλους.

ΟΤΑΝ οι δημοσίες και δημοτικές υπηρεσίες προσφέρουν λίγες και χαμηλής ποιότητας υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο.

ΟΤΑΝ μπαινουμε σε μακροχρόνια περίοδο λιτότητας χωρίς εγγυησείς καλύτερων ημερών.

ΟΤΑΝ ολοκληρώνεται η οικολογική καταστροφή.

ΟΤΑΝ, ΟΤΑΝ...

ΤΙ επιλογές έχουν λοιπόν μπροστά τους οι δύσμοιροι δημότες και τι μπορούν να περιμένουν;

ΚΑΙ ΔΕΝ είναι αυτό ένα ακόμα τραγικό δείγμα της πολιτικής μας ένδειας και του αφοπλισμού των δημοτών στην προκειμένη περίπτωση από κάθε αυτόνομη και δημιουργική πρωτοβουλία; Άδετε...

ΠΕΡΙ ΕΧΟ ΜΕΝΑ

- Περίοδος Β
- Χρόνος 17ος
- Τεύχος 448

Παρασκευή 5 Οκτωβρίου 1990
δρχ. 200

**ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ**

Δημοχάρους 60 • 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.49.300
72.32.819 - 72.48.240
FAX: 72.26.107 - TELEX: 214179 ANTI

ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Η κάθαρση στο βωμό σκοπιμότητων	9
ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ	
Κυριακή 14 Οκτωβρίου: «Κακώσεις» πολιτών	12
ΕΡΕΥΝΑ: Επικάρα ερωτήματα σε πρόσωπα της επικαιρότητας	15
Ξ. ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ	
Οι «τοπικές κοινωνίες» εξέπνευσαν	20
ΧΡ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ	
ΠΑΣΟΚ: Δείγματα αυτοχειρίας	22
ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ	
ΣΥΝ: Οι συμμαχίες και η κρίση	25
ΜΠΟΣΤ	
Απίστευτα και όμως αληθινά	30
Θ. ΠΑΠΑΜΑΡΓΑΡΗΣ	
Κυβέρνηση, Κόμματα και Συνδικάτα: Οι νέες πραγματικότητες	33

Κ. ΤΣΑΛΟΓΛΟΥ	
Συνδικαλισμός ή συντήρηση;	36
Ν. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ	
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ: Ριζικές αλλαγές	40
Π. ΒΑΛΤΙΝΟΣ	
ΕΣΣΔ: Ο τρίτος δρόμος για την αγορά	42
Τ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Ο μεγαλομάνης τύραννος της Μεσοποταμίας	44
ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	
Θυ δει γελάν και μετεωρίζεσθαι	54
Α. ΜΠΕΔΕΖΙΝΗΣ	
Ο Νίκος Καρούζος και τα «κριτήριά» του	55
Η. ΚΑΝΕΛΛΗΣ	
Τ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ: Έτσι είναι ο πόλεμος	56
Δ. ΦΙΛΙΠΠΗΣ	
ΜΟΡΑΒΙΑ: Το δράμα της πλήξης	58
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Η ζωή μετά το παλιρροϊκό απεργιακό κύμα...	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
Δ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ	
ΛΟΓΟΥ ΧΑΡΙΝ	8
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	10
ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΙΔΩΡΑΣ	24
ΑΝΤΙΑΔΑΟΙ	39
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	48
ΔΙΔΑΛΟΓΟΣ	60
ΒΙΒΛΙΟ	62
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	65

Η ζωή μετά το παλιρροϊκό απεργιακό κύμα

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ της υγείας του Ανδρέα Παπανδρέου βελτιώνεται... Τα δυο γερμανικά κράτη, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και η Λαϊκή Δημοκρατία της Γερμανίας, ενώθηκαν... Ο Μ. Κουτσούργωργας βρίσκεται ήδη στο κελί αρ. 84 (του Κορυδαλλού) και χυδαιολογεί κατά του Συνασπισμού... Η Γιουγκοσλαβία αντιμετωπίζει το φάσμα του εμφύλιου πολέμου, καθώς «Σέρβοι εθνικιστές» είναι έτοιμοι να επιτεθούν κατά της Σλοβενίας... Η κυβέρνηση προαναγγέλλει τρία νέα εσωτερικά δάνεια, αλλά κυρίως την απασχολεί η εκπόνηση «σκληρού αντιαπεργιακού νόμου»... Στον Κόλπο άρχισαν να διαγράφονται κάποιες «αμυδρές ελπίδες» για συμβιβαστική πολιτική λύση, αλλά την ίδια στιγμή το αμερικανικό αεροπλανοφόρο «Ιντιπέντενς» μήκτε στα στενά του Ορμούζ και ο Σαντάμ Χουσέιν αυξάνει τον στρατό του, στο Κουβέιτ, σε «τουλάχιστον 500.000 άνδρες»... Ο Συνασπισμός καλεί τους οπαδούς και φίλους του να στηρίξουν τους «συνδυασμούς συνεργασίας» (εν όψει των δημοτικών εκλογών), ενώ η Κ.Ε. της ΕΑΡ δηλώνει πως κανείς δεν μπορεί να βιάζει συνειδήσεις...

ΣΤΙΣ ΛΙΓΕΣ αυτές γραμμές, συνοψίζονται μερικές από τις εξελίξεις —εσωτερικές και εξωτερικές— που καταγράφηκαν μετά την επιψηφισή του ασφαλιστικού και το παλιρροϊκό απεργιακό κύμα που «παρέλυσε τη χώρα». Για τα «συν» και «πλην» του νομοσχεδίου (από κυβερνητικής και αντιπολιτευτικής πλευράς) πολλά έχουν γραφεί. Η κυβέρνηση υποχρεώθηκε —διαλεγόμενη με τους εκπροσώπους των «ευγενών ταμείων» και κάτω από τους μηχανισμούς πίεσης που διαθέτουν— να προβεί σε ορισμένες υποχωρήσεις. Δεν

συνέβη το ίδιο, όμως, και με τους χαμηλοσυνταξιούχους του ΙΚΑ, οι οποίοι, ακριβώς επειδή δεν συγκροτούν «μιαδα πίεσης», υπεστήσαν αυτοί (και όχι οι «ευγενείς», οι «προνομιούχοι») τις συνεπείες από την αναδιάρθρωση —η αποπειρά αναδιάρθρωσης— του ασφαλιστικού συστήματος.

ΠΕΡΑ από τη διαπίστωση αυτή, γεγονός παραμένει ότι η παράταση —επί τρεις ολοκληρές εβδομάδες— των απεργιών, δημιουργήσε καταστάσεις, μέσα στο ίδιο το συνδικαλιστικό κίνημα: Κέρδισαν ή έχασαν οι απεργοί της ΓΕΝΟΠ/ΔΕΗ ή οι τραπεζικοί απεργοί; Και πώς συνέβη ενώ διέθεταν, αρχικά τη συμπαραστάση της κοινής γνώμης, τελικά η συμπαραστάση αυτή να μετατραπεί σε οργή εις βάρος τους; Ο αντίλογος υπάρχει βέβαια: Όταν κάποιος (και ο κάποιος, στην προκειμένη περίπτωση, είναι η ίδια η κυβέρνηση) επιχειρεί να σου αφαιρέσει συγκεκριμένα δικαιώματα, συγκεκριμένες κατακτήσεις, τότε —και είναι κάτι τό πολύ φυσικό— αντιδράς.

Και μια (συνήθως αποτελεσματική) μορφή αντίδρασης είναι η απεργία. Ιδιαίτερα όταν, για μια ακόμα φορά, συνειδητοποιείς ότι τη «νύφη» (τα άδεια ταμεία, το δημόσιο χρέος, την «κληρονομιά του ΠΑΣΟΚ», κ.ά.) καλούνται να πληρώσουν όχι όλοι, «σύμφωνα με το έχουν τους», αλλά οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι. Άλλο όμως, η προάσπιση δικαιωμάτων, και άλλο η καταπάτηση δικαιωμάτων τρίτων. Άλλο να εναντιώνεσαι σε ένα ασφαλιστικό νομοθέτημα, και άλλο να βυθίζεις τη χώρα —επί 20 μέρες— περιοδικά στο σκοτάδι. Άλλο να καταγγέλλεις την κυβερνητική αδιαλλαξία, και άλλο να παραλύεις οικονομικά τη χώρα, φθάνοντας ως το σημείο να παρεμποδίζεις την καταβολή συντάξεων σε φτωχούς και ανήμπορους συνταξιούχους!

ΤΗ ΔΙΑΦΟΡΑ αυτή αναγνώρισε και ο Χαρ. Φλωράκης, μιλώντας, την περασμένη Δευτέρα, στη Βουλή: «Πρώτοι εμείς αναγνωρίζουμε —είπε— ότι απεργίες σε νευραλγικούς κλάδους, όπως η ΔΕΗ, όπως οι οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν μπορεί να αποφασίζονται στο πόδι... Οι εργαζόμενοι στους κλάδους αυτούς πρέπει να ασκούν το απεργιακό τους δικαίωμα με τη μέγιστη δυνατή ευαισθησία και υπευθυνότητα». Διαφορετικά, χάνεις την συμπαραστάση και αλληλεγγύη των γύρω σου (απαραιτήτο στοιχείο για την επιτυχία μιας απεργίας), καθιστάς δυσχερέστατη μια νέα απεργιακή κινητοποίηση και δίνεις στην κυβέρνηση όλα τα επιχειρήματα

που ζητούσε για να μεθοδεύσει σκληρούς αντιαπεργιακούς νόμους. (Ήδη γίνεται λόγος για κατάργησή του Ν. 1264/82 και επιστροφή στον διαβόητο «330»).

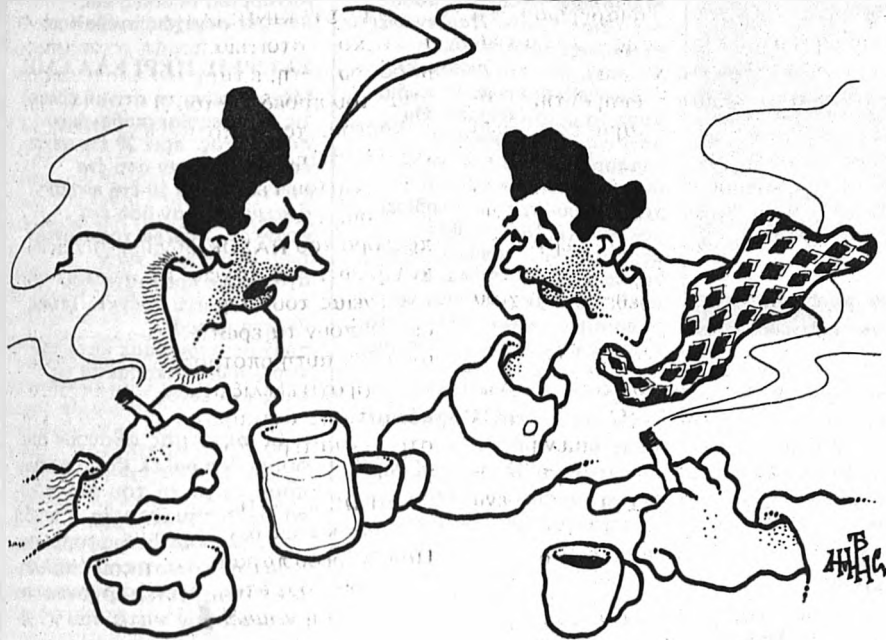
ΕΝΑ ΣΥΓΚΙΝΗΣΙΑΚΟ —αλλά και πολιτικό— στοιχείο που φόρτισε την εβδομάδα αυτή, είναι η υποτροπή της υγείας του προέδρου του ΠΑΣΟΚ Α. Παπανδρέου, που, από τις πρώτες πρωινές ώρες της Τρίτης, βρίσκεται στην εντατική του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου. Και, βέβαια, τον πάσχοντα πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ συνοδεύουν οι ευχές όλων, για ταχεία αποκατάσταση της υγείας του. Όμως, από την άλλη, δεν λείπουν τα ερωτήματα ως προς το αν η νέα αυτή υποτροπή θα σηματοδοτήσει (ή όχι) εξελίξεις στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, αλλά και στο γενικότερο πολιτικό σκηνικό της χώρας.

ΚΑΙ ΩΣ προς τις εξελίξεις εντός του ΠΑΣΟΚ, κανείς δεν αμφισβητεί ότι ο Α. Παπανδρέου παραμένει ο συνεκτικός ιστός του κόμματος, παρά την ύπαρξη «τασεων» ή «ομάδων», όπως απέδειξε και το πρόσφατο δεύτερο συνέδριο. Ίσχυον απομάκρυνση, συνεπώς, εστω προσωρινή, του Α. Παπανδρέου από το ΠΑΣΟΚ, εκ των πραγμάτων θέτει θέμα νέας ή προσωρινής ή μεταβατικής ηγεσίας εφ' όσον η πολιτική όχι μόνο δεν αναγνωρίζει «διαλείμματα», αλλά απαιτεί από τους πολιτικούς αρχηγούς πληρή διαθεση χρόνου και δυνάμεων. Άλλα ο Α. Παπανδρέου δεν είναι μόνον αρχηγός ενός μεγάλου κόμματος αλλά και αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης, η οποία βάσει των επιταγών του Συντάγματος έχει να διαδραματίσει ένα εξαιρετικά σημαντικό ρόλο. Τα προβλήματα συνεπώς, που θέτει η κλονισμένη υγεία του προέδρου του ΠΑΣΟΚ είναι πολλά και σε επάλληλα επίπεδα.

ΜΕΣΑ ΣΤΟ δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, «το» υπ. αρ. 1 διεθνές γεγονός είναι η απόλειψή από τον γεωγραφικό χαρτή της Ευρώπης της συνοριακής γραμμής που χώριζε τα δυο γερμανικά κράτη, τα οποία και ενώθηκαν με την ένταξη της Γερμανικής Λαοκρατικής Γερμανίας στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Η ΕΝΟΠΙΟΙΣΗ χαιρετίσθηκε —με εξαίρεση τα απολιθώματα του δογματισμού, αλλά και ορισμένους οπαδούς της RAF— ως μια αναπόδραστη συνέπεια του τέλους του διπολισμού και της ψυχροπολεμικής διαίρεσης του κόσμου σε δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα, αλλά και ως εξέλιξη που άνοιξε ένα νέο

**ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ... Ή ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟ;
ΑΣ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ!
ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΜΑΣ ΠΕΤΑΝΕ
ΑΠ' ΤΟ ΕΝΑ ΑΕΡΟ ΣΤ' ΑΛΛΟ!..**

...την περασμένη Τετάρτη, αίτηση ακυρότητας της διαδικασίας, εφόσον δεν επανέλθει ο Νίκος Κωνσταντόπουλος, διότι ο ίδιος (ο Γ. Πέτσος) τον θεωρεί ως «φυσικό του δικαστή». Και, βέβαια, δεν μπορεί κανείς για το γεγονός ότι τόσον ο Μ. Κουτσογιώργας, όσον και ο Γ. Πέτσος παίζουν τα δικά τους «παιχνίδια». Η απορία έγκειται στο ότι ο επίσης βουλευτής - κατήγορος του Συνασπισμού, Ν. Γαλανός (που αντικατέστησε το Ν. Κωνσταντόπουλο) έσπευσε να θέσει θέμα συνέχισης ή μη της παρουσίας του Συνασπισμού στην διαδικασία καθάρσης... Την ώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές (Τετάρτη βράδυ), δεν είναι γνωστό τι ακριβώς ώθησε το Ν. Γαλανό να θέσει ένα τέτοιο θέμα... Το μόνο βέβαιο είναι η δήλωση του Λεωνίδα Κύρκου, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχει μεταβολή στη στάση του ΣΥΝ και ότι «η δικαιοσύνη πρέπει να αφεθεί ελεύθερη να ολοκληρώσει το έργο της».

ΠΑΝΤΩΣ η προσπάθεια ορισμένων βουλευτών ή στελεχών του Συνασπισμού να «επαναφέρουν», στο όνομα της συνεργασίας ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ στις δημοτικές εκλογές, το όλο θέμα της καθάρσης, δεν φαίνεται να ευδοκίμει. Πρώτον, διότι η συνεργασία αυτή δεν φαίνεται να εμπνέει. (Ήδη στην πρόσφατη συνοδο της Κεντρικής Επιτροπής της ΕΑΡ τέθηκε θέμα «ψήφου κατά συνείδηση»). Και, δεύτερο, διότι κοινή πλέον είναι η πεποίθηση ότι το θέμα της καθάρσης βρίσκεται στα χέρια της δικαιοσύνης και ότι τίποτε πλέον δεν μπορεί να ανακόψει τη σχετική διαδικασία, εκτός αν παρέμβει η Βουλή, με νέα απόφασή της. Όμως ένα τέτοιο ενδεχόμενο μάλλον θα πρέπει να αποκλειστεί.

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, ένα ενδιαφέρον στοιχείο της δεύτερης εβδομάδας του δεκαπενθήμερου, είναι η πρόταση του Ε.Γ. της ΕΑΡ στην κοινωνία για μια εθνική και κοινωνική συμφωνία ανάμεσα στην κυβέρνηση, τα κόμματα, τα συνδικάτα και τις εργοδοτικές οργανώσεις, με στόχο την ανασυγκρότηση και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, για τα προσεχή τρία έτη.

ΟΣΟ ΓΙΑ την κυβερνητική απάντηση, είναι ήδη γνωστή: Η κυβέρνηση παθαίνεται για διάλογο και συναινετικές διαδικασίες, πλην, επειδή εξελέγη από τον λαό, θα εφαρμόσει όχι συναινετικές διαδικασίες, αλλά το... πρόγραμμά της. Και η ζωή τραβά την ανηφόρα!

ΑΝΤΗΝΩΡ

κεφάλαιο στην ευρωπαϊκή ιστορία. Ασφαλώς πολλά συνέβησαν από την εποχή που ένα «παίσχυντο «τείχος» χωρίζει τον γερμανικό λαό στα δύο και η ηγεσία Χονεκερ καλλιεργούσε τον μύθο ότι δεν υπάρχουν μόνο δύο γερμανικά κράτη, αλλά και δύο γερμανικά «εθνη»! Ωστόσο, οι ανησυχίες και τα ερωτήματα υπάρχουν: θα μπορέσει η νέα ενωμένη Γερμανία να ξεπεράσει όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από την ενοποίηση των δύο γερμανικών κρατών; Και αν ναι, ποιος θα πληρώσει το «μνημόνιο»; (Ήδη Τούρκοι εργάτες που ζουν και δουλεύουν στη Δ. Γερμανία, ανησυχούν μήπως κάποιοι «δεύτερης τάξεως Γερμανοί», τους φάνε το ψωμί τους!). Από την άλλη, δεν είναι λίγοι οι Ευρωπαίοι που διερωτώνται σε τι βαθμό η ένωση των δύο γερμανικών κρατών θα επιβραδύνει τις διαδικασίες ολοκλήρωσης της Ευρώπης ή σε τι βαθμό η νέα Γερμανία θα αλλάξει τις σημερινές ισορροπίες μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο. Όπως και αν έχει το πράγμα, η ένωση των δύο γερμανικών κρατών δεν θα είχε επιτευχθεί «χωρίς το 1989 που συγκλόνησε τον κόσμο» και χωρίς τη συναίνεση του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, την οποία αναγνώρισε — και εξήρε — ο ίδιος ο καγκελλάριος Κολ.

ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ εσωτερικών συμβάντων, δεν μπορεί να μη σημειωθεί το γεγονός ότι ο άλλοτε πανίσχυρος αντι-

προεδρος και κραχτης της «φιλοσοφίας» του ΠΑΣΟΚ, Μένιος Κουτσογιώργας, βρίσκεται ήδη στον Κορυδαλλό, πια με τον προαπαιτη του «εθνικού συμφέροντος» — μέσω γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού — Ν. Αθανασοπούλου.

ΓΙΑΤΙ, όμως, ο Μ. Κουτσογιώργας βρίσκεται στον Κορυδαλλό; «Τις πια»; Πταίει όχι ο ίδιος ή ο κουτσονομός (τιμή: 2.100.000 δολάρια) ή ο «πανουργός Κοσκόπας» ή ο «αχαριστός Γ. Μαντζουρανής», αλλά η «άθλια συγκυβέρνηση» και, πρωτίστως, η Αριστερά, που «είναι το δεκανίκι της Δεξιάς». Και εφόσον η Αριστερά «συνεργάζεται με τη Δεξιά», εφόσον είναι το «δεκανίκι της Δεξιάς», ο άλλοτε πανίσχυρος αντιπρόεδρος εξέφρασε απορία για το πως το ΠΑΣΟΚ δέχθηκε να συνεργασθεί με την Αριστερά, κλπ. Το μόνο που δεν είπε ο εντιμότατος κ. Μ. Κουτσογιώργας, είναι αν ο ίδιος ενήργησε ως «δεκανίκι» του επίσης εντιμότατου κ. Γ. Κοσκόπα...

ΚΑΙ Ο ΜΕΝ Μ. Κουτσογιώργας — προτού οδεύσει προς τον Κορυδαλλό — είχε ζητήσει την εξαίρεση του Νίκου Κωνσταντόπουλου, βουλευτή - κατήγορου του Συνασπισμού, από τη σχετική διαδικασία, «επί τω ότι» ο Κωνσταντόπουλος είναι άνθρωπος προκατειλημμένος, κλπ. Από άλλους λόγους ορμώμενος ο Γ. Πέτσος, υπέβα-

ημερο δονκτης

ΤΕΤΑΡΤΗ 19.9.90 - ΤΡΙΤΗ 2.10.90

Όπως όλοι αναμφιβόλως ενθυμείσθε, ο υπογραφόμενος ευρίσκεται εις Παρίσιους με αποστολή να εξοφλήσει τα γαμπριάτικα και τα νυφιάτικα του Γιάννη και της Μόνικας, εις τους οίκους Ντιόρ, Μπούλγκαρι, Καρντέν. Είδαμε στο προηγούμενο τεύχος ότι αναπάντεχα, ξαφνικά, απρόσμενα και όλως αιφνιδίως εμφανίστηκε η Μάρα σε κατάσταση πλήρους συγχύσεως και βαθιά πληγωμένη από τον προαναφερθέντα γάμον. Εξ ίσου αιφνιδίως θα εξαφανιστεί μεσ' στις σκιές των καστανένων των Ηλυσίων Πεδίων, ακολουθούμενη από τον Νικολά Α' Επέ, Κεφαλλήνα την καταγωγή, εκ των ηγετών του ελληνικού κόμματος, στην άλλοτε Φακιουλτέ ντε Σιάνς της Σορβόνης, κοινώς Φυσικομαθηματική Σχολή, ήτοι στο επιλεγόμενον σήμερα Ζυσιέ.

Η αποστολή που μου είχε αναθέσει το Αφεντικό είχε λήξει: οι τόμοι του ΑΝΤΙ είχαν παραδοθεί εις τους ειρημμένους Οίκους, τα χρέη του γάμου είχαν τακτοποιηθεί. Μπορούσα όμως εγώ να φύγω εγκαταλείποντας τη Μάρα στην απελπισία της και στα νύχια του λάγνου Κεφαλλωνίτη, του Ζυσιέ; Βεβαίως όχι! Τι ηδυνάμην όμως να πράξω;

Απεφάσισα να κατευθυνθώ εκ νέου προς το Ζυσιέ, χόρτασα ξανά τη μυρωδιά του παρισινού μετρό: αν είναι αλήθεια ότι το Καμαμπέρ μυρίζει όπως τα πόδια του θεού, τότε το μετρό μυρίζει όπως η τουαλέτα του. Ότι το Ζυσιέ, ως τέμενος των Θετικών Επιστημών, ομοιάζει προς Πίνακα 6×6 το ανέφερα ήδη. Ότι εις το μέσον αυτού του Πίνακος

ευρίσκεται φαλλός ύψους 25 ορόφων παρέλειψα να το αναφέρω για λόγους αιδημοσύνης — πολλώ μάλλον που στην εποχή μου τους Πίνακες τους λέγαμε Μήτρες.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Μήτρα και φαλλός παντελώς έρημοι, ούτε ίχνος της Μάρας ή του Νικολά Α' Επέ. Είχε πλέον σκοτεινιάσει για καλά κι εγώ έπρεπε πια να στηλωθώ, όπως λέμε στο χωριό μου. Τα θαυμάσια εδέσματα που απήλαυσα κατά τη γαμήλιαν δεξίωση είχαν χωνευθεί, η γεύση και το άρωμά του Καμπανίτου Οίνου (που έρρεε εκείνο το βράδυ όπως το νερό την εποχή που δεν υπήρχε πρόβλημα λειψυδρίας) αποτελούσαν μακρινή ανάμνηση.

Ανηφόρισα προς την ρωμαϊκήν ἀρένα της Λουτεσίας και προσπερνώντας την Πλατεία Μονζ, κατευθύνθηκα προς την Πλατεία Κοντρεσκάρπ και τη Ρυ Μουφτάρ —εκεί υπήρχε πλήθος μικρών ρεστωράν στα οποία δεν τολμούσα να πατήσω το πόδι μου ως αδέκαρος φοιτητής —αλλά τώρα βεβαίως αρκούσε μόνο ένα τεύχος του ΑΝΤΙ για να εξασφαλίσω πλουσιοπάροχο γεύμα.

Φρίκη! Νόμισα ότι βρίσκoμουν στην Πλάκα: Η Ρύ Μουφτάρ έβριθε εστιατορίων ονόματι Parthenon, Kriti, Santorini, Athina και άλλα παρόμοια εξωτικά, τα οποία σέρβιραν cuisine grecque με tzatziki, souvlaki, choriaticki salata, retsina.

Έφυγα τρέχοντας προς το μετρό, που με οδήγησε στα παλιά μου στέκια: στο βουλεβάρτο Σαιν Μισέλ, στην

Κρήνη που αντικρύζει τον Σηκουάνα. Χώθηκα στη γειτονιά του Σαιν Σεβερέν —προσφιλή τόπο συνάντησης της νεολαίας πριν οι Αλ και το Μπωμπόυρ γίνουν της μόδας. Απελπισία! Ξανά Παρθενώνες κι Αθήνες, ξανά gyros, souvlaki, feta και moussaka.

Κατευθύνθηκα με τα πόδια προς το μετρό Οντέν. Θα πήγαινα στον Προκόπη —μπορεί να είχε ελληνικό όνομα αλλά εδώ και 200 χρόνια τουλάχιστον σερβίρει γαλλική κουζίνα: καθώς περπατούσα οι μυρωδιές από τις κρεπερί μου τρύπαγαν τη μύτη. Ούτε σκέψη όμως να πλυσίσω —είναι πασίγνωστο πως τις καλύτερες κρέπες της Βρετάνης στο Παρίσι τις φτιάχνουν οι Ρουμελιώτες.

Οι τιμές στον Προκόπη ήταν απλησίαστες —γειτόνευε βλέπεις με το τυπογραφείο του Μαρά και το άγαλμα του Δαντών κι όλοι αυτοί έγιναν ξανά της μόδας προσφάτως —άμα είσαι κοντά διακόσια χρόνια πεθαμένος σ' εκτιμούν όλοι.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΑΒΟΥΑΓΙΑΡΟΝ

Η αιωρούμενη φωτεινή επιγραφή Le Savoyard, κάθετα τοποθετημένη προς τον τοίχο, όπως στα παλιά πανδοχεία, πολλά υποσχόταν. Στη φωτεινή βιτρίνα το μενού πρότεινε Φοντύ Σαβουαγιάρ, Φοντύ Μπουργκινιόν, Ρακλέτ, κρασί της Σαβοΐας και άλλα εκλεκτά εδέσματα που αυτοί οι ορεσίβιοι των Άλπεων καταναλώνουν για ν' αντιμετωπίσουν το δριμύ ψύχος.

Ζέστη καλοκαιρινή έκανε, αλλά το φοντύ είναι πάντα φοντύ και καλόν είναι κανείς να το γεύεται. Είτε στη σαβοϊκή παραλλαγή του (με λυωμένο τυρί στη χύτρα, όπου βυθίζεται ψωμί), είτε στη βουργουνδική (λυωμένο βούτυρο όπου βυθίζεται κρέας) απαιτείται καμινέτο, μακριά πηρούνια, ψιλοκομμένο ψωμί ή κρέας —κυρίως όμως επιτηδεϊότητα για να μη χάσεις τη μπουκιά σου μέσα στη χύτρα και προσοχή να μην ακουμπήσει το καυτό πηρούνι στα χείλη. Η τελετή απαιτεί λευκό ξηρό κρασί τη Σαβοΐας, ήταν ό,τι μου χρειαζόταν. Μπήκα ενθουσιασμένος.

Για να μη σας κουράζω, αποκαλύπτω ότι Έλληνες διηθύναν και τον Σαβουαγιάρον! Συμπατριώτες μας ετοιμάζαν τα εκλεκτά φοντύ —έχει δημιουργήσει παράδοση εν τέλει ο

«Μαγεμένος Αυλός» στο Παγκράτι. Αντί πληρωμής έδωσα το τελευταίο τεύχος του ΑΝΤΙ και πήρα και ρέστα —μπορεί η δραχμή να καταρρέει, οι δικές μας μετοχές συνεχώς ανεβαίνουν.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μέχρι εκείνη τη στιγμή έβλεπα τις βιτρίνες και αισθανόμουν πάμπτωχος: πριν 20 έτη πέντε δραχμές άξιζαν όσο ένα φράγκο. Πριν 10 έτη είκοσι δραχμές άξιζαν όσο ένα φράγκο —σήμερα χρειάζονται τριάντα δραχμές για ν' αγοράσετε πράγματα που κοστίζουν ένα φράγκο. Τέτοια βήματα προόδου πραγματοποιήσαμε κατά την παρελθούσα εικοσαετία ως λαός και έθνος.

Γι' αυτό μας φθονούν διάφοροι Ντυροζέλ και αποσωπούν τη μάχη του Μαραθώνος από την ιστορία. Επειδή μας ζηλεύουν οι διάφοροι ουτιδανοί κοινοτικοί υπάλληλοι τύπου Μένεμ έρχονται να καταθέσουν κατά του κ. Αθανασόπουλου, όστις ευρίσκεται τώρα εις τον Κορνδαλλόν αλλά κατά τη νεότητά του έκτιζε Παρθενώνες, ενώ ο κ. Μένεμ έτρωγε βαλανίδια.

Αλλά και τους Ολυμπιακούς Αγώνες γιατί μας τους στέρησαν; Μας φοβήθηκαν —αυτοί, σου λέει, αν πάρουν τους Αγώνες θα ξαναβρούν το παλιό τους κλέος και τέρμα τότε ΗΠΑ και ΕΣΣΔ. Η Αθηναϊκή Συμμαχία θα είναι η υπερδύναμη του 21ου αιώνα, κουτόφραγκοι είμαστε να ζεσταίνουμε φίδι στον κόρφο μας; Κι έτσι συνωμότησαν, συνωπαστήσαν Μπους, Ι Κορμπιτσηφ, Κόκα-Κόλα και μας έκοψαν.

Εμείς όμως δεν το βαζουμε κάτω διότι ως γνωστόν Η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει —ενίοτε βεβαίως πεθαίνουν οι Έλληνες μέσα σε άθλιες συνθήκες και μετά από μίζερη ζωή. Αυτό όμως δεν έχει καμιά σημασία, ούτε καν για τους ίδιους: αποβήσκουν βέβαιοι ότι αποτελούν τον περιούσιον λαό, ότι όλοι οι υπόλοιποι κάτοικοι αυτού του πλανήτη τους χρωστούν υποχρέωση διότι, ως γνωστόν, χωρίς εμάς τι θα ήτο η ανθρωπότητα; Ένα τίποτα θα ήταν.

Ευτυχισμένος για τις αισιόδοξες σκέψεις μου, ήπια

τις τελευταίες γουλιές από το *Περί* που είχα παραγγείλει για να χωνέσω και αποφασίσει να επιστρέψω στη *Λήη* για ύπνο. Ήταν κι αμυρομέρι του Θεού για να αναζητήσω τη *Μάρα* και τον *Νικόλα*.

ΕΥΤΥΧΗΣ ΕΛΛΗΝ ΙΟΥΡΙΣΤΑΣ

Όπως μου συμβαίνει *κάθε* *πρωί*, ξυπνώντας τα έβλεπα όλα *μαύρα* και με πλημμύρισαν χιλιάδες *ενοχές*: στον *Κόλλο* η κρίση οξύνεται, η *Γαλλία* στέλνει στρατό· στην *Ελλάδα* φωτίζονται με πετρέλαιο, τα σκουπίδια πνίγουν την *Αθήνα*. Χιλιάδες *απεργοί* απαιτούν προνομιακή μεταχείριση σε βάρος άλλων, που κι αυτοί απεργούν με το ίδιο δικαίο αίτημα. Ετοιμάζεται το Συνέδριο του *ΠΑΣΟΚ*, άρχισε η προεκλογική εκστρατεία για τις δημοτικές εκλογές, απολογείται ο *κυρ-Μέντιος*, ο *Κ. Τσεβάς* μετακαλείται εκπαιδευμένος εις *ΗΠΑ* για να εξουδετερώσει τη *Μαφία* — πως είναι δυνατόν να κάθομαι εγώ αδρανής στο *Παρίσι* αναζητώντας τη σκιά της *Μάρας*;

Η *πρωινή* *μαυρίλα* μου φεύγει αμέσως μόλις πω τον πρώτο *καφέ*. Φαίνεται όμως πως η σχετική αντικαταθλιπτική ουσία βρίσκεται στο *καϊμάκι*, το οποίον όμως στον *γαλλικό* *καφέ* απουσιάζει πλήρως κι έτσι η διάθεσή μου δεν διορθώθηκε ακόμα κι όταν ήπια *μισό λίτρο*.

Χρειάστηκε να ανοίξω διπλάτα το *παράθυρο* και να απενίσω από το ύψος του *9ου ορόφου* όπου ευρισκόμουν, αριστερά τον *Πύργο των Άιφλ*, δεξιά τον *τρούλο του Πανθέου* λίγο πιο πέρα τον *φαλλό του Ζυσιέ*, πίσω στο βάθος τον όγκο του *Νοσοκομείου της Βιλζουίφ* — για να συνελθω. Ό,τι και να πεις, το *Παρίσι* είναι *Παρίσι*.

Ήθη σβάρνα τας *ρύμας* και τας *οδούς*, το *μετρό* τα *λεωφορεία*, τις *βιβλιοθήκες*, τα *βουλεβάρτα*, τις *πλατείες*, τα *καφέ*. Πέρασα από τον *κήπο του Λουξεμβούργου*, από τη *Σορβόνη*, από την *Παναγία των Παρισίων*, τον *Σαιν Ζερμαίν*, την *Αψίδα του Θριάμβου*, την *Κονκόρντ*, τη *Βασιτίλη*. Ήπια *καφέ* στο *L'Escholier*, στο *Deux Magots*, στο *Epsilon*, στο *Babel*.

Μέχρι και την *Φιλαρμονική* του *Κληβεράντ* πήγα να ακουσω, πού έπαιζε την *7η* του *Μπετόβεν*. Ακόμη και στο *Θέατρο του Σατελέ* εμφανιστήκα, στην *πρεμιέρα της Καταδίκης του Φουονσι* του *Μπερλιόζ* σε σκηνοθεσία του δικού μας *Γιάννη Κόκκου* — δεν ασχολούνται μόνο με τα *στομάχια* οι εν *Λουτεσία* *συμπατριώτες* μας.

Καταχειροκροτήθηκα βεβαίως σε όλες τις εμφανίσεις μου — με ανεκάλυπταν ακόμα κι όταν ήμουν στον *5ο εξώστη* του *Σατελέ* και χρειαζόταν να σκύβω για να βλέπω τη *μισή σκηνή*. Ανέδιδα εκείνη την *ελληνική μεγαλοπρέπεια*, εκείνο το κάτι άλλο της *φυλής* μας, εκείνο το ιδιαίτερο ήθος του *Αθηναίου* που δεν περνά ποθενά απαρατήρητο.

Μόλις έβλεπαν και το *ΑΝΤΙ* που είχα υπό μάλλης, *χαλασμός* γίνονταν. Με πλησίασαν διάφοροι εκπρόσωποι *εκδοτικών οίκων* με ενδιαφέρουσες προφορές για μετάφραση και έκδοσή μας στα *γαλλικά* — αλλά φυσικά ούτε που το συζήτησα: ήσαν γελασμένοι αν νόμιζαν πως με το *χρήμα* θα καταφέρναν να ανακουφουν την πορεία *εξελληνισμού* των *Γάλλων*, που στριμωχόνταν στις *σχολές εκμάθησης των ελληνικών* για να μπορούν να απολαμβάνουν τον *αθηναϊκό τόπο*, την *ελληνική λογοτεχνία*, το *σινεμά*, την *παραγωγή των Ελλήνων επιστημόνων*. Όλα αυτά είναι δημοφιλέστατα στο *Παρίσι* — μόνο το *συνβλάκι* τα συναγωνίζεται σε ζήτηση.

Βρέθηκαν και κάποιοι

συντάκτες του «*Μοντ*» να με *χιλιοπαρακαλούν* να θέσω *υποψηφιότητα* για τη *διεύθυνση* της *εφημερίδας*, τώρα που ο *Αντρέ Φονταίν* φεύγει. Θα δεχόμουν ίσως, αν δεν μου υποδεικνύαν από την *ελληνική πρεσβεία* πως οι *αντιδράσεις* των εν *Ελλάδι* *αναγνωστών* μου για την *εγκατάλειψή* τους υπήρχε *κίνδυνος* να δημιουργήσει *κρίση* στις *ελληνογαλλικές σχέσεις* — και επομένως να αδυνατήσει το *κοινό ευρωπαϊκό μέτωπο* *εναντίον του Σαντάμ Χουσέιν*. Όπως διαπιστώνετε, υπήκουσα στις *επιταγές* των *ύψιστων ευρωπαϊκών συμφερόντων*.

ΝΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΓΟΣ: ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

Σ' όλες αυτές τις περιηγήσεις μου, *πουθενά* ο *Νικόλα*, *πουθενά* η *Μάρα*. Σα να είχαν εξαφανιστεί στις *κατακόμβες του Παρισιού*, κανείς δεν τους είδε, κανείς δεν ήξερε (*ή δεν ήθελε*) να μου πει οτιδήποτε γι' αυτούς.

Υπήρχαν όμως και *χειρο-υριά*: το *αμπέλι* μου στο *Νε-ροχωρι* *αδιμονούσε* να με ι-δει. Το *φιλέρι* είχε *ωριμάσει*, οι *χυμοί* του είχαν *εμπλουτιστεί* σε *σακχαρά*, οι *σφήκες* και τα *σπουργιτία* *απολαμβάναν* τους *καρπούς* που είχε *ετοιμάσει* για μένα. Έπρεπε να *τρυγήσω*, έπρεπε να *γυρίσω*.

Και *ακόμη χειρότερα*: μου *έλειπε* το *νέφος*, οι *ταξιτζή-δες*, τα *σκουπίδια*, τα *χαμο-γίλια* της *Κ. Μερκούρη* και τον *Κ. Τριτση*, τα *κορναρι-*

σματα, οι *λακούβες* των *δρόμων*, η *ευθύτητα* του *Κ. Μη-τσοτάκη*, η *ειλικρίνεια* του *Κ. Παπανδρέου*, η *υψηλοφρο-συνη* του *Κ. Φλωράκη*, η *νοσηροσύνη* και το *ήθος* των *συνδικαλιστών*, το *στριμ-ζίδι* στα *λεωφορεία* οι *καθη-μερινές πρωτοσέλιδες κραυ-γές* των *εφημερίδων*. Όλα αυτά που τα λέμε *ρωμιού-σινι*, *ελληνικότητα*, *grecite* στα *γαλλικά* — όλα αυτά που μας *εξασφαλίζουν* την *ακτι-νοβολία* περί ης *δια μακρών* *ομιλήσα*.

Ο *νόστος* με *πλημμύριζε*, μου *προξενούσε άλγος*, η *νο-σταλγία* *δηλαδή* άρχισε να *ε-πικαθορίζει* τις *πράξεις* μου. *Γα* *μάζεψα* κι *έφυγα*.

ΝΟΣΤΙΜΟΝ ΗΜΑΡ

Η *δική* μου *Ιθάκη* δεν με *απογοήτευσε*. Όπως *γνωρίζετε* *κάλλιον* *εμού* τα *βρήκα* όλα *χειρότερα* από όσο τα *υπολόγιζα*. Η *ελληνικότητα* με *πλημμύρισε* *αμέσως* *μόλις* *πάτησα* το *πόδι* μου στο *έδαφος*: *ατέλειωτη* *ουρά* στο *ειδικό* για *τους κοιναγορίτες* *γασίδ* των *διαβατηρίων*, *σασιδμός* των *τελωνειακών* που *είναι* *ικανοί* να *ανακατέψουν* *ακόμη* και τα *βρώμικα εσώρουχα* *προκειμένου* να *υπηρετήσουν* τη *φοροσυλλεκτική βουλμία* του *Κ. Παλαιοκρασά*, *καροτσάκι* ούτε για *δείγμα*, *διαπραγμάτευση* με τον *ταξιτζή* για τον *προορισμό* και το *πλήθος* των *επιβαινόντων*.

Ευτυχώς που υπάρχουν και τα *αμπέλια* σε *τούτο* τον *τόπο*, που *γαζούν* *μούστο* και *κρασί* — αν ο *Κ. Παπανδρέου* είχε *εκτιμήσει* *δεόντως* την *υπεροχή* τους *έναντι* του *ουίσκι*, *ίσως* *σήμερα* να *αντιμετώπιζε* *λιγότερα προβλήματα*.

Αστραπιαία *ειδοποιήθηκαν* *φίλοι* και *συγγενείς*, *συγκεντρωθήκαμε* *εν ριπή* *οφθαλμού*, *καθαρίσαμε* τα *βαρέλια*, *τρυγήσαμε* το *αμπέλι*, *πατήσαμε* τα *σταφύλια*, *γραδάραμε* τον *μούστο*, τον *βάλαμε* να *ζυμωθεί*. *Τούτη* τη *στιγμή*, *δισεκατομμύρια* *σακχαρομύκητες* *επιτελούν* το *θεάρεστο έργο* τους.

Και σκέφτομαι πως σε *κάτι* *ωφέλησε* τους *Γαλάτες* αυτό το *προπατορικό* τους *αμάρτημα*, η *κατανάλωση βαλανιδιών* και *ή* *ως* *εκ* *τούτου* *συναναστροφή* τους με *τις δρυς* που τα *παράγουν*: τους *ώθησε* να *εφεύρουν* τα *βαρέλια* — τα *καλύτερα* *ως γνωστόν* *είναι* *δρύινα*. *Ας* *είμαστε* *λοιπόν λίγο* *συγκαταβατικοί* *μαζί* *τους*, *γιατί* *χωρίς* *αυτούς* *τους*

Σύγχρονη Βακχίς επί το έργον στ' αμπέλια του Ημεροδότη.

βιρβαρούς τα κρασιά μας θα ζύνιζαν ακόμη σε πηλίνους αμφορείς.

Βεβαίως, κι εμείς τα μάρμαρα των Παρθενώνων δεν τα αφήσαμε αναξιοποίητα. Από αυτά παράγεται δια θερμάνσεως ασβέστης και διοξείδιο του άνθρακος. Τον πρώτον καταναλώνουν οι νησιώτες για να θαμπώσουν τους τουρίστες και να τους πουλήσουν ήλιο και φέτα Δανίας. Το δεύτερον αναπνέουν οι Αθηναίοι, που κυκλοφορούν δηλαδή με Παρθενώνες στα πνευμόνια και στο αίμα τους, ζουν και πεθαίνουν γι' αυτούς —κάτι που δεν τόνισε ο κ. Αθανασόπουλος και διέλαθε πλήρως της προσοχής του κ. Κουτσόγιωργα με αποτέλεσμα να φιλοξενούνται και οι δυο στον Κορυδαλλό.

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ ΘΕΡΟΤΥΓΟΠΟΛΕΜΟΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Μελ. Μερκ., ενταύθα: «Αθήνα ψηλά το κεφάλι» προστάζετε, αλλά προφανώς «ψηλά τα χέρια» εννοείτε. Εν πάση περιπτώσει περιμένουμε υπομονετικά και τη γνωστή διαταγή «μέσα τα κεφάλια τώρα».

Δημ. Ψυχ., παραπλεύρως: Όπως κάλλιον εμού γνωρίζετε το περιοδικό μας έχει έλθει σε πλήρη ρήξη με όλες ανεξαιρέτως τις πολιτικές παρατάξεις. Αποκλείεται λοιπόν να προβάλλουμε την υποψηφιότητα της αδελφής σας Φανής Φούντα-Ψυχογιού, ή τις διεκδικεί την δημαρχία Βονίτης, υποστηριζόμενη από τον Συνασπισμό, καίτοι παραδεχόμεθα ότι το πρόγραμμά της είναι εκλεκτό και ο συνδυασμός της το απάνθημα του Ξηρομέρου — η εμπάθειά μας δεν μας επιτρέπει να το αναγνωρίσουμε δημοσίως.

Δημ. Ψυχ., παραπλεύρως: Κατά μείζονα λόγο αποκλείεται να προβάλλουμε την υποψηφιότητα της άλλης αδελφής σας Χλόης Ψυχογιού - Κυριακοπούλου, έστω και αν αυτή περιορίζεται να διεκδικεί απλή θέση συμβούλου εις την Κοινότητα Νεοχωρίου Λεχαίων αφού πρόκειται για ψηφοδέλτιο της μνηστής συνεργασίας ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού.

Αφεντικό, εκεί ψηλά: Πήρες ειδηση ότι ζεσταίνουμε φίδια στον κόρφο μας που όχι μόνο χτίζουν οικογενειακές πολιτικές δυναστείες χειρότερες και από τους Παπανδρέου και τους Μητσοτάκηδες αλλά επιπλέον καταλαμβάνουν ζωτικό χώρο στο περιοδικό;

ΛΟΓΟΥ ΧΑΡΙΝ

ΕΑΛΩ Η ΠΟΛΙΣ

Τετάρτη πρωί σήμερα, 3 Οκτωβρίου. Έκτακτα μέτρα. Εντός του δακτυλίου επιτρέπεται να ρυπαίνουν μόνο τα ταξί και τα λεωφορεία. Εκτός αυτού, δικαιούνται και οι γιωταχίδες. Ο κ. Γρίτσας χαμογελά από τους τοίχους στους Αθηναίους και ισχυρίζεται πως έχει «γνώση» και «τόλμη», πως «γνωρίζει την Αθήνα». Ευτυχώς γι' αυτόν οι φωτογραφίες δεν χρειάζεται να αναπνέουν. Ευτυχέστερη η κ. Μερκούρη αεροβατεί κάπου ψηλά στους αιθέρες και από τους τοίχους καλεί την Αθήνα να σηκώσει «ψηλά το κεφάλι» — προφανώς για να την θαυμάσει εκεί πάνω που βρίσκεται. Και το νοήμον κοινό καλείται να επιλέξει έναν από τους δυο ως δήμαρχο Αθηναίων για τα επόμενα τέσσερα έτη. Υπάρχουν και Οικολόγοι υποτιθέεται — αλλά αυτοί φοβήθηκαν το νεφος και κλειδώθηκαν μέσα. Ούτε τους είδαμε ούτε τους απαντήσαμε. Ίσως με την επόμενη μεταγραφή να ξανακουστούν.

Ο κ. Γρίτσας έχει σοβαρά στοιχεία υπέρ αυτού: πραγματι «γνωρίζει την Αθήνα» διότι έμεινε πάνω της να ασκεί πολιτική, κατά τον ίδιο τρόπο που κάποιοι μαθαίνουν την κομμωτική στου κασιδή το κεφάλι. Δεν ήταν αραγε ο κ. Γρίτσας ο οποίος ως υπουργός Χωροταξίας - Περιβαλλοντος εισηγήθηκε το 1982 τη ματαιώση των μεγάλων έργων της Αθήνας (μέτρο, αεροδρόμιο, οδοποιία) με το επιχείρημα ότι έπρεπε να μεταφερθούν πόροι από το κέντρο προς την περιφέρεια; Ίσως η πολιτική του να ωφέλησε την Κεφαλληνία — την Αθήνα σιγουρα την έβλαψε. Γιατί δεν διεκδικεί τουλάχιστον, συνεπώς προς τις «περιφερειακές», «αποκεντρωτικές» απόψεις του τη δημαρχία Αργοστολίου; Πώς ζητά από τους Αθηναίους, που τους αντιμετώπισε ως εχθρούς όντας υπουργός, να τον ψηφίσουν; Μήπως επειδή καθιέρωσε τα μονάζυγα κι έκτοτε ο ίδιος κι ολόκληρη η κυβέρνηση στην οποία συμμετείχε αδιαφόρησαν πλήρως για την Αθήνα;

Όμως και η κ. Μερκούρη δεν ύστερει σε προσόντα. Ως υπουργός Πολιτισμού γέμισε την Αθήνα με νέα μουσεία, βιβλιοθήκες, θέατρα, κινηματογράφους, αίθουσες συναυλιών. Δεν τα κατάφερε με τα Ελγίνεια και μας καίγεται η ψυχή κάθε φορά που ανεβαίνουμε στην Ακρόπολη να βλέπουμε τον Παρθενώνα χωρίς αυτά

—ίσως ως Δήμαρχος τα καταφέρει. Βεβαίως προεκλογικά πέρυσι μετέτρεψε το Σικιανίδειο σε πολιτιστικό κέντρο και ίδρυσε Σχολή Κινηματογράφου — τώρα καταλαβαίνουμε γιατί όλη αυτή η γενναιοδωρία προς την Αθήνα, όταν αντικρύζουμε τις αφίσσες με το κεφάλι της Αθήνας και την καλλιγραφή υπογραφή Μελίνα: η κ. Μερκούρη φιλοδοξεί η κεφαλή της να αντικαταστήσει αυτήν της αρχαίας Θεάς ως σύμβολον της πόλης των Αθηνών.

Χρόνια τώρα η Αθήνα γίνεται όλο και πιο βρώμικη, όλο και εχθρικήτερη, περισσότερο απάνθρωπη. Οι άρχοντές της, οι άρχοντες της χώρας αδιαφορούν πλήρως για το χάλι της. Αντιμετωπίζουν τη δημαρχία ως εφελτήριο για άλλα αξιώματα, ως επαγγελματική αποκατάσταση — διότι κάθε πολιτικός οφείλει να κατέχει κάποιο πόστο. Κλασική περίπτωση ο κ. Ελβετ: αφήσε πίσω του έναν λαχανιασμένο Αρομέα στην Ομόνοια κι ένα ραδιοφωνικό σταθμό που κανείς πια δεν ακούει. Δεν αμφιβάλλουμε πως οι συνάδελφοί του κ. Γρίτσας ή κ. Μερκούρη θα συνεχίσουν επάξια το έργο του. Θα παρακολουθούν ναρκισσεύόμενοι την πόλη να καταστρέφεται.

Γιούτη η πόλη, τούτος ο τόπος δεν έχει πια μέσα του καμιά δημιουργική πνοή. Συνήθισε τόσο πολύ την κακομοιριά, την ασχήμια, τη μιζέρια; Δεν έχει πάτο η κατακύβη; Δεν θα βρεθούν κάποιοι πολιτικοί που θα ανταγωνιστούν για απόψεις, που θα συνδέσουν την καριέρα τους με έργο κι όχι με ελιγμούς δημιουργίας εντυπώσεων; Για το άμεσο μέλλον η απάντηση σε όλα αυτά προβλέπεται, δυστυχώς, αρνητική.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ Κ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ

Η ΚΑΘΑΡΣΗ ΣΤΟ ΒΩΜΟ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΩΝ

Την ολοκλήρωση της κάθαρσης, με φερέγγυο και αντικειμενικό τρόπο, θα καθορίσει η θέση του Συνασπισμού της Αριστεράς στην από δω και πέρα διαδικασία. Η συμμετοχή του ή η αποχή του, έστω και με διακριτικό τρόπο, θα εκφυλίζει ή θα ολοκληρώσει τη δικαστική εκκαθάριση των σκανδάλων.

Μείζον πολιτικό θέμα για την περαιτέρω διαδικασία της δικαστικής εκκαθάρισης των σκανδάλων δημιουργούν οι δηλώσεις του βουλευτή - κατηγορού του ΣΥΝ, Νίκου Γαλανού — ο οποίος κατέλαβε την θέση του εξαιρεθέντος ήδη Νίκου Κωνσταντόπουλου — μετά τις αντιρρήσεις που υπέβαλε εγγράφως ο κατηγορούμενος Γιώργος Πέτσος για την εξαίρεση του κ. Κωνσταντόπουλου συνολικά από τη διαδικασία της ανάκρισης και της δίκης στο σκάνδαλο Κοσκωτά.

Ο Νίκος Γαλανός με αφορμή τη δήλωση Πέτσου «ότι θεωρεί φυσικό του δικαστή τον Νίκο Κωνσταντόπουλο», υποστήριξε «πώς η εξέλιξη αυτή δημιουργεί πλέον σοβαρά προβλήματα και πρέπει να μελετηθεί υπό το φως των νέων δεδομένων αν ο Συνασπισμός θα συνεχίσει να μετέχει στη διαδικασία της ανάκρισης».

Επιπλέον ο κ. Γαλανός υποστήριξε πως «το θέμα παράγει πολιτικές προεκτάσεις και πρέπει να υπάρξουν πολιτικές τοποθετήσεις» ενώ τόνισε ότι ο ίδιος θα σκεφθεί σοβαρά τι θα πράξει.

Οι δηλώσεις του βουλευτή κατηγορού πυροδότησαν σχόλια και εκτιμήσεις για τη γενικότερη στάση του Συνασπισμού στη διαδικασία της κάθαρσης και ερμηνεύθηκαν ως «αλλαγή πλευράς» που σχετίζεται με τα νέα πολιτικά δεδομένα και τη συνεργασία ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ στις δημοτικές εκλογές. Κορυφαίο στέλεχος του Συνασπισμού πάντως δήλωνε ότι «οι δηλώσεις Γαλανού εκφράζουν προσωπικές του απόψεις και επισημώς ο ΣΥΝ εμμένει στη γνώση του θέματος για ολοκλήρωση των διαδικασιών της κάθαρσης».

Εκ του πονηρού

Το επιχείρημα που πιθανόν κάποιοι προβάλλουν «πώς είναι δυνατόν ο Συνασπισμός να επιζητεί συνεργασία ή προσιγγισίες με το ΠΑΣΟΚ και να μην αποσύρει τους βουλευτές κατηγορούς α-

πό τις δίκες για τα σκάνδαλα» μάλλον τίθεται εκ του πονηρού.

Τίθεται από εκείνους τους κύκλους που επιθυμούν να μπλοκαριστεί η ολοκλήρωση της διαδικασίας της κάθαρσης.

Ακύρωση της κάθαρσης;

Και βέβαια η Αριστερά, μια πολιτική δύναμη που κατά τεκμήριον συντάσσεται με την υπεράσπιση αξιών όπως η ηθική και η εντιμότητα στην πολιτική ζωή και η ισότητα όλων απέναντι στους νόμους ορθά υποστήριξε και πρέπει να υποστηρίξει στη συνέχεια τη διαδικασία της κάθαρσης στις υποθέσεις των σκανδάλων. Διότι τα σκάνδαλα και η ποινική μεταχείριση των υπόδικων κορυφαίων στελεχών του ΠΑΣΟΚ δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως «πολιτική δίωξη ή πολιτική εμπάθεια ή εκδίκηση» όπως ισχυρίζεται το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης αλλά ως μια διαδικασία καθάρσεως της πολιτικής ζωής και τιμωρίας εκείνων των πολιτικών ανδρών οι οποίοι παρέβησαν το νόμο και το Σύνταγμα.

Ουσιαστικό περιεχόμενο μόνο η συμμετοχή της Αριστεράς στην ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής μπορεί να προσδώσει, χωρίς αμφιταλαντεύσεις και δισταγμούς. Η οποιαδήποτε άλλη αντιμετώπιση της υπόθεσης «κάθαρση» από τον Συνασπισμό θα λειτουργήσει αρνητικά και θα εμφανίσει τον συγκεκριμένο πολιτικό χώρο όχι μόνο αφερέγγυο αλλά και ως πολιτική δύναμη που απεμπολεί τα πάντα στο όνομα των πολιτικών σκοπιμοτήτων και των κατά καιρούς συγκυριών. Άλλωστε η Αριστερά πάντα είχε διακηρύξει την αμετακίνητη θέση της για την άσκηση της εξουσίας κατά τρόπο μη αλλαζονικό ή ποινικώς ελεγχόμενο. Ούτε βεβαίως είναι ευθύνη της Αριστεράς να τα καταγγελλθέντα επί Νέας Δημοκρατίας σκάνδαλα ουδέποτε παραπέμφθηκαν από το ΠΑΣΟΚ ενώπιον της Δικαιοσύνης.

Εξαίρεση με σημασία;

Με τον βουλευτή Νίκο Γαλανό εκπροσωπείται εφεξής ο Συνασπισμός της Αριστεράς στη διαδικασία δικαστικής εκκαθάρισης του σκανδάλου Κοσκωτά, του μεγαλύτερου οικονομικοπολιτικού σκανδάλου που συγκλόνισε την κοινή γνώμη την τελευταία διετία και εν πολλοίς επηρέασε και τις πολιτικές εξελίξεις. Ο Νίκος Κωνσταντόπουλος βουλευτής - κατηγορός στο σκάν-

δαλο Κοσκωτά —εξαιρέθηκε με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου του Ειδικού Δικαστηρίου μετά από σχετικό αίτημα του Μένιου Κουτσόγιωργα ο οποίος ήδη από το πρωί της Τρίτης βρίσκεται στις φυλακές του Κορυδαλλού.

Η εξαίρεση του κ. Κωνσταντόπουλου από τη σημαντικότερη των υποθέσεων των σκανδάλων στην οποία έχουν παραπεμφθεί κορυφαία στελέχη των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ μεταξύ των οποίων και ο πρώην πρωθυπουργός, δημιουργήσει εύλογα ερωτηματικά και αμφιβολίες.

Η αιτιολογία της εξαίρεσής του ήταν το γνωστό δημοσίευμα του Γιώργου Βότση στην «Ελευθεροτυπία» και στο οποίο ο κ. Κωνσταντόπουλος εφέρετο δημοσιοποιών την πρότασή του περί προφυλακίσεως του Μένιου Κουτσόγιωργα προ της ολοκλήρωσής της απολογίας. Στο σκεπτικό της απόφασης για την εξαίρεσή του, αναφέρεται το υπό του νόμου προβλεπόμενον «εξηρέθη δια λόγους μεροληψίας».

«Σικέ», ίσως

Η εξαίρεση όμως του Νίκου Κωνσταντόπουλου και η αντικατάστασή του από τον αναπληρωτή του κατά σειρά κληρώσεως από τη Βουλή κ. Νίκο Γαλανό προσέδωσε νέες διαστάσεις στη συμμετοχή βουλευτών κατηγορών του Συνασπισμού στο σκάνδαλο Κοσκωτά όχι μόνο από πολιτικής αλλά και ουσιαστικής πλευράς αφού είναι παγκοινώς γνωστό ότι ο κ. Κωνσταντόπουλος διαθέτει άριστες νομικές γνώσεις, πολιτικό κριτήριο και κοινωνική ευαισθησία.

Κάποιοι μίλησαν ότι η εξαίρεση του συγκεκριμένου βουλευτή κατηγορού ήταν «σικέ». Κάποιοι άλλοι απέδωσαν το γεγονός σε ευθύνη του συντάκτη της «Ελευθεροτυπίας» ο οποίος έγραψε το «επίδικο» δημοσίευμα. Μήπως όμως και ο Συνασπισμός ή κάποιοι κύκλοι του έκριναν ότι καλύτερα να μην «παίζονται» με τα πρωτοκλασάτα ονόματα των στελεχών τους στη διαδικασία της κάθαρσης όταν η συμφωνία στις δημοτικές εκλογές με το ΠΑΣΟΚ έχει ήδη υλοποιηθεί;

Και βέβαια άλλο η εκπροσώπηση του ΣΥΝ στη δίκη για το σκάνδαλο Κοσκωτά με Νίκο Κωνσταντόπουλο και άλλο με το Νίκο Γαλανό. Με τον δεύτερο εξ αντικειμένου θα είναι τυπικού χαρακτήρα, χωρίς να παράγει πολιτικές προεκτάσεις ή ερμηνείες που κρίνονται ότι για το σήμερα δεν συμφέρουν.

Για τον Ελαιώνα

Την 1η Οκτωβρίου έληξε η ημερομηνία κατά την οποία οι ενδιαφερόμενοι Δήμοι θα έπρεπε να έχουν αποστείλει τις απόψεις τους στον Υπουργό ΥΠΕΧΩΔΕ κ. Στ. Μάνο για τη μελέτη, που έκανε μόνο του το Υπουργείο, για τον Ελαιώνα. Να πούμε ότι η χρονική στιγμή που επελέγη από το υπουργείο, όσον αφορά στην τήρηση των νομίμων διαδικασιών, δηλαδή ανάρτηση του Σχεδίου, ενστάσεις Επιχειρήσεων και ενδιαφερομένων πολιτών, είναι τουλάχιστον άκαιρη αν όχι πονηρή 2 1/2 μήνες πριν τις δημοτικές εκλογές και κατακάλοκαιρο!

Οι μόνοι που έστερξαν εγκαίρως να ενημερώσουν τους ενδιαφερόμενους, μάλιστα με ανακοινώσεις στον ημερήσιο Τύπο, ήταν ο Σύνδεσμος Βιομηχανιών Αττικής, ο πρόεδρος του οποίου κ. Χρ. Φυρογένης εξέφρασε, με δηλώσεις του, κατά την εφημερίδα ΕΞΠΡΕΣ της 11.9.90, την αισιοδοξία του για το θέμα του Ελαιώνα. Επανάλαβε δε τις πάγιες θέσεις του Συνδέσμου, που είναι:

— Συμμετοχή εκπροσώπων της βιομηχανίας της Αττικής στη διοίκηση - διαχείριση των φορέων.

— Επαναπροσδιορισμός - εκλογίκευση των εισφορών γης και χρηματος και δικαιο και αναλογική συμμετοχή στις εισφορές αυτές, κράτους, ΟΤΑ, κατοικίας και βιομηχανίας.

— Δεσμευση της πολιτείας για την εκτέλεση των αναγκαίων έργων υποδομής.

Υπενθυμίζει δε ότι τόσα χρόνια «ο Σύνδεσμος μόνος αγωνιζόταν και επέτυχε να ανατρέψει τα αρχικά αρχιτεκτονικά σχέδια που κυριολεκτικά αχρήστευαν τους χώρους επαγγελματικής στέγης μετατρέποντάς τους αυθαίρετα και παράλογα σε χώρους άλλων χρήσεων».

Εννοεί προφανώς σε χρήσεις πρασίνου, μόνο που τώρα δεν είναι μόνοι τους, έχουν και τον Υπουργό μαζί τους.

Εάν πράγματι η ευαισθησία της κυβέρνησης, των Δήμων ή των πολιτών για τον Ελαιώνα μετατράπηκε σε πλήρη αναισθησία, και αδιαφορία για την τύχη της πόλης, τότε σε τι χρειάζονται οι μεγαλοστομίες ένθεν και ένθεν; Μάλιστα από τους δυο υποψηφίους Δημάρχους της Αθήνας, που «οραματίζονται» να αλλάξουν τις συνθήκες ζωής σε όλο το Λεκανοπέδιο;

Κι όμως συμβαίνει...

Ένα ακόμα επίτευγμα του νόμου περι Ανωτάτης Παιδείας είναι ότι οι θέσεις ΔΕΠ (καθηγητών κτλ.) μετράνε μόνον σαν οικονομικά μεγέθη και όχι ως συνάρτηση των αναγκών διδασκαλίας ή έρευνας. Η εξίσωση είναι 1 ΔΕΠ = 2 ΕΔΤΠ όπου ΕΔΤΠ είναι το βοηθητικό προσωπικό (γραμματείς, εργαστηριακοί βοηθοί κτλ.).

Έτσι αν ένα ΑΕΙ έχει 10 θέσεις ΔΕΠ εγκεκριμένες, δηλαδή 10 λέκτορες ή καθηγητές (για την ανάγκη ύπαρξης των οποίων έχει προφανώς επιχειρηματολογήσει σθεναρά στο παρελθόν) μπορεί αντί γι' αυτούς να προσλάβει 20 γραμματείς. Κάπως θυμίζει αυτό την πώληση βιβλίων με το κιλό. Το βάρος να 'ναι το ίδιο και από εκεί και πέρα το τι βιβλία είναι δεν έχει σημασία. Έτσι κι εδώ. Τα λεφτά που πληρώνει το κράτος να 'ναι τα ίδια και από κει και πέρα τα άλλα είναι αδιάφορα.

Θα 'λεγε κανείς ότι αυτή η μπακάλικη νοοτροπία του κράτους θα αποδοκιμαζόταν από τους πνευματικούς ανθρώπους των πανεπιστημίων. Όποιος θα το έλεγε, θα έκανε λάθος. Αυτό ακριβώς προωθείται σε ορισμένα τουλάχιστον ΑΕΙ. Έτσι και γραμματείς αρκετές θα αποκτήσουν και το κλαμπ θα μείνει κλειστό...

Συμφωνεί άραγε με αυτή τη λογική η ηγεσία του υπουργείου Παιδείας ή και αυτό το θέμα θα παραπεμφθεί στο υπουργείο Εμπορίου;

«Ολυμπιακές» αποφάσεις

Σύμφωνα με πληροφορίες του «ΑΝΤΙ» το σχέδιο της κυβέρνησης για την παράδοση της «Ολυμπιακής» σε ιδιώτες - ξένους βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Δεν αναφερόμαστε στην Olympic Catering. Αυτή είναι χαμένη από χέρι παρά τις ύστερες και μάλλον κατόπιν εορτής — προσπάθειες του προσωπικού να υποστούν βαρείες θυσίες για τη διάσωσή της.

Πρόκειται για την «Ολυμπιακή Αεροπορία» την οποία «περιποιήθηκε» ι-

διατερώς ο κ. Μητσοτάκης στο λόγο του στη ΔΕΘ. Έτσι, το 10% των μετοχών σχεδιάζεται τώρα να δοθεί στους Γαλιωνέζους, οι οποίοι διευκολύνονται στην κάθοδό τους στην Ελλάδα λόγω της πρόσφατης αεροπορικής σύνδεσης ΑΘΗΝΑΣ-ΤΟΚΥΟ, ένα άλλο 10% θα δοθεί στις αεροπορικές εταιρείες της LUFTHANSA, της KLM και της SABENA, ένα 10% στους εργαζομένους και το 19% στους Βαρδινογιάννη, Λάτση και κάποιον Κύπριο-Αιγύπτιο επιχειρηματία. Σύνολο δηλαδή 49%.

Εννοείται ότι και το management της εταιρείας θα περάσει στους μετόχους αυτούς, γιατί κορόιδα είναι να βάλουν τα λεφτά τους ενώ το δημόσιο θα διαχειρίζεται την εταιρεία;

Το κράτος θα κρατήσει μεν το 51% των μετοχών αλλά εντός ελαχίστων μηνών — το νέο ισχυρό μπλοκ των μετόχων εύκολα μπορεί να κατευθυνει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και με αυτόν τον τρόπο να ελέγξει πλέον πλήρως την εταιρεία. Μήπως ακούσατε τίποτα περί στρατηγικής σημασίας του εθνικού μεταφορέα;

Οι κλέφτες της 'Αγκυρας

Υστερα από αναρίθμητες δικαστικές περιπέτειες, έστω, στις 20.9.90, επρόκειτο να εκδικασθεί στην 'Αγκυρα, η αγωγή κατά του τουρκικού δημοσίου για την καταβολή αποζημιώσεων στο νόμιμο κληρονόμο της οικίας του πρώην πατριάρχη Μαξίμου, την οποία έκλεψε «νομότιπα» το τουρκικό κράτος μετά το Νταβός, για να την γκρεμίσει και στη θέση της να κτίσει το ήδη τελειωμένο τζαμί, αφιερωμένο στο όνομα της μητέρας του κ. Οζάλ.

Η δίκη αυτή, ωστόσο, αναβλήθηκε πριν καν αρχίσει, για το Νοέμβριο, για να μπορέσει, όπως ισχυρίστηκε ο πρόεδρος του δικαστηρίου, να... μελετήσει καλύτερα το φάκελο της υπόθεσης!

Η περίπτωση Μαξίμου είναι η πρώτη στην οποία η τουρκική «δικαιοσύνη» επιχειρεί να κατοχυρώσει «νομικά» τη μεσαιωνική αντίληψη, ότι το εξ αίματος αναφαίρετο κληρονομικό δικαίωμα δεν ισχύει για τους ελληνικής καταγωγής υπηκόους της Τουρκίας!

Αντίστοιχη είναι και η τύχη της περιουσίας Πανά. Το Β' Εφετείο της 'Αγκυρας αρνείται επί δύο χρόνια να επικυρώσει την απόφαση του Πρωτοδικείου Πριγκίπου για την απόδοση της περιουσίας στους νόμιμους κληρονόμους, στο γιο της Πανά Κοσμά, και στην οικογενειακή τους φίλη Ελπίδα Φραγκοπούλου, διότι το τουρκικό δημόσιο «ανακάλυψε» ξαφνικά πως τα δύο αυτά άτομα, τουρκοί υπήκοοι ελληνικής καταγωγής και κάτοικοι εκ γενετής της Κωνσταντινούπολης, είναι... «ανύπαρκτα πρόσωπα»!

Και να φαντασθεί κανείς, ότι οι δύο αυτές περιπτώσεις επειδή ακριβώς αναφέρονται σε δύο από τις μεγαλύτερες περιουσιακές υποθέσεις, πολύκροτες στην Τουρκία αλλά και στην Ελλάδα, ο κ. Οζάλ είχε υποσχεθεί να τις επιλύσει... κατά προτεραιότητα.

ΕΠΙΧΡΗΣΙΜΟ
Α ΠΤΟ ΥΟΤ

ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΥΡΙΑΝΗ:
Ο ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΓΡΑΦΕΙ ΑΠ' ΤΟ ΚΕΛΙ 83...
Ο ΜΕΝΙΟΣ ΓΡΑΦΕΙ ΑΠ' ΤΟ ΚΕΛΙ 84...
ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΤΟ ΚΕΛΙ 85;

ΕΤΑΘΗΣ Χ'90

Η παταγώδης αποτυχία της πολιτικής του Νταβός, πέραν των άλλων αρνητικών συνεπειών, θα μπορούσε να έχει και μια θετική πλευρά. Ότι δεν είναι δυνατόν να επαναληφθεί, ούτε με το ελαφρυντικό της άγνοιας. Κι όμως η κυβέρνηση Μητσοτάκη προχωρεί, αμέριμνα στο νέο «μίνι Νταβός». Αλήθεια, τι συζητήσαν άραγε ο κ. Μητσοτάκης με τον κ. Ακμπουλούτ στο Λονδίνο; Τι βρήκαν να κουβεντιάσουν ο κ. Σαμαράς με τον κ. Μποξέρ στη Νέα Υόρκη;

Ποιος, γιατί και πότε νομίζουμε ότι θα επιβάλει κυρώσεις στους κλέφτες της Αγκυρας για την αρπαγή της μισής Κύπρου, για τη ληστεία των περιουσιών της ελληνικής ομογένειας στην Κωνσταντινούπολη, για την προαναγγελένη «κλοπή» στο Αιγαίο και στη Θράκη, όταν εμείς τα θύματα αντί να καταγγέλλουμε αυτές τις πεπραγμένες πράξεις στους διεθνείς οργανισμούς και να τις αντιμαχόμαστε σθεναρά, διαλεγόμαστε «πολιτισμένα» και «φιλικά» με τους θύτες μας;

Τόλμη και γοητεία

Η παράδοση θέλει το ΑΝΤΙ να αντιμετωπίζει τις εκλογές —βουλευτικές και δημοτικές— με την έκδοση έκτα-

κτων τευχών. Σε αυτές τις δημοτικές εκλογές το ΑΝΤΙ δεν θα ακολουθήσει το όρομο ...της «ορθοδοξίας». Αντιθέτως, τις παραδόσεις του, αυτή τη φορά επιλέγει τον δρόμο του ΑΝΤΙ. Θα παρακολουθήσει τις δημοτικές εκλογές χωρίς έκτακτες όμως εκδόσεις, χωρίς το συνηθές χιουμοριστικό τεύχος, χωρίς τις γνωστές από άλλες αναμετρήσεις προεκλογικές «μαχες» από τις στήλες του των υποψηφίων «δαμαστών» του νεφούς και της καθημερινής αθλιότητος των μεγαλουπόλεων.

Οι υποψήφιοι δημαρχοί λένε, σε υψηλούς μαλιστα τόνους ότι γνωρίζουν την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, τα χωρία και τις κομπολόιες και όλα τα προβλήματα τους. Και ότι κρατούν τα «κλειδιά» που θα ανοίξουν τη λεωφόρο για ανθρωπίνες πόλεις. Έχουν, έτσι λένε, έργο. Διαθέτουν, άλλος τόλμη και άλλη γοητεία. Και μπορούν να «τιθασευσουν» την γκριζα ομίχλη της πόλης και εκείνης της πολιτικής που δημιουργήσε τα σημερινά προβλήματα και κάνει τους ανθρώπους να μισούν μέχρι και τα σπitalia τους στις πόλεις που ζουμε.

() πολλαπλασιασμός αυτής της

«τόλμης και γοητείας» πλησιάζοντας οι δημοτικές εκλογές πολύ βολεύουμε ότι παραπεμπει σε ένα κακογουστό πολιτικό σήριφι με υλικό αντίστοιχο της γνωστής σαπουνόπερας. Αν και οι επιδοχοί δημαρχοί-σκηνοθέτες και τα κομματα-παραγωγοί θέλουν να το παρακολουθήσουν συμμετεχόντες όλοι, αφήνει ωστόσο περιθώρια για μια ενεργητική σιωπή.

Η αιτία της μη έκδοσης έκτακτων τευχών για αυτές τις δημοτικές εκλογές δεν είναι η απουσία λόγου για την αναμετρηση της 14ης Οκτωβρίου. Το ΑΝΤΙ κατέθεσε ήδη την αποψη του και τους προβληματισμούς του για την πολιτική γραμμή με την οποία διδει η Αριστερά τη μάχη της, εγκαίρως από το τεύχος 444 της 10ης Αυγούστου. Επανελάβε στη συνέχεια και τονίζει και τώρα τα αδιέξοδα αυτής της πολιτικής. Και δεν αναφερόμαστε μόνο στην περί συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ πολιτική που διαμόρφωσε ο Συνασπισμός αλλά κυρίως στον περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης λόγο που δεν έχει η Αριστερά.

Το ΑΝΤΙ παρακολουθεί λοιπόν και αυτή την «πολιτική» —περί των δημοτικών και άλλων— μάχη, αλλά χωρίς την έκτακτη συμμετοχή που η παράδοση των ενδιαμέσων τευχών επιβάλλει χρόνια τώρα. Οι εκλογές ωστόσο έχουν πάντα τη δική τους ανυπέρβλητη κρυφή γοητεία, έστω και αν δεν είναι αυτή των ονείρων μας. Αυτή είναι που κάνει και το ΑΝΤΙ να σας υποσχεθεί ότι μετεκλογικά θα σας αποζημιώσει.

Έκτακτως το ΑΝΤΙ δεν θα κυκλοφορήσει επομένως την επομένη Παρασκευή. Στις 19 Οκτωβρίου μετά την πρώτη Κυριακή των δημοτικών εκλογών θα είμαστε και πάλι μαζί.

Καλή Κυριακή και μην ξεχνάτε ότι οι δημοτικές όπως λένε και οι εκλογολόγοι έχουν τη δική τους αυτονομία δυναμική...

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΜΑΣ

Οι απεργιακές κινητοποιήσεις των τελευταίων εβδομάδων δεν ήταν βέβαια χωρίς συνέπειες. Μια απ' αυτές ήταν και το ότι οι συνδρομητές μας στο εσωτερικό και στο εξωτερικό έμειναν χωρίς το περιοδικό τους. Δεν θα μετψμοιρήσουμε τώρα εμείς μικρόψυχα και θα τα βάλουμε με τα ΕΑΤΑ. Γι' αυτό ζητούμε συγγνώμη από τους συνδρομητές μας που θα λάβουν με καθυστέρηση εβδομάδας το προηγούμενο τεύχος μας.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΣΕ Π

Οι καιροί μας είναι περιεργοί. Σ' αυτό τουλάχιστον συμφωνούν όλοι. Και οι πολίτες της χώρας αυτής απορούν και αναρωτιούνται. Ειδικά εκείνοι που για λόγους πολιτικούς ή ιδεολογικούς αντιμάχονται την κυβέρνηση Μητσοτάκη, αναμένουν ένα συνεκτικό αντιπολιτευτικό πολιτικό λόγο. Τώρα ποια είναι η αντιπολίτευση, ποιοι είναι οι προοδευτικοί, οι αριστεροί και οι ριζοσπάστες; Νέα σειρά ερωτημάτων.

Θελήσαμε να ανιχνεύσουμε αυτό το χάος. Ρωτήσαμε πολιτικούς και πολίτες που δρουν ενεργά για τρέχοντα ζητήματα. Από τον κ. Γ. Μπούτο του ΠΑΣΟΚ ως τον κ. Ανδρέα Μπίστη του ΕΚΚΕ. Αλλά και τον κ. Σ. Καργάκο, παλιό αριστερό που συμμετέχει στο ψηφοδέλτιο Τρίτη. Πόσο πολύ μας διαφωτίζουν οι απαντήσεις και τοποθετήσεις αυτές; Σας αφήνουμε να περιδιαβάσετε αυτές τις σελίδες και να αποτιμήσετε μόνοι σας τον αντιπολιτευτικό λόγο.

Στην έρευνα υπήρξαν και οι σχετικές διαρροές —όπως συνήθως συμβαίνει σ' αυτές τις περιπτώσεις. Αρχίζουμε με εκείνους που δεν θέλησαν— ή δεν μπόρεσαν να απαντήσουν.

ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον Δ. ΚΑΡΑΓΚΟΥΛΕ
αναπληρωματικό μέλος του Π.Γ. της Κ.Ε. του ΚΚΕ και μέλος της Ε.Ε. του Συνασπισμού:

Είχε τεθεί σαν παράβατος όρος επαφών και συνεργασιών με το ΠΑΣΟΚ η καταγγελία του αυριανισμού. Μετά και το 2ο Συνέδριο και την πλήρη ενσωμάτωση του αυριανισμού στο ΠΑΣΟΚ —ή και αντιστρόφως— το πρόβλημα εξακολουθεί να τίθεται ή ανακαλείται τον όρο αυτόν;

Ο κ. Δ. Καραγκουλέ δεν είχε χρόνο να μας απαντήσει, απασχολημένος σε συσκέψεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον ΛΕΩΝ. ΚΥΡΚΟ,
πρόεδρο της ΕΑΡ και γραμματέα του Συνασπισμού.

Διατυπώσατε αμφιβολίες και είπατε ότι δεν έχετε καταλήξει κατά πόσον ήταν σωστή η παραπομπή του Α. Παπανδρέου από την προηγούμενη Βουλή. Μήπως έχετε καταλήξει σε μια άποψη; Και τότε πιστεύετε ότι θα ωριμάσει αυτή η γνώμη;

Ο κ. Α. Κύρκος δεν είχε χρόνο να μας απαντήσει.

ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον ΣΩΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟ,
ευρωβουλευτή του ΠΑΣΟΚ:

Λέγεται ότι φτώχυνε η ΚΕ και η συλλογική σκέψη του Κινήματος με την απουσία σας αλλά ότι σε αντιστάθμισμα εμπλουτίστηκε με την παρουσία του κ. Αρσένη. Εσείς τι λέτε;

Ο κ. Σωτ. Κωστόπουλος αναχωρούσε για το Στρασβούργο.

Η ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον ΣΤ. ΛΟΓΟΘΕΤΗ,
υποψήφιο Δήμαρχο Πειραιώς:

Μια πάγια αντιπολιτευτική γραμμή σας κριτικάρει για απόψεις σας που αναφέρονται στην Α.Δ. Αλβανίας. Αν και δημοτικός άρχοντας επειδή η προβολή της υποψηφιότητάς σας έχει και πολιτικό στίγμα, θα θέλατε να σχολιάσετε τις επικρίσεις αυτές και να διατυπώσετε σαφέστερα τις απόψεις σας για την φύση του καθεστώτος Αλία;

Ο κ. Στ. Λογοθέτης, δεν απάντησε απασχολημένος με περιουσίες στις γειτονιές του Πειραιά.

ΕΡΩΤΗΣΗ προς τον ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ,
βουλευτή και μέλος της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ:

Η Αυριανή σας αποκάλεσε «νεολαϊκιστή» ενώ από το σύνολο του Τύπου ερμηνεύθηκε ότι η ομιλία Αρσένη στο 2ο Συνέδριο και συγκεκριμένα η αναφορά του σε «χαμαιλέοντες που συμπεριφέρονται διαφορετικά στα σαλόνια και διαφορετικά στις γαλαρίες», απευθύνεται σε σας. Πως απαντάτε σε αυτά τα σχόλια;

Ο κ. Κ. Σημίτης αναχωρούσε στο εξωτερικό.

Φυσικά, οι απαντήσεις έστω καθυστερημένα αν κάποτε φθάσουν στα γραφεία μας, θα φιλοξενηθούν στο επόμενο τεύχος.

ΜΙΜΗΣ ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ:

Αναπληρωματικό μέλος του ΠΓ της ΚΕ του ΚΚΕ. Βουλευτής.

Ελάτε στο γήπεδο

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είναι γνωστή η προσήλωσή σας στο

«Θρύλο». Ωστόσο γεννάται ένα εύλογο ερώτημα: Μήπως η μεταγραφή του Σαβίτσεφ ήταν περιττή αφού ο Προτασώφ «φτάνει και παραφτάνει»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Από το ΑΝΤΙ απαιτώ περισσότερο χιούμορ. Ωστόσο καλώ το επιτελείο του ΑΝΤΙ στο γήπεδο για να δοκιμάσουν και μια άλλη εμπειρία. Γενικά, το ποδόσφαιρο το σέβομαι βαθιά γιατί επικοινωνώ με πολύ κόσμο.

ΜΑΡΙΝΑ ΔΙΖΗ

Τέως βουλευτής Οικολόγων - Εναλλακτικών

Η αντιδημαρχία μου

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Η συμμετοχή σας στο ψηφοδέλτιο της κ. Μερκούρη σηματοδοτεί την προσχώρηση του οικολογικού κινήματος στην πολιτική συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ; Μήπως πάλι ο συνδυασμός της κ. Μερκούρη εκφράζει για σας το πνεύμα διαμαρτυρίας όπως προσωπικά το εκδηλώσατε στη Βουλή;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Κατ' αρχήν πρέπει να διευκρινιστεί ότι η Ομοσπονδία Οικολόγων - Εναλλακτικών αποφάσισε τον Ιούνιο του 1990 να μην κάνει κεντρική παρέμβαση στις δημοτικές εκλογές, αλλά να αφήσει στις κατά τόπους ομάδες - μέλη της την ελεύθερη επιλογή του τρόπου συμμετοχής τους σ' αυτές. Κάποια λοιπόν μέλη της Ομοσπονδίας αποφάσισαν τη συμμετοχή τους στο ψηφοδέλτιο Μοδινού ενώ μερικοί άλλοι την υποστήριξη της δικής μου συμμετοχής στο ψηφοδέλτιο «Αθήνα». Πιστεύω ότι ούτε η δική μου συμμετοχή σηματοδοτεί την προσχώρηση / ένταξη στα κόμματα που απαρτίζουν το ψηφοδέλτιο «Αθήνα», αλλά ούτε και των Οικολόγων του ψηφοδελτίου Μοδινού στα κόμματα - οργανώσεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς. Εξάλλου θα πρέπει να γίνει σαφές ο διαχωρισμός μεταξύ βουλευτικών και δημοτικών εκλογών.

Η Αντιδημαρχία σε θέματα Περιβάλλοντος, που μου παρέχεται, δίνοντας δυνατότητα έκφρασης και δημοσιοποίησής τους, αποπεριωριτοποιεί τις απόψεις του οικολογικού χώρου για την ε-

ΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ

πίλυση των χρόνιων προβλημάτων που καταταλαιπωρούν τους Αθηναίους. Πιστεύω ότι αυτό είναι ένα δύσκολο έργο και θα κάνω ότι είναι δυνατόν για τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των πολιτών στα προβλήματα που έχουν άμεση σχέση με την καθημερινή ζωή σ' αυτήν την αβιώτη πόλη.

ΣΑΡΑΝΤΗΣ ΚΑΡΓΑΚΟΣ
Φιλολόγος, ιστορικός

Τρίτσης και Μείζων Ελληνισμός

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τι άλλο εκτός ίσως από τις κοινές αναζητήσεις για το γλωσσικό πρόβλημα, σας ώθησε να συμμετάσχετε στο ψηφοδέλτιο του κ. Τρίτση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Κατ' αρχήν είναι πράξη διαμαρτυρίας κατά της Αριστεράς, η οποία από την εποχή Κατωτά, Τσουκαλά και Σταματίου Μερκούρη, οδηγεί τους οπαδούς της σε τρομερά διλήμματα. Και ο δεύτερος λόγος είναι ότι ο Τρίτσης προσπαθεί να αρθρώσει έναν πολιτικό λόγο που υπερβαίνει τα υπάρχοντα κομματικά σχήματα και μιλάει για μια εθνική πολιτική που αγκαλιάζει όχι μόνον τους Έλληνες της Ελλάδος, αλλά και τους Έλληνες του Μείζονος Ελληνισμού.

ΦΩΤΗΣ ΚΟΥΒΕΛΗΣ

Γραμματέας της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Οι πολίτες, η συνείδηση, τα κόμματα και εκλογές

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μπήκατε και σεις στη μάχη για την στήριξη των κοινών υποψηφίων ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ. Κάνατε έκκληση προς τους αριστερούς ψηφοφόρους με διατυπώσεις όπως «ανεξάρτητα από τις επιφυλάξεις σας», «ανεξάρτητα από τα ζητήματα πολιτικής συνείδησης» κλπ. Για πόσο ακόμα θα χρησιμοποιούν οι πολιτικοί της Αριστεράς, απευθυνόμενοι προς Αριστερούς πολίτες, αυτές τις διατυπώσεις;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Η αγαφορά μας στις «επιφυλάξεις» και στην «πολιτική συνείδηση» των αριστερών ψηφοφόρων είναι θετική καταγραφή. Και τούτο διότι αποτελεί χρήσιμη ομολογία ότι οι πολίτες διαμορφώνουν, σε πολλές περιπτώσεις, πολιτική συνείδηση και συμπεριφορά ανεξάρτητη από τις επιλογές των κομμάτων στα οποία ανήκουν ή ακολουθούν.

Η υποχρέωση των κομμάτων είναι να διαμορφώνουν τις επιλογές τους υπολογίζοντας και αξιολογώντας τη συλλογική συνείδηση και να αποφεύγουν εκκλήσεις της τελευταίας στιγμής.

Υπάρχουν όμως περιπτώσεις όπου η έκκληση είναι αναγκαία, όπως τώρα, με την παραδοχή ότι ο ΣΥΝ και η ΕΑΡ πρέπει να καταγράψουν την παρουσία τους στην τοπική αυτοδιοίκηση προσβλέποντας στην αξιοποίηση αυτής της καταγραφής με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, που συνδέονται με το αίτημα του εκσυγχρονισμού και της ανασυγκρότησης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ως θεσμού και δρώντος πολιτικού μεγέθους.

ΠΕΤΡΟΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗΣ

Μέλος του Ε.Γ. της ΕΑΡ και της Πολιτικής Γραμματείας του Συνσπισμού

Μεγαλύτερο το πρόβλημα του κ. Τρίτση

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τελείωσαν οι φήμες για την Ολυμπιάδα. Τώρα, μπορούμε με άνεση να επανατοποθετηθούμε στο πρόβλημα. Σε ποιες ενέργειες προέβη το Εκτελεστικό Γραφείο της ΕΑΡ για κριτική θέση του ΣΥΝ για την ανάληψη της Ολυμπιάδας και επίσης, για την ρητή απόφαση του Συνεδρίου να μην υποστηριχθεί για την Αθήνα δήμαρχος που υποστήριζε την ανάληψη της Ολυμπιάδας —όπως συμβαίνει με την κ. Μερκούρη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Η ΕΑΡ από την ίδρυσή της είχε αντιταχθεί με συνέπεια και τεκμηριωμένη επιχειρηματολογία στην υποψηφιότητα της Αθήνας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1996. Δεν υποστείλαμε τις σημαίες ως την ύστατη στιγμή. Εκφράσαμε πάντοτε την αντίθεσή μας είτε σε τηλεοπτικές εμφανίσεις στελεχών μας, είτε με δηλώσεις των ηγετικών οργάνων του κόμματος και συνεντεύξεις μας. Προχωρήσαμε όμως και σε συγκεκριμένες ενέργειες. Ο Γρηγόρης Γιάνναρος π.χ. είχε καταψηφίσει στο Υπουργικό Συμβούλιο της Οικουμενικής Κυβέρνησης την πρόταση για την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων και είχαμε καταστήσει σαφές στο ΣΥΝ ότι, σε περίπτωση που στη Βουλή θα γινόταν ψηφοφορία στο θέμα αυτό, οι βουλευτές της

Από μικρός στα βάσανα

ΕΑΡ θα έδιναν αρνητική ψήφο. Επίσης, η ΕΑΡ δεν έστειλε βουλευτή στο Τόκιο στα πλαίσια της διακομματικής αντιπροσωπείας.

Πράγματι το δεύτερο Συνέδριο της ΕΑΡ αποφάσισε να μην υποστηρίξει η Αριστερά υποψήφιο Δήμαρχο που είχε ταχθεί υπέρ των Ολυμπιακών Αγώνων. Αυτή η απόφαση όμως αποτελούσε ό-πως είναι φυσικό πρόταση του κόμμα-τός μας προς το ΣΥΝ. Πρέπει όμως να γνωρίζουν οι αναγνώστες από ότι οι άλ-λες δυνάμεις στον ΣΥΝ δεν είχαν στο θέ-μα των Ολυμπιακών Αγώνων τις ίδιες απόψεις με την ΕΑΡ. Έπρεπε λοιπόν το κόμμα μας να αποφασίσει αυτόνομη κά-θοδο στην Αθήνα; Αυτό θα αποτελούσε ένα μεγάλο πολιτικό λάθος. Το ερώτη-μά σας αναφέρεται στην κ. Μερκούρη. Η δική της θέση ήταν νομίζω σαφής και συνεπής. Μεγαλύτερο πρόβλημα υπάρ-χει με τον κ. Τρίτση, ο οποίος έσπευσε ταχύτατα να εγκαταλείψει την αρνητική του στάση στο θέμα της Ολυμπιάδας, προκειμένου να χρησθεί υποψήφιος δή-μαρχος της ΝΔ.

Νομίζω όμως ότι η υπόθεση αυτή α-ποτελεί, ευτυχώς, για τη χώρα, παρελ-θόν.

Θα ήθελα, τέλος, να σας πω, ότι η ΕΑΡ είναι τελειώς αντίθετη και με την διεκδίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2000.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΟΛΟΖΟΦ

Μέλος του Π.Γ. της ΚΕ του ΚΚΕ

«Λήμνος»: Σταθερή η πορεία μας

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σύμφωνα με απόφαση της ΚΕ (31.8.90) ο απόπλους του «Λήμνος» «εγκυμονεί κινδύνους για τη χώρα, δεν υπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα και επομένως βρίσκεται ριζικά αντίθετο το κόμμα μας». Μετά όμως από τη συνάντηση του Χαρ. Φλωράκη με τον πρωθυπουργό έγιναν δηλώσεις με διαφορετικό πνεύμα, συναινετικές προς την κυβερνητική απόφαση. Ποια ερμηνεία δίνετε για τη διαφορά αυτών των εκτιμήσεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Όπως γνωρίζετε, στην απόφαση της ΚΕ που αναφέρετε, σημειώνεται το ε-ξής: «Η σημερινή απόφαση της κυβέρ-νησης για απόπλου του «Λήμνος» με προοπτική να ενταχθεί στο σχεδιασμό της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, όπως επανειλημμένα και με τον πιο επίσημο

τρόπο έχει διακηρύξει το ΚΚΕ, εγκυμο-νεί κινδύνους για τη χώρα, δεν υπηρετεί τα εθνικά συμφέροντα και επομένως βρίσκεται ριζικά αντίθετο το κόμμα μας».

Στη συνέχεια, αναφέρεται ότι το ΚΚΕ υποστηρίζει τη θέση του Συνασπισμού, με την οποία δήλωνε ότι «είναι αντίθε-τος στην αποστολή έστω και συμβολι-κής ελληνικής ναυτικής δύναμης στην περιοχή του Κόλπου, αν δεν εξασφαλι-στεί ρητά ότι θα τελεί αυστηρά υπό την αποκλειστική στρατιωτική διοίκηση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και δεν θα εμπλακεί σε επιθετική ενέργεια». Και σημείωνε ότι η κυβερνητική απόφα-ση για αποστολή του «Λήμνος», βρί-σκεται έξω από τα πλαίσια αυτών των κατευθύνσεων.

Επιτρέψτε μου να σας διαβεβαιώσω ότι οι θέσεις του ΚΚΕ αλλά και του Συ-νασπισμού δεν διαμορφώθηκαν... εν α-γνοία ή με διαφωνία του Χ. Φλωράκη. Η δική μου εκτίμηση είναι, ότι η εκτίμη-σή σας περί δηλώσεων «συναινετικών στην κυβερνητική απόφαση» για το «Λήμνος», δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

ΚΩΣΤΑΣ ΛΑΛΙΩΤΗΣ

Μέλος του ΕΓ του ΠΑΣΟΚ

Ο Γερονικολός θα με αντιμετωπίσει

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Μετά την παρατηρηθείσα συναίρεση των διαφορετικών τάσεων στο ΠΑΣΟΚ θα επιμέ-νετε στην εκδίκαση της μήνυσης κατά Γε-ρονικολού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Όχι! Δεν θα την αποσύρω.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΕΝΤΑΚΗΣ

Πρόεδρος της ΕΔΑ, βουλευτής και μέλος του Ε.Ε. του Συνασπισμού.

Εγώ πάντα τα ίδια έλεγα

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Διατυπώσατε πρόσφατα την άποψη ότι η παραπομπή του Α. Παπανδρέου ήταν «λάθος» ή «έγκλημα». Πόσο ακριβής είναι αυτή η διατύπωση και ποια σχέση έχει με την αγόρευσή σας επί του θέματος στην Βουλή το καλοκαίρι του '89.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Κατ' αρχήν η ερώτησή σας είναι εξ ολο-κλήρου ανακριβής σε δυο σημεία:

1) Ουδέποτε δήλωσα ότι η παραπομ-πή του Α. Παπανδρέου είναι έγκλημα.

2) Η Δ.Ε. της ΕΔΑ σε συνεδρίασή της

στις 14 Ιουνίου '89, ύστερα από εισήγη-σή μου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η παραπομπή του Α. Παπανδρέου αποτε-λεί πολιτικό λάθος διότι αφ' ενός δεν υ-πάρχουν επαρκή στοιχεία και αφ' ετέ-ρου θα οδηγήσει σε συσπείρωση το ΠΑ-ΣΟΚ και σε μεγάλη οξύνση της πολιτι-κής ζωής.

Η απόφασή μας ήταν να μεταφέρουμε τις σκέψεις της ΕΔΑ στην πολιτική επι-τροπή του Συνασπισμού, πράγμα που έ-κανα τόσο εγώ όσο και ο γραμματέας της ΕΔΑ Θ. Κατριβάνος. Η απόφαση μας επιπλέον έλεγε ότι σε περίπτωση που ο Συνασπισμός καταλήξει σε παρα-πομπή, εμείς πειθαρχούμε. Αυτό ακρι-βώς έκανα κι εγώ. Εξέφρασα την αντί-θεση μου στην παραπομπή τεκμηριω-νώντας πολιτικά την άποψη αυτή και φυ-σικά όπου ο Συνασπισμός πήρε διαφο-ρετική απόφαση πειθαρχήσα.

Για να μη νομισθεί ότι υποστηρίζω καινούρια πράγματα τώρα. Ζας παρη-γορηθεί στις εφημερίδες εκείνης της επο-χής και συγκεκριμένα στην «Επικαιρί-τητα» της 15/7/89 σελ. 5, στη δε αγό-ρευση μου στη Βουλή δήλωσα ότι ακό-μη και η μη παραπομπή του Α. Παπαν-δρέου στο ειδικό Δικαστήριο από την Βουλή δεν σημαίνει ότι απαλλάσσεται από τις πολιτικές του ευθύνες (βλ. «Επι-καιριότητα» 19/7/89, σελ. 8).

Σ.Σ.: Η 14η Ιουνίου προηγήθηκε της Βουλής της 18ης Ιουνίου, η οποία και εξέτασε αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για τις κατηγορίες με τις οποίες βαρύνεται ο Α. Παπανδρέου και αποφάσισε την παραπομπή του.

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΟΔΙΝΟΣ

Οικολόγος, υποψήφιος δήμαρχος Αθήνας

Αποδέχτηκα την πρόσκληση

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε συνέντευξή σας αναφέρατε ότι επιστρέψατε στην Ελλάδα εγκαταλείποντας μια επιτυχή καριέρα στο εξωτερικό, προκειμένου να συμβάλλετε στην ανάπτυξη του Οικολογικού Κινήματος. Με την πείρα και τις γνώσεις που αποκτήσατε στο μεταξύ, ελπίζετε στην ανάπτυξη του οικολογικού κινήματος; Η κάθοδός σας στις δημοτικές, πιστεύετε ότι είναι ένα ακόμα βήμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Δεν μου ανήκει η έκφραση «ύστερα από μια επιτυχημένη καριέρα». Πρόκειται για διατύπωση του δημοσιουργού που

πηρε τη συνέντευξη. Επιπλέον, η επισιροφή μου δεν είχε ως αποκλειστικό στόχο την ανάπτυξη του οικολογικού κινήματος· ήταν απλώς η παλιννόστηση κάποιου που ήθελε να συνεισφέρει με την όποια εμπειρία του στα προβλήματα του τόπου.

Χωρίς αμφιβολία η αρθρογραφία μου σε περιοδικά της αριστεράς (Πολίτης, ΑΝΤΙ), τα βιβλία μου, κυρίως όμως η ίδρυση του περιοδικού Νέα Οικολογία μου δίνουν μέρος της ευθύνης για την ανάπτυξη του οικολογικού ρεύματος στην Ελλάδα. Η συνεισφορά αυτή δεν μπορεί φυσικά να αξιολογηθεί από μένα. Πιστεύω εν τούτοις ότι χάρις ακριβώς στη γέννηση ενός ζωντανού κινήματος βιαιότητας και μας συνεκτικής εναλλακτικής πρακτικής, το πολιτικό σκηνικό στη χώρα δεν μπορεί παρά να τροποποιηθεί. Οι Δημοτικές Εκλογές αποτελούν ένα σημαντικό βήμα για την επί του συγκεκριμένου προβολή της νεαρής οικολογικής θεματικής, παρά τον αποκλεισμό μας από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Αποδέχθηκα λοιπόν την πρόκληση και πρόσκληση του ευρύτερου χώρου που υποστηρίζει το σχήμα «Πολίτες για την Οικολογία και την Κοινωνική Αλληλεγγύη».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΠΙΣΤΗΣ

Δημοσιογράφος, εκπρόσωπος του ΕΚΚΕ

Δυνάμεις ανένταχτες ή ενταγμένες, ορατές ή αθέατες

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Στο χαιρετισμό σας, στο Β' Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, καταλήγατε με τη φράση: «Σ' αυτό το πνεύμα και με εμπιστοσύνη στις ζωντανές και ριζοσπαστικές δυνάμεις και του δικού σας κινήματος, ευχόμαστε ένα δημιουργικό διάλογο και μια θετική για το λαϊκό μας κίνημα κατάληξη του συνεδρίου σας».

Το ΕΚΚΕ με βάση ποια στοιχεία εμπιστεύεται και πιστεύει στις «ριζοσπαστικές δυνάμεις» του ΠΑΣΟΚ και ότι αυτές μέσα από ένα «δημιουργικό διάλογο» θα οδηγούσαν το συνέδριο σε μια «θετική κατάληξη για το λαϊκό μας κίνημα»;

Η τελική εικόνα του Συνεδρίου αιτιολογεί την αισιοδοξία των διακηρύξεών σας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

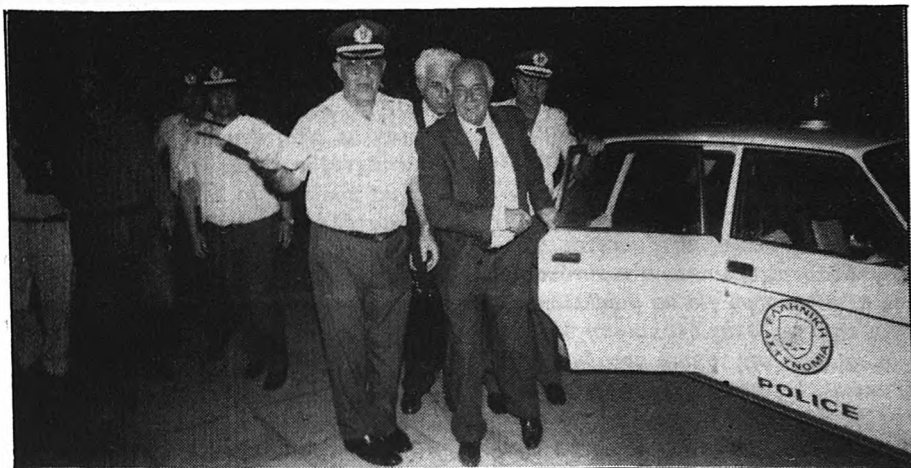
Η οικονομική και κοινωνική κατάρρευση στα πρόθυρα της οποίας βρισκόμαστε, πιστοποιεί την ανικανότητα και την αναξιοπιστία των πολιτικών ηγεσιών που κυβέρνησαν τον τόπο, αλλά και εκείνων που τις αντιπολιτεύτηκαν. Το αί-

τημα της ανάδειξης νέων πολιτικών δυνάμεων παραμένει ανεκπλήρωτο. Η κατάσταση αυτή συνοδεύεται από φαινόμενα σήψης και παρακμής, πολιτιστικής ξηρασίας και φτώχειας ιδεών και αξιών. Συνοδεύεται ακόμα από φαινόμενα κοινωνικής αναλγησίας μπροστά στον κίνδυνο εθνικών καταστροφών, που τέτοιες συνθήκες εγκυμονούν, στον ταραγμένο γεωγραφικό περίγυρο που ζούμε.

Υπάρχουν, όμως, ζωντανές ριζοσπαστικές και αγωνιστικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, που δίνουν ελπίδα για διεξόδο. Απόδειξη της παρουσίας τους έδωσαν με τις πρωτοφανείς, για τα μεταπολεμικά δεδομένα, απεργιακές κινητοποιήσεις αντίστασης στον αμεϊλικό οικονομικό πόλεμο, που έχει εξαπολύσει η κυβέρνηση Μητσοτάκη κατά του συνόλου των κοινωνικών κατακτήσεων της μεγάλης λαϊκής πλειοψηφίας.

Οι δυνάμεις αυτές δρουν μέσα στην κοινωνία. Ανένταχτες ή ενταγμένες, διαπερνούν τους συγκροτημένους σχηματισμούς, τα συνδικάτα κτλ. Το ίδιο συμβαίνει και μέσα στο ΠΑΣΟΚ, στο χώρο των μελών και των οπαδών του.

Παρά το γεγονός ότι τέτοιες φωνές ακούστηκαν και από το βήμα του Συνεδρίου, η κατάληξη του, χωρίς ουσιαστική αυτοκριτική, χωρίς πρόγραμμα «με ίδια βοή», εκλογή του αρχηγού και τις σταυροθηρίδες, σκέπασε και τις φωνές αυτές, αφήνοντας το ΠΑΣΟΚ στην κρίση του. Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι αυτές τις δυνάμεις θα πρέπει κανείς να τις περιφρονήσει ή να τις αγνοήσει. Να μην προσπαθήσει να συμπορευθεί μαζί τους και να τις ενώσει με όλες τις άλλες που λειτουργούν ορατά ή και αθέατα μέσα στην κοινωνία, να τις πολλαπλασιάσει και να τις καταστήσει ρεύμα κυρίαρχο κοινωνικής αλλαγής. Αλλιώς, ο στόχος για διεξόδο από το σημερινό τέλμα θα παραμένει όνειρο άπιαστο.

Πάντα μου άνοιγαν την πόρτα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΤΟΣ

Βουλευτής (Φιλελευθέρων, ΕΡΕ, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ), πρώην υπουργός, ευρωβουλευτής, μέλος της Δημοκρατικής Συμπράταξης και μέλος της ΚΕ εκλεγείς στο 2ο Συνέδριο.

Ο λόγος στους ιστοριοδίφες

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πώς αισθάνεστε ως νέο μέλος του ΠΑΣΟΚ και της ΚΕ του μετά τη θέση του κ. Λαλιώτη ότι πρέπει να αρθεί το σχίσμα της Β' και της Γ' Διεθνούς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Από καιρό είχα πει ότι οι Μενσεβίκοι έστω και καθυστερημένα παίρνουν την εκδίκησή τους έναντι των Μπολσεβίκων. Από την άλλη πλευρά σαν πρακτικός πολιτικός μπορώ να πω ότι πολύ λίγοι ασχολούνται σήμερα πια με θεωρητικές αναλύσεις ή ιστορικές αναδρομές, που κανονικά θα έπρεπε να απασχολούν τους ιστορικούς και τους φιλοσόφους του διαλεκτισμού και της σύγχρονης πολιτικής σκέψης.

ΑΝΝΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ - ΤΣΑΤΣΟΥ

Νομικός, μέλος της Κ.Ε. της ΕΑΡ

Το χάλι της Αθήνας

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είναι γνωστή η διαφωνία σας για την συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ στις δημοτικές εκλογές. Τι σας παρακίνησε τελικά στην συμπερίληψή σας στο ψηφοδέλτιο της κ. Μερκούρη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Όπως είναι γνωστό, το Β' Συνέδριο της ΕΑΡ που έγινε το καλοκαίρι αποφάσισε τη δημοτική συνεργασία ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ στους τρεις μεγάλους Δήμους της χώρας. Ως μέλος της Κεν-

τρικής Επιτροπής μπορώ να σας πω ότι η άποψη που έχει διαμορφωθεί και η οποία με βρίσκει σύμφωνη, είναι ότι η ειδική και μεμονωμένη σύγκλιση αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση επειδή τα προγράμματα συμβαίνει να είναι πλησιέστερα. Ο συνδυασμός της Μελίνας στηρίζεται άλλωστε όχι μόνον από το ΠΑΣΟΚ και τον Συνασπισμό αλλά και από την ΔΗΑΝΑ και άλλες ανεξάρτητες δυνάμεις. Συμμετέχω λοιπόν στο συνδυασμό της κ. Μερκούρη για να συμβάλω, εφ' όσον εκλεγώ, στην υλοποίηση των αρχών μας για την τοπική αυτοδιοίκηση. Συμφωνείτε φαντάζομαι ότι και η τοπική εξουσία πρέπει κάποτε να φτάσει στο επίκεντρο των συζητήσεών μας. Για τη διαμόρφωσή της μπορούν να συναντώνται δυνάμεις και με έντονες πολλές φορές αντιθέσεις αλλά με συγκλίνοντες στόχους. Το χάλι της Αθήνας μας δεν επιτρέπει άλλες ολιγωρίες.

ΑΛΕΚΑ ΠΑΠΑΡΗΓΑ

Μέλος του Π.Γ. της ΚΕ του ΚΚΕ,
Γραμματέας της ΚΟΑ.

«Πρώτη»; Και οι δημοτικές;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ευκώθηκε κατά κόρον ότι στην απόφαση για τη διακοπή έκδοσης της ΠΡΩΤΗΣ πρυτάνευσαν οι πολιτικοί και όχι οι οικονομικοί λόγοι, όπως ανέφερε η σχετική εισήγηση. Με αφορμή το σκεπτικό του ΠΓ για την ΠΡΩΤΗ, θέλουμε να μας σχολιάσετε το αν οι πολιτικές προτεραιότητες έρχονται σε δεύτερη μοίρα, ως προς τις οικονομικές, για ένα κομμουνιστικό κόμμα, όταν η πολιτική συγκυρία — π.χ. δημοτικές — επιτάσσει την εντονότερη παρουσία του πολιτικού χώρου στον οποίο κινείται το ΚΚΕ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Η ΚΕ του ΚΚΕ ύστερα και από σχετική εισήγηση του ΠΓ πήρε τη δραματική απόφαση να διακόψει τη χρηματοδότηση προς την εφημερίδα ΠΡΩΤΗ, κάτω από την ασφυκτική πίεση οικονομικών και μόνο λόγων.

Ήταν δραματική απόφαση, αφού όπως πολύ σωστά διατυπώνετε στο ερώτημά σας, έρχεται σε αντίφαση με τις προτεραιότητες που το ΚΚΕ έχει καθορίσει στον τομέα της δημοκρατικής πληροφόρησης, του διαλόγου με όλα τα ρεύματα που υπάρχουν στον ευρύτερο προοδευτικό χώρο.

Οι πολιτικές προτεραιότητες και επιλογές, ιδιαίτερα στο χώρο του Τύπου στην εποχή μας — εποχή ποιοτικών κριτηρίων και απαιτήσεων — σε μεγάλο

βαθμό εξαρτώνται και καθορίζονται και από τις οικονομικές δυνατότητες.

Δυστυχώς το ΚΚΕ δεν έχει ανεξάντλητα οικονομικά μέσα. Τα έξοδα της ΠΡΩΤΗΣ, μιας εφημερίδας που απευθύνονταν σε απαιτητικό κοινό, ήταν δυσβάσταχτα, φθάσαμε να ισχύει «το μεν πνεύμα πρόθυμο, η δε σαρξ ασθενής». Η αναστολή της κυκλοφορίας της εφημερίδας, υπογραμμίζει ή μάλλον θέτει για συζήτηση ένα γενικότερο πρόβλημα που δεν μπορεί να αφήνει ήσυχο, κανένα προοδευτικό πολίτη: Πώς θα εξασφαλιστεί η ελευθερία, ισότητα, ανεμπόδιστη, δημοκρατική πληροφόρηση, έντυπη, ραδιοφωνική, τηλεοπτική, όταν μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, όπως είναι οι πολιτικές και κοινωνικές οργανώσεις, δυσκολεύονται, αν δεν αδυνατούν πλήρως σε ορισμένες περιπτώσεις, να διαθέτουν τα οικονομικά μέσα;

Η ΚΕ του ΚΚΕ όταν πήρε αυτή τη δύσκολη απόφαση, είχε υπόψη της ότι θα δέχονταν εκτός των άλλων και τις συνέπειες παρερμηνειών. Κι όμως μη έχοντας άλλη επιλογή, αποφάσισε... Νομίζω τελικά ότι η απλή λογική, θα πρυτανεύσει. Γιατί ποιος μπορεί στην εποχή μας να επιμένει ότι το οικονομικό είναι δευτερεύον ζήτημα, μη καθοριστικής σημασίας, και μάλιστα στον τομέα της πολυδάπανης ενημέρωσης; Η χρονική σύμπτωση της διακοπής της χρηματοδότησης, με την προεκλογική περίοδο ανάδειξης δημοτικών αρχών, αποτελεί απόδειξη της οικονομικής ασφυκτικής στενότητας και όχι υποτίμηση του ρόλου που μπορούσε να διαδραματίσει η ΠΡΩΤΗ. Άλλωστε, όπως είναι πολύ γνωστό, αυτή την περίοδο ακριβώς, το ΚΚΕ είναι υποχρεωμένο να διαθέσει χρήματα και για την εκλογική μάχη, για την έντυπη προπαγάνδα των συνδυασμών που υποστηρίζει, συμβάλλοντας από κοινού με τις άλλες δυνάμεις που συνεργάζονται στα ψηφοδέλτια. Οι δημοτικές εκλογές με τις υποχρεώσεις που συνεπάγονται, ήταν πρόσθετος παράγοντας που έπαιξε ρόλο στο να ληφθεί η απόφαση ακριβώς τώρα.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΠΙΤΣΙΟΡΛΑΣ

Μέλος του Ε.Γ. της ΕΑΡ και της Πολιτικής Επιτροπής του Συνασπισμού

Συμμετέχω σε έναν κρίσιμο πολιτικό αγώνα

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Είναι αλήθεια ότι η συμμετοχή σας στο

ψηφοδέλτιο της κ. Μερκούρη δεν έγινε με επιδίωξη την εκλογή σας ως δημοτικού συμβούλου — γιατί η πρωτοδότηση της ΕΑΡ θα στραφεί προς άλλους συνυποψηφίους σας — αλλά γιατί έτσι σηματοδοτείται ένα πρόσθετο πολιτικό κύρος στον συνδυασμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Η παρουσία μου στο ψηφοδέλτιο της κυρίας Μερκούρη ενέχει την σημασία συμμετοχής σε έναν κρίσιμο πολιτικό αγώνα. Αγώνα για την αφαίρεση του Δήμου της Αθήνας από τον έλεγχο της συντηρητικής παράταξης και την εγκατάσταση σε αυτόν διοίκησης που θα εκφράζει τις δυνάμεις του προοδευτικού χώρου και θα εργαστεί για την επίλυση των μεγάλων προβλημάτων της Αθήνας, με γνώμονα το συμφέρον του συνόλου των κατοίκων της.

Εάν αυτή η παρουσία, πέρα από τη δική μου διάθεση στράτευσης και προσφοράς, ενισχύει και το ψηφοδέλτιο ή όχι, δεν είμαι εγώ αυτός που θα το κρίνει, αλλά ο λαός της Αθήνας.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΟΛΥΖΟΣ:

Πολεοδόμος, μέλος της ΕΑΡ

Δεν θα συνεργαστώ με άτομα που καταφεύγουν σε χυδαιότητες...

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Θα θέλαμε να μας πείτε τη γνώμη σας για την σύμπραξη ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ στις δημοτικές και το περιεχόμενο του έργου που θα επιτελέσετε μαζί με άλλους συνυποψηφίους σας, όπως λ.χ. η κ. Αλίκη Σοφίανου - Μπαρμπαρούση, υπό την αιγίδα της κ. Μερκούρη.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

Υπάρχει ένα δημοτικό πρόγραμμα το οποίο είναι δεσμευτικό για όλους. Ένα δημοτικό πρόγραμμα που βασίζεται σε δημοκρατικές αρχές λειτουργίας, στη διαφάνεια και σε μια προοδευτική στάση απέναντι στις προκλήσεις της σημερινής κοινωνίας. Το πρόγραμμα αυτό με δεσμεύει και δεσμεύει και τους άλλους δημοτικούς συμβούλους. Στο πρόγραμμα αυτό δεν υπάρχουν αφορισμοί, συνθήματα και πολιτικές υπεραπλουστεύσεις. Εάν κάποιος δημοτικός σύμβουλος αισθάνεται ότι αυτό το συμβόλαιο τιμής δεν τον δεσμεύει, από μόνος του να αποχωρήσει. Προσωπικά δεν θα συνεργαστώ με άτομα που καταφεύγουν σε χυδαία συνθήματα και πολιτικούς αφορισμούς.

Το Σημειωματάριο της Ισιδώρας

Είναι απορίας άξιον πως διέλαβε της προσοχής των μεγάλων τιμητών της δημόσιας ζωής η παραπομπή σε βαθμό κακουργήματος «παντός υπευθύνου» για τις συμβάσεις του ΟΤΕ που αφορούν τα ψηφιακά κέντρα που το ευαγές ίδρυμα, με την πολιτική κάλυψη των κ. Κωνσταντίνου Μητσάκη, Ανδρέα Παπανδρέου και Χαρίλαου Φλωράκη, εξακολουθεί να προμηθεύεται σε αστρονομικές τιμές από τις εταιρείες Intracom και Slemens, χωρίς διαγωνισμό. Η δίωξη, ασκήθηκε ύστερα από καταγγελία του συνδικαλιστή του ΟΤΕ κ. Κελαϊδή και παρ' όλο που η υπόθεση είναι —σε διαστάσεις από πλευράς τουλάχιστον οικονομικών μεγεθών— κατά πολύ ανώτερη της υπόθεσης Κοσκωτά, μόνο δύο εφημερίδες, («Ελεύθερος Τύπος» και «Ποντίκι») την ανέφεραν και την σχολίασαν. Από κανέναν άλλον δεν έγινε αντιληπτή. Όπως δεν έγιναν αντιληπτές και κάποιες λεπτομέρειες από την πρόσφατη επίσκεψη του αντιπροέδρου της Κοινότητας κ. Filippo Maria Pandolfi. Ο τελευταίος, στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε παρουσία των κ. Σταύρου Δήμα και Απόστολου Κράτσα, μόλις ολοκλήρωσε τις επαφές του στην Αθήνα, ρωτήθηκε από τη στήλη «αν έθεσε το θέμα στην ελληνική κυβέρνηση μια και όπως γινώριζε η μεν Κοινότητα επιδοτεί σημαντικά την αγορά των ψηφιακών κέντρων του ΟΤΕ η δε ακολουθούμενη πρακτική των απ' ευθείας αναθέσεων κατ' αποκλειστικότητα σε δύο συγκεκριμένες εταιρείες με τιμές χονδρικά 50% πάνω από τις τρέχουσες τιμές αγοράς αποκλείει τις κοινοτικές επιχειρήσεις ακόμη και από την ευκαιρία του να κριθούν», άφησε ακάλυπτη την κυβέρνηση αποδεχόμενος δια της σιωπής του το καταφατικό μέρος της ερώτησης και περιορίστηκε να πει γενικά και αόριστα ότι «όταν κάποιος κρατικός οργανισμός προμηθεύεται κάτι, ο μόνος περιορισμός είναι να τηρούνται οι κοινοτικοί κανόνες». Λέτε και δεν το ξέραμε! Σε ερώτηση που ακολούθησε για το «αν στις αγορές του ΟΤΕ τηρήθηκαν οι κανόνες αυτοί», ο κ. Pandolfi δήλωσε πλήρη άγνοια, παραπέμποντας στον Επίτροπο Ανταγωνισμού. Δηλαδή, άλλα λόγια να αγαπιώμαστε. Φυσικά στις κατ' ιδίαν συζητήσεις που

είχε με τους Έλληνες αξιωματούχους, ο αντιπρόεδρος της ΕΟΚ μίλησε για την ταμπакιέρα και όπως πληροφορούμαι απ' ενός μεν του εδόθησαν διαβεβαιώσεις ότι από εδώ και μπρος θα πάμε «χεράκι-χεράκι με την Κοινότητα» σε ό,τι δε αφορά τα περασμένα, του ζητήθηκε κατανόηση διότι αν στο θέμα δοθεί κοινοτική διάσταση, «Η κυβέρνηση δύσκολα γλυτώνει την κατάσταση».

Ετσι λοιπόν, σε αντίθεση με τον Εισαγγελέα ο οποίος δεν συγκινήθηκε καθόλου ούτε από τα σπαραξικάρδια επιχειρήματα των «υπευθύνων» ούτε από τα υπαρξιακά προβλήματα της Κυβέρνησης και παρέπεμψε την υπόθεση, ο κ. Maria Pandolfi φαίνεται πως επέδειξε, τουλάχιστον προς το παρόν, την απαραίτητη κατανόηση, άγνωστον έναντι ποιων ανταλλαγμάτων. Όσο για τους πρωταγωνιστές της «ανταλλαγής απόψεων» που μέλλει να διεξαχθούν στο γραφείο του ανακριτή της υπόθεσης ενώ από πλευράς προμηθευτών εύκολα μπορούν να προσδιορισθούν, από πλευράς διοικήσεως εξακολουθεί να αναζητείται εξιλαστήριο θύμα μία και στο γενικό διευθυντή του ΟΤΕ κ. Κυριάκο Κιουλάφα φρόντισε και έδωσε «συχωροχάρτι» η Οικουμενική Ζωλότα ύστερα από ομόφωνη εισήγηση των τριών πολιτικών αρχηγών. Το ευλόγησε δε πρόσφατα και ο νυν πρωθυπουργός με τις δηλώσεις που έκανε όταν επισκεφθήκε το υπουργείο Μεταφορών.

Επειδή πρέπει να αποδίδονται τα του Καίσαρος τω Καίσαρι, θα επιθυμούσα να διαφοροποιήσω το θέμα των θεσμοθετημένων προνομίων των διπλωματικών έναντι των άλλων υπαλλήλων του δημοσίου από την υπόθεση του κ. Κώστα Ζέππου ο οποίος όπως πληροφορούμε δεν αρνήθηκε να πάει στο Πεκίνο διότι του πέφτει λίγο αλλά διότι δεν μπορεί να διανοηθεί πως «ενώ ο υπουργός Εξωτερικών δεν του έχει εμπιστοσύνη να παραμείνει στον ΟΗΕ έστω και μέχρι το τέλος του χρόνου που γίνεται η Γενική Συνέλευση και μάλιστα τη στιγμή που είχε αποφασισθεί να αναλάβει την προεδρία της Δεύτερης Επιτροπής, του έχει εμπιστοσύνη να αναλάβει την πολύ σημαντική πρεσβεία της Κίνας». Το θέμα όμως δεν είναι υπόθεση του κ. Ζέππου ο οποίος

ζητάει να τεθεί σε διαθεσιμότητα πράγμα που σημαίνει ότι για ένα εξάμηνο θα είναι εκτός υπηρεσίας εισπράττοντας μόνο το 50% του μισθού του αλλά τα «εθιμικά δικαιώματα» των διπλωματικών μας. Διότι στο υπουργείο Εξωτερικών υπάρχει και το status quo του να μπει κάποιος εις την «διάθεσιν του υπουργού» που σημαίνει ότι κάθεται σπíti του χωρίς να κάνει τίποτε, σαν καλή ώρα ο κ. Πέτρος Μολυβιάτης που καθόταν τα πέντε τελευταία χρόνια και εισπράττει κανονικά το μισθό του μόνο και μόνο γιατί είχε την «τύχη» να διορισθεί στο υπουργείο των Εξωτερικών και όχι το Γεωργίας ή το Εσωτερικών. Αφίστε την τριακονταπενταετία από την οποία εξαιρούνται κατά παγίαν τακτική οι διπλωματικοί. Πέρα από κάθε έννοια λογικής και δικαίου παρατάθηκε μέχρι τέλους του 1992 η θητεία δύο πρέσβεων.

Του γενικών γραμματέα του υπουργείου κ. Παναγιώτη Οικονόμου που δικαιολογείται διότι κατέχει πολιτική θέση και του τέως υπουργού Εξωτερικών πρέσβη κ. Γιώργου Παπούλια που δεν δικαιολογείται παρά την άριστη οργάνωση που κατέφερε να επιβάλει στην πρεσβεία του Λονδίνου όπου από δεκαμήνου υπηρετεί, διότι ο ίδιος προ έτους όταν ήταν υπουργός απέλυσε τον προκατόχό του, κ. Στέφανο Σταθάτο επικαλούμενος ότι η εμμονή στην παραμονή πέραν της τριακονταπενταετίας αποτελεί «γελοιότητα» (sic). Αλλά τότε η Ένωση Διπλωματικών εσήκωνε σημαίες, ενώ τώρα σιωπά.

Πολύ χάρηκα που ο πρόεδρος της Δημοκρατίας επαναδιαβεβαίωσε την παγία, από καταβολής ελληνικού κράτους, θέση ότι η πατρίς διέρχεται κρίσιμους στιγμές και ότι ο λαός πρέπει να κάνει θυσίες διότι είχε περάσει περίπου μήνας χωρίς να ληφθεί από κάποιον υπεύθυνο κάτι τέτοιο και είχα αρχίσει να ανησυχώ.

Εποχιακές ανάγκες δεν έχουν μόνο οι διάφορες υπηρεσίες εντός Ελλάδος. Έχουν και τα προξενεία μας και οι πρεσβείες μας ανά τον κόσμο και ο κ. Βασίλης Κοντογιαννόπουλος φρόντισε τάχιστα να καλυφθούν από το υπουργείο του. Καλά, οι συ-

νάδελφοί του υπουργοί δεν το πήραν χαμπάρι;

Εις Αθήνας, όπως πληροφορούμαι, ποιεί τας διατριβές του κατ' αυτάς ο Βέρνης κ. Μανώλης Σπυριδάκης προκειμένου να διαμαρτυρηθεί εις τον πρόεδρο της κυβέρνησης διότι κατά τις χθεσινές προαγωγές που ενέκρινε το υπουργικό συμβούλιο δεν τον έκαναν full ambassador, δηλαδή πρέσβη. Σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές, ο πρωθυπουργός προσβλέπει με ιδιαίτερο ενδιαφέρον εις την συνάντηση προκειμένου να αναγγείλει εις τον «αδικηθέντα» πως παρελήφθη των τελευταίων προαγωγών διότι υπάρχει σκέψη να του αναθέσει την προεδρία του ΟΤΕ μια και ο κ. πρέσβης έχει διαπρέψει σε διαδικαστικά θέματα τηλεφωνικών χρεώσεων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κ. Α. Σαμαρά, υπουργόν Εξωτερικών, Ενταύθα.

Αναγκαία η νέα Υπηρεσία Πολιτικού Σχεδιασμού που δημιουργήθηκε στο υπουργείο σας υπό τον αναπληρωτή γενικό γραμματέα πρέσβη κ. Μανώλη Μεγαλοκονόμο αλλά είναι δυνατόν να μην μετέχουν καθόλου οι αρμόδιοι διευθυντές που είναι και οι μόνοι που έχουν προσέλαση στους σχετικούς υπηρεσιακούς φακέλους; Με μόνη την ενημέρωση από τις εφημερίδες θα γίνει ο σχεδιασμός πολιτικής; Και με την ευκαιρία κ. υπουργέ, τι θα γίνει με τις μεταφορές των οικοσκευών των υπαλλήλων του υπουργείου σας; Με διαγωνισμό ή χωρίς, δεν ξέρω ποια διαδικασία ακολουθείται, μόνο στις ίδιες δυο εταιρείες θα δίνεται η δουλειά ή μήπως επειδή υπάρχει το προηγούμενο των ψηφιακών, κάτι τέτοιο αποτελεί πλέον παγία τακτική κυβερνητικής πολιτικής;

κ. Νίκο Γκελεσάθη, υπουργό Μεταφορών και Επικοινωνιών, Ενταύθα. Μ' εκείνες τις περιφημες επιτροπές που φτιάξατε μόλις αναλάβατε το υπουργείο σας πέρσι, προκειμένου να ερευνήσουν τις ατασθαλίες που είχαν καταγγείλει για τα ΚΤΕΟ τι έγινε; Ανακάλυψαν τίποτε ή απλώς ήταν όντως μέρος του «σχεδίου κατασπίλωσης» των πολιτικών σας αντιπάλων», όπως είχε τότε καταγγείλει από το ΠΑΣΟΚ;

Β.Κ.

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑΣ

Με την αναβολή της προγραμματισμένης Συνόδου της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ για την εκλογή Ε.Γ. και Γραμματέα —αναβολή λόγω των προβλημάτων υγείας του προέδρου του— τίθεται πάλι επί τάπητος το πρόβλημα της οριακής —όπως έδειξε και το Β' Συνέδριο— και οργανικής δυσλειτουργίας του «Κινήματος» ή «Κόμματος».

Ήδη η σύγκλιση της Κ.Ε. είχε καθυστερήσει λόγω των γνωστών διαδικασιών «κάθαρσης» των εκλογών για την ανάδειξη των κεντροεπιτρόπων (: «νοθεία»). Η αιφνίδια υποτροπή στην υγεία του Α. Παπανδρέου τα ξημερώματα της περασμένης Τρίτης έφερε στη μνήμη εικόνες και σκέψεις του Αυγούστου 1988 και του Ιουνίου 1989. Ένας απρόβλεπτος παράγων (η υγεία του ύπατου αυθέντη σε ένα προσωποπαγές και αρχηγικό κομματικό σχήμα) ανατρέπει όσα —κακήν κακώς, έστω— προσπαθούσε να αποκαταστήσει ένα τυπικά συλλογικότερο σώμα (τότε κάποιο υποτυπώδες Υπ. Συμβούλιο, τώρα ένα Συνέδριο - συλλαλητήριο). Και είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα —τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις μορφές διαδικασίας του δημόσιου χώρου στην εποχή μας— αυτή η εξάρτηση της πολιτικής και συλλήβδην, του πολιτικού από τη βιολογία: το ΠΑΣΟΚ συγχωνεύει μέσα του καταστάσεις πραγμάτων από το παρόν και το πολύ-πολύ μακρινό παρελθόν, μέσα σε ένα ιστορικό κύκλο μόλις 15 ετών. Μαζί με την ακύρωση πολλών εννοιών και κατηγοριών της κλασικής πολιτικής ανάλυσης, η ιδιομορφία αυτή του φαινομένου ΠΑΣΟΚ ακυρώνει και το ίδιο ως παρόν και ως προοπτική.

Παράλληλα προς αυτό το κενό και τη συνακόλουθη αγκύλωση που προκαλεί στον κομματικό οργανισμό η εξάρτησή του από τις τύχες του Αρχηγού του, υπάρχει και υπήρχε πάντα ένας εξωθεσμικός πυρήνας (ή περισσότεροι) επιρροής και ισχύος, ο οποίος πάρα πολλές φορές καθόριζε κατά τρόπο κυρίαρχο τις αποφάσεις και τους προσανατολισμούς του «Κινήματος»: ο Α. Κουτσόγιωργας, λίγο πριν οδηγηθεί στον Κορυδαλλό, ομίλησε σαν πολιτικός ηγέτης, την ίδια στιγμή που δήλωνε ότι «*εγώ είμαι εκτός ΠΑΣΟΚ*» ενώ λίγες μόλις ώρες πριν ο ηγέτης του ΠΑΣΟΚ οδηγούνταν στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο· κάτι που ασφαλώς είχε υπόψη του όταν έκανε τις αρχηγικές δηλώσεις του ο Α. Κουτσόγιωργας...

Θα ήταν ίσως υπερβολή να λεχθεί, ότι η κρίση του ΠΑΣΟΚ αντικατοπτρίζεται οριακά πλέον στην περιεργη τοπογραφία της πραγματικής πηγής εξουσίας του (: νοσοκομείο και φυλακή). Όμως δεν θα απείχε πολύ από την πραγματικότητα η εκτίμηση ότι δεν υπάρχουν και πολλές πιθανότητες —και οπωσδήποτε κανένα προηγούμενο— να αποκτήσει το ΠΑΣΟΚ εκείνο το ευρέως εννοούμενο, *πολιτικό ήθος* που θα του επιτρέψει να λειτουργήσει επιτέλους ως ένα κατά προσέγγιση πολιτικό κόμμα. Κατά προσέγγιση: όπως περίπου λειτουργούν και όλα στο δημόσιο χώρο της Ελλάδας...

του Χρ. Κυριαζή

Η α περάσει πολύς καιρός και ίσως να μην απαντηθεί ποτέ το ερώτημα, του τι προσέφερε και τι από τα μείζονα ζητήματα της δημόσιας ζωής κρίθηκε κατά το 2ο, μέσα στα 16 μεταπολιτευτικά χρόνια, Συνέδριο του

ΠΑΣΟΚ. Το ζητούμενο αυτό έχει αυτονόητη σημασία, προκειμένου για τις κοινωνικές και πολιτικές αντιπροσωπεύσεις ενός κόμματος αξιωματικής αντιπολίτευσης, το οποίο: καλύπτει 2,5 εκατομμύρια ψηφοφόρων του εκλογι-

κού σώματος· κατείχε επί μια οκταετία την πολιτική εξουσία· ελέγχει εκτεταμένες περιοχές από επιμέρους εξουσιαστικά συμπλέγματα (τοπική αυτοδιοίκηση, συνδικάτα, συνεταιρισμούς, διοικήσεις ημιδημόσιων ή δημόσιων επιχειρήσεων κτλ.) και, κυρίως, εγκαλείται πολλαπλά στο πεδίο της ηθικής και της ορθολογικής συμπεριφοράς ως υπεύθυνο για φθορά θεσμών, εκμαυλισμό αξιών και μεταπρατικής υφής απαξίωση κρίσιμότεων μεγεθών της οικονομίας.

Κατά τις τέσσερις μέρες του Συνεδρίου, όλα έδειξαν ότι το ΠΑΣΟΚ ήθελε (και κατόρθωσε εν τέλει) να πείσει, πως δεν είναι το κόμμα που, με το 40%, αξιώνεται τον τίτλο του κόμματος αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Το σύνδρομο του αντικατοπτρισμού

Τα σημεία αναφοράς στο λόγο εκείνων που μίλησαν, έστω και για τρία λεπτά, ήσαν «εσωτερικά», αναφέρονταν στην κομματική κοινωνία, με τρόπο που θυμίζει το γνωστό κώδικα του «Κινήματος»· η ενίοτε γνήσια αγωνία για το δέον γενέσθαι, για τη συνολικότερη στρατηγική που θα πρέπει να υιοθετηθεί στις νέες —εκτός— εξουσίας συνθήκες, δεν μετουσιωνόταν σε συγκεκριμένο προγραμματικό λόγο, ή έστω πρόταση και ως προς αυτή την «κατάσταση πνεύματος» δεν είναι καθόλου τυχαίος ο κυνισμός του κ. Παπανδρέου, ότι «*τον πόνο τους λένε οι άνθρωποι*»· η πολυπόθητη, για ένα κόμμα σε κραυγαλέα υστέρηση απέναντι στις νέες συνθήκες, νέα προγραμματική διακήρυξη παραπέμφθηκε στην καλοκαιρινή ραστώνη του 1991 —θυμίζοντας έτσι εκείνο το ανύπαρκτο «κυβερνητικό πρόγραμμα των 100 ημερών», μετά τον Οκτώβριο του 1981· ο απολογισμός που παρουσίασαν τα ηγετικά στελέχη για την βετία μετά το Α' Συνέδριο (1984) —και πρώτα από όλα η ομιλία του Α. Παπανδρέου— αν δεν αναπαρήγαγε τα γνωστά σύμβολα αναγνώρισης και ταύτισης για την κάθε μια «φυλή» του ΠΑΣΟΚ, επιχειρούσε αδόκιμα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, να συνθέσει την αυτοκριτική ως προς το παρελθόν με τον προσδιορισμό των στοχεύσεων του παρόντος και της προοπτικής του μέλλοντος.

Η σύνθεση ήταν αδύνατη: ως προς το παρελθόν, η αυτοκριτική ή δεν έχει προσδιορίσει καθόλου τον κεντρικό της άξονα (που είναι το φετιχοποιημένο κόμμα-κράτος) ή τον έχει προσδιορίσει κατά τρόπο εκ-κέντρο (όσες και οι μη-διαλεγόμενες πολιτικές «ομάδες»), έτσι ώστε να μην μπορεί να οριστεί ένας κοινός στρατηγικός τόπος αυτοκριτικής. Ως προς τις στοχεύσεις του παρόντος και τις προοπτικές του μέλλοντος, η ανυπαρξία της δυναμικής -εν όψει της -εξουσίας (προ του 1981) και της μοναδικής πολιτικής αναφοράς -μέσω της -εξουσίας (1981-1989) είναι ι-σως επαρκείς λόγοι για να ερμηνευθεί η αφασία των «μικρών» και «μεγάλων» συνέδρων μπροστά στην ανάγκη διατύ-πωσης μιας εναλλακτικής προς τη ΝΔ προτάσης.

Ο ελλειμματικός λόγος των συνέ-δρων ως προς την ιστορία τους και το μέλλον τους εκπορεύεται τελικά από μια κοινή εστία: το ΠΑΣΟΚ ουδέποτε κατόρθωσε να υπερβεί το σύνδρομο του κοινωνικού αντικατοπτρισμού· αυ-τός συμπυκνώθηκε έξοχα στο σύνθημα «*εδώ και τώρα*», που τροφοδοτήθηκε από ένα διττό και αλληλένδετο φαινό-μενο: την κρίση στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '70 και την συνεπαγόμε-νη ανακατανομή πόρων και ισχύος που παρήγαγε τα νέα μεσοστρώματα.

Η συμπύκνωση αυτού του φαινομέ-νου στη «φιλοσοφία» του «*εδώ και τώ-ρα*» είναι δηλωτική ακριβώς του συν-δρόμου κοινωνικού αντικατοπτρισμού, το οποίο δεν επιτρέπει εκλογικεύσεις και αρθρώσεις ανάμεσα στο «θεωρητι-κό» και το «πολιτικό», ανάμεσα στο «οραματικό» και το «προγραμματι-κό», δεν συγκροτεί τις απαραίτητες διαμεσολαβήσεις ανάμεσα στους κοι-νωνούς και την πολιτική, με αποτέλε-σμα την αδυναμία εκπόνησης μιας μα-κροπρόθεσμης οπτικής· μόνον αυτή θα αποτελούσε την ανθεκτική συνεκτική ύλη για την κριτική και ερμηνεία της πολιτικής του ΠΑΣΟΚ - είτε εντός είτε εκτός εξουσίας.

Ο πολιτικός νατουραλισμός

Αντί γι' αυτή τη μακροπρόθεσμη ο-πτική, επικράτησε μόνον ο νατουραλι-σμός της πολιτικής, τα θυμικά ανα-κλαστικά, και οι αρχαϊκού τύπου νομι-μοποιήσεις και προσκλήσεις (: αφοσιώ-σεις) στις εκάστοτε ηγετικές επιλογές του «Προέδρου».

Κατ' αυτό τον τρόπο, στο Β' Συνέ-

δριο, το σώμα των στελεχών που αντι-προσώπευσαν πανελλαδικά την κατά-σταση πραγμάτων στο ΠΑΣΟΚ, παρου-σίασε το οξύμωρο φαινόμενο ενός κόμ-ματος που —όπως ο σκορπιός, αλλά χωρίς το ζωτικό ένστικτό του— επιλέ-γει «κάτι ανάμεσα» στην αμυντική α-ναπαραγωγή του κομματικού σχήμα-τος και στην προδιαγεγραμμένη, λες, αυτοχειρία του.

Η εικόνα που παρουσιάστηκε ήταν αυτή ενός παλαιού τυφεκιοφόρου, ο ο-ποίος στο πεδίο μάχης υποχωρεί, χω-ρίς να γνωρίζει ότι οι στρατηγοί έχουν γκρεμιστεί στο βάραθρο που είναι α-κριβώς πίσω του, επειδή *δεν ήξεραν γιατί έφτασαν στον πόλεμο*. Αγκυρω-μένο πάντα στο απόλυτο παρόν, το ΠΑΣΟΚ τελούσε πάντα σε ένα κενό *συγκεκριμένου* πολιτικού παρελθόντος, είχε κοινωνικές αναφορές σε υποσχό-μενα μεν αλλά ανασφαλή κοινωνικά α-κροατήρια, και προσπάθησε να συναι-ρέσει το ασυναιρέτο, δηλαδή μια πολυ-συλλεκτική *πρόθεση* με μια μονοταξι-κή και ιστορικιστική πολιτικοποίηση όλου του κοινωνικού ιστού, σύμφωνα με αναφομοιωτά πρότυπα της παλαιο-κομμουνιστικής κινητοποίησης - συμ-μετοχής.

Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΝΟΘΕΙΑΣ

Η κοινωνική αναισθησία που χα-ρακτήρισε κατ' έξοχην αυτές τις η-μέρες τον πρωτόγονο συνδικαλισμό των μικρομεσαίων βρίσκει ασφα-λώς την απόλυτη στοίχισή της προς τον εσχατο πολιτικό κανιβαλισμό, που ανέδειξαν ως ύπατη αρχή τους αυτοί οι οποίοι φιλοδόχησαν να α-ποτελέσουν τους «μεσαίους» του κομματικού μηχανισμού του ΠΑ-ΣΟΚ: ο λόγος για τη χαρακτηριστι-κότατη του ήθους τους καλπονοθεία στην εκλογή της νέας Κ.Ε. του «Κι-νήματος».

Κατά τρόπο εξαιρετικά εύγλω-το, ο κ. Τζουμάκας ήταν αυτός που έκανε την καταγγελία, όπως έπραξε ανάλογα και στο παρελθόν: τότε που κατήγγειλε τον Γ. Ραυτόπουλο και την «ομάδα του» —ήταν η επο-χή που το ΠΑΣΟΚ κατείχε την εξου-σία...

Αλλά δεν είναι πρώτη φορά που συμβαίνουν αυτά. Και στο Α' Συνέ-δριο του ΠΑΣΟΚ είχε λειτουργήσει ο καλπονοθευτικός μηχανισμός που ταξινόμησε τη σειρά κατά τις βου-λές του προέδρου και των μηχανι-σμών του. Νόθευση πολιτικής, μύ-θων και ψηφών...

Αυτά τα παθογενή και ωστόσο οιοινεί αναπόφευκτα συμπτώματα μεταφέρθη-καν στο Ολυμπιακό Στάδιο, το τετράη-μερο 20-23 Σεπτεμβρίου: δεν ομίλησαν (για) την ιστορία τους δεν προείκασαν το μέλλον, αλλά στάθηκαν στο παρα-μορφωτικό κάτοπτρο που σχημάτιζε το «πάντα-κάπου-ανάμεσα» της μέχρι τώ-ρα σκέψης και πράξης τους: καταργεί-ται το «Πειθαρχικό» (το οποίο όλοι μέ-χρι τώρα αντιμετώπισαν ανεκδοτολο-γικά έως «θυμωμένα»...), αλλά απαγο-ρεύεται η δημοσιοποίηση της διαφω-νίας μετά την απόφαση· οι βουλευτές «εκλέγονται» από τις οργανώσεις, ό-μως το Ε.Γ., η Κ.Ε., ο γραμματέας εξε-κολουθούν να συγκροτούν τα αποφασι-στικά κέντρα διανομής των προνομίων και των «ωφελημάτων», «ενώ η κατα-στατική θέση των κοινοβουλευτικών ε-ξακολουθεί να παραπέμπει στη συν-δυσαστική των πελατειακών εξαρτήσε-ων και στην όσμωση που αυτή επιφέρει στο πλαίσιο της γραφειοκρατικής πλέ-ον πελατειακής μηχανής. Τέλος, η δια-βοής (επαν)εκλογή του προέδρου επι-σφραγίζει εκ νέου μιαν οριακά υπονο-μευτική αντίφαση, που είναι όμως κυ-ριολεκτικά σύμφυτη —και γι' αυτό ανθεκτικότατη— με μακροπρόθεσμες, διαχρονικές παραστάσεις στην κουλ-τούρα συγκεκριμένων κοινωνικών στρωμάτων: την αντίφαση ανάμεσα α-πό τη μια πλευρά στον ανορθολογικό, θυμικό και ανεξέλεγκτο *άνθρωπομορ-φισμό* των εικόνων που τα κοινωνικά υ-ποκείμενα *προτιμούν* για τους «φυσι-κούς» φορείς θεσμικών ρόλων του δη-μοσίου χώρου, και, από την άλλη, στα συλλογικά *ενδιαφέροντα* και στις απρο-σωπες διαδικασίες πραγμάτωσής τους, που προϋποθέτει η ίδια η λογική της αυ-τονόμησης του προσωπικού/ιδιωτικού από το δημόσιο χώρο.

Μεσα σε αυτό το πλαίσιο, ποιο είναι το βεληνεκές που διαθέτει η εκσυγχρο-νιστική —οπωσδήποτε ολοκληρωμέ-νη— πρόταση Σημίτη, και σε ποιο βαθ-μό μπορεί άραγε να πιστωθεί η δημο-σιογραφική εκτίμηση για τη διαμάχη λαϊκιστών - εκσυγχρονιστών;

Η μήπως το να θέτει κανείς τέτοια ε-ρωτήματα και να προβαίνει σε επιλογές σημείων προσανατολισμού για μια α-πόπειρα διαλόγου δεν έχει πλέον καμιά σημασία, εν μέσω της χλεύης του κοι-νού για οποιοδήποτε «Συνέδριο» και της κανιβαλικής αναισθησίας που επι-δεικνύουν οι κάθε λογής «εργατικές αντιπολιτεύσεις» της Κοινής Ωφέλειας;

ΟΙ «ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ» ΕΞΕΠΝΕΥΣΑΝ

Οι «τοπικές κοινωνίες», έμπνευση και αυτές για προεκλογική κατανάλωση, εξέπνευσαν πριν καν προλάβουν να ζήσουν. Για να ακριβολογούμε, δεν τερμάτισαν τον ελάχιστο —άλλωστε— βίο τους εξαιτίας φυσιολογικών αιτιών, αλλά δολοφονημένες από τους ίδιους τους γεννήτορές τους. Τα ηγετικά στελέχη του Συνασπισμού της Αριστεράς και της Προόδου, που επιμένει να αποκαλείται έτσι.

του Ξενοφώντα Ε. Μαυραγάνη

Οι «τοπικές» λοιπόν «κοινωνίες», κατά την αυθεντική δήλωση και ερμηνεία του κ. Λεωνίδα Κύρκου, δεν μπόρεσαν να παίξουν τον ρόλο τους, γιατί αυτοί που τις επινόησαν, αγνοούσαν ότι μόνο μετά 50 χρόνια θα αποκτούσαν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά με τα οποία εκείνοι τις φαντάστηκαν.

Έτσι δικαιολόγησε την εγκατάλειψη του όρου αυτού ο Λ. Κύρκος στην αντιπροσωπεία της Δημοτικής Κίνησης Καλαμαριάς, που τον επισκέφθηκε στο ξενοδοχείο του της Θεσσαλονίκης στις 13.9.1990.

Κάποιες όμως κοινωνίες δεν θέλησαν να καταλάβουν τις σκοπιμότητες και αρνήθηκαν να ενδώσουν στον, επισήμως προαναγγελθέντα, θάνατό τους. Δύο απ' αυτές έτυχε να βρίσκονται στη Θεσσαλονίκη. Η Νεάπολη που τελικά σχημάτισε ανεξάρτητο αριστερό συνδυασμό και η Καλαμαριά. Το γέρας του αυριανικού ΠΑΣΟΚ.

Εκεί τα πράγματα διακρίνονταν δια γυμνού οφθαλμού από το 1986 ακόμα. Τότε που το Κ.Κ.Ε. εσ. —η μετέπειτα ΕΑΡ— συμμαχίσε με το ΠΑΣΟΚ και απέκτησε έναν αντιδήμαρχο για τρία πε-

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Μέλη και φίλοι Αγωνιστές του ΚΚΕ στηρίζουν τον συνδυασμό του:

Τ Α Κ Η Λ Α Ζ Α Ρ Ι Δ Η

Στο συνδυασμό μετέχουν τα παρακάτω μέλη και φίλοι Αγωνιστές του ΚΚΕ

ΒΑΖΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
ΓΑΥΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΚΟΣΜΙΔΟΥ ΒΑΣΩ
ΜΕΤΜΑΡΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΜΩΡΑΪΤΟΥ ΝΤΙΝΑ
ΠΑΡΙΑΝΟΣ ΜΠΑΜΠΗΣ
ΠΡΕΒΟΛΑΡΑΚΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Σ Η

Μέλη και φίλοι του Π.Α.Σ.Ο.Κ. στηρίζουν τον συνδυασμό του:

Τ Α Κ Η Λ Α Ζ Α Ρ Ι Δ Η

Στο συνδυασμό μετέχουν τα παρακάτω μέλη και φίλοι του Π.Α.Σ.Ο.Κ.

ΑΜΠΑΤΖΗΣ ΤΑΣΟΣ
ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΦΙΑ
ΒΑΣΑΜΑΚΗΣ ΣΠΥΡΟΣ
ΚΟΚΚΟΛΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΜΑΜΩΛΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΜΟΥΤΑΦΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΣΑΤΣΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΧΑΤΖΗΑΙΔΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΧΟΛΕΒΑ ΜΑΡΙΑ

Ένας άλλος Λαζαρίδης, ο Τάκης, προερχόμενος από τα σπλάχνα του ΚΚΕ, αναπληρωματικό μέλος της ΚΕ και σήμερα διαγραφμένος, διεκδικεί τη Δημαρχία της «εργατομάνας και αντιστασιακής» Καισαριανής. Υποψηφιότητα που αντιμάχεται τον υποψήφιο των κεντρικών συνεννοήσεων ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ κ. Μπαρτσώκα. Δείγμα και αυτό των τοπικών διεργασιών και των κεντρικών «πάρε - δώσε».

ρίπου χρόνια. Και που το ΚΚΕ μετά την εντολή «ψηφίστε Λαζαρίδη», την δεύτερη Κυριακή, παρέδωσε στον γνήσιο εκπρόσωπο του αυριανισμού, την προεδρία της τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων.

Στη διάρκεια της τετραετίας, το ΚΚΕ άφησε αβοήθητους τους τρεις δημοτικούς συμβούλους της παράταξης Ε-ΔΑΚ —ίσως να έφταιγε το γεγονός πως μόνο ο ένας ήταν κομματικός —μπλοκάρισε τις διαδικασίες για την ανάδειξη επικεφαλής της παράταξης και τελικά την διέλυσε, κλείνοντας τα γραφεία της στα οποία σημειωτέον δεν είχε δικαίωμα, αφού όλες οι ανάγκες τους καλύπτονταν από τους τρεις δημοτικούς συμβούλους κι έναν μικρό αριθμό, πράγματι, αριστερών πολιτών που τους πλαισίωναν.

Μετά τη συγκρότηση του ΣΥΝ και πολύ μετά τις εκλογές του Ιουνίου 1989, κατά μήνα Νοέμβριο δηλ., ο μέχρι τότε αντιδήμαρχος και μέλος της ΕΑΡ παραιτείται από το οφφίκιό του και προσχωρεί στην παράταξη της Ε-ΔΑΚ. Ως λόγοι παραίτησής του αναφέρονται η αδυναμία συνεργασίας με τον Δήμαρχο, ο αυταρχικός και αντιδημοκρατικός τρόπος διοίκησης, η παντελής περιφρόνησή του προς το Δ.Σ. και η ενέργειά του να εγκαταστήσει στο δη-

μοτικό μέγαρο την ιδιωτική —όχι δημοτική— τηλεόραση ΑΡΓΩ, χωρίς καν να ενημερώσει τους δημοτικούς συμβούλους της πλειοψηφούσας παράταξης. Είναι αυτονόητο ότι όλες αυτές οι ενέργειες του «δημοκρατικού και προοδευτικού Δήμαρχου» ουδέποτε υποβλήθηκαν προς έγκριση στο Δ.Σ.

Τον Μάρτιο του 1990 οι τέσσερις πλέον δημοτικοί σύμβουλοι της Αριστεράς, με την σύμφωνη γνώμη της τοπικής επιτροπής του ΣΥΝ, καταγγέλλουν σε συνέντευξη Τύπου τις ενέργειες του Δήμαρχου ως παράνομες, θεωρώντας ότι είναι ήδη έκπτωτος, αφού παρέβη καιριές διατάξεις του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Καταγγέλλουν ακόμα τους διορισμούς δημοτικών συμβούλων, σε θέσεις διευθυντών δημοτικών επιχειρήσεων με μισθούς, που θα ζήλευαν εξειδικευμένοι τεχνοκράτες, καθώς και την ανάθεση στον γενικό γραμματέα του Δήμου, την γενική διεύθυνση της ιδιωτικής TV ΑΡΓΩ· έτσι που το γραφείο του στο Δήμο, αποτελεί το γραφείο της ΑΡΓΩ. Την ίδια στιγμή, όμως, η Γραμματεία του ΣΥΝ Θεσσαλονίκης, χρησιμοποιεί την ΑΡΓΩ για την προεκλογική της καμπάνια, χορηγώντας της έτσι πιστοποιητικό νομιμότητας.

Στα μέσα Μαΐου αρχίζουν οι συσκέ-

ψεις για τις δημοτικές εκλογές. Οι διαβεβαιώσεις και οι προτροπές έρχονται από παντού. «*Προχωρείστε στην εκπόνηση προγραμμάτων, στην προσέλκυση φερέγγυων και αξιόπιστων πολιτών, διευρύνετε τις συνεργασίες σας*». Κάποιοι πάντως που γνώριζαν καλά τις πρακτικές, ή είχαν ακούσει για εσωτερικές εγκυκλίους του ΚΚΕ που τις συνεργασίες τις κατήθυναν αποκλειστικά προς το ΠΑΣΟΚ, και δεχόντουσαν ως επανεκλέξιμους τους ήδη δημάρχους, άρχισαν να αμφισβητούν την πρόθεση του ΣΥΝ να μετάρχει στις εκλογές αυτοδύναμος. Δίνονταν όμως πάντοτε αντίθετες διαβεβαιώσεις από την ηγεσία.

Επακολούθησε η συνάντηση Παπανδρέου - Φλωράκη, η συμφωνία για τους τρεις μεγάλους Δήμους, πάρα ταύτα όμως η φιλολογία περί τοπικών κοινωνιών εξακολουθούσε. Στα πλαίσια λοιπόν της πλάνης αυτής, που δημιουργούσαν οι διαβεβαιώσεις της ηγεσίας, η επιτροπή του ΣΥΝ Καλαμαριάς, και εκτελώντας άνωθεν εντολές βεβαίως, συγκρότησε την δημοτική κίνηση «Σύγχρονη Αυτοδιοίκηση», καταργώντας χωρίς λόγο αλλά και προπαντός χωρίς αιτιολογία την ΕΔΑΚ. Ίσως γιατί δεν ήταν αρκετά σύγχρονη. Προχώρησε μάλιστα και πιο πέρα. Πρόσφερε την δημαρχία σε οικονομικό παράγοντα του Δήμου που δεν είχε ούτε καν πρόθεση να πολιτευθεί. Αυτά ως τις 25 Ιουλίου, οπότε αντιπροσωπεία του ΣΥΝ Θεσσαλονίκης, κατέστησε σαφές στα μέλη της τοπικής επιτροπής, ότι τον Δήμαρχο Καλαμαριάς θα τον υποδεικνυε το ΠΑΣΟΚ και δεν υπήρχε αμφιβολία, ότι αυτός θα ήταν ο κ. **Λαζαρίδης**.

Όμως οι διαβουλεύσεις και οι συζητήσεις συνεχίστηκαν και στις 27.8.90, συγκλήθηκε μεγάλη συγκέντρωση μελών του ΣΥΝ στο δημαρχείο, που, παρά τις παραινήσεις του παρόντος γραμματέα της Επιτροπής Πόλης του ΚΚΕ, αποφάσισε με συντριπτική πλειοψηφία να πει όχι στον κ. **Λαζαρίδη** και να στην αυτόνομη κάθοδο με επικεφαλής τον άλλοτε Δήμαρχο **Μενέλαο Αλεξιάδη**. Η απόφαση αυτή, άρκεσε για να φέρει στη Θεσσαλονίκη όλη σχεδόν την ηγεσία. Οι κ. **Λαφαζάνης** και **Γόντικας** έφθασαν αλληλοδιαδόχως για να ενταφιάσουν την «τοπική κοινωνία» που τόλμησε να πιστέψει στις διακηρύξεις τους. Σύμφωνα με πληροφορίες και ο κ. **Φ. Κουβέλης** ανέφερε στην Ε.Π. της ΕΑΡ ότι η μη υποστήριξη του **Λαζαρίδη**

αποτελεί «casus belli» για το ΠΑΣΟΚ.

Μετά από αυτά τα πρωτοφανή, για τους πειθαρχημένους οπαδούς της Αριστεράς, πραγματοποιήθηκε κοινή συνεδρίαση των επιτροπών του ΣΥΝ και της Δημοτικής Κίνησης στην οποία, όμως απροόπτως, παρέστησαν δυο μέλη της Πολιτικής Γραμματείας του ΣΥΝ Θεσσαλονίκης, που χωρίς περιστροφές είπαν: «*Λάθος είναι η απόφαση της λαϊκής συνέλευσης και γι' αυτό πρέπει να την αλλάξετε. Αλλιώς θα την αλλάξουμε εμείς*». Επειδή, εξήγησαν, ο ΣΥΝ ανταλλάζει την Καλαμαριά με την Σταυρούπολη και τους Αμπελόκηπους. Τέτοια συμφωνία. Στηριγμένη σε αρχές και προγράμματα! Σ' αυτόν τον ωμό και απροκάλυπτο εκβιασμό όλοι, πλην ενός, είπαν όχι. Και οι τέσσερις δημοτικοί σύμβουλοι, προεξάρχοντας εκείνου του μέλους του Κ.Κ.Ε., δήλωσαν πως για λόγους αρχής και πολιτικής συνέπειας δεν μπορούσαν να είναι υποψήφιοι του κ. **Λαζαρίδη**. Αυτά έγιναν στις 6 Σεπτεμβρίου 1990.

Από τότε και μέχρι σήμερα πολλοί είναι εκείνοι που «πείσθηκαν», πως υπέπεσαν σε λάθη. Και πριν απ' όλα οι δυο κομματικοί (ΚΚΕ και ΕΑΡ) δημοτικοί σύμβουλοι, εντάχθηκαν — πιεζόμενοι λένε — στο ψηφοδέλτιο, αναγνωρίζοντας άμεσα πια πως όσα καταμαρτύρησαν στον θαυμαστή και φίλο του κ. Κουτσόγιωργα, Δήμαρχο, ήταν προφανώς ψέμματα. Και οι γέροι της ΠΕΑΕΑ και οι νέοι της ΚΝΕ — πόσοι υπάρχουν πια; — και οι «δημοκρατικές γυναίκες», όλοι αναγνωρίζουν το λάθος τους. Αποδεχόμενοι έτσι και το δικομματικό σύστημα — που κάποτε το καταριόντουσαν — και την ανυπαρξία του αυτόνομου αριστερού λόγου.

Γιατί βέβαια τις «τοπικές κοινωνίες» κι αν τις άκουσαν, ούτε που τις κατάλαβαν. Άλλωστε έμαθαν πως μόνο το Κόμμα μπορεί πάντοτε να σκέφτεται γι' αυτούς σωστά. □

Ο συντάκτης του άρθρου, Ξενοφών Ε. Μαυραγάνης, είναι δικηγόρος και δημοσιογράφος επαγγελματικά σε πολλές εφημερίδες (Θεσσαλονίκη - Μακεδονία - Βήμα - Νέα - Ακρόπολη - Απογευματινή και Αυγή).

Από το 1960 ως το 1965 ήταν διευθυντής του «Σπουδαστικού Κόσμου» και διετέλεσε μέλος του Δ.Σ. των φοιτητών Νομικής και της ΦΕΑΠΘ και ήταν σύνεδρος στο Α' Πανσπουδαστικό Συνέδριο (1963). Ήταν μέλος της επιτροπής Πόλης του ΚΚΕ εσ. από το οποίο αποχώρησε το 1979 και έκτοτε παρέμεινε ανένταχτος. Από το 1979 εκλεγόταν δημοτικός σύμβουλος στην Καλαμαριά.

ΜΟΛΙΣ ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Γιώργου Γραμματικάκη Η ΚΟΜΗ ΤΗΣ ΒΕΡΕΝΙΚΗΣ

Σ' αυτό το βιβλίο, ο Καθηγητής στο Φυσικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Κρήτης Γιώργος Γραμματικάκης περιγράφει με απλό και γλαφυρό τρόπο τις σύγχρονες επιστημονικές απόψεις για τη γένεση του Σύμπαντος, την εξέλιξη των αστέρων και την εμφάνιση της ζωής αναφέρεται στην κορυφαία εκδήλωση αυτής της ζωής, τον άνθρωπο, και υπογραμμίζει τους κινδύνους που απειλούν τη Γη και τον πολιτισμό μας.

Η «Κόμη της Βερενίκης» — το βιβλίο πήρε τον τίτλο του από έναν πανάρχαιο αστερισμό — πληροφορεί τον αναγνώστη για τις μαύρες οπές, αλλά και την εξωγήινη ζωή, τη θεωρία της εξέλιξης αλλά και το μέλλον του Σύμπαντος, την οικολογική κρίση αλλά και τον αργό θάνατο του Ήλιου μας.

Πρόλογος: Στ. Αλεξίου

Εξώφυλλο: Μανόλη Τζομπανάκη

Ένα βιβλίο για τον καθένα,
ένα βιβλίο για σας

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΗΤΗΣ**

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
Εκδόσεις «ΤΡΟΧΑΛΙΑ»
Βιβλιοπωλείο

Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)
10680 Αθήνα τηλ. 3646426

Μερικές φορές, η Κυριακή είναι σαν μισογεμάτο τραπέζι, στρωμένο την τελευταία στιγμή, με ό,τι βρεθεί από τα αζήτητα της εβδομάδας, και τα πρόσωπα ένα γύρω να θυμίζουν κλεψίτυπο του πίνακα των «Λωτοφάγων».

Η Κυριακή των εβδομαδιαίων εφημερίδων: «εκσυγχρονισμένες» προς το ευρωπαϊκότερο α-λα-γκρέκα θυμίζουν τον Εβραίο που βγήκε να ψωνίσει κι ήταν Σάββατο. «Μιλάνε» οι πάντες για τα πάντα μέσα σ' ένα κιλό χαρτί —στ' αζήτητα κι αυτό, έτσι που οι μανάβηδες διαθέτουν πλέον «ευπρεπέστερα» περιτυλίγματα.

Στον Κυριακάτικο Ριζοσπάστη μίλησε και η «μοναδική ντίβα» που είχε ποτέ το ελληνικό θέατρο, ... μια «star» διεθνούς ακτινοβολίας, καταξιωμένη και για την τέχνη και τους αγώνες της...», «... μια γυναίκα με πάθος...»: είναι «η Μελίνα μας», όπως την παρουσιάζει η συντάκτης που «φιλοξενεί» τη συνέντευξή της —μια συνέντευξη μάλλον «δύσκολη», αφού σαν συνέντευξη προϋποθέτει διάλογο, αλλά είναι «δύσκολο να διακόψεις τη Μελίνα καθώς μιλάει με τόσο πάθος».

Το σινεμά «Μπομπονιέρα» και η ανακάλυψη του πασατέμπου
Η δυσκολία φαίνεται απ' την αρχή, όταν η δημοσιογράφος του «Ριζοσπάστη» κάνει στη «Μελίνα» την πρώτη γεμάτη «πάθος» ερώτηση: — «Ποιο είναι το όνειρο της Μελίνας για την Αθήνα?».

Και η «Μελίνα» αφήνει να ξετυλιχτεί σιγά σιγά ό,τι νοιώθει μέσα της για τον «πρώτο πολεμιστή» που είναι γι' αυτήν ο δήμαρχος της πόλης. Μας αφήνει να καταλάβουμε —ή περίπου— γιατί διάλεξε σαν πρώτη της αφίσα - απάντηση στον «κύριο που κοιτάζει τους Αθηναίους με το σακάκι ριγμένο ανέμελα στον ώμο, ενώ αυτοί περιμένουν το λεωφορείο που δεν έρχεται...» την Αθηνά που προστάζει ως πρόγονος της «Μελίνας»: «Αθήνα ψηλά το κεφάλι!».

ΚΥΡΙΑΚΗ 14 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Και γιατί να μην τη διαλέξει αυτή την αφίσα;

«... κακά τα ψέματα, είμαι και λίγο μεγαλομανής» διαβεβαιώνει η εγγονή του τωές δημάρχου των Αθηναίων.

Με την Αθηνά σαν σύμβολο παρηγορεί και τη «μεγάλη θλίψη» της για την απώλεια των Ολυμπιακών αγώνων —θλίψη «γιατί δούλεψα επί δυόμισι χρόνια για το "φάκελο"», υπενθυμίζει τον άλλο μεγάλο αγώνα της για τα Ελγίνεια, είναι μέσω της Αθηνάς που μπορεί να λέει «είμαι Ευρωπαία κατά κάποιο τρόπο, με γνωρίζουν, με ακούνε... ως υπουργός Πολιτισμού κατάφερα να παίξει η Ελλάδα πρωταρχικό ρόλο —ο θεσμός της πολιτιστικής πρωτεύουσας ας πούμε» «μέσω της Αθηνάς η δική μου φωνή θα ακούγεται παντού —κι όχι όπως ο "κύριος με το σακάκι" που λέει πως "ξέρει την Αθηνά"»...

«Και ποιος δεν την ξέρει»; απαντά η ουενοπόλος «ντίβα».

Η «Μελίνα» ξέρει την Αθηνά τόσο καλά και σε τόσο βάθος, που δε μένει στις εξωτερικές όψεις της: σκουπίδια, νέφος, πολεοδομική σαλάτα; οικιστικός μπερντές; βρώμα και δυσωδία; γροθιές στα πεζοδρόμια για να πας στη δουλειά σου; Λεπτομέρειες: «Όσες καταστροφές και να της κάνουμε, είναι μια πόλη με ακτινοβολία απίστευτη. Είναι η πρωτεύουσα της Ευρώπης».

Αλλά δεν φτάνει μόνον αυτό. Συν την Αθηνά και χείρα κίνει —λέει μια φωνή μέσα στη «Μελίνα», γι' αυτό και «έχω μεγαλόπνοα σχέδια για την Αθηνά», ε!, και με λίγη βοήθεια από «τους φίλους που έχω στο εξωτερικό», με λίγη διάθεση για συνεργασία με την κυβέρνηση του «Μητσοτάκη» («δεν είναι συνεργάσιμος ο κύριος Τρίτσης, ενώ εγώ είμαι»), με λίγη ΕΟΚ, με κάτι από δω κά-

«ΚΑΚΩΣΕΙΣ» ΠΟΛΙΤΩΝ

του Χρ. Κυριαζή

τι απο κει, να τα «μεγαλόπνοα σχέδια» που γίνονται... έργα.

Να, ας πούμε, «τι θα γίνει με τα θερινά σινεμά;», ρωτάει έμπληη αγωνίας η συντακτής του «ΡΙζοσπάστη».

«Αχ, τι κουβέντα ανοίξεις τώρα!» (ο καημός, βλέπετε, είναι και γιατί πολύ καιρό πριν ο κ. Τρίτης παρουσίασε σαν έργο ζωής του περίπου τη διάσωσού του κινηματογράφου «Μπομπονιέρη»...) και συνεχίζει η «Μελίνα»: «όταν θυμάμαι τα υποβρυχία (σ.σ. γλυκό κουταλιού βανίλια) και τα νερατζάκια, τα ωραία λουλουδία —μπορούν να γίνουν οικολογικοί παράδεισοι τα θερινά σινεμά και ν' αξιοποιηθούν και τουριστικά». Μάλιστα! Αυτό είναι ένα συγκεκριμένο «σχέδιο». Πρόγραμμα μεν υπάρχει (άλλο που δεν το είδαμε παρά μόνο σαν ψωραλέο φιλότιμο του «Αθηνα ψηλά το κεφάλι!»), αλλά εδώ μιλάμε για προχωρημένες καταστάσεις: ηπιες μορφές επιχειρηματικής δράσης —σινεμά οικολογικά, με ανακυκλήση πασατέμπου, γλαστρες α-λα-Ιατράκος και συρροή πλήθους αγγλοφωνών τουριστών σε γερμανική ταινία με ελληνικούς διαλόγους.

Όσο για το νέφος, ε!, γι αυτό «πρέπει να κατέβουν οι Αθηναίοι στους δρόμους»· γενικώς να φωνάζουν, να πιεζούν (πώς λέμε: «σπρώξε συ και κατι θα γίνει!»), γιατί, τι να γίνει, «δεν είναι αρμοδιότητα του Δήμου να λύσει το πρόβλημα αυτό», όπως μετά περισσής «παρρησίας» διαβεβαιώνει η και ολιγον μεγαλομανής «Μελίνα». «Βεβαίως έχουμε συγκεκριμένες προτάσεις στο πρόγραμμά μας», να, π.χ., για τις «γειτονιές»: «να ξαναβγει ο κόσμος στο δρόμο, ν' αρχίσει να μιλάει με το διπλανό του...».

Αυτό λείπει, αυτό ακριβώς: η επικοινωνία, και για ένα μεσογειακό, ζεστό άνθρωπο όπως η «Μελίνα», σημασία δεν έχει ότι ο Δήμος δεν είναι «αρμόδιος» για να κάνει κατι μήπως ξετσιμπιαστείς το πρωί απ' τη βρώμα και το καυσαέριο, αλλά ότι θα σε κάνει να μιλάς με το διπλανό σου.

Η τρέλα της κολακείας

Και η «Μελίνα» έχει τα προσόντα γι' αυτή την ώθηση σε «επικοινωνία»: πρώτα απ' όλα, το γυναικείο φύλο, που

κατά τεκμήριο έχει τον τρόπο του να φερνει κοντά τους ανθρώπους, είναι το 30% στο ψηφοδέλτιό της— η κ. Ανουσάκη πρώτη και καλύτερη, θερμή όπως την ξέρουμε σε κατι παλιές βουκολικές ταινίες, δίπλα της η θεωρητικός της «Αυριανής» κ. Μπαρμπαρούση ικανή να δίνει τη «μακροπρόθεσμη οπτική» στο βοθρατζιδικό του Ταύρου, παραδίπλα η Χαρούλα μας που γιόρτασε φέτος τα 20χρονά της στο λαϊκό μας τραγούδι και είναι επικαιρη αφού ανάμεσα στον Κουτουζή και τη 17η Νοέμβρη μας τραγουδάει την «Ελένη». Και άλλες γυναίκες, όπως η οικολόγος κ. Λιζή που, θεωρώντας σίγουρη την εκλογή της «Μελίνας», μήκε στο ψηφοδέλτιο επειδή της έταξαν την αντιδημαρχία... επί των οικολογικών.

Μετά το «Γυναικείο εφόδιο», έρχεται «Η τρέλα της κολακείας»: «Κάτι άλλο που με κολακεύει μέχρι τρέλας... είναι ότι οι νέοι άνθρωποι μ' αγαπάνε...». Και η «Μελίνα» έχει πραγματι «ψηλά το κεφάλι», διότι είναι σίγουρη γι' αυτή την αγάπη: «θα το δείτε σ' όλα τα γκάλοπ».

Αυτή είναι η προσωπογραφία της «Μελίνας» —που μπορεί να μην έχει βγάλει ακόμα πρόγραμμα, αλλά κινείται, κινείται υπογειώς ισως: «δουλεύει η Μελίνα για την υποδομή, όπως δουλέψε μια ολοκληρη ζωή από τα 17 της χρόνια».

Ακριβώς αυτό. Υποδομή, «γιατι η Αθήνα πρέπει να γίνει η πρωτεύουσα», όπως λέει η «Μελίνα». Ποιος δεν θυμάται, από τους παλαιότερους τουλαχιστον, εκείνη τη φωτογραφία της «ντιβας» με τις μαυροντυμένες Πειραιώτισσες, τις μέρες των εκλογών της 17ης Νοεμβρίου 1974; Η «Μελίνα» αφουγκράζεται, μοχθεί, σεμνύεται, αγωνιά, ονειρεύεται όνειρα μεγάλα, με κεφάλια Αθηνάς, γειτονιές «Στελλακρατάωμα-χαίρι», Ελγίνεια, τουριστικά σάμαλι, συστήματα τηλε-ειδοποίησης σε σπίτια κουφών - στραβών - αναπηρών, ποδηλατοδρόμια.

Θα φτιάξει και κατι άλλο η «Μελίνα»: μια νομική υπηρεσία που θα αναλαμβάνει να υπερασπίσει τον πολίτη για τις «κακώσεις» που υφίσταται ακόμα και από το ίδιο το Δήμαρχο. Καλό θα ήταν βεβαία να υπήρχε ήδη αυτή η υ-

πηρεσία, και να μπορούσε ο δημότης να προσφεύγει και για «κακώσεις» που, «διά πράξεων ή παραλείψεων», υφίσταται όχι μόνο από υποψηφίους δημοτικούς άρχοντες, αλλά και από εκείνους που τους επιλέγουν.

Διότι, αν εξαιρέσουμε το ότι η «Μελίνα» έχει την «ποιητική άδεια» —που διαθέτει εκ περιουσίας και εκ του εαυτού του και ο κάθε ρωμιός— να ομιλεί εκ του προχείρου, χωρίς να ενδιαφέρεται αν το γέλιο που προξενεί είναι καλό ή κακό, σε εκατοντάδες Δήμους και

ΕΠΙΧΕΙΡΜΑΤΑ

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ '90 - ΤΕΥΧΟΣ 15
(Από τα περιεχόμενα)

- Της Σύνταξης: Τοπική Αυτοδιοίκηση Όρα Εκλογών
- Αριστερά εν ανεπαρκεία του Νίκου Κουτσιάρá

Φάκελος: Τοπική Αυτοδιοίκηση

- Τι είναι η Τοπική Αυτοδιοίκηση του Παναγιώτη Παπαγιάννη
- Η Τοπική Αυτοδιοίκηση και η αυτοδιοικητική ταυτότητα του πολιτικού της προσωπικού της Π. Κάλερ-Χριστοφιλοπούλου
- Αυτή η άγνωστη και πολύπαθη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Έλλης Παπακωνσταντίνου
- Για μια ριζοσπαστική, αριστερή, εκσυγχρονιστική πολιτική στην Τοπική Αυτοδιοίκηση του Νικήτα Λιοναράκη
- Το «τοπικό» εκλογικό σύστημα και οι νομικοπολιτικές του συνιστώσες του Δημήτρη Κατσούλη
- «Αναπτυξιακός Νόμος» και Τοπική Αυτοδιοίκηση του Στέλιου Μπαμπά

- Από τους Αγίους της Μη-Συμμορφώσεως στους αγρούς της πλήρους συμμορφώσεως του Διονύση Λιάρου

Σχόλια · Βιβλία · Περιοδικά

Κοινοότητες της Ελλάδας οι πολίτες υφίστανται την «κάκωση» από τις «δημοτικές» επιλογές των κομματικών μηχανισμών. Γιατί να μην λέει μία «ντίβα» ό,τι θέλει, χωρίς δέσμευση, χωρίς πρόγραμμα, χωρίς καν στοιχειώδη λογική, όταν αυτό γίνεται από τους ένθεν και ένθεν «θνητούς» υποψηφίους σε χιλιάδες περιπτώσεων; Και γιατί να μη λένε όλοι ό,τι θέλουν, χωρίς την τήρηση στοιχειωδών προσχημάτων απέναντι στους ψηφοφόρους, όταν όλοι νομιμοποιούνται από τις ανεργάτιστες βουλές των κομματικών ηγεσιών;

Ο επίλογος της Κυριακής

Γιατί να υπάρχει πρόγραμμα συντεταγμένο προς τις ανάγκες των «τοπικών κοινοτήτων», όταν οι τελευταίες αντιμετωπίζονται από τον κ. Μητσοτάκη, τον κ. Παπανδρέου, τον κ. Φλωράκη, τον κ. Κύρκο, τον κ. Στεφανόπουλο κτλ., ως απλά τυποχάρτα άπαξ χρήσεως για τις ανάγκες επανεκτύπωσης του απαρχαιωμένου κομματικού χάρτη τους; Κουκιά θέλουν να μετρήσουν οι άνθρωποι, και αφήνουν αυτούς που θα τα μαζέψουν να τάζουν λαγούς με πετραχήλια. Γνωστό παλαιόθεν, «θάλασσα στα Τρίκαλα», επειδή τα

κομματικά επιτελεία δεν έχουν κανένα ενδιαφέρον για το πού βρίσκεται η θεσσαλική πόλη και τι ανάγκες έχουν οι κάτοικοί της —οι οποίοι, επιπρόσθετα, έχουν καταλλήλως «οργανωθεί», χρόνια τώρα, έτσι ώστε να μην ακούγονται.

Βεβαίως, υπάρχουν και οι «ευαίσθητοι», αυτοί που λένε, «ναι μεν, αλλά» υπάρχει και κάτι πέρα από το «κομματικό κέντρο»· όπως η ΕΑΡ, π.χ., που στο παρά πέντε θυμήθηκε εκείνο που το ΚΚΕ «είπε» την Τετάρτη 15 Οκτωβρίου του 1986, την «ψήφο κατά συνείδηση». Στο παρά πέντε, όταν τόσους μήνες τώρα το κεντρικό αλισβερσίσι ΠΑΣΟΚ -λοιπών δυνάμεων έχει καταλήξει σε αληστό μνήμη ρακένδυτες «προγραμματικές συμφωνίες» χωρίς πρόγραμμα. Ουδείς έχει την καλή μαρτυρία, όταν απλώς «διαμαρτύρεται» την τελευταία στιγμή, ενώ καιρό τώρα έπαιξε σαν φτωχός συγγενής στη μοιρασιά της πίτας, προσδοκώντας κάποιο φρέσκο κερασάκι. Ούτε μπορεί να επικαλεστεί τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στη διαρρύθμιση που πάει να κάνει στο σπιτάκι του. Εξάλλου πώς να κάνεις διαρρύθμιση σε κάτι που κοντεύει να γκρεμιστεί από σένα τον ίδιο;

Και δεν είναι μόνον η μικρή-ωραία ΕΑΡ που κινδυνεύει να μείνει με τα έπιπλα των καινούργιων γραφείων της. Είναι ολόκληρος ο Συνασπισμός και η κεντρική του άρθρωση, το ΚΚΕ, που απειλούνται με δημόσιο πλειστηριασμό, σε κιτς μαγαζί «αντικιών», με πλήθος κεφάλια Αθηνάς.

Η Κυριακή 14 και η επόμενη 21 Οκτωβρίου, μπορεί να μη σημάνουν επιβεβαιώσεις και αναπαραγωγές των δεδομένων συσχετισμών, ακόμα και σε αυτό το «δημοκρατικότερο» χάρτη της κατ' ευφημισμόν τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η εναλλακτική λύση, βεβαίως, δεν είναι το κράμα βλαχοδημαρχισμού -νεποτισμού - «τεχνοκρατίας» που σημαδεύει τους συνδυασμούς της ΝΔ. Το «δείγμα Γιατράκου» δεν είναι μόνον αθηναϊκό, για να μη γίνεται αντιληπτό το τι μέλλει γενέσθαι αν οι συνδυασμοί της κυβέρνησης αυξήσουν την επιρροή της στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, και κάνει, π.χ., την Πάρνηθα, τον Όλυμπο ή τον Κορινθιακό οικόπεδα με τη βοήθεια δικαστών και αστυνόμων....

Μάλλον, δεν μπορεί να ισχύσει η επιλογή της αρχής του «μη χειρόνος βελτιστου» σ' αυτές τις εκλογές.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ:

• ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟ

Υλικά του 28ου Συνεδρίου του ΚΚΣΕ

• ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Πολιτικό πορτρέτο του ΣΤΑΛΙΝ

Γ' τόμος

Κεντρική διάθεση: Ζαλόγγου 11, τηλ. 36 40 713
Βιβλιοπωλείο: Μαυροκορδάτου 3, τηλ. 36 29 835
και ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΣΥΝ: ΟΙ ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ ΚΑΙ Η ΚΡΙΣΗ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ άγνωστο ότι στο Συνασπισμό έχει αρχίσει —προς το παρόν δια της τεθλασμένης— ένας διάλογος για την προοπτική, την οργανωτική ανασυγκρότησή του και φυσικά την πολιτική και στρατηγική της Αριστεράς.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ επίσης άγνωστο ότι ο Συνασπισμός βρίσκεται σε μια κατάσταση «αναμονής». Ορισμένοι διαβλέπουν σε αυτή τα χαρακτηριστικά μιας κρίσης. Άλλοι θεωρούν ότι το «κάθισμα» αυτής της περιόδου θα ξεπεραστεί αφού δρομολογηθούν η οργανωτική ανασυγκρότηση και η αρχή της νέας φάσης του Συνασπισμού μιας και η πρώτη έφθασε «στα όρια της».

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ επίσης άγνωστες οι αντιφατικές επιλογές του Συνασπισμού από την ίδρυσή του μέχρι τώρα με κορυφαίες «στιγμές» την επιλογή συμμετοχής στην κυβέρνηση Τζαννετάκη και τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ στις Δημοτικές.

ΚΟΙΝΗ διαπίστωση ωστόσο όχι μόνο των πολιτικών παρατηρητών αλλά και στελεχών του Συνασπισμού είναι ότι η τόσα πολλά υποσχόμενη για την Αριστερά ίδρυση του Συνασπισμού παρουσιάζει «κοιλιά». Ο σκεπτικισμός μεγαλώνει και τα ερωτηματικά πληθαίνουν.

ΤΟ ΑΝΤΙ παρακολούθησε με ελπίδα και αγωνία την ίδρυση και την πορεία του Συνασπισμού. Ελπίδα για την ανασυγκρότηση της Ελληνικής Αριστεράς και αγωνία για τις αντιφάσεις της πολιτικής του και τις προϋποθέσεις που δημιουργούν τα κόμματα της Αριστεράς για την ανανέωση και τον εκσυγχρονισμό της.

ΠΟΛΛΟΙ στο διάστημα αυτό έκαναν τους προφήτες ισχυριζόμενοι ότι με τη δημιουργία και μόνο του Συνασπισμού η Αριστερά θα βρει το σωστό δρόμο και θα απαλλαγεί από χρόνιες αγκυλώσεις διαμορφώνοντας μια αυτόνομη πολιτική. Άλλοι έκαναν τις Κασσάνδρες. Ελάχιστοι έσκυψαν να δουν τις μεγάλες πληγές της Αριστεράς, να μιλήσουν γι' αυτές να θέσουν προβλήματα και να ανοίξουν το διάλογο. Λιγότεροι φρόντισαν να «μπολιαστεί» ο Συνασπισμός με σύγχρονες κοινωνικές αναζητήσεις, να αντιμετωπίσει το παρόν χτίζοντας ταυτόχρονα και το μέλλον του.

ΤΟ ΑΝΤΙ παρακολούθησε στο μέτρο των δυνατοτήτων του παρόμοιες αναζητήσεις. Και φυσικά και τώρα παρακολουθεί τις συζητήσεις που γίνονται με αφορμή τις δημοτικές εκλογές, για τη συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ, την πολιτική συμμαχιών του Συνασπισμού, τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική του.

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ-ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΟ που δημοσιεύουμε στη συνέχεια είναι χαρακτηριστικό απόψεων και προβληματισμών που αναπτύσσονται σε ηγετικά στελέχη του Συνασπισμού. Ήδη οι θέσεις που διατυπώνονται σε αυτό συζητούνται στα υψηλά κλιμάκια της Θεμιστοκλέους. Ανεξάρτητα από την αντιμετώπιση που έχει από την πλευρά του Περισσού ή και παραπλησίους προβληματισμούς που διατυπώνονται και στον Περισσό και στην Κουμουνδούρου αποτυπώνει μια ολοκληρωμένη προβληματική τόσο για τη φυσιογνωμία του ΣΥΝ όσο και για την πολιτική συμμαχιών. Ο Συνασπισμός παρόμοια προβλήματα καλείται να συζητήσει ενώπιος - ενωπίω, ανοιχτά με θάρρος και τόλμη. Διαφορετικά κινδυνεύει να εξελιχθεί σε μια πολιτική δύναμη χωρίς πνοή, χωρίς ζωντάνια, χωρίς όραμα, μια πολιτική που θα αφαιρεί —αντί να προσθέτει— από την Αριστερά δυνάμεις πλούσιες και απαραίτητες για την πορεία ανανέωσής της.

Για την πολιτική συμμαχιών του ΣΥΝ

Α. 1. Ο ΣΥΝ είναι πολιτικός σχηματισμός *συμμαχικής λογικής*. Δεν είναι κόμμα, δεν είναι κόμμα «οδηγός». Η συμμαχική (συνασπισμική) λογική είναι οργανικό και στρατηγικής σημασίας στοιχείο του.

Ο ΣΥΝ είναι η αφετηρία της μεγάλης *πολιτικοκοινωνικής συμμαχίας* όλων των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων του τόπου μας, η πρωτοποριακή αφετηρία αυτής της μεγάλης πολιτικοκοινωνικής συμμαχίας, που με την πλειοψηφική και ποιοτική της δύναμη θα βγάλει τον τόπο απ' τη χρόνια κρίση και καχεξία, προωθώντας τον *δημοκρατικό εκσυγχρονισμό, την προοδευτική ανασυγκρότηση και το συνολικό μετασχηματισμό* της ελληνικής κοινωνίας σε αριστερή κατεύθυνση (Κοινωνία πολιτών που διαχειρίζονται τη ζωή τους, τον πολιτισμό τους και την ιστορία τους).

2. Για το ΣΥΝ η πολιτική δεν είναι μια κυνική τεχνική των μέσων, ξεκομμένη από αρχές και σκοπούς, δεν είναι συνώνυμη των χειρισμών, των αρχηγικών και παραγοντιστικών διακανονισμών, πολύ δε περισσότερο δεν είναι συνώνυμη της παραπλάνησης και της απάτης. Σε μια εποχή κρίσης της πολιτικής αξιοπιστίας, κρίσης του πολιτικού λόγου, κρίσης, τελικά, της ίδιας της πολιτικής, *εμμένει στην άσκηση πολιτικής αρχών, μακριά απ' τον πολιτικό αμοραλισμό* αλλά και *τον αφέλη ηθικισμό*. Αυτό ισχύει κατά κύριο λόγο στην πολιτική των συμμαχιών, που είναι το *κλειδί* για να ανταποκριθεί ο ΣΥΝ στο στρατηγικό του ρόλο, την οικοδόμηση δηλαδή του *μπλοκ εξουσίας* όλων των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας.

Β. 1. Ποιες όμως είναι οι προοδευτικές κοινωνικές δυνάμεις του τόπου μας; Ποιες οι «φύσει και θέσει» αριστερές και προοδευτικές πολιτικές δυνάμεις; Ποιο το αριστερό όραμα και τι σημαίνει αριστερός και αριστερά στην εποχή μας; Ποιες οι μεγάλες *αντιθέσεις* που διαπερνούν τη σημερινή ελληνική κοινωνία; Πώς οικοδοούνται και πώς διαπλέκονται οι αντιθέσεις: εργασίας - κεφαλαίου, εκσυγχρονισμού - καθυστέρησης, προόδου - συντήρησης, με δεδομένη την αναντιστοιχία πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, αλλά και την εξακολουθητική παρα-

μορφωτική λειτουργία των πλασματικών διαχωριστικών γραμμών (δεξιά - αντιδεξιά);

Χωρίς απάντηση σ' αυτά τα ερωτήματα και όχι μόνο, δεν μπορεί να υπάρξει σύγχρονη αριστερά και σύγχρονη αριστερή παρέμβαση. Που σημαίνει πως: *Αν δεν ανασυγκροτηθούν (με υλικά απ' το μέλλον!) οι ιδιες οι Αριστερές και προοδευτικές δυνάμεις, δεν μπορούν να προωθήσουν την προοδευτική ανασυγκρότηση της ελληνικής κοινωνίας.*

2. Επείγει να ξεκαθαρίσουμε τα μεγάλα και περίπλοκα ζητήματα της φυσιογνωμίας και στρατηγικής του ΣΥΝ (τι είναι, πού και πώς πάει), μες από μια σύγχρονη προσέγγιση των κοινωνικών του αναφορών και του πολιτικού μας τοπίου, αλλά και μες από μια ρεαλιστική προσέγγιση των δημιουργικών δυναμικών του 2000. Επείγει πρωτίστως να ανατροφοδοτήσουμε τα αριστερά οράματα, να εμπνευστούμε και να εμπνεύσουμε, για να ξυπνήσουμε και κινητοποιήσουμε τις δημιουργικές δυνάμεις του τόπου μας στην κατεύθυνση της υπέρβασης της βαθιάς και παραλυτικής κρίσης που τον μαστίζει.

Μόνον έτσι θα υπάρξει *στέρεη βάση πολιτικής παρέμβασης του ΣΥΝ, στέρεη βάση πολιτικής συμμαχιών του ΣΥΝ* και θα φωτιστεί ο ανοιχτός προς το μέλλον δρόμος των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας.

Με εκκρεμή όμως τα ερωτήματα για τη φυσιογνωμία και τη στρατηγική του ΣΥΝ, αλλά και χωρίς σύγχρονη προσέγγιση των κοινωνικών του αναφορών, αναγκαστικά θα παρακάμψω τη διάσταση των κοινωνικών συμμαχιών και θα περιοριστώ στις πολιτικές συμμαχίες και συνεργασίες, θέτοντας επί τάπητος το σύνθετο και εξακολουθητικά αμφιλεγόμενο ζήτημα των σχέσεων και συνεργασιών μας με το ΠΑΣΟΚ, ως προσκλήση και απάρχη σοβαρής αντιμέτωπησης του απ' την ηγεσία του ΣΥΝ.

Γ Στον ως τώρα βραχύ βίο του ο ΣΥΝ εμφανίστηκε και κρίθηκε κυρίως μέσα από τις πολιτικές του συνεργασίες με τους δύο κυρίαρχους «πόλους» διαχείρισης της εξουσίας (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ).

1. Η συγκυριακή (αποτροπή της παραγραφής των «πράσινων» σκανδάλων) συνεργασία με τη ΝΔ μετά τις εκλογές του Ιουνίου, υπήρξε πολυσήμαντη ιστορική κίνηση, καθώς: *Επληξε τις πλασματικές διαχωριστικές γραμμές (Δεξιά - αντιδεξιά) και μαζί τους τα αντιδεξιά και αντικομμουνιστικά σύνδρομα, σηματοδότησε τον αυτόνομο ρόλο της Αριστεράς και ενίσχυσε την ηθική της ακτινοβολία, γκρέμισε το μύθο που ήθελε την Αριστερά μόνο στην αντιπολί-*

τευση και έδωσε την ευκαιρία θετικής κυβερνητικής γραφής. Έβαλε την Αριστερά στο κέντρο του κύκλου της πολιτικής μας ζωής αλλά και στο μάτι... του κυκλώνα, καθώς: Προκάλεσε τα συντηρητικά ανακλαστικά ενός μέρους και του δικού μας κόσμου (απώλεια 2%), τροφοδότησε τον αντιδεξιό λαϊκισμό και την πολιτική υποκουλτούρα των «αυριανικών» δυνάμεων του ΠΑΣΟΚ, όξυνε στο έπαρκο την αντίθεση ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ, δεν απέτρεψε τη δικομματική εναλλαγή, που «προετοιμάσε» η χρεωκοπία της πασοκικής οχταετίας.

2. Πριν όμως στεγνώσουν τα λόγια μας για το γκρεμισμό των πλασματικών διαχωριστικών γραμμών, την αμαρτωλή ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, τον έρποντα «αυριανικό» φασισμό και τους περιφημους ορους συνεργασίας, χωρίς ίχνος ενθάρρυνσης από το χώρο του ΠΑΣΟΚ αλλά και χωρίς αυτοκριτική ανατοποθέτηση μας και αντιστοιχο προέτασμά των μελών μας σε κάποια επιμαχα ζητήματα, περάσαμε σε αλυσιδωτές αντιφατικές στόχευσης συνεργασίες με το ΠΑΣΟΚ. Η Λευκάδα του Νοεμβρίου έφερε τις πέντε μονοεδρικές του Απριλίου και αυτές τη συνεργασία στις δημοτικές, προκαλώντας σύγχυση και ερωτηματικά κυρίως για το αν αντικειμενικά ξαναγυρίζουμε στο μαγνητικό πεδίο του «προοδευτικού πόλου» και τη συνακόλουθη συμπληρωματική συμπεριφορά έναντι του ΠΑΣΟΚ. Και τα ερωτηματικά δεν συνδέονται τόσο με τις κινήσεις συνεργασίας καθεαυτές, όσο με το χαρακτήρα τους, την τακτική ή στρατηγική τους στόχευση, που προδιαγράφει και το αν «παίζονται» αναπαλλοτρίωτα γνωρίσματα του ΣΥΝ (η παρακαταθήκη και ουσία της κίνησης «Τζαννετάκη»: Απομυθοποίηση των πλασματικών διαχωριστικών γραμμών - αυτονομία - πολιτική αρχών!).

Δ Ας αφήσουμε όμως τα τετελεσμένα κι ας έρθουμε στα από εδώ και πέρα: Κινούμαστε στη λογική της συνεργασίας με το ΠΑΣΟΚ, ναι ή όχι; Αν ναι, με τι σκεπτικό και με ποιο πλαίσιο; Αν όχι, τι προτείνουμε στον ελληνικό λαό;

1. Τα ερωτήματα αυτά εμφανίζονται στις γραμμές μας μέσα από απλοϊκές αντιθέσεις: Φιλοπασόκ ή αντιπασόκ, αυτόνομη ή συνεργασία, πολιτική αρχών ή τακτικισμός, ρεαλισμός ή δεινολογία και ουτοπία, συμμετοχή στη διακυβέρνηση ή αντιπολιτευτική καθαρότητα κτλ. επιτείνοντας τη γενικότερη σύγχυση και την αναποτελεσματικότητα μας.

2. Ανιχνεύοντας τις σωστές απαντήσεις, θα πρέπει να ξεφύγουμε από την απλοϊκή διαζευκτική λογική του «μαύρο ή άσπρο», μιας κι η πραγματικότητα

είναι σύνθετη και οι εξελίξεις ταχύτατες, χωρίς όμως και να καταλήγουμε μέσα από το «βλέποντας και κάνοντας» σε αντιφατικές περιστασιακές επιλογές, που τραυματίζουν ή και ακυρώνουν τον πολιτικό μας ρόλο. Είναι αυτονόητο πως ούτε η συνεργασία σημαίνει συμπληρωματικό ρόλο ούτε η αυτονομία απομόνωση.

Ε Ας δούμε όμως ειδικότερα τις βασικότερες παραμέτρους του ζητήματος της συνεργασίας μας ή όχι με το ΠΑΣΟΚ.

1. Αν προτάσσαμε το ερώτημα: Τι είναι το ΠΑΣΟΚ, δύσκολα θα απαντούσαμε και πιο δύσκολα θα συμπίπταμε στις απαντήσεις μας. Γιατί, άλλο το ΠΑΣΟΚ των διακηρύξεων και άλλο το ΠΑΣΟΚ της πολιτικής πρακτικής και πράξης, άλλο το αντιπολιτευτικό και άλλο το κυβερνητικό ΠΑΣΟΚ, άλλο ηγεσία και άλλο λαϊκή βάση, άλλο η «αυριανική» και άλλο η δημοκρατική και εκσυγχρονιστική λαϊκή βάση κτλ.

Ξεπερνώντας, την άμεση απάντηση, δεν μπορούμε να αποφυγούμε την έμφαση: ισχύει η αντίθεση «Δεξιά - αντιδεξιά», «Δημοκρατικές - συντηρητικές δυνάμεις», «πρόοδος - συντήρηση», όπως έντονα τις προβάλλει η πασοκική προπαγάνδα;

Θα πρέπει να είμαστε αμετάθετα καθарοί στη θεώρηση αυτών των αντιθέσεων ως πλασματικών, για να είναι καθαρές και οι όποιες επιλογές μας στον τομέα των συνεργασιών, αμετάθετα καθαροί ως προς το ότι δεν αντιμετωπίζουμε το ΠΑΣΟΚ με επιφανειακούς όρους πολιτικής γεωγραφίας (θεωρία του γειτονικού και συγγενικού χώρου). Ένα πιθανό άθροισμα ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ δεν θα ισοδυναμούσε με τον προοδευτικό πόλο της πολιτικής μας ζωής.

2. Θα ήταν ασύγγνωστη πολιτική πλάνη η επιστροφή στην απλοϊκή και επικίνδυνη κατεύθυνση... «των προοδευτικών δυνάμεων», όπου προοδευτικές δυνάμεις = ΠΑΣΟΚ + ΣΥΝ.

Μια τέτοια θεώρηση επιβάλλει να κρατάμε ανοιχτά τα πολικοϊδεολογικά μέτωπα με την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ (Α. Παπανδρέου), που επείγεται να αποκαταστήσει το χαμένο «αριστερό» και «προοδευτικό» προφίλ, όχι για να συνεργαστεί με το ΣΥΝ, αλλά για να τον σπρώξει στο περιθώριο. Αυτός εξάλλου είναι από πλευράς ηγεσίας ΠΑΣΟΚ και ο βαθύτερος χαρακτήρας των τακτικών ελιγμών συνεργασίας με τον ΣΥΝ.

Χρυστάμε στην ελληνική κοινωνία το ξεκαθάρισμα πως το ΠΑΣΟΚ δεν απέτυχε επειδή έκανε κάποια λάθη ή ηγεσία του. Τα αίτια είναι πολύ βαθύτερα, είναι οργανικά (δομή κόμματος, ηγεμονικός αρχηγισμός και δεσποτικός αυταρχισμός, εσωκομματικές λειτουργ-

γίες και πρακτικές, λαϊκισμός, αγεφύρωτα αντιφατικές κοινωνικές αναφορές, αντιστοίχιση με τα «αεριτζιδικά» στρώματα και τη λογική τους, ανυπαρξία προγράμματος με ιεραρχημένους στόχους και προτεραιότητες κτλ.). Που σημαίνει πως όσο δεν αλλάζει οργανικά το ΠΑΣΟΚ, η δομή του κι ο χαρακτήρας του, δεν εκλείπουν και τα βαθύτερα αίτια που οδήγησαν στη χρεωκοπία και τον εκφυλισμό της κυβερνητικής του οχταετίας. Άρα δεν στέκονται στρατηγικού (πολιτικοϊδεολογικού) χαρακτήρα συνεργασίες και συμμαχίες. Το σημερινό ΠΑΣΟΚ (ως έχει!) δεν χωράει στη *συνασπισμική* αντίληψη για το μπλοκ των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας. Ειδικότερα, ο λαϊκισμός του είναι άκρως επικίνδυνος οργανικό στοιχείο της φυσιγνωμίας του, κυρίως όταν διασταυρώνεται με τον εθνικισμό (βαρύνοντας σημασίας ο πρόσφατος υπαινιγμός του μετριοπαθούς και μετρημένου Σημίτη και η αυτόματη αντίδραση του Ανδρέα Παπανδρέου).

3. Δηλαδή, όχι σε οποιαδήποτε συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ; Ας το διευκρινίσουμε: Όχι σε πολιτικοϊδεολογικού χαρακτήρα συμμαχίες, στη λογική και κατεύθυνση των προοδευτικών δυνάμεων, γιατί δεν πληρούνται οι αντικειμενικές προϋποθέσεις. Αναζητούμε λύσεις και όχι ψευδαισθήσεις λύσεων, πραγματική διέξοδο από την κρίση και όχι ψευδαίσθηση διέξοδου, παραπλάνηση δηλαδή του ελληνικού λαού.

Αυτό δεν σημαίνει πως αρνούμαστε τακτικού χαρακτήρα συνεργασίες, με απόλυτα διευκρινισμένη τη στόχευσή τους, αρκεί να είναι επωφελείς για τον

τόπο και τους εργαζόμενους, πως δεν επιδιώκουμε μέσα από μελετημένες κινήσεις συνεργασίας, μετατοπίσεις και της πασοκικής πολιτικής και του πασοκικού κόσμου σε προοδευτική κατεύθυνση. Η ηθικίζουσα και νευρωτική άρνηση οποιασδήποτε συνεργασίας προφανώς και δεν έχει λογική πολιτική βάση. Καταπολεμώντας τα αντιδεξιά δεν πρέπει να πέσουμε στα αντιπασοκικά σύνδρομα. Τα αντιδεξιά σύνδρομα είναι η θηλεία του ΠΑΣΟΚ και τα αντιπασοκικά η θηλεία της ΝΔ στο λαιμό μας. Θέλουμε μια σύγχρονη Αριστερά με νεύρο και όχι με νευρώσεις. Δεν μπορούμε να παραγνωρίζουμε τις ψυχολογικές φορτίσεις, ακόμα και τα νοσηρά σύνδρομα, αλλά δεν μπορούμε να σχεδιάζουμε την πολιτική μας στη βάση φορτίσεων και συνδρόμων. Πρέπει να τη σχεδιάζουμε με βάση τις υπαρκτικές, σύνθετες και διαδαλώδεις αντιθέσεις που διαπερνούν την ελληνική κοινωνία και τις πολιτικές της δυνάμεις.

ΣΤ. 1. Θα πρέπει να μας απασχολήσει ιδιαίτερα η πολιτική επικοινωνία με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ, αφού αναλυθούν οι περιοδικές διακυμάνσεις των σχέσεών μας. Με την επιλογή «Τζαννετάκη» (και την πολιτική έναντι των πράσινων σκανδάλων) συνεισφέραμε στην υπέρβαση των αντιδεξιών και αντικομμουνιστικών συνδρόμων, ανοίγοντας πόρτες επικοινωνίας ανάμεσα στο συντηρητικό (παραδοσιακό δεξιό) και τον αριστερό κόσμο. Κλείσαμε όμως πόρτες επικοινωνίας με τον πασοκικό κόσμο, ένα μεγάλο μέρος του οποίου έχουν βραχυκυκλώσει και περιχαράκώσει με *αντι-αριστερά σύνδρομα* οι γνωστές δυνάμεις του «αυριανισμού». Θα πρέπει να μελετήσουμε και αναλύσουμε τις τάσεις και τα ρεύματα αυτού του κόσμου και να σχεδιάσουμε την παρέμβασή μας, ξέροντας όμως καλά τι επιδιώκουμε. Και πρέπει να επιδιώκουμε την αχρήστευση της λαϊκιστικής προπαγάνδας, με ταυτόχρονη εξακολουθητική ενίσχυση των διαύλων επικοινωνίας, με το εκσυγχρονιστικό και προοδευτικό ρεύμα του πασοκικού κόσμου. *Κι εδώ υπεισέρχεται η ανάγκη μιας τεκμηριωμένης και νηφάλιας πολιτικής ανάλυσής μας για τη χαμένη δεκαετία του '80 (ΠΑΣΟΚ και χαμένη 10ετία του '80), κυρίως όμως για την ιστορική παρέμβαση του ΣΥΝ στο ζήτημα της καθάρσης (Συνασπισμός και καθάρση).* Χωρίς αποσιωπήσεις και αφέλη (αυτοσυναιρετικά) στρογγυλέματα, όχι για να ανοίξουμε πληγές, αλλά για να απαλλάξουμε την αντίθεση με τον πασοκικό κόσμο από τις «αυριανικές» φορτίσεις και παραμορφώσεις, όσο αυτό είναι δυνατό. Η στάση στο πολυσήμαντο ζήτημα της «καθάρσης», δοκιμάζει τις δημοκρατικές εναισθησίες και

αντοχές, όχι μόνο ως προς την κριτική θεώρηση του παρελθόντος, αλλά κι ως προς τις μελλοντικές προοπτικές του πασοκικού δημοκρατικού κόσμου. Όχι προφανώς στα επίπεδα της διακηρυκτικής δεοντολογίας, αλλά κυρίως στην πολιτική πρακτική και τις φερέγγυες θεσμικού χαρακτήρα παραδοχές στην κατεύθυνση των δημοκρατικών διαδικασιών, της διαφάνειας, της αξιοκρατίας κτλ. Και όχι μόνο του πασοκικού δημοκρατικού κόσμου, αν την απαλλάξουμε από τους εμπορευσιμους ηθικίζοντες και λαϊκίστικους (στο σκαμνί οι κλέφτες του ΠΑΣΟΚ!) τόνους της ΝΔ και αναδείξουμε το βαθύτερο και εξακολουθητικό θεσμικό περιεχόμενό της, ως ουσίας του καθολικού αιτήματος δημοκρατικής εξόδου της φρακαρισμένης ελληνικής κοινωνίας από τη χρόνια κρίση και καθυστέρηση της. Για να αρχίσει να δουλεύει η «κάθαρση» και εναντίον της νεοδημοκρατικής διαχείρισης της εξουσίας, όχι με τη λαϊκίστικη μορφή της δικαστικής απειλής (θα το παίξουν άλλοι αυτό... το χαρτί!).

2. Η πολιτική επικοινωνία με τον κόσμο του ΠΑΣΟΚ δεν θα περάσει μέσα από τη δοκιμασία των φορτισμένων αντιθέσεων του παρελθόντος μόνο, αλλά και μέσα από τη θεωρητική και αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων. Κυρίως όμως μέσα από τη *θεώρηση και αντιμετώπιση της εξόδου από τη συνολική κρίση*. Αυτή είναι και η μεγάλη πρόκληση στην οποία καλούμαστε να απαντήσουμε πρώτοι εμείς στην ελληνική κοινωνία. Κι η πειστική απάντησή μας θα είναι καταλυτικής δημιουργικών ζυμώσεων, όχι μόνο στο προοδευτικό κομμάτι του ΠΑΣΟΚ, αλλά και στο εκσυγχρονιστικό κομμάτι της ΝΔ, καταλυτικής δημιουργικών ζυμώσεων, αντιδράσεων και μετατοπίσεων στη σωστή κατεύθυνση όλου του παραγωγικού και δημιουργικού κόσμου της εργασίας και του πολιτισμού.

Ζ. Η παραπάνω θεώρηση προδιαγράφει την απάντηση στο επιτακτικό ερώτημα, αν πάμε για *κυβέρνηση* με το ΠΑΣΟΚ στις προσεχείς εκλογές. 1. Ο στρατηγικός μας προσανατολισμός όχι μόνο δεν αποκλείει αλλά και εμπεριέχει στη λογική προώθησής του τη συμμετοχή του ΣΥΝ στη διακυβέρνηση της χώρας, με δεδομένη και την αποφασιστική σημασία της κυβερνητικής εξουσίας στην πολιτική συμπεριφορά των Ελλήνων πολιτών. Η συμμετοχή όμως δεν είναι αυτοσκοπός. Δουλεύουμε με *λογική* κόμματος εξουσίας στη βάση προτεραιοτήτων της ελληνικής κοινωνίας και του προοδευτικού κινήματος, υπολογίζοντας και το τι στοιχίζει η απομάκρυνση από την προοπτική συμμετοχή στην εξουσία, αλλά και τι στοιχίζει μια προοπτική συμμετοχής

Σύγχρονη λογοτεχνία για παιδιά και για νέους

ZΩΡΖ ΣΑΡΗ
Τα Χέγια

ΝΑΤΑΛΙΑ ΣΑΛΟΜΚΟ
Αν ήμουν δάσκαλος

ΝΙΚΗΤΑΡΑ 3, 10678 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ. 36.38.362

που πλήττει την πολιτική μας φερεγγυότητα.

Και μία προοπτική συμμετοχής με το σημερινό ΠΑΣΟΚ πλήττει καίρια την πολιτική εγκυρότητα και φερεγγυότητα, αμβλύνοντας τις αιχμές και ευνοχίζοντας την προοπτική του ΣΥΝ. Δυστυχώς δεν πληρούνται ούτε και οι στοιχειωδέστεροι των όρων για μία μινιμαρισμένων στόχων εναλλακτική λύση δημοκρατικής διακυβέρνησης, όσο το ΠΑΣΟΚ παραμένει στη λογική της οχταετίας του, που τώρα τη ζούμε ως νοσηρό ρεβανσιστικό λαϊκισμό (με ήρωες... τους Αθανασόπουλους!). Οπότε και η εντύπωση πως κινούμαστε στο μαγνητικό πεδίο του πασοκικού πόλου δουλεύει εναντίον μας.

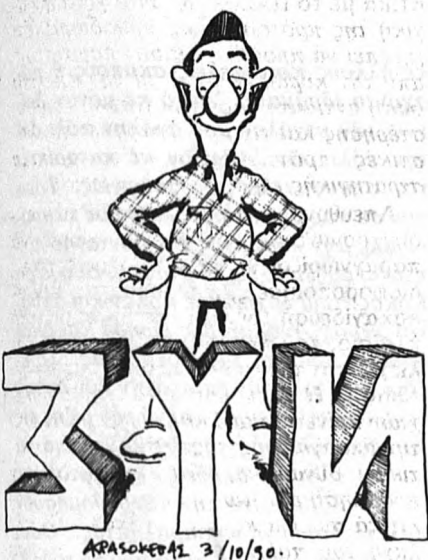
2. Τα αναπότρεπτα και αναμενόμενα αδιέξοδα της νεοφιλελεύθερης «λύσης», όπως επιτείνονται και απ' τους προκλητικούς χειρισμούς της νεοδημοκρατικής κυβέρνησης, δεν ρίχνουν απλά νερό στο μύλο της δικομματικής δυναμικής, αλλά διευκολύνουν και τον ρεβανσιστικό αντιπολιτευτικό λαϊκισμό του ΠΑΣΟΚ, μέσα από το βρυκολάκισμα της παραπλανητικής διαχωριστικής γραμμής: Δεξιά - αντιδεξιά, δεξιάς και αντιδεξιάς πολιτικής, που μπορεί να ξαναγίνει θηλειά στο λαιμό της Αριστεράς. Όχι πως δεν υπάρχει η αντίθεση προς τη δεξιά πολιτική. Ακριβώς επειδή υπάρχει και οξύνεται, μπορεί να λειτουργήσει παιγνευτικά, αν αποσυνδεθεί από το διπολικό πλαίσιο και την αντίθεση με τη διπολική στρατηγική αλλά και από την αντίθεση εκσυγχρονιστικών δυνάμεων προς τις αντιδραστικές δυνάμεις της λαϊκιστικής καθυστέρησης. Είναι αλήθεια πως το ΠΑΣΟΚ απλώνει το δίχτυ του για να υποδεχτεί τα «θύματα» της νεοφιλελεύθερης «λύσης», εν πολλοίς «θύματα» και της δικής του χρεωκοπίας. Θα πρέπει να κάνουμε τις αναλύσεις, σταθμίσεις και εκτιμήσεις μας, σχεδιάζοντας τις εναλλακτικές κατά εκδοχή παρεμβάσεις μας, για να μη συρθούμε πίσω από το ΠΑΣΟΚ και καταπιούμε όλα τα προϊόντα... της αντιδεξιάς «αυριανικής» υποκουλτούρας, για να δώσουμε τάχα τη λύση στα προβλήματα του τόπου μας.

3. Προπαντός όμως θα πρέπει να φέρουμε στην καρδιά της πολιτικής ζωής και της κοινωνίας μας, ανανεωμένη και εμπλουτισμένη, τη δική μας συνολική πρόταση εξόδου από την κρίση, μαζί με τη δική μας πρόταση δημοκρατικής διακυβέρνησης. (Όροι δημοκρατικής διακυβέρνησης, προγραμματικοί άξονες με ιεραρχημένους στόχους, ασφαλιστικές δικλίδες για τη φερεγγυότητα της δημοκρατικής διακυβέρνησης, πολιτικές δυνάμεις που θα την προωθήσουν). Στην καρδιά της πολιτι-

κής ζωής και της κοινωνίας μας, που σημαίνει: πρόκληση γόνιμου διαλόγου με όλες τις πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις του τόπου μας. Προφανώς και με το ΠΑΣΟΚ, όχι όμως αποκλειστικά με το ΠΑΣΟΚ. Κι αυτό γιατί η λογική της πρότασής μας προσδιορίζεται (πρέπει να προσδιορίζεται!) πρωτίστως από την κυρίαρχη σε αυτή την κρίσιμη φάση αντίθεση εκσυγχρονισμού - καθυστέρησης και τις προκύπτουσες ανελαστικές προτεραιότητες στη χάραξη στρατηγικής εξόδου από την κρίση.

Απευθυνόμαστε στο σύνολο των εκσυγχρονιστικών δυνάμεων, χωρίς να παραγνωρίζουμε τις ποιοτικές τους διαφοροποιήσεις, επιδιώκοντας την αποπαγίδευσή τους από το δικομματικό πλαίσιο, τον προοδευτικό προσανατολισμό και την προοδευτική τους μετατόπιση. Η δική μας πολιτική συμμαχιών κρίνεται και δικαιώνεται μέσα από την αλλαγή του συσχετισμού των πολιτικών δυνάμεων, άρα μέσα από την πρόκληση ρωγμών στα υπάρχοντα πολιτικά σύνορα και τη συνακόλουθη αλλαγή του πολιτικού χάρτη της χώρας μας, όχι με πλασματικές διαχωριστικές γραμμές και αναντιστοιχίες πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων, αλλά στη βάση της σύνθετης διαπλοκής των αντιθέσεων: κεφαλαίου - εργασίας, εκσυγχρονισμού - καθυστέρησης, που διαμορφώνουν και την πραγματική διαχωριστική γραμμή προόδου - συντήρησης. Χωρίς ανατρεπτική λογική, και ανατρεπτική δυναμική δεν μπορούμε να έχουμε πολιτική συμμαχιών, δεν μπορούμε να έχουμε αριστερή πολιτική παρέμβαση στη ζωή του τόπου μας.

4. Μοιάζει να μην είμαστε ρεαλιστές, όταν ξεφεύγουμε από τη στατική θεώρηση του πολιτικού μας χάρτη, από τη στατική γεωγραφική θεώρηση των πολιτικών μας δυνάμεων και τις πλειοψηφίες των αριθμητικών αθροίσεων: Τόσοι του ΠΑΣΟΚ συν τόσοι του ΣΥΝ και νάτη η λύση, η προοδευτική κυβέρνηση ή η κυβέρνηση... σε προοδευτική κατεύθυνση! Μακάρι να ήταν τόσο απλά τα πολιτικά πράγματα, αλλά δεν είναι. Κι εμείς είμαστε υποχρεωμένοι να παλεύουμε για λύση. Δεν μας παίρνει... να ηθικολογούμε, ούτε όμως και να το παίζουμε ρεαλιστές... τεχνικοί της εξουσίας! Η δεκαετία της μεταπολίτευσης χάθηκε, η δεκαετία του '90 χάνεται. Η κρίση είναι αδυσώπητη. Κινδυνεύουμε να γίνουμε περιθωριακή χώρα στην ΕΟΚ και το σύγχρονο κόσμο. Οι όροι υπέρβασης της κρίσης είναι αμείλικτοι. Δεν μπορούμε να τους αγνοούμε. Δεν μπορούμε να αγνοούμε τις προτεραιότητες που προκύπτουν από την όξυνση της κρίσης ένα βήμα προ του '92 και του 2000. Στα αδιέξοδα της δεξιάς

πολιτικής της ΝΔ δεν θα απαντήσουμε με τα αδιέξοδα των κραυγαλέων δυνάμεων της λαϊκίστικης καθυστέρησης, αλλά με τη συσπείρωση και το σωστό προσανατολισμό όλων των εκσυγχρονιστικών, δημοκρατικών, προοδευτικών και αριστερών δυνάμεων της Ελληνικής κοινωνίας. Αν αυτό φαντάζει ουτοπία, αλίμονό μας αν θεωρηθεί ρεαλισμός ένα... αντιδεξιό μέτωπο με αιχμή τις αντιδραστικές και σκοταδιστικές δυνάμεις της λαϊκίστικης καθυστέρησης.

Πρέπει να ξεμπλοκάρουμε την πολιτική μας ζωή, να αποβραχυκλώσουμε τις εκσυγχρονιστικές και προοδευτικές της δυνάμεις, να αναδειχθούμε πολιτική πρωτοπορία και αιχμή αυτών των δυνάμεων. Η λογική της παρακαμπτηρίου (διαμέσου του ΠΑΣΟΚ!) μας ρίχνει αντικειμενικά στο μαγνητικό πεδίο του «προοδευτικού πόλου», προδιαγράφοντας ρόλο συμπληρωματικής δύναμης. Δεν κερδίζουμε δρόμο, χάνουμε το δρόμο. Βάζουμε ξανά στο λαιμό μας τη θηλιά των πλασματικών διαχωριστικών γραμμών.

5. Και αν δεν υπάρξουν στο άμεσο μέλλον μετατοπίσεις και αλλαγές στον πολιτικό χάρτη της χώρας, αν οι εκσυγχρονιστικές και προοδευτικές κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις μείνουν παγιδευμένες στο δικομματικό πλαίσιο και τις παραπλανητικές διαχωριστικές γραμμές, αν η δεξιά πολιτική της ΝΔ οξύνει ακόμα περισσότερο τα αδιέξοδα, αν αλλάξει ο εκλογικός νόμος και προκληθούν εκλογές, αν... αν..., θα αρνηθούμε να δώσουμε κυβερνητική

διέξοδο με το ΠΑΣΟΚ;

Διαβαθμίζοντας τους στόχους μας, με βάση τις ανελαστικές προτεραιότητες της ελληνικής κοινωνίας στην προοπτική του '92 και του 2000: Εκσυγχρονισμός — δημοκρατικός και προοδευτικός εκσυγχρονισμός — προοδευτική ανασυγκρότηση, δυνητικά θα πρέπει να είναι ανοιχτές οι πόρτες της συνεργασίας και με τη ΝΔ και με το ΠΑΣΟΚ, αλλά και με τους δύο μαζί, για την υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων.

6. Αυτό σημαίνει πως δεν αρνούμαστε (προκαταβολικά!) μια τακτικού χαρακτήρα κυβερνητική συνεργασία με το ΠΑΣΟΚ, με προσδιορισμένο το χαρακτήρα της, ξεκαθαρισμένο το πρόγραμμα, διασφαλισμένους τους θεμελιακούς όρους δημοκρατικής διακυβέρνησης και υλοποίησης του συμφωνημένου προγράμματος. Δεν πρόκειται για γραμμή πλεύσης μας, όπως δεν ήταν γραμμή πλεύσης μας η συνεργασία με τη συντηρητική ΝΔ τον Ιούνιο του '89 (κυβέρνηση Τζαννέτακη). Αρνούμαστε να είναι γραμμή πλεύσης μας η κυβερνητική συνεργασία με το σημερινό ΠΑΣΟΚ, γιατί είναι... άγωνα γραμμή! Κι αυτό πρέπει να το ξέρουν καλά οι εκσυγχρονιστικές και προοδευτικές δυνάμεις του ΠΑΣΟΚ, με τις οποίες η συνάντηση, συνεργασία και συμμαχία (πολιτικοϊδεολογική) είναι πάντοτε μόνη προτεραιότητα (και γραμμή πλεύσης μας!), στα πλαίσια προώθησης της στρατηγικής του μπλοκ εξουσίας των Αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας. Να το ξέρουν και να αναλάβουν τις δικές τους πολιτικές ευθύνες για τη συνάντηση, συνεργασία και πολιτικοϊδεολογική συμμαχία όλων των εκσυγχρονιστικών, δημοκρατικών, προοδευτικών και αριστερών δυνάμεων του τόπου μας.

Η Η πολιτική των συμμαχιών υπερβαίνει την ελληνική κοινωνία. Ανήκοντες οργανικά στην ΕΟΚ δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και την ευρωπαϊκή της διάσταση. Πρόκειται για εξαιρετικής σημασίας πρόβλημα και πρέπει τοιμηρά και υπεύθυνα να προσεγγίσουμε όσο πιο γρήγορα γίνεται, αν θέλουμε να βρεθούμε δίπλα δίπλα με τις πρωτοπόρες αριστερές και προοδευτικές δυνάμεις της Ευρώπης. Όχι μόνο χωρίς να αναπαράγουμε οι ίδιοι αντικειμενικά ξεπερασμένες αντιθέσεις, αλλά και με το να αντιμαχόμαστε νέες, που εκπορεύονται στη βάση ενός κίβδηλου και άγονου εθνοκεντρισμού. Η λογική και δυναμική του εκσυγχρονισμού της ελληνικής κοινωνίας, διαπλέκεται με την ευρωπαϊκή λογική και ευρωπαϊκή διάσταση της προοπτικής της.

Συνοψίζοντας:

1. Ο ΣΥΝ είναι πολιτικός σχηματισμός συμμαχικής λογικής. Επιδιώκει τη μεγάλη πολιτικοκοινωνική συμμαχία των αριστερών και προοδευτικών δυνάμεων της ελληνικής κοινωνίας.
2. Ο ΣΥΝ εμμένει στην άσκηση πολιτικής αρχών, μακριά απ' τον πολιτικό αμοραλισμό και τον αφελή ηθικισμό.
3. Στον τόπο μας υπάρχει αναντιστοιχία πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων. Ο πολιτικός μας χάρτης είναι πλασματικός.
4. Η πολιτική συμμαχιών του ΣΥΝ σχεδιάζεται με συνυπολογισμό των αντιθέσεων: εργασίας - κεφαλαίου, εκσυγχρονισμού - καθυστέρησης, προόδου - συντήρησης, διπολισμού - αντιδιπολισμού.
5. Η διαχωριστική γραμμή: δεξιά - αντιδεξιά, όπως την προβάλλει η πασοκική προπαγάνδα, είναι παραπλανητική και παγιδευτική. Οι διαχωριστικές γραμμές εκσυγχρονισμού - καθυστέρησης και προόδου - συντήρησης δεν περνούν... έξω απ' το ΠΑΣΟΚ.
6. Ο ΣΥΝ αρνείται τη γνωστή λογική «των προοδευτικών δυνάμεων» και δεν αντιμετωπίζει το ΠΑΣΟΚ με απλοϊκούς όρους πολιτικής γεωγραφίας.
7. Με το σημερινό ΠΑΣΟΚ (ως έχει!) δεν μπορεί να υπάρξει στρατηγικού χαρακτήρα συνεργασία, πολιτικοϊδεολογική συμμαχία. Μπορούν όμως να υπάρξουν επωφελείς, για τους εργαζόμενους και τον τόπο, τακτικού χαρακτήρα συνεργασίες.
8. Ενδιαφέρει το ΣΥΝ, κατά προτεραιότητα, ο εκσυγχρονιστικός και προοδευτικός κόσμος του ΠΑΣΟΚ (στελέχη, μέλη, οπαδοί). Για την πολιτική επικοινωνία μ' αυτόν τον κόσμο πρέπει να ανοίξουμε τα ζητήματα: α) Πασοκική οχταετία, β) ΣΥΝ και κάθαρση, γ) Πρόταση υπέρβασης της κρίσης της ελληνικής κοινωνίας και πρόταση δημοκρατικής διακυβέρνησης.
9. Ο ΣΥΝ απευθύνεται στο σύνολο των εκσυγχρονιστικών, δημοκρατικών και προοδευτικών δυνάμεων που είναι παγιδευμένες στο δικομματικό πλαίσιο (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ). Προφανώς και στις ανένταχτες δυνάμεις.
10. Δεν αποκλείονται συγκυριακές τακτικές χαρακτήρα κυβερνητικές συνεργασίες, υπό προϋποθέσεις και όρους.
11. Η πολιτική συμμαχιών του ΣΥΝ κρίνεται και δικαιώνεται με την αλλαγή του συσχετισμού των πολιτικών δυνάμεων (προοδευτική μετατόπιση) και την αναμόρφωση του πολιτικού χάρτη της χώρας.
12. Δεν μπορούμε να αγνοούμε την ευρωπαϊκή διάσταση της πολιτικής των συμμαχιών.

Ο Εισαγγελέφς τῆς Ἀτλάντα, μετά ἀπό ἕνα προτοφανές φιάσκο, διέταξε νά σταματήσουν αἱ ἔρευναι διὰ τόν ἐντοπισμόν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κου-Κλουξ-Κλάν, ἐπειδὴ εἰς μίαν ἔρεβναν πού ἔκαναν ξημερόματα στό σπῖτη μιᾶς ὑπόπτου κυρίας οἱ εἰσβαλόντες ἀστυνομικοί, βρῆκαν τήν κυρίαν στό κρεβάτι μέ τόν γαλατᾶ. Οἱ ἀστυνομικοί ἐζήτησαν συγγνώμην ἀπό τήν κηρία (ἀφοῦ τῆς πῆραν τήν γραφομηχανή) ἀλλά συνέλαβαν τόν γαλατᾶ μέ τήν κατηγορίαν παραβιάσεως οἰκογενιακοῦ ἀσήλου, διότι ὁπος τοῦ ἐξηγήσαν «Εἰς τās δημοκρατίας ξημερόματα οἱ γαλατάδες πρέπει νά εἶναι ἀπ' ἔξω καί ὄχι μέσα».

Ὁ δικηγῶρος τοῦ γαλακτοπόλου πού ἀνέλαβε τήν ἡπόθεσιν, ἐδήλωσεν εἰς τούς δημοσιογράφους ὅτι ἀφόσον ὁ πελάτης του εἶχεν ἀφήσει τό γάλα προηγουμένως ἀπ' ἔξω, ἦτο ἐντάξει μέ τήν ὑπάρχουσαν νομοθεσίαν ἀλλά λόγω διακοπῆς τοῦ ρέβματος ἦτο ἀδήνατον νά διακρίνῃ ἔαν πλησίον ὅπου ἀνεπάβετο ἦτο ἐξηπλωμένη καί μία ἡμίγυμνος κηρία καί ἄρα ἡ σύλληψις του εἶναι ἀντισυνταγματική. Ἡ δίκη συνεχίζεται καί τό ἀποτέλεσμα ἀναμένετε μέ ἐνδιαφέρον ἀπό πολάς ἐγγάμους κυρίας τῆς Ἀτλάντα πού ἀντιμετοπίζουν παρόμοιον πρόβλημα.

★ ★ ★

Ἀλλά δέν εἶναι μόνον ἀφτό τό γεγονός πού ἔχει προκαλέσει σάλον εἰς τήν φιλήσηχον πολιτείαν τῆς Γεωργίας. Μεγάλην συγκίνισιν ἐπροκάλεσεν καί ἡ ἀφτοκτονία τοῦ Προεδρία τῆς Κόκα-Κόλα λόγον ἐφθιξίας. Ἀρχικῶς ὅλοι ὑπέθεσαν ὅτι ἀφτοκτόνησεν ὅταν ἔμαθεν ὅτι ἡ κυρία πού ἐβρέθη μέ τόν γαλατᾶν ἦτο ἡ σύζυγός του καί ἄρα εἶχεν μίαν πληροφορίαν εἰς τό πιᾶτο. Ἰδοῦ δὲ ὅμως τί ἔγραψεν εἰς τήν δην σήζηγόν του ὀνόματι Πόλυ, ὀλίγον πρίν ἀφτοκτονήσῃ.

«Πολυαγαπημένη μου πόλυ, ὅταν θά λάβῃς ἀφτό μου τό γράμα θά εἶμε πόλι πολύ νεκρός». (Οἱ γραφολόγοι πού ἐξέτασαν τήν ἐπιστολήν ἀπεφάνθησαν ὅτι πρέπει νά ἐγράφη εἰς στιγμάς μεγάλης ταραχῆς καί ὅτι ὁ ἀφτόχειρ δέν εἶχεν κερ-

ρόν νά διορθώσῃ τήν στίξιν. Ἡ ὀρθή διατύποις πρέπει νά εἶναι «θά εἶναι Πόλυ νεκρός» καί ὄχι πολύνεκρος, πᾶγμα πού μπερδεύει τόν ἀναγνώστην). Καί συνεχίζει ὁ ἀφτόχειρ: «Ὁπος κατ' ἐπανάληψιν σοῦ εἶχα πῆ πόλι ἡ Πόλυ τῆς Ἀτλάντα δέν ἦτο κατάλληλος πόλυ διὰ νά γίνῃ ἡ Ὀλυμπιάδα καί ὅτι ἡ πλέον κατάλληλος Πόλυ πόλι εἶναι ἡ πόλη τῶν Ἀθηνῶν, διότι Πόλυ ἡ μέν Πόλυ τῆς Ἀτλάντα ἔχει 3.500.000 κατοίκους καί ἡ πόλι τῶν Ἀθηνῶν 4 ἑκατομῆρια.

Θά ἦτο λοιπόν πόλυ πολί ἀσύμφορον ἡ Ἑτερία μου νά ὑποστήριζεν μίαν πόλυ ὁπος τήν πόλυ τῆς Ἀτλάντα μέ 500.000 καταναλωτάς ὀλιγότερον. Εἶχα δόσει Πόλυ πολεῖ ἀφστηράς ἐντολάς εἰς τούς ἀνθρώπους μου εἰς Τόκιο νά ὑποστηρίζουν τήν Πόλη τῶν Ἀθηνῶν καί ἐν ἀνάγκῃ τήν πόλι τοῦ Τορόντο διότι καί ἀφτή ἡ πόλις ἔχει ρίζαν Ἑλληνικήν καί εἶναι παραφθορά τῆς λέξεως Τ ὁ ρ ὁ δ ο ν, ἐξ οὗ καί ἡ ἀθλητική παροιμία ἰ δ ο ὕ τ ὁ ρ ὁ ν τ ο ν ἰ δ ο ὕ καί τ ὁ π ἡ δ ἡ μ α. Διητηχός ἰδού οἱ ἀνθρώποι μου εἰς τήν πόλι τοῦ Τόκιο παρήκουσαν τās ἐντολάς μου καί ἐνήφισαν ἐναντίον τῆς θελησεώς μου δι' ἀφτό πόλι διὰ τήν Ὀλυμπιάδα ὀρίσθη ἡ πόλυ τῆς Ἀτλάντα. Ἐτσι ἔχει ἡ ἡπόθεσις πόλι. Πρό ὀλίγου ὁμως ἤλθεν εἰς τό γραφεῖον μου ἕνας δημοσιογράφος ἐνεργῶν ὡς ἀπλοῦς πολῦτης ὁ ὁποῖός μου μετέφερεν μίαν πληροφορίαν ἀπό γνωστόν του θεατρικόν συγγραφέα πού τοῦ ἐπιβεβέωσεν φήμην πού κυκλοφορεῖ εἰς διάφορα «σαλόν» ὅτι ἡ ἀπόρισις τῶν Ἀθηνῶν ὡς Ὀλυμπιάδος τοῦ '96 ὀφείλεται εἰς ἐνεργίαν καί πιέσεις τῆς Ἑτερίας μου. Ὁ συγγραφέας τοῦ περιέγραψε τήν ζοήν του ὡς μαρτυρικὴν καί συμφόνησα νά δοθῇ τέλος στό μαρτηρίον του πού ἀρχισε νά γίνεται καί δικό μου. Δι' ἀφτήν τήν αἰτίαν ἀποφάσισα νά ἀφτοκτονήσω. Ἀφτήν τήν ἀδικον κρίσιν καί ὑβριν διὰ τήν Ἑτερίαν δέν ἡμποροῦσα νά ἀνεχθῶ. Ὡς Πρόεδρος μιᾶς μὴ κερδοσκοπικῆς ἑτερίας, φέβγω μέ τό κεφάλῃ πολύ ὑψηλᾷ ὡς ἐσταβρωμένος τῶν ἡμερῶν. Δέν θέλο ἡ κηδεῖα μου νά γίνῃ δημοσεῖα δαπάνη. Τά χρήματα ἀντὶ στεφάνων νά δοθοῦν διὰ ἀεροδρόμιον Σπάτων

καί ἄλλους κοινοφελεῖς σκοπούς ἡ πάσχοντα ἰδρήματα. Ἀφτό καί μόνον δέχνη τήν μεγάλην μου ἀγάπην πόλι διὰ τήν πόλι τῶν Ἀθηνῶν καί καταρίπτει τās συκοφαντίας τῆς γεωργίας. Τώρα πού σύ παραμένεις μοναδική μου κληρονόμος, μὴν λησμονῆς τήν συνταγήν πού πέρνω μαζί μου εἰς τόν τάφον. Δύο μέρη Κόκας, τρία ζάχαρη μέ κόλαν καί ἀφθονον νερό. Ἀνακατέβης ζωηρά καί ἀκούθως γεμίζης τās κονσερβάς. Σέ ἐξορκίζω Πόλυ τήν ἐπιστολήν μου ἀφτήν νά γράψῃς 30 φορές καί νά τήν ρίξῃς εἰς ἰσαριθμούς θύρας τῆς Ἀτλάντα διὰ νά μάθουν ὅλοι τήν ἀλήθειαν καί ἀφτοί πού θά τήν λάβουν νά τήν ταχυδρομήσουν πάλι εἰς ἰσαριθμούς παραλήπτας. Ὅσοι ἀμελήσουν, μεγάλοι συνφοραὶ θά τοὺς ἔβρουν. Κάποτε κάποιος πού ἀδιαφόρησεν ἐντός 2 ἡμερῶν ἔλαβε τρεῖς κλήσεις διὰ παράνομον στάθμεψιν.

Τώρα πού ἐκπνέω διὰ τελεφετέαν φορᾶν, ἕνα μόνον σοῦ λέγω. Ἐσένα μόνον ἀγάπισα εἰς τήν ζοήν μου καί δέν πρόκειται νά ἀγαπίσω ἄλῃν. Κέ σοῦ τό ἀπέδειξα νομίζω, ὀνομάσας τήν Ἑτερίαν μου Πολυεθνικήν. Ἀντίο διὰ πάντα Πόλυ. Ἀφτήν τήν στιγμὴν πιέζω τήν σκανδ...».

Εἰς τό σημῖον ἀφτό σταματᾷ τό γράμα.

★ ★ ★

Ζωηρά ἐπεισόδια ἔλαβον χώραν ἐπὶ τοῦ Γαλικοῦ ἀεροπλανοφόρου «ΚΛΕΜΑΝΣΩ» μεταξύ τῶν 4.000 ναφτῶν καί πιλότων λόγω τῆς μεγάλης ἀφξήσεως τῶν καφωσίμων. Τά δραματικά γεγονότα συνέβησαν ὡς ἑξῆς.

Τό ἀεροπλανοφόρον εἶχεν ἀποπλέσῃ ἀπὸ τήν Γαλίαν μέ ἀποθέματα πετρελίου πρὸς 25 τό βαρέλῃ. Μόλις ἐφθασεν εἰς τόν Περσικόν Κόλπον διὰ νά ἐνωθῇ μέ τό «ΛΗΜΝΟΣ» καί ἄλλας μεγάλας μονάδας, ὁ κυβερνήτης ἀντελήφθη ὅτι τοῦ εἶχον ἀπομείνει ἐλάχιστα κάφωσιμα καί ὑπ' ἀφτάς τās συνθήκας θά ἐχόλαιεν ὁ ἀποκλεισμός καί ἀποφάσισεν νά ἀγοράσῃ νέαν ποσότητα. Ὅλοι οἱ Ἀραβες ὁμως τῆς περιοχῆς ἐζήτησαν ἀπὸ τόν Νάβαρχον 45 δολάρια τό βαρέλι. Ὁ Νάβαρχος ἀρχικῶς ἤρνήθη, διότι τὰ χρήματα μέ τὰ ὁποῖα τόν εἶχεν ἐ-

ΟΜΩΣ ΑΛΗΘΙΝΑ

οὐδένα ἐπιτρέπομαι νά μᾶς τόν θίξη. "Οποιος τολμήσῃ νά μᾶς τόν περικόψῃ μέ διαφόρους προφάσεις, θά λογοδοτήσῃ. Χιλίās φορές νά καταστραφῇ τό σκάφος, παρά νά μᾶς θιγούν τά ἐπιδόματα πού μέ τόσους ἀγónες καί ἐργατικές πορείας ἐπύτχαμε. Θά περιφρουρήσουμε τάς κατακτήσεις μας. Κάτω τά χέρια ἀπό τά κεκτημένα μας δικέοματα.

Μεταξύ τῶν διεθνῶν ναυτιλιακῶν κύκλων κυκλοφορεῖ ἡ φήμη ὅτι μέ τήν τόσην ἀδιαλαξίαν τῶν ναφτῶν, πλοίων καί ἄλλων συντεχνιῶν τοῦ σκάφους, τό ΚΛΕΜΑΝΣΩ ἀργά ἢ γρήγορα εἶναι καταδικασμένον νά βηθισθῇ.

Νά, ἔτσι χάνονται μερικές φορές τά πλοῖα. Εὐτυχῶς ἀνάλογα κρούσματα δέν ἔχομαι εἰς τό ΛΗΜΝΟΣ, διότι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι πρόθυμοι διά θυσίας.

★ ★ ★

Τό θέμα τοῦ «Θερμοκηπίου» ἀπασχολεῖ ζωηρῶς τοὺς Ἑσκιμῶους πού ζοῦν εἰς τόν Βόριον Πόλον. Λόγω τῶν ἀσυνήθιστων θερμοκρασιῶν πού ἐπικρατοῦν ἀφτὴν τήν ἐποχὴν, χιλιάδες ἄνθρωποι παραμένουν ἀστεγοί. "Οσα σπίτια χτίζουν μέ τεμάχια πάγου, τήν ἐπάρβιον τά βρίσκουν λυωμένα καί πολλοὶ Ἑσκιμῶοι βρίσκονται εἰς ἀπόγνωσιν κέ ἀντιμετωπίζουν ὀξύ στεγαστικόν πρόβλημα. Πρὸ ἀφτῆς τῆς καταστάσεως ἡ Κυβέρνησις τοῦ Β. Πόλου, διέταξε νά βάλουν ὅλοι τά ρολόγια τῶν πίσω κατὰ μίαν ὥραν, ὥστε ὁ ἥλιος νά ἀνατέλῃ 1 ὥραν ἀργότερα. Πολλοὶ Ἑσκιμῶοι ὁμως ἀντιδρῶν εἰς ἀφτά τά μέτρα καί τά θεωροῦν ἡμιμετρα. «Μέ μίαν ἢ δύο ὥρες ἐνωρίτερον —λέγουν πολλοί— δέν σώζεται ἡ κατάστασις. Ἐδῶ λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς μας θέσεως, θά ἔχομαι ἥλιον ἐπὶ ἐξάμηνον».

Κι ἐδῶ πού τά λέμε, δέν ἔχουν ἀδικον οἱ Ἑσκιμῶοι. Ἀλλὰ δέν πρέπει νά παραπενοῦνται. Εἰς ὅλα τά μήκη καί πλάτη τῆς Γῆς παρατηροῦνται τελεφετῶς ἀνωμαλίαι καί ἀναστατώσεις. Μήπως ἐδῶ δέν εἴχαμε τό Ἀσφαλιστικόν; Τό Ἴν-ράκ δέν ἀντιμετοπίζει ἔλλειψιν τροφίμων; Οἱ Ρῶσοι καπνισταὶ δέν ὑποφέρουν; Φιλέλληνες Πρόεδροι ἀναψυκτικῶν δέν ἀφτοκτονοῦν εἰς τήν Ἀτλάντα διὰ λόγους ἐφθισίας; Ἀλλὰ μήπως εἶνε

καλῆτερα τά πράγματα εἰς τήν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν; Κέ ἐκεῖ λόγῳ τῶν διακοπῶν τοῦ ρέβματος λιμοκτονοῦν χιλιάδες κανίβαλοι καί ἀνθρωποφάγοι, ἐπειδὴ μερικοὶ Φύλαρχοι ἀπαγόρευσαν τήν κατανάλωσιν ἱεροποστόλων λόγω πιθανῆς ἀλοιώσεως τῶν κρεάτων τῶν ἱερέων, ὁπότε ἡ δηλητηρίασις θά εἶναι Καθολικὴ. Ἐκ τῶν ὀλίγων παραδειγμάτων πού ἀνάφερα, καθεὶς ἡμπορεῖ νά διαπιστώσῃ ὅτι ζῶμεν ὅλοι εἰς μίαν ἡφήλιον πού ὁμοιάζῃ ἀπέραντον φρενοκομεῖον.

★ ★ ★

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατείας, κατὰ τήν ἀρεοπορικὴν του μετάβασιν εἰς Ἀλεξανδρούπολιν διὰ παρακολούθησιν τῆς ἀσκήσεως Παρμενίων, ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς δημοσιογράφους ὅτι διὰ νά ἐξέλθῃ ἀπὸ τήν Διεθνή κρίσιν ὀφείλουν νά προβοῦν ὅλοι πτωχοὶ καί πλούσιοι, εἰς οἰκονομικὰς θυσίας.

Εἰς ἐρώτησιν ἐπιβένοντος δημοσιογράφου τῆς ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ ἐάν πιστέβει ὅτι ὅλοι οἱ Ἕλληνες εἶναι πρόθυμοι διὰ θυσίας διὰ τήν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς χώρας μας, ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας μας, ἀπήντησεν «Καλῆτερα νά ποῦμε ἀνέκδοτα».

Ἐγὼ πολὰς φορές κατασκεβάζω ἀνέκδοτα διὰ ἀτομικὴν χρῆσιν τά ὅποια διηγῶμαι εἰς τήν οἰκογένειάν Μου. Μερικὰ ἐξ ἀφτῶν εἶναι ἀσεμνα καί δέν ἡμπορῶ νά τά ἀναφέρω. Δι' ἀφτό σήμερὰ θά διηγηθῶ ἓνα ξένο ἀνέκδοτον, κατὰ ἡλῶν διὰ τήν περιστάσιν πού ἐλπίζω νά ἀρῇσιν καί εἰς τόν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις ἀναφέρετε εἰς φρενοκομεῖον.

«Μίαν φοράν κέ ἕναν κερὸν εἰς τήν Ἑλληνικὴν πόλιν Τό Ρόντον τοῦ Καναδᾶ, ἕνας ἐπιθεωρητὴς ψυχιατρειῶν παρακολουθῶν ἀθέατος τήν κίνησιν ἐνός φρενοκομείου, εἶδεν μέ ἐκπληξιν πολλοὺς ψυχασθενεῖς καί φρενοβλαβεῖς νά εἶναι περίξ μιᾶς πισίνας καί νά διάγουν ἐφτηχεῖς. Ἄλλοι ἔκαμναν ἡλιοθεραπείαν, ἄλλοι πασαλείβοντο μέ κρέμας διὰ νά μαβρίσουν καί ἄλλοι ἐπιπτον ἀπὸ ἡψηλὴν ἐξέδραν εἰς τήν

φοδιάσῃ ὁ Πρόεδρος Μυτεράν προορίζοντο διὰ τήν μισθοδοσίαν τῶν ναφτῶν κέ πυλῶτων. Καί ἂν ἀγόραζεν κάψιμα μέ ἀφτάς τὰς τιμάς, τό ταμίον του θά εἶχεν ἑλλείματα. Πρὸ ἀφτῆς τῆς τραγικῆς καταστάσεως, διέταξε συναγεμῶν καί καλέσας τοὺς νάφτας τοὺς εἰπεν.

— Μᾶς ἐτέλλοσε τό πετρέλεον. Μία λύσις εἶναι νά περιφερόμεθα μέ σβυστά φῶτα σταματώντες τὰς γενητρίας, ἀλλὰ τοῦτο συνεπάγεται κινδύνους διότι εἰς τὰ σκοτεινὰ μπορεῖ νά κτυπήσομαι εἰς καμίαν νάρκην καί νά τιναχθῇ τό πλοῖον εἰς τόν ἀέρα. Πρέπει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νά εἰμεθα φωταγωγημένοι διὰ νά εἶναι ἐμφανὴς ἡ παρουσία μας εἰς τόν Κόλπον. Πρὸς τοῦτο μᾶς χρειάζονται χρήματα. Διὰ τήν τιμὴν τῆς Γαλίας ἀπευθύνομαι εἰς ὑπευθύνους ἄνδρας καί προτείνω μικρὰν περικοπὴν τῶν μισθῶν σας, διὰ νά ἐξασφαλίσωμαι κάψιμα μέ τὰς νέας τιμάς. Διαφορετικὰ προβλέπω νά ἐπιστρέψωμαι εἰς τήν Γαλίαν κωπηλατοῦντες.

Ἐτσι ὁμίλησεν ὁ συνेतὸς νάβαρχος, ἀλλ' ἐν τῷ ἀκούσματι ἀφτῶν, οἱ νάφται καί πυλότοι τοῦ «ΚΛΕΜΑΝΣΩ» ἐξηγέρθησαν ὡς Τίγρης.

— Δέν δίνονται φράγκο, εἶπαν. Ὁ μισθός εἶναι κεκτημένον δικέομα κέ εἰς

θαβμασίαν πισίνα. "Εκπληκτος ό έπιθεωρητής από τήν άρτεϊαν όργάνωσιν τοϋ ψυχιατρίου, ένεφανίσθη είς τόν Διεφθνητήν διά νά τόν συγχαρή διά τήν έξερετικήν διαβίωσιν τών παραφρόνων τοϋ 'Ιδρύματος.

— *Θέλω νά σās συγχαρώ διά τήν ύποδειγματικήν περιποίησιν πού προσφέρετε είς τούς τροφίμους τοϋ ψυχιατρίου σας, είπεν ό 'Επιθεωρητής. 'Ιδιετέραν έντήποσιν μοϋ έκαμαν άφτοί πού έπαιρναν φόρα και έπιπτον είς τήν πισίναν από ύψους δέκα μέτρων.*

— *"Α, άφτό δέν είναι τίποτε, είπεν ό Διεφθνητής. Νά δήτε κήριε 'Επιθεωρητά τί γίνεται όταν στήν πισίναν βάζουμε νερό.*

★ ★ ★

Μίαν άλλην φοράν, μία νέα και όρεοτάτη καλογρέα πού είχεν κάμη πολάς άμαρτίας, ήσθάνθη τήν ανάγκην νά έξομολογηθή διά νά έξαγνισθεϊ. Φέρων λοιπόν ένα τολμηρόν κέ προκλητικόν ράσον, μετέβη είς παρακειμένην άνδρικήν μονήν όπου έξη άφοσιομένος είς τά θεϊα ένας νεαρός καλόγηρος έξομολογητής... 'Αλλά καλύτερα νά σταματήσω έδω κέ νά μήν σηνεχίσω, πρότον διότι ή ιστορία είναι άκατάληλος διά τούς αναγνώστας, δέφτερον διότι δέν τήν ένθυμούμαι καλά κέ τρίτον κέ κυ-

ριότερον έπειδή διαδραματίζεται είς τήν 'Ατλάντα κέ δέν έπιθυμώ νά άναφερθώ πάλιν είς άφτήν τήν προτέβουσαν πού τόσον μάς έπλήγосен μέ τάς ενεργίας της έν Τόκιο.

Δέν θέλω νά είμαι έγώ πού θά προβάλω συνεχώς άφτήν τήν πόλιν διά νά τήν κάνω γνωστή. "Αν θέλη νά γίνη γνωστή άς γίνη μόνη της ή άς τήν προβάλη ό Δήμαρχός της τόρα πού θά γίνουν εκεί δημοτικά έκλογαί. "Αν και κατά τήν γνώμην Μου, δέν φτέει τόσον ή 'Ατλάντα, όσον ό γρουσουζης πολεοδόμος Κανδήλης, τοϋ όποίου αί μελέται οϋδέποτε μάς έφεραν τύχην. "Οσας φορές τοϋ άναθέσαμε εργασίας, μάς συσώρεβοντο άτυχίε. Οϋτε αί πρό δεκαετίας μελέται διά τό Πνευματικόν Κέντρον έπροχώρησαν, οϋτε τά σχέδιά του και αί πολεοδομικάς εργασίαι διά τούς 'Ολυμπιακούς χώρους έκαμαν τούς 'Αθανάτους νά μάς πρότιμήσουν και νά μάς άναθέσουν Χρυσās έπικερδεϊς συμβάσεις. 'Ο Κανδήλης φτέει δι' όλα, και όχι οί μοχθήσαντες άνιδιοτελώς Πρίγκιπες κέ Βασιλείς.

★ ★ ★

"Εν πάσει περιπτώσει, προτιμώ τώρα άντί διά άσέμνους Ιστορίας μέ καλόγριας τής 'Ατλάντα νά άφηγηθώ 'Ελληνικά άνέκδοτα πού τά γνωρίζω καλά. Καί ίδου είς τήν τύχην ένα άνέκδοτον μέ τόν Παλαμάν και Καβάφην, πού άντι στεφάνου τό άφιερώνω είς τόν πρό ήμερών έκλιπόντα ποιητήν Καρούζον, πού τόσον βαρέως έφερε τήν άπονεμηθεϊσαν είς άφτόν σύνταξιν Β' κατηγορίας. Μίαν φοράν λοιπόν, έφεραν είς τόν Παλαμάν μερικά ποιήματα τοϋ Καβάφη διά νά τά διαβάση και νά έκφέρη τήν γνώμην Του. 'Ο Παλαμάς, άφού τά έδιάβασε και έδειξεν κατάπληξιν δσην θά έδοκίμαζε κέ ό Μιχαήλ "Αγγελος άντικρύζον πίνακα τοϋ Πικάσο έμφανίζων κόρην μέ τρεις όφθαλμούς, είπεν είς τόν άνθρωπον πού τοϋ έφερεν τά ποιήματα «'Ο άνθρωπος άφτός δέν ξέρει νά γράφη. Δέν είναι καλός ποιητής».

Τήν εποχήν εκείνην, δέν έδίδοντο πλουσιοπάροχα συντάξεις λογοτεχνών κέ καλιτεχνών όπως σήμερα, αλλά και άν ύπάρχον κέ ήτο μέλος τής έπιτροπής ό κ. Παλαμάς, θά έπρότινεν νά δοθι είς τόν κ. Καβάφην έπικειώς σύνταξις Β' κατηγορίας και όχι πρώτης όπως σήμερα λαμβάνει ό κ. Πέτρος Χάρης και 18 άλλοι. ('Αλέως έγραφεν ό Παλαμάς και ήκολούθει άλλην τεχνοτροπίαν).

Τό άνωτέρω είναι τό ένα άνέκδοτον πού γνωρίζω καλά. Τό δέφτερον 'Ελληνικόν πού θυμάμαι, είναι τό έξής: "Οταν ό Καραϊσκάκης έτελίσεν έπιτυχός τά στρατιοτικάς του σπουδάς είς τήν Σχολήν 'Εβελπίδων τοϋ 'Αλή Πασά πού έθεωρείτο τό Πεντάγωνον τής εποχής εκείνης είς τά 'Ιοάννινα, ό 'Αλή Πασάς έρώτησεν τόν άθυρόστομον κέ βλάσφημον μετέπειτα ήρωα Στρατάρχην.

— *Πέσμου βρέ Καραϊσσκο, τί θέλεις νά σε κάνω;*

Καί τότε ό Καραϊσκάκης μέ παρησίαν είπε είς τόν άείμνηστον τύραννον τής 'Ηπειρου.

— *"Αν μέ θεωρής άξιον διά χουσεκιάρην (ύπνρέτην), κάνε με χουσεκιάρην. Κι αν μέ θεωρής άξιον διά στρατηγόν, κάνε με στρατηγόν κέ δώσε μου δι άρματολίκι καταλαβένεις.*

Καί ό 'Αλή Πασάς, παρόλον πού ήτο άγράματος, αλλά έφτηχός είχεν κρίσιν και άπλην λογικήν τόν όνόμασε στρατηγόν. "Ισως νά έσκέφθη «και ύπνρέτην νά τόν όνομάσω γιά νά τόν ταπεινώσω, άφτός πάλιν στρατηγός θά γίνη και είς στρατάρχην θά εξελιχθι, διότι έχει άξίαν».

"Αφτό είναι τό δέφτερον άνέκδοτον πού ξέρω καλά. Στο προσεχές τέφχος θά σās πω και άλλα άνέκδοτα.

★ ★ ★

"Α, ξεχάσα νά σās πω, διτι πρό ήμερων πού είδα είς τήν τηλεόρασιν τήν ζοήν τής Γκρέης Κέλη, είς τήν σκηνήν τοϋ γάμου παρητήρησα διτι τό στήθος τοϋ Πρίγκιπος Ρενιέ τοϋ Μονακό ήτο κατάστικτον από παράσημα κέ διακρίσεις. 'Επειδή Ιστορικώς χωλένω, θά ήθελον νά μέ πληροφορήσουν οί αναγνώστε είς ποίας πολυνέκρους μάχας τά έλαβεν και διά ποίας άνδραγαθίας τοϋ άπενεμήθησαν. Διότι όλα τά παράσημα πού έφερεν, μοϋ έφάνησαν διτι ήταν πρώτης κατηγορίας.

MAYPOMIXALH 7

Books and comics
from USA
at very cheap prices

Fiction
and non-fiction
books

We have thousand titles of
books: Novels, scientific
books (computer, economy,
psychology, biology, history,
geography etc.).

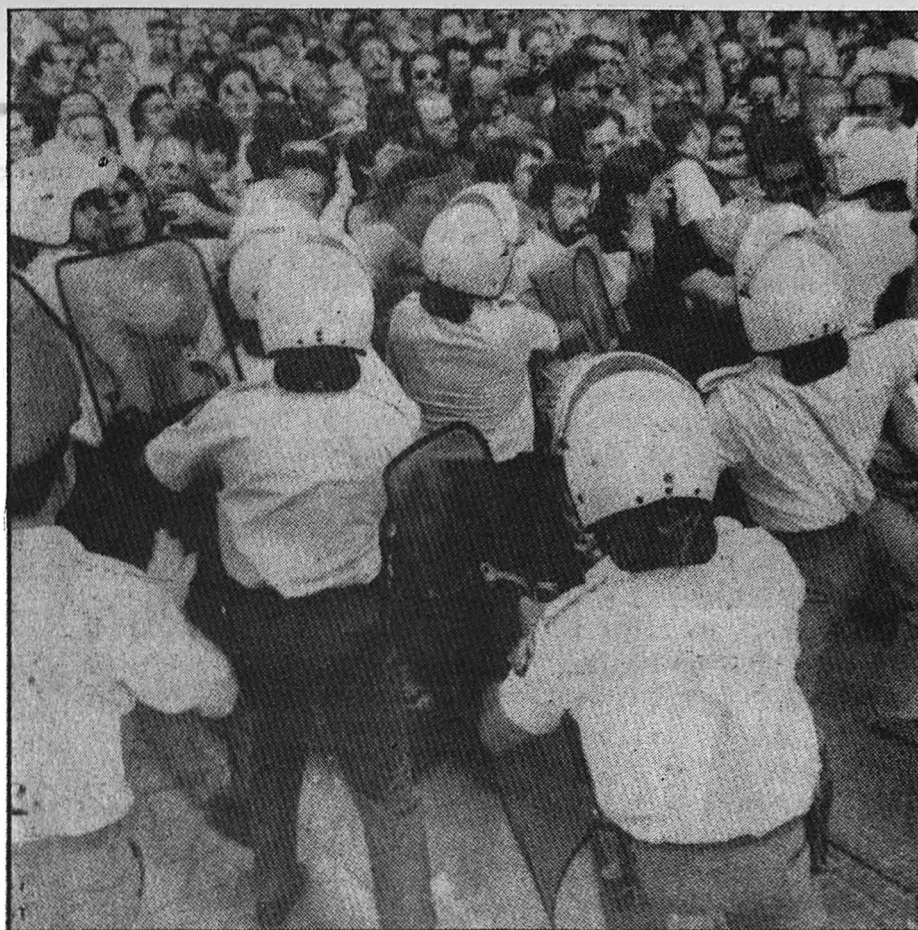
Movie classics, rare art
books and magazines for col-
lectors

Rare Comics (Marvel, DC
etc.).

ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ
ΦΙΛΟΛΑΟΥ 151,
ΤΗΛ. 7015292

Τέρμα Τρόλεϋ
ΑΓ. ΑΡΤΕΜΙΟΥ No 4

Ο απεργιακός πυρετός έπεσε και η «ομαλότητα» αποκαθίσταται σταδιακά στην οικονομία και την καθημερινή ζωή. Ως τότε όμως; Η τραγική κατάσταση της οικονομίας οδηγεί σε χρόνια λιτότητα. Υπάρχει διέξοδος; Θα έρθουν καλύτερες μέρες αν υποθεθεί ότι όλοι σπεύδουν να συμβάλλουν στις αναγκαίες θυσίες για την οικονομική ανάκαμψη, την ανόρθωση της χώρας που έχει βυθιστεί στο τέλμα της αδιαφορίας και της τυφλής σύγκρουσης; Ανήσυχη ηρεμία χαρακτηρίζει την κατάσταση σήμερα στο άρθρο του **Θεοχάρη Παπαμάργαρη**, μετά τις απεργιακές κινητοποιήσεις των περασμένων εβδομάδων, από τις πιο μαζικές που γνώρισε η χώρα τις τελευταίες δεκαετίες. Επισημαίνει τις νέες πραγματικότητες που έχουν δημιουργηθεί, τα αποτελέσματα της σύγκρουσης κυβέρνησης - συνδικάτων, την ανάγκη εκσυγχρονισμού αλλά και την ανάγκη κυβέρνησης, κόμματα και συνδικάτα να συνάγουν τα ορθά συμπεράσματα. Η συνδιαλλαγή της κυβέρνησης με τους κοινωνικούς φορείς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την κοινωνική συναίνεση. Σε διαφορετική λογική κινείται το άρθρο του **Κώστα Τσαλόγλου**, που υποστηρίζει ότι αναπόφευκτη συνέπεια των συντεχνιακών απεργιών θα είναι ο περιορισμός του δημόσιου του τομέα, οι δραστικές αναπροσαρμογές στο ρόλο του κράτους με το επιμύθιο ότι οργανισμοί που δεν προσαρμόζονται δεν έχουν πιθανότητες να επιζήσουν. Υπάρχει άραγε βασιλική οδός για την αποφυγή της οικονομικής και κοινωνικής αποσύνθεσης;

ΟΙ ΝΕΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ

Κυβέρνηση, κόμματα και συνδικάτα:

του Θεοχάρη Παπαμάργαρη

Ο Σεπτέμβρης του 1990 κατέγραψε τη σκληρότερη ίσως κοινωνική αναταραχή των τελευταίων δεκαετιών με επίκεντρο το ασφαλιστικό νομοσχέδιο της κυβέρνησης. Η ένταση, η έκταση και η διάρκεια των απεργιακών κινητοποιήσεων σίγουρα αιφνιδίασε πολλούς, ζάλισε κάποιους άλλους κι άφησε πίσω της μια ανήσυχη ηρεμία. Πολλά γράφτηκαν, πολλά λέχθηκαν, από πολλές πλευρές. Μισοψέματα, μισοαλήθειες, αλήθειες και ψέματα. Δικαιούται κανείς να ρωτήσει: Και τώρα τι κάνουμε;

Το τι κάνουμε είναι σίγουρα σημαντικό ερώτημα. Προηγουμένως όμως πρέπει να μπουν κάποια δεδομένα, κάποιο συνολικό πλαίσιο. Αλλιώς μένουμε σε λόγια χωρίς ουσία, χωρίς περιεχόμενο. Το σύντομο αυτό άρθρο επιχειρεί μια τοποθέτηση με βάση τέσσερις

αξόνες: τη συνολική κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα και τις προοπτικές της, τις ιδιαιτερότητες του κοινωνικοασφαλιστικού ζητήματος και την κυβερνητική προσπάθεια για την αντιμετώπιση του ασφαλιστικού, τη στάση των κομμάτων της αντιπολίτευσης και, τέλος, την αντίδραση των συνδικάτων.

Α. Η σημερινή κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα

Σε προηγούμενο τεύχος του ANTI (7 Σεπτέμβρη 1990) επισημαίναμε ότι η περίφημη «ανάπτυξη» της ελληνικής οικονομίας στην περίοδο 1950-1990 έχει φτάσει στο τέλος της. Οι διαδοχικές εισροές ξένων πόρων (σχέδιο Μάρσαλ, τουριστικό - μεταναστευτικό συνάλλαγμα, κοινοτικοί πόροι), που επέτρεψαν να υπάρξει στην περίοδο 1950-

1990 μια καταναλωτική επέκταση χωρίς ουσιαστικές αλλαγές στην παραγωγική υποδομή της ελληνικής οικονομίας, δεν μπορούν στη δεκαετία του '90 να αντικατασταθούν στην αναγκαία έκταση, έτσι ώστε το ελληνικό «θαύμα» να συνεχιστεί ακόμη μια δεκαετία.

Οι εξελίξεις στην Ανατολική Ευρώπη και η κρίση στον Περσικό Κόλπο προαναγγέλουν, οικονομικά και πολιτικά, ανακατατάξεις και μετακινήσεις πόρων που σίγουρα δεν ευνοούν την Ελλάδα. Η μη ανάληψη της Ολυμπιάδας του '96 συμβολίζει απλώς μια νέα πραγματικότητα και έδωσε τη χαριστική βολή σε ψευδαισθήσεις ότι «κάποιοι ξένοι» θα μας έδιναν πάλι διέξοδο στα αδιέξοδά μας.

Μένουμε λοιπόν εμείς με τους εαυτούς μας. Μια κοινωνία με καθίζηση αξιών και ήθους, εθισμένη σε καταναλωτικά πρότυπα που είναι αδύνατο να κρατηθούν, με ξεπερασμένες δομές και αντιλήψεις σ' όλους τους κρίσιμους τομείς συλλογικής δράσης. Και κάτι χειρότερο: διχοτομημένοι σαν λαός σε μια Ελλάδα τουλάχιστον δύο κοινωνιών. Η μια κοινωνία ν' αποτελείται από τους «καθαρόαιμους» μισθωτούς και συνταξιούχους που για υποκειμενικούς και αντικειμενικούς λόγους αδυνατεί να κινηθεί στη σφαίρα της παραοικονομίας, αναπροσαρμόζοντας τα εισοδήματά της με μια μονοκοντυλιά. Και η άλλη κοινωνία (πιθανόν και η πολυπληθέστερη) να κινείται μέσα από μια ρευστή σχηματικά διαταξικότητα ελεύθερων επαγγελματιών, μαστόρων, βιοτεχνών, εμπόρων, επιχειρηματιών πάσης φύσεως, αγροτών και «λοιπών κλάδων», σε μια παραοικονομία μεγεθών και εισοδημάτων χωρίς φραγμούς και όρια. Στη μέση των δυο κοινωνιών, ένας υπερτροφικός δημόσιος τομέας κι ένα ατροφικό κράτος, θυμίζουν την ύπαρξή τους με τα εκρηκτικά δημοσιονομικά ελλείμματα και τις εκάστοτε επιδειξιές αστυνομικής καταστολής.

Είναι φανερό ότι το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα στον τόπο μας σήμερα είναι η βαθμιαία προσαρμογή σε κάποιες νέες πραγματικότητες, μέσσω από συγκλίσεις αλληλοδιάδοχων μορφών. Βιαιότητες του ενός ή του άλλου τύπου οδηγούν σε έκρηξη. Είναι φανερό ακόμη ότι σε μια τέτοια κατάσταση οι έννοιες δεξιά και αριστερά για τα προσεχώς 5-10 χρόνια αποκτούν άλλο περιεχόμενο από αυτό που ξέραμε 40 χρόνια πριν. Οι αναπροσαρμογές στη σκέψη

και στις πρακτικές χρειάζονται σε όλους τους πολιτικούς χώρους, εδώ και τώρα.

Β. Το κοινωνικοασφαλιστικό ζήτημα και η κυβερνητική παρέμβαση

Σ' ένα τέτοιο συνολικό πλαίσιο που περιγράψαμε, θα ήταν περιεργό να μην είχαμε και κοινωνικό-ασφαλιστικό πρόβλημα. Οι στρεβλώσεις της νεοελληνικής πραγματικότητας, οι αφειδώλετες μετακινήσεις προς τον κρατικό κορβανά όλο και περισσότερων κοινωνικών ομάδων, σε συνδυασμό με τη συνεχή χειροτέρευση της σχέσης εργαζομένων / συνταξιούχων, την εισφοροδιαφυγή και την καταλήστευση των αποθεματικών των ασφαλιστικών ταμείων από το ίδιο το κράτος, μέσω του μηχανισμού της υποχρεωτικής καταθέσης στην Τράπεζα-Ελλάδος με χαμηλό επιτόκιο, σίγουρα θα οδηγούσαν (και οδηγούσαν) σε κρίσιμο σημείο το όλο κοινωνικοασφαλιστικό ζήτημα. Το ζητούμενο δεν είναι αν υπάρχει πρόβλημα ασφαλιστικό, αλλά η συνολική κυβερνητική προσέγγιση.

Στο σημείο αυτό είναι φανερό ότι η κυβέρνηση προχώρησε στην αντιμετώπιση του ασφαλιστικού με δυο άξονες στην τροχιά της: από τη μια είδε μόνο το ταμειακό-εισπρακτικό πρόβλημα, συνολικοποιώντας καταστάσεις που είχαν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Η «παθολογία» του ΙΚΑ, π.χ., διαφέρει σημαντικά από το πρόβλημα του ΟΓΑ. Ενώ τα αναμφισβήτητα προβλήματα στο ασφαλιστικό καθεστώς των τραπεζοπαλλήλων δεν έχουν καμία σχέση με το πρόβλημα του ΝΑΤ. Η κυβέρνηση τα τσουβάλιασε όλα μαζί, κάτω από ένα καθαρά ταμειακό πρίσμα. Κινούμενη και από έναν άλλο στόχο: τη συντριβή των «συντεχνιών». Ενθαρρυσμένα κάποια στελέχη της κυβέρνησης και του κομματικού μηχανισμού της Νέας Δημοκρατίας, από τις ανάποτελεσματικές απεργίες των καθηγητών και της ΓΣΕΕ τον Ιούνιο - Ιούλιο, πιστεύοντας ότι η ΔΑΚΕ στην Κοινή Ωφέλεια και τις τράπεζες θα κειταρχούσε στα κελεύσματα της Ρηγίλλης και υποτιμώντας τραγικά τα σημεία αντοχής, την υποβόσκουσα δυσάρεσκεια από τις συνεχείς ανατιμήσεις και την όλη ψυχολογία των εργαζομένων, προχώρησε με εκπληκτική ελαφρότητα σε μια μετωπική επίθεση ενάντια στους μισθωτούς και συνταξιούχους με

διπλό στόχο: να μαζευτούν κάποια λεφτά για τον κρατικό κορβανά και να ξεμπερδεύει με τις οχληρές «συντεχνίες» του δημοσιοποιημένου τομέα. Η ουσία του ασφαλιστικού ζητήματος φαίνεται ότι λίγο την απασχόλησε. Γιατί πώς αλλιώς να εξηγηθεί το γεγονός ότι ενώ από τα τέλη Ιουλίου - αρχές Αυγούστου η ΓΣΕΕ και οι «συντεχνίες» όχι μόνο υπέβαλαν ουσιαστικές προτάσεις για το ασφαλιστικό, αλλά και εξέλεπαν συγκεκριμένα σήματα προς την κυβέρνηση ότι υπήρχε διάθεση για πραγματικό διάλογο, η κυβέρνηση παραμέρισε τα πάντα και προχώρησε ακάθεκτη στη δημοσιοποίηση των προθέσεων της στις 6/9/90, πυροδοτώντας έτσι τις γνωστές σαρωτικές κινητοποιήσεις εργαζομένων και συνταξιούχων.

Γ. Η στάση των συνδικάτων

Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες δεν περιμεναν ούτε την τρομακτική έκταση των κυβερνητικών ισοπεδωτικών παρεμβάσεων, ούτε την πρωτόφαντη μαζική αντίδραση των εργαζομένων. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες και να ήθελαν να δείξουν «συνεση και αυτοσυγκράτηση» δεν μπορούσαν. Με σπασμένες κομματικές γραμμές και με κατάρρευση των διαχωριστικών παραταξιακών ορίων, οι ηγεσίες υποχρεώθηκαν να εκφράσουν τις διαθέσεις των απλών μελών τους. Η διαθεσιμότητα των απλών εργαζομένων ήταν αποτέλεσμα δυο κυρίως παραγόντων: ενός αισθήματος βουβής αγανάκτησης για το γεγονός ότι τους τελευταίους μήνες ήταν (για μια ακόμη φορά) οι κύριοι αποδέκτες των δυσμενών επιπτώσεων της οικονομικής σταθεροποίησης και, δεύτερο, ότι τα κυβερνητικά μέτρα προχωρούσαν σε βίαιες ισοπεδωτικές ρυθμίσεις, ανέτρεπαν κατακτηθείσες δεκαετιών και τιναζαν στον αέρα προγραμματισμούς ετών. Χωρίς που κάποιες ρυθμίσεις ήταν έξω και από κάθε λογική σωστού εκσυγχρονισμού.

Στις τράπεζες π.χ., η όλη προσπάθεια εκσυγχρονισμού ενόψει του 1992 συνδέεται αρρήκτα και με το ζήτημα της ανανέωσης του στελεχιακού τους δυναμικού, δηλαδή εξειδίκευσης τρόπων, και μεθόδων σταδιακής εξόδου στελεχών που δεν μπορούν να προσαρμοστούν στις νέες ανταγωνιστικές συνθήκες που οφείλει να λειτουργήσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Το κυβερνητικό νομοσχέδιο «έλυσε» το πρόβλημα υποχρεώνοντας τις τράπεζες να

κρατούν στην υπηρεσία τα στελέχη αυτή για 10-15 χρόνια ακόμη!

Ένας ακόμη παράγοντας που βάρυνε γενικά (και ειδικότερα στις τράπεζες) το κλίμα της αντιπαράθεσης κυβέρνησης - εργαζομένων ήταν το ζήτημα των απολύσεων των εκτάκτων του δημοσίου, των προβληματικών και των εργαζομένων με σύμβαση αορίστου χρόνου στις τράπεζες. Ανεξαρτήτως από τον τρόπο πρόσληψης πολλών από αυτούς, η κυβέρνηση παραβιάζοντας νόμους και αποφάσεις της οικουμενικής κυβέρνησης, καταστατικά και διατάξεις οργανισμών, προχώρησε σε απολύσεις όχι για εξυγίανση του δημοσιοποιημένου τομέα ή των προβληματικών επιχειρήσεων, αλλά για να αδειάσουν θέσεις για «τα δικά μας παιδιά». Την ίδια ώρα που η κυβέρνηση πέταξε στο δρόμο εργαζομένους, γίνονταν προσκλήσεις από το παράθυρο, ημέτερων νεοδημοκρατών!

Η συνολική τακτική των συνδικάτων ήταν σε γενικές γραμμές σωστή. Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες απέφυγαν συστηματικά να πολιτικοποιήσουν τις κινητοποιήσεις, αφήνοντας την κυβέρνηση να παλινωδεί διαδοχικά ανάμεσα σε φραστικές ρητορείες και ουσιαστικές υποχωρήσεις και εξαναγκάζοντας την τελικά να αποσύρει κάποιες «χοντρές» διατάξεις από το νομοσχέδιο ή να τροποποιήσει άλλες. Τελικά, το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε στο σύνολό του στις 28/9/90, είχε μικρή σχέση με αυτό που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 6/9/90. Παράλληλα, όμως, με τις αλληλοσυγκρούσιμες τροπολογίες που κατέθετε η κυβέρνηση σε όλο το διάστημα της ψηφίσεώς του, νόμος του κράτους έγινε ένα νομοθέτημα που για πολύ καιρό θα αμφισβητούνται νομοτεχνικά πολλές από τις διατάξεις του, με εξαίρεση, ίσως, εκείνη που προβλέπει τη γενναία αύξηση των συντάξεων των γενικών διευθυντών υπουργείων που αποχωρήσαν το 1981-82, με την κατάργηση των θέσεων τους από το ΠΑΣΟΚ!

Δείγμα της ορθής (γενικά) στάσης των συνδικάτων ήταν και ότι η βιομηχανία «αγανακτισμένων πολιτών» άρχισε να παράγει έργο, μόλις, τις τελευταίες μέρες των απεργιακών κινητοποιήσεων, όταν ήταν φανερό ότι από Δεκέμβριο 1/10/90 οι απεργιακές κινητοποιήσεις θα σταματούσαν, αφού το νομοσχέδιο θα είχε ψηφιστεί.

Τελευταία προσπάθεια φτηνής εκμετάλλευσης του απεργιακού κινήματος

ήταν η «αγανάκτηση» από τον πρόεδρο της Βουλής μπροστά σε ένα κείμενο της ΟΤΟΕ που απευθυνόταν στους βουλευτές του Γ' Θερινού Τμήματος και τους θυμίζει ότι αν ψηφίσουν το νομοσχέδιο κάποια μέρα θα λογοδοτήσουν στους εργαζομένους. Ο πρόεδρος της Βουλής και οι άλλοι «εκσυγχρονιστές» της Νέας Δημοκρατίας, πριν καταληφθούν από ιερό μένος κατά της συνδικαλιστικής οργάνωσης που έστειλε την ανοιχτή αυτή επιστολή, θα έπρεπε να ρωτήσουν σχετικά τον πρόεδρο της βρετανικής Βουλής των Κοινοτήτων ή τους βουλευτές του αμερικανικού Κογκρέσου. Θα τους θυμίζαν ότι και τα δύο αυτά νομοθετικά σώματα (που μάλλον δεν έχουν σχέση με τρομοκρατικές οργανώσεις) κατακλύζονται καθημερινά από αναφορές ατόμων και κοινωνικών οργανώσεων που θυμίζουν στους εκλεγμένους πατέρες του έθνους τις υποχρεώσεις τους από το Σύνταγμα και τις προεκλογικές τους δεσμεύσεις, καταλήγουν δε με την μόνιμη επωδό ότι οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι του λαού θα λογοδοτήσουν στους εκλογείς τους...

Δ. Η στάση της αντιπολίτευσης

Η στάση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, μπροστά στο μεγαλύτερο απεργιακό κύμα των τελευταίων δεκαετιών, δεν ήταν ουσιαστικά ενιαία. Η ηγεσία του ΠΑΣΟΚ ξεχώντας με μεγάλη ευκολία τις αντιστοιχίες επιθέσεις της εναντίον στους απεργούς της περιόδου 1981-89 («ρετιρέ», «συντεχνίες», κλπ.), πίστεψε ότι θα έβγαζε εύκολο πολιτικό κερδός από λαϊκιστικές κορώνες χωρίς ουσιαστικό πολιτικό περιεχόμενο. Ταυτόχρονα, με την ανοιχτή επίθεση του στυλ «να φύγει η κυβέρνηση», ουσιαστικά έριχνε νερό στον μύλο του κ. Μητσοτάκη, που επέμενε ότι οι απεργίες είναι πολιτικές. Η ωριμότητα των απεργών δεν τους άφησε να πεσουν στην παγίδα ενός δικόμματικού παιχνιδιού, που σε άλλες συνθήκες θα τραυμάτιζε επικίνδυνα τη συνοχή του απεργιακού μετώπου.

Από την πλευρά του Συνασπισμού δεν υπήρξαν λαϊκιστικές κορώνες, αλλά η όλη πολιτική του στάση έδωσε την αίσθηση ότι ταλαντευόταν ανάμεσα σε δύο φόβητρα: μήπως κατηγορηθεί ότι δεν έχει αρκετά εκσυγχρονισμένες θέσεις ή εμποδωθεί η άποψη ότι «η αριστερά υποκινεί τις απεργίες». Αποτέλεσμα ήταν στο τεχνικό επίπεδο μέσα

στη Βουλή, οι βουλευτές του ΣΥΝ να δώσουν με σχετική επιτυχία μια σκληρή μάχη τροπολογιών, σημείο προς σημείο, που όμως δεν συνοδεύτηκε από μια «καθαρή» πολιτική κάλυψη των απεργών.

Ο Συνασπισμός δεν έπεισε τα εκατομμύρια των απεργών ότι πήρε τις δεσμεύσεις αποστάσεις από την κυβερνητική πολιτική. Για πρώτη, ίσως, φορά έδω και δεκαετίες, οι εργαζόμενοι ένιωσαν ότι έδιναν μια μάχη μαζί με τα συνδικάτα τους, μόνοι και χωρίς τη στήριξη κανενός πολιτικού φορέα, ειδικότερα της Αριστεράς.

Ε. Συμπεράσματα

Η ανήσυχη ηρεμία που διαδέχτηκε τον απεργιακό πυρετό του Σεπτεμβρίου, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί απ' όλους για να συναχθούν κάποια συνολικά χρήσιμα συμπεράσματα. Είναι φανερό ότι η κυβέρνηση βγήκε τραυματισμένη από τη σύγκρουση αυτή, με ευθύνη αποκλειστικά δική της. Όμως, μια «τραυματική» εμπειρία είναι πάντα κακός σύμβουλος, ιδιαίτερα για μια κυβέρνηση. Το χειρότερο που θα μπορούσε να κάνει τώρα η κυβέρνηση είναι να τροποποιήσει την απεργιακή νομοθεσία. Η ελληνική νομοθεσία (στα χαρτιά) έχει τις πιο σκληρές, αντιαπεργιακές διατάξεις. Αυτό δεν εμπόδισε την ανάπτυξη σκληρών απεργιακών κινητοποιήσεων και πριν και μετά το 1981. Οποιαδήποτε τροποποίηση, τώρα, στο φορτισμένο κλίμα των ημερών, δεν θα πυροδοτήσει απλά κάποιες νέες εκτάσεις. Θα οδηγήσει σε κάτι χειρότερο (για την κυβέρνηση): η νέα αντιαπεργιακή νομοθεσία θα μείνει στα χαρτιά, όπως έμεινε ο 330, το άρθρο 4 κι ένα σωρό αντεργατικοί νόμοι.

Η κυβέρνηση θα πρέπει (επιτέλους) να καταλάβει ότι η οποιαδήποτε συνδικαλιστική ηγεσία, όπου και αν ανήκει πολιτικά, προχωρά σε ουσιαστικούς αγώνες αν νιώθει ότι η βάση της είναι ενομένη. Κι αφού είναι βέβαιο ότι η ίδια η κοινωνικοοικονομική κατάσταση μέσα στους προσεχείς μήνες θα οδηγήσει έτσι η αλλιώς σε εκρήξεις και εντάσεις, είναι αναγκαίο να έχουμε και πρόσθετες «επιβαρύνσεις»; Μήπως η κυβέρνηση, αντί να επιδιδοεί σε ευγενικές, αλλά άγονες συζητήσεις κορυφής σε κάποια σαλόνια ή πολιτικά γραφεία, θα πρέπει να επιδιώξει κάποια ουσιαστική διαλλαγή με τους κοινωνικούς φορείς, εργοδότες και εργαζομένους;

ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ή ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ;

«Χωρίς στενά δημοσιονομική προσέγγιση των προβλημάτων, θα ήταν δυνατό να προληφθούν οι συνδικαλιστικές ακρότητες και εκνευρισμοί που τραυματίζουν το συνδικαλιστικό κίνημα, ενώ τώρα, ακριβώς στο καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας, είναι που πρέπει ο συνδικαλισμός να διαδραματίσει τον κοινωνικά και οικονομικά αναντικατάστατο ρόλο του».

του Κ. Τσαλόγλου

Παηγύρισε η πολιτική και συνδικαλιστική αντιπολίτευση για τον «πετυχημένο» αγώνα που έδωσε ο κόσμος των εργαζομένων εναντίον της «αντι-κοινωνικής» κυβερνητικής πολιτικής. Εκφρασμένης, τούτη τη φορά, με το ασφαλιστικό νομοσχέδιο. Και ήταν πετυχημένος ο αγώνας, κατά την άποψη των πανηγυριστών, όχι γιατί υποχρέωσε την κυβέρνηση να αποσύρει το νομοσχέδιό της — που ήταν και το μοναδικό απεργιακό αίτημα —, αλλά γιατί πήραν πολλοί, και από όλες τις πολιτικές παρατάξεις, μέρος σε τούτη την κινητοποίηση.

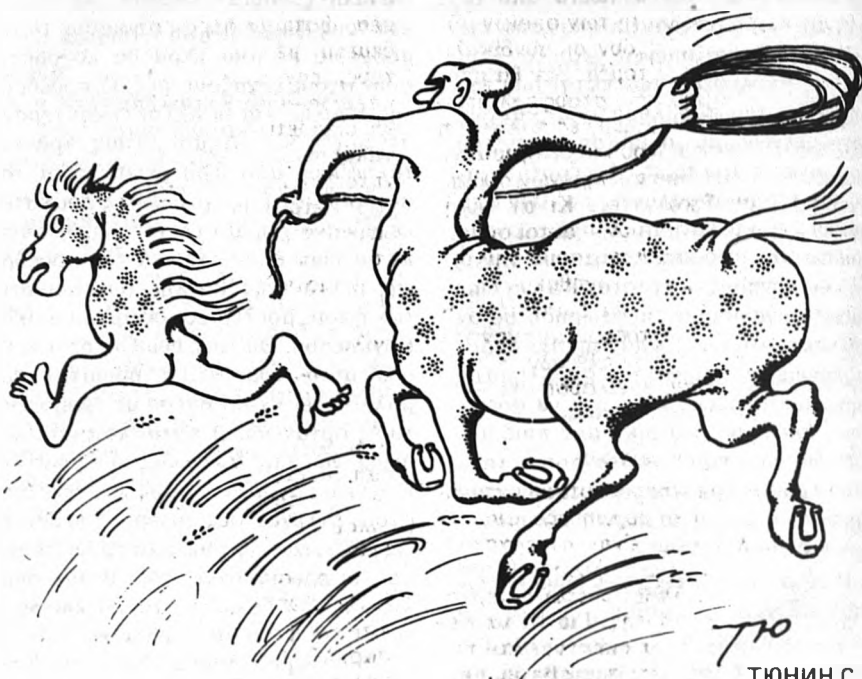
Οι απεργιακές κινητοποιήσεις

Το ότι πήραν πολλοί μέρος στις απεργίες του περασμένου δεκαπενθήμερου ήταν αλήθεια, αφού, λίγο ως πολύ, όλοι ανησύχησαν για τις επιπτώσεις των μέτρων στο ύψος του εργασιακού ή του —αυριανού— συνταξιοληπτικού εισοδήματός τους. Ότι ενέγραψε στο ενεργητικό του το ελληνικό συνδικαλιστικό κίνημα μια νίκη —όπως είπαν— «κοινωνικής και αγωνιστικής ενότητας, ενάντια στην επίθεση που δέχονται οι εργαζόμενοι από τις δυνάμεις της συντήρησης», αυτό, κάθε άλλο παρά αληθινό είναι, κάθε άλλο παρά δικαιολογεί πανηγυρισμούς.

Οι συνδικαλιστικές ηγεσίες, με την ενθάρρυνση των «σοσιαλιστικών και προοδευτικών» δυνάμεων, το μόνο που

κατάφεραν σ' αυτή την πρώτη σοβαρή σύγκρουσή τους με τα καθήκοντα που βαραίνουν τη μεταπασοκική εξουσία, και όχι με την πολιτική παράταξη που απλώς κέρδισε τις τελευταίες εκλογές, ήταν να διευκολύνουν την προσπάθεια αποκρατικοποίησης της οικονομίας. Που σημαίνει, —αν η αποκρατικοποίηση περπατήσει γρήγορα και σταθερά— απο-σοσιαλιστικοποίηση της λογικής με την οποία λειτουργεί ο παραγωγικός μηχανισμός της χώρας, απο-σοσιαλιστικοποίηση των αρχών πάνω στις οποίες στηρίζονται οι κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις. Εξέλιξεων δηλαδή, διαμετρικά αντίθετων των «κεκτημένων» που θέλησε να υπερασπιστεί η απεργιακή κινητοποίηση.

Οι απεργίες σταμάτησαν. Όχι, βέβαια, γιατί απέσυρε η κυβέρνηση το επίμαχο νομοσχέδιο. Ούτε γιατί οι συνδικαλιστικές ηγεσίες προχώρησαν στη μεθόδευση αποφασιστικότερων εκδηλώσεων για την εξουδετέρωση της ισχύος των νομοθετημένων πια μέτρων. Οι απεργίες σταμάτησαν γιατί οι «μαθητευόμενοι μάγοι» του ελληνικού συνδικαλισμού ταραχτήκαν από την συγκοιμένη δυσφορία της κοινωνίας —ενώ θα 'πρεπε να έχουν τη συμπράτασή της— εξαιτίας της βλάβης των συμφερόντων της από τα μέσα στα οποία καταφέυγαν οι απεργοί για να υποχρεώσουν την κυβέρνηση σε υποχώρηση.

ТЮНИН С.

Οι απεργιακές δραστηριότητες των δύο προηγούμενων εβδομάδων, αν επέμψουν ένα πολύ σαφές μήνυμα, που το «είσέπραξε» η ανήσυχη κοινωνία, είναι, πως, ο δημόσιος τομέας, με τους θεσμούς που διέπουν την ως τώρα λειτουργία του και κατοχυρώνουν την ειδική μεταχείριση των απασχολούμενων του, υπονομεύει την οικονομική ανάπτυξη του τόπου αντί να την υποβοηθεί, αδιαφορεί πλήρως για τους όρους της ζωής του πληθυσμού, αντί να επιβεβαιώνει το «κράτος πρόνοιας», για την οικοδόμηση του οποίου τόσο επαιρόνται το ΠΑΣΟΚ και ο πρόεδρός του.

Ήρθε η ώρα, λοιπόν, να περιοριστεί ο δημόσιος τομέας στην εκτέλεση καθηκόντων που δεν θα του επιτρέπουν να επηρεάζει αρνητικά τη διαδικασία οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης, αλλά, αντίθετα, αυτή την ανάπτυξη θα την *κοινωνικοποιεί* που θα αποκλείουν τη χρησιμοποίησή του ως οργάνου αλείας ψηφοφόρων με διορισμούς κομματικής και μόνο σκοπιμότητας που θα τον αποσυνδέσουν οριστικά από τον εργατοπαλληλικό συνδικαλισμό που δεν θα νομιμοποιούν την παραχώρηση στους απασχολούμενους του δικαιωμάτων σημαντικότερων από όσα η Δημοκρατία και η κοινωνική δικαιοσύνη κατοχυρώνουν υπέρ κάθε κατηγορίας εργαζομένου.

Τίποτε διαφορετικό δεν υπόσχεται ο

νεο-φιλελευθερισμός, η οικονομία της αγοράς, υπέρ της οποίας δηλώνει πως θα εργαστεί η σημερινή κυβέρνηση· τίποτε περισσότερο αντίθετο από τους θεσμούς, τη διαιώνιση των οποίων μάχονται να διαφυλάξουν οι συνδικαλιστές του δημόσιου τομέα, δεν θα μπορούσε να «διαμνηύσει» στους ταλαιπωρούμενους από τις απεργίες πολίτες, η μορφή του αγώνα που καθοδήγησαν οι υπέρμαχοι των «κατεστημένων συμφερόντων» συνδικαλιστές. Κι αν θελήσουν —ή αν μπορούν— αυτοί οι συνδικαλιστές να επανεξετάσουν την ορθότητα των μέτρων εισηγήθηκαν ως απεργιακή πρακτική, θα διαπιστώσουν ότι οι αιχμές τους στρέφονταν εναντίον τους και όχι εναντίον εκείνων, που όπως διεκήρυξαν, απειλούσαν τα «κεκτημένα δικαιώματά» τους.

Η κοινωνική συναίνεση

Επιμένουν οι «προοδευτικοί» συνδικαλιστές ότι η σημερινή εξουσία, το σημερινό κράτος, είναι αντεργατικό και αντικοινωνικό. Διόλου περιεργο, συνεπώς, γιατί αποδειχεται αντεργατικό και ως εργοδότης. Για να υπερασπιστούν, όμως, τα «κεκτημένα» που αυτό το κράτος τους αμφισβητεί, υποβάλουν σε δοκιμασία και στερήσεις ολόκληρη την κοινωνία. Αναίρουν, έτσι, τον ισχυρισμό περί χάσματος μεταξύ κοινωνίας και κράτους, ταυτίζοντας την ευθύνη της κοινωνίας με την ευθύνη του κράτους για τη «βλάβη» η οποία στα άμεσα και έμμεσα εισοδηματικά τους συμφέροντα επιχειρείται! Λογικό δεν ήταν, ύστερα απ' αυτή την «ταύτιση», η κοινωνία να στραφεί εναντίον των απεργών;

Διέπραξαν οι συνδικαλιστικές ηγεσίες κάτι ακόμα χειρότερο, εις βάρος τους. Με τα εκτεταμένα εγερσιακά και χρηματοδοτικά προβλήματα που προκάλεσαν στο μηχανισμό της εθνικής οικονομίας, οδήγησαν στην πτώχευση τις ασθενέστερες επιχειρήσεις, με συνέπεια να χάσουν τη δουλειά τους εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες, εργαζόμενοι στον ιδιωτικό τομέα. Αποκάλυψαν, μ' αυτό τον τρόπο, οι συνδικαλιστές του δημόσιου τομέα ότι έχουν πράγματι συντεχνιακή συνείδηση, ότι δεν ενδιαφέρονται για την τύχη των άλλων εργαζομένων, οι οποίοι δεν διαθέτουν το προνόμιο της εργασιακής *μονιμότητας* «βρέξει, χιονίσει», αλλά είναι μόνιμα εκτεθειμένοι στις όποιες κακοδαιμονίες των επιχειρήσεων όπου απασχολούνται.

Η πολιτική παράταξη που βρίσκεται στην εξουσία δεν μπορεί παρά να... ευγνωμονεί το «ευφύες» συνδικαλιστικό μας κίνημα για τη βοήθεια που της πρόσφερε στην προώθηση του πολιτικού

της προγράμματος. Οι αρχιερείς αυτού του κινήματος, αντί να επαληθεύουν, με κάθε τους ενέργεια, την αναντικατάστατη χρησιμότητα του δημόσιου τομέα, ώστε να περιφρουρούν τα συνδεδεμένα με το Δημόσιο συμφέροντά τους, εργάστηκαν —αποδοτικότητας, μάλιστα— για το εντελώς αντίθετο. Είναι εξαιρετικά αμφίβολο αν δεν θα επαναλάβουν τα ίδια κατά τις επόμενες κινητοποιήσεις τους εναντίον των επόμενων μέτρων αποκρατικοποίησης που θα πάρει η κυβέρνηση, δυσκολεύοντας, έτσι, την αναπόφευκτη, γιατί είναι αναγκαία, αλλαγή.

Οι δραστικές αναπροσαρμογές στο ρόλο του κράτους επιβάλλονται από ιστορικές εξελίξεις, τις οποίες κανένας δεν μπορεί, ατιμωρητί, να αγνοήσει. Τις αναπροσαρμογές αυτές θα τις δυσκολέψουν και καθυστερήσουν όσοι εναπόθεσαν στη δημόσια θέση το άπαν των παραγωγικών και κοινωνικών φιλοδοξιών τους. Να τις πατήσουν, δεν γίνεται. Αν γινόταν θα ήταν ωσάν να παραιτούμεθα από κάθε δυνατότητα εθνικής επιβίωσης. Οι οργανισμοί, βιολογικοί ή κοινωνικοί, που δεν αναπροσαρμόζονται σύμφωνα με τις αλλαγές του περιβάλλοντός τους, δεν επιζούν.

Το ελληνικό κράτος και ο ευρύτερος δημόσιος τομέας διαμορφώθηκαν υπό την πίεση, ασφαλώς, της καθυστερημένης ελληνικής κοινωνίας και πολιτικής ηγεσίας, αλλά και με την επίδραση έντονα διαβρωτικών ιδεολογιών και συνθημάτων. Οι ιδεολογίες και οι συνθηματολογίες αυτές επηρέασαν με εξαιρετική ευκολία, μεταπολεμικά, την ελληνική κοινωνία, γιατί δεν είχαμε, ως τότε, εκσυγχρονισμένο πλουτοπαραγωγικό μηχανισμό, που σήμαινε «επαγγελματοποιημένο» βιομηχανικό προλεταριάτο, συνδεδεμένο με την επιχείρηση. Την ανεπεξέργαστη υιοθέτηση των σοσιαλιστικών μηνυμάτων την υποβοήθησε η δεξιά, με την λήθια συμπεριφορά της απέναντι στη στρατιωτικά ηττημένη αριστερά, ενώ η μαρξιστική «πρόβλεψη» περί επερχόμενης, σε παγκόσμια κλίμακα, κατάρρευσης της καπιταλιστικής οικονομίας, επιχειρηματολογούσε τη διευρύνση των αρμοδιοτήτων του δημόσιου τομέα, ώστε να αποσβεσθούν, κατά το δυνατόν, οι συνέπειες από την εκμείνιση της ιδιωτικής επιχείρησης.

Αρμονικά ενταγμένη στο κλίμα της αθεράπευτης κρίσης του «απάνθρωπα εκμεταλλευτικού καπιταλισμού» ήταν και η καλλιέργεια της πεποίθησης ότι η αντίθεση εργαζομένων και εργοδοτών με τίποτε δεν μπορούσε να γεφυρωθεί. Διευκολυνόταν, έτσι, ο γιγαντισμός της δημόσιας εις βάρος

της ιδιωτικής οικονομίας, αλλά, ταυτόχρονα, υπονομευόταν και η δημόσια οικονομία, αφού το κράτος ήταν ο εκπρόσωπος του μεγάλου κεφαλαίου, άρα, έπρεπε και αυτό να χρεωκοπήσει για να οικοδομηθεί στη θέση του το σοσιαλιστικό «κράτος των εργαζομένων». Τα τρία τούτα, έντονα ανταγωνιζόμενα μεταξύ τους, στοιχεία / κράτος, εργαζόμενοι, ιδιωτική επιχείρηση / συνέβαλαν αποφασιστικά στη δημιουργία όλων των προϋποθέσεων που εμπόδιζαν την ουσιαστική ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Και είναι αυτά που ευθύνονται για το σημερινό, δραματικά χαμηλό επίπεδο παραγωγής και επενδυτικής δραστηριότητας.

Οι χώρες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» ήταν οι πρώτες που διέλυσαν τις αυταπάτες για τα πλεονεκτήματα της σχεδιασμένης σοσιαλιστικής οικονομίας, έναντι της οικονομίας της αγοράς. Οι οικονομίες τους κατέρρευσαν, οδηγώντας τον πληθυσμό στην καταναλωτική εξουθένωση, αλλά και στην παραγωγική απαξίωση του υποκειμενικού, του ανθρώπινου παράγοντα, ώστε τώρα να είναι εξαιρετικά δύσκολο να αναλάβει, αυτός ο παράγοντας, με επιτυχία και ταχύτητα το έργο της ανόρθωσης, αν και τόσο το επιθυμεί. Στη Σοβιετική Ένωση, π.χ. οι αγρότες δεν τα καταφέρνουν να επιταχύνουν την αύξηση της γεωργικής τους παραγωγής, παρά τη βεβαιότητα ότι θα γίνουν έτσι, μια ώρα γρηγορότερα, ιδιοκτήτες της γης τους, γιατί υπό το καθεστώς των «κολχόζ» και «σοβχόζ» έχασαν τα χαρακτηριστικά του επαγγελματία αγρότη, για να μεταβληθούν σε απλούς «εργάτες γης». Δεν έμαθαν, επομένως, δεν ενδιαφέρθηκαν να μάθουν όλα εκείνα που συνδέουν την καλλιέργεια με τον καλλιερητή, μια και δεν εξαρτιόταν από τέτοιες γνώσεις το ύψος του εισοδήματός τους, αλλά από τις ακόρεστες ανάγκες του απρόσωπου και απρόσιτου κράτους.

Επινοήσεις και ιδεολογήματα

Η εγκατάλειψη του «κρατικοποιημένου μαρξισμού» δεν ήταν δυνατόν ν' αφήσει απ' έξω και τις χώρες, όπως η δική μας, που δεν είχαν μεν καθολικευθεί της ισχύς του κράτους στην οικονομική λειτουργία, υφίστανται, όμως, τις αρνητικές συνέπειες της παρουσίας του, σε όσο μέτρο αυτή αναπτύχθηκε, και τις συνέπειες από την αναγωγή σε ιδεολογία της εχθρότητας του εργαζομένου προς τον εργοδότη του και την επιχείρησή του. Στη φάση τούτης, ακριβώς, της διαδικασίας *απο-σοσιαλιστικοποίησης* της μπίκε και η ελληνική οικονομία μετά την εκλογική ήττα τους «πασοκικού σοσιαλισμού», ήττα

προπαρασκευασμένη από τα αδιέξοδα στα οποία οδήγησε η εντύπωση πως μπορεί να οικοδομηθεί και στεριώσει κράτος πρόνοιας, ανεξάρτητα από το επίπεδο της εθνικής οικονομικής επίδοσης.

Βέβαια, η ιστορική καταδίκη του μαρξιστικού - λενινιστικού κράτους δε σημαίνει ότι το σύστημα της ελεύθερης οικονομίας είναι, κατ' αντιδιαστολή, το μόνο υγιές και σωστό. Είναι, ωστόσο, αυτό που επιβιώνει, αντέχοντας στις ιστορικές αλλαγές, γιατί έχει την ικανότητα γρήγορης προσαρμογής στις μεταβαλλόμενες συνθήκες ανταγωνιστικής λειτουργίας. Προς την οργάνωση ενός παρόμοιου συστήματος είμαστε υποχρεωμένοι να προχωρήσουμε και εμείς, με την απαλλαγή της οικονομίας από τα αντι-κίνητρα της ανάπτυξης, αλλά και με ταυτόχρονη δημιουργία θεσμών που θα κατοχυρώνουν υπέρ του κοινωνικού συνόλου, όσα η πλουτοπαραγωγική επίδοση αυτού του κοινωνικού συνόλου θα θεμελιώνει ως δικαιώματά του.

Η κυβερνητική πρακτική δεν έλειψε, μέχρι στιγμής, για την ικανότητά της να ανταποκριθεί, χωρίς δαπανηρές παλινδρομήσεις στο διπλό τούτο καθήκον. Τα μέτρα που εισηγείται για να ε-

πανέλθει ο οικονομικός μηχανισμός παραγωγής και διανομής του εθνικού εισοδήματος στην απαιτούμενη από τις σύγχρονες ανάγκες λειτουργίας του, δεν πείθουν πως είναι καρπός προσηκτικής επεξεργασίας. Δεν πείθουν κυρίως —και αυτό είναι το χειρότερο— για το ποια στρατηγική επιδίωξη καθοδηγεί τη λήψη του κάθε μέτρου. Την καθοδηγεί η πεποίθηση πως για να επιβιώσει ανεπισσώμενη η ελληνική οικονομία και κοινωνία πρέπει να προσαρμοστούν όλες οι λειτουργίες της στο αποκρατικοποιημένο καθεστώς, ή οι βελτιώσεις που αποφασίζονται μπορούν να είναι απλοί διορθωτικοί χειρισμοί στα πλαίσια του κληροδοτημένου από την υπαναπτυξιακή παράδοση, καθεστώτος. Το πολύπλοκτο ασφαλιστικό νομοθέτημα απ' αυτήν ακριβώς την ατέλεια έπασχε.

Το λάθος, δεν πρέπει να επαναληφθεί. Και δεν πρέπει γιατί η επιχειρηματολογημένη σύνδεση του κάθε σημαντικού μέτρου με τον στρατηγικό στόχο της παραγωγικής ανάπτυξης και με την ευθύνη ολόκληρης της κοινωνίας για την επιτυχία της προσπάθειας, συνιστά προϋπόθεση «εκ των ουκ άνευ», προκειμένου να αποφεύγονται καταστροφικές για τον τόπο αντιδράσεις.

Με παρόμοια, και όχι με στενά δημοσιονομική προσέγγιση των προβλημάτων, θα ήταν δυνατό να προληφθούν οι συνδικαλιστικές ακρότητες και εκνευρισμοί που τραυματίζουν το συνδικαλιστικό κίνημα, ενώ τώρα, ακριβώς στο καθεστώς της ελεύθερης οικονομίας είναι που πρέπει ο συνδικαλισμός να δραματίσει τον κοινωνικά και οικονομικά αναντικατάστατο ρόλο του. Αν, ύστερα από την κατάλληλη ενημερωτική εκστρατεία, οι συνδικαλιστικές ηγεσίες είχαν κληθεί να αντιμετωπίσουν το ασφαλιστικό από τη σκοπιά της εθνικής οικονομικής ανάπτυξης και των δυνατοτήτων της, δεν θα αντιδρούσαν, ίσως με τρόπο που πρόδιδε την έντονη επιθυμία τους να μείνουν ανέπαφα, όχι μόνο τα αντικοινωνικά προνόμια, αλλά και το πολιτικό - οικονομικό κλίμα που ενέπνεε την παραχώρησή τους. Επιθυμία, φανερά εχθρική προς την επείγουσα ανάγκη οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης, γι' αυτό και ξεσήκωσε την αποδοκιμασία των απεργών από το κοινωνικό σύνολο. Στην εποχή μας δεν μπορεί ο συνδικαλισμός των εργαζομένων να είναι η έκφραση της πιο πεισματικής *συντήρησης*. Αν αυτό κάνει, τότε, πού πάει η συμμετοχική Δημοκρατία;...

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ
Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ινστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ 1990 - 1991

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΟΜΑΔΙΚΗ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ: Εισαγωγή στην Ομαδική Ψυχοθεραπεία
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχιατρική
ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ: Εισαγωγή στην Δυναμική Ψυχιατρική
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ: Εισαγωγή στις Άξιολογήσεις
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ-ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ: Εισαγωγικές Διαλέξεις

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΨΥΧΑΝΑΛΥΤΩΝ ΟΜΑΔΑΣ (Group Analysts)
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΙΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ-ΖΕΥΓΑΡΙΩΝ

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 9-11 & ΧΑΡΙΛΑΟΥ ΤΡΙΚΟΠΗ 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644 7533-643 5980
Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΗΛ 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644 7533-643 5980

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ στην ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Κυκλοφορεί το τεύχος
Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΓΛΩΣΣΑ

- Φ. ΒΩΡΟΣ
- Ι. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ
- Τ. ΜΑΡΑΤΟΣ
- Α. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
- Γ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΚΟΣ
- Α. ΤΡΙΤΣΗΣ

ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΦΥΣΙΚΗ
ΧΗΜΕΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΒΒΑΛΑ

Ζ. Παγγής 18 Τηλ. 3629410

ΑΝΤΙ ΛΑΛΟΙ

□□□ Η σκηνή στο Τόκιο, λίγες ημέρες πριν αποφασίσει η ΔΟΕ σε ποια από τις υποψήφιες πόλεις θα διεξαχθούν οι περιφημοί Ολυμπιακοί Αγώνες του 1996. Στο εστιατόριο του ξενοδοχείου, όπου έχει καταλύσει η ελληνική αντιπροσωπεία, ο καθηγητής κ. Κανδύλης βρίσκεται ανάμεσα σε μια σχετικά μεγάλη παρέα. Η συζήτηση γίνεται στα γαλλικά. Κάποια στιγμή μια άγνωστη του κυρία —δεν έχουν γίνει οι σχετικές συστάσεις— αντιλαμβάνεται ότι είναι Έλληνας. Και αρχίζει μεταξύ τους ο εξής καταπληκτικός διάλογος.

— Είστε Έλληνας, ua τότε ας μην μιλάμε γαλλικά.

— Κι εσείς Ελληνίδα; Μένετε στην Αθήνα;

— Όχι, στην Ισπανία.

— Σε ποια πόλη;

— Στη Μαδρίτη, μένω στις αδελφές μου.

— Α ναι, και τι κάνεις στη Μαδρίτη η αδελφή σας;

Η κυρία διστάζει κάπως και τελικά απαντά:

— Είναι η βασίλισσα της Ισπανίας.

Κόκκαλο ο Κανδύλης...

□□□ BYZANTINA. Ο Διοικητής του Αγίου Όρους —ο οποίος ως γνωστόν τα θαλάσσωσε με τις πυρκαγιές— είναι και αλευροβιομήχανος. Μερικές πρόσφατες πληροφορίες περί την κοσμική του δραστηριότητα παρουσιάζουν ιδιάζον ενδιαφέρον: Η τιμή της μετοχής των «Μύλων Λούλη», υπό την πίεση γνωστού χρηματιστή, σε έναν μόνο μήνα υπερτιμολογήθηκαν 50 φορές (αύξηση 5000%), πράγμα που αποτελεί ρεκόρ άξιο να καταχωρηθεί στο βιβλίο Γκίνες. Η υπό διαπραγμάτευση μετοχή έχει λόγο P/E περίπου 1.000 ενώ μια λογική τιμή είναι 20 έως 60... Όλα αυτά ίσως αποτελούν παραβιάσεις του ΚΧΑΟ.

□□□ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΕΣ. Δικηγόρος ειδικευμένος στο Διεθνές Δίκαιο. Διετέλεσε νομικός συμβούλος στο ΥΠΕΞ επί χούντας και ήταν δικηγόρος της στο Στρασβούργο όταν οι συνταγματάρχες καταδικάστηκαν για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως τη μεταπολίτευση δίδασκε στην Πάντειο. Η αποχουνοποίηση τον ωφέλησε: μετανάστευσε στην Αγγλία και τώρα συμπεριλαμβάνεται ως... «πάτρων» στο Κέντρο των Ελληνικών Σπουδών στο King's College του Λονδίνου. Όλοι τον γνωρίζουν τον κ. Γεώργιο Ζωτιάδη, ακόμα και ο πρέσβης μας κ. Γ. Παπούλιας...

□□□ ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ. Πολλά έχουν ειπωθεί για τον κ. Κολλάτο. Και το νεώτερο: 75 εν ενεργεία αεροπόροι της ΠΑ έχουν περιληφθεί στο ψηφοδέλτιό του, όχι ακριβώς από οι-

κολογικό ενδιαφέρον, αλλά γιατί με το τρυκ αυτό εξασφαλίζουν την αποστρατεία τους. Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει αυτή η εκλογική αναμέτρηση στους Δήμους. Να δείτε, στο τέλος θα νικήσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση...

□□□ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ. Το πνεύμα «ομονοίας, αγάπης και ελπίδος», μεταξύ ΣΥΝ και ΠΑΣΟΚ αποδίδει ο παρακάτω διάλογος όπως μεταδόθηκε στην ελληνική εκπομπή του σουηδικού ραδιοφώνου. Ερωτώμενος είναι ο Θ. Πάγκαλος, σε συνέντευξη που παραχώρησε λίγες ημέρες πριν από το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ. Όπως θα παρακολουθήσετε θίγονται και άλλα θέματα:

—Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το ΠΑΣΟΚ τούτη τη στιγμή είναι λιγότερο Αντρεϊκό, λιγότερο προσωποπαγές απ' ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.

—Ο συσχετισμός της προσωπικής επιρροής του Παπανδρέου με την επιρροή των συλλογικών οργάνων έχει αλλάξει προς όφελος των συλλογικών οργάνων, για διάφορους λόγους, γιατί πέρασε ο καιρός, γιατί κι ο ίδιος ο Παπανδρέου φθάρηκε από την εξουσία, γιατί είμαστε αντιπολίτευση και δεν είμαστε κυβερνήση, έχει αλλάξει ο συσχετισμός. Αλλά όταν υπάρχει μια προσωπικότητα παίζει το ρόλο της. Η κυρία Θάτσερ δεν έχει προσωπικό κόμμα στην Αγγλία; Και κυβερνάει 12 χρόνια. Ο κ. Μιτερνάν δεν είναι τελείως προσωποπαγής καθεστώς; Ο κ. Κολ που είναι ασημαντός πολιτικός, δεν εξελίχθηκε σε προσωποπαγή ηγέτη; Είναι ο άνθρωπος που θα ενώσει τις δυο Γερμανίες. Να τον αντικαταστήσεις με μια συλλογική ηγεσία;

Αυτά λίγο ξέρετε τα λένε τα κομματίδια τυπου Κύρκου ας πούμε, που δεν έχουν ούτε ηγεσία ούτε φυσιογνωμία και διαμαρτύρονται για την ηγεσία και τη φυσιογνωμία των άλλων.

—Θέλετε να πείτε ότι δεν υπάρχει θέμα δημοκρατίας και διαλόγου μέσα στα δικά μας κόμματα;

—Κανένα πρόβλημα δημοκρατικού διαλόγου δεν υπάρχει, ο διάλογος φτάνει στην υπερβολή. Το πρόβλημα που υπάρχει είναι η εφαρμογή των συμπερασμάτων του διαλόγου στην πράξη.

—Εσάς προσωπικά σας αποδίδουν κακιές προς το χώρο της ΕΑΡ, γιατί προερχόσαστε από τον ανανεωτικό χώρο της αριστεράς.

—Όχι δεν έχω κακιές. Είναι απαράδεκτη η παρουσία τους και η δράση τους στην ελληνική πολιτική ζωή. Πρέπει να εξαφανιστούν.

—Να εξαφανιστούν; Και η συνεργασία που κάνετε τώρα εν όψει των δημοτικών εκλογών;

—Τι να κάνουμε; Συνεργασία θα κάνουμε για να σώσουμε τους δήμους και τις κοινότητες από μια ορισμένη τοπική πολιτική. Δεν είναι συνεργασία για να λύσουμε τα προβλήματα της χώρας;

□□□ ΟΡΙΣΜΟΙ. Ποιο κόμμα εφαρμόζει σήμερα τον δημοκρατικό συγκεντρωτισμό στην Ελλάδα, συνεπέστερα παντός άλλου;

—Όχι, μην πάει το μυαλό σου στον Περισσό ή την Χαριλάου Τρικούπη.

—Στην Ρηγίλλης; Εκεί. Όπου οι πάντες τρώγονται, φαγώνονται, διαφωνούν αλλά «προς τα έξω» εμφανίζουν πλήρη ομοφωνία.

—Αυτή, η συνοχή και η «κομματικότητα» της πλειονότητας του ενός και του φόβου ανατροπής και απώλειας της εξουσίας, πώς μπορεί να μετασχηματίσει ακόμα και τους πιο ακραιφνείς νεοφιλελεύθερους...

Ν. ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

"Αγλημα τιμών

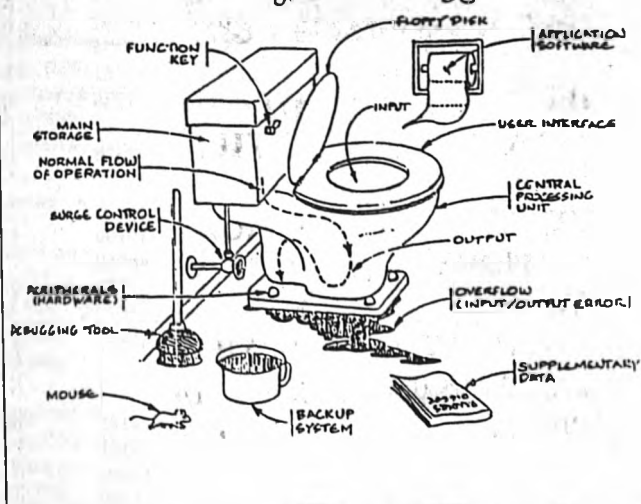

Μετά τόν εξαιρετικό ΑΓΑΘΟ κυκλοφορεί τό δεύτερο βιβλίο του Νίκου Βασιλείαδη. Καί στό βιβλίο του αυτό ο συγγραφέας ξαφνιάζει μέ τή γλωσσική του πληρότητα, τό λιτό καί σφριγγλό του ύφος, μά προπάντων μέ τό εκπληκτικό του χιούμορ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

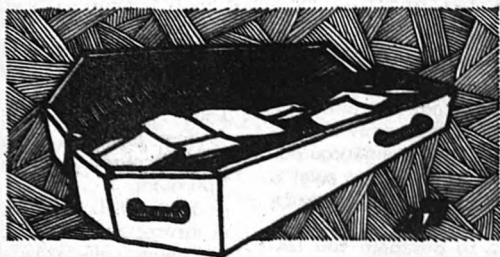
Μαυρομυχάλη 9, Αθήνα 106 79
Τηλ. 360.77.44 — 36.47.93

Understanding the Technology

Ενδιαφέρει όσους έχουν «ενδώσει» στην τεχνολογία των κομπιούτερ. Το σκίτσo κάνει θραύση στην Αμερική, όπου και γεννήθηκε. Μετάφραση δεν χρειάζεται για τους χρήστες των κομπιούτερ. Οι μη-χρήστες, ας απευθυνθούν σε φίλους και συγγενείς...

ΡΙΖΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

του Δ. Λαλούση

του Νίκου Κυριαζίδη

Εάν στις εφημερίδες οι αλλαγές στις κυκλοφορίες είναι εντυπωσιακές, στα περιοδικά δημιουργούν νέες καταστάσεις. Αυτό, τουλάχιστον, δείχνουν και επιβεβαιώνουν οι μέσες κυκλοφορίες των 38 κυριότερων ελληνικών περιοδικών, κατά το πρώτο εξάμηνο του 1990, που είχε την καλοσύνη να μου δώσει ο Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, με συγκριτικά στοιχεία για το αντίστοιχο εξάμηνο του 1989.

Γενικά: Τα παραδοσιακά και εβδομαδιαία περιοδικά γενικής ύλης βρίσκονται σε μια επικίνδυνη κυκλοφοριακή πτώση. Φοβερή κυκλοφοριακή άνοδο εμφανίζουν τα τηλεοπτικά περιοδικά, όμως συγκεντρώνουν πολύ λίγη διαφήμιση. Τα μηνιαία και ειδικευμένα περιοδικά βρίσκονται σε άνοδο.

Το γιατί γίνονται όλες αυτές οι αλλαγές αξίζει να συζητηθεί. Βεβαίως, πολύ μεγάλο ρόλο πρέπει να έχει παίξει η πολύ μεγάλη αύξηση της τιμής των περιοδικών, σε μια περίοδο έντονης οικονομικής κρίσης.

Επίσης πιστεύω ότι άλλο τόσο μεγάλο ρόλο έχει παίξει η εμφάνιση πολλών ελληνόφωνων τηλεοπτικών σταθμών που υποκαθιστούν το παλιό περιοδικό, σε πολλές από τις λειτουργίες του. Και όχι μικρό ρόλο παίζει το γεγονός πως τα παλιά περιοδικά δεν έχουν κατορθώσει να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες και απαιτήσεις του κοινού. Θυμίζουν, κάπως, δεινόσαυρους.

Ας αρχίσουμε, όμως, από τα γενικά στοιχεία και ας προχωρήσουμε, μετά, στα ειδικά.

● **Εβδομαδιαία περιοδικά.** Το πρώτο εξάμηνο φέτος, κάθε εβδομάδα πουλήθηκαν κατά μέσον όρο 1.110.000 περιοδικά, περίπου 169.000 περισσότερα από πέρσι.

Η αύξηση αυτή οφείλεται αποκλειστικά και μόνο στην αύξηση της κυκλοφορίας των τηλεοπτικών περιοδικών που έχει φτάσει τις 792.000 την εβδομάδα - μια αύξηση ίση με 51%. Δυο νέα τηλεοπτικά περιοδικά προστέθηκαν στο φετινό κατάλογο, το 7 ΜΕΡΕΣ TV που πουλάει 110.326 φύλλα και το TV ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ που πουλάει 93.862 φύλλα.

Αντίθετα, τόσο τα περιοδικά ποικίλης ύλης («Ταχυδρόμος», «Εικόνες», «Ένα») όσο και τα λαϊκά («Και», «Ντομινό», «Οικογ. Θησαυρός», «Συν») εμφανίζουν μια σαφέστατη κάμψη, της τάξης του 23-24%. Το «Συν», μάλιστα - το πρώην «Ρομάντσο» του Θεοφανίδη και τώρα του Λαμπράκη, έκλεισε. Ακόμη και το κάποτε τόσο επιτυχημένο «Και»,

ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ Α' ΕΞΑΜΗΝΟ 1990/89

Έντυπα	1990	Διάφορα	90/89 %	ΠΑΝΘΕΟΝ (350)	24373	- 9589	- 28
Τηλεοπτικά				Σύνολο	71311	- 21547	- 23
ΤΗΛΕΘΕΑΤΗΣ (150)	228429	71863	46	Μηνιαία γυναίκα			
ΤΗΛΕΡΑΜΑ (150)	209444	32065	18	MARIE CLAIRE (500)	54958	5127	10
ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (80)	139023	- 37516	- 21	ELLE (450)	51679	- 16	00
7 ΜΕΡΕΣ TV (150)	110326*	110326		ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ (350)	46326	- 10547	- 19
TV ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (70)	93862*	93862		ΚΟΣΜΟΠΟΛΙΤΑΝ (500)	39695	- 7855	- 17
ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ VIDEO (400)	10574	- 3805	- 26	EKEINH (300)	35679	- 11161	- 24
Σύνολο	791658	266795	51	MISS (400)	26564	- 7976	- 23
Εβδομαδιαία ποικίλης ύλης				Σύνολο	254901	- 32428	- 11
EΙΚΟΝΕΣ (350)	59345	- 12261	- 17	Αυτοκινητιστικά			
ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ (350)	48795	- 16146	- 25	4 ΤΡΟΧΟΙ (350)	78428	10100	15
ΕΝΑ (350)	33619	- 17113	- 34	CAR & DRIVER (350)	40960*	40960	
Σύνολο	141759	- 45520	- 24	AUTO EXPRESS (300)	18239	- 1398	- 07
Λαϊκά εβδομαδιαία				Σύνολο	137627	49662	57
ΚΑΙ (350)	78947	- 28721	- 27	Μηνιαία γενικού ενδιαφέροντος			
ΝΤΟΜΙΝΟ (170)	42655	- 9884	- 19	ΚΛΙΚ (400)	67781	- 4185	- 06
ΣΥΝ (σταμάτησε)	(38494	- 15000	- 28)	MAX (500)	23367*	23367	
ΟΙΚ. ΘΗΣΑΥΡΟΣ (250)	17078	1478	09	ΔΕΚΑ (400)	12819*	12819	
Σύνολο	177174	- 52127	- 23	CLUB (400)	11630*	11630	
Δεκαπενθήμερα γυναίκα				Σύνολο	115597	43631	61
ΓΥΝΑΙΚΑ (400)	46938	- 11958	- 20				

* Περιοδικά που δεν κυκλοφορούσαν το Α' εξάμηνο του 1989. (ΣΥΝ): Το περιοδικό έκλεισε το Α' εξάμηνο του 1990.

μοιάζει να έχει μπει στην ασταμάτητη τροχιά της πτώσης.

Πάντως, τα περιοδικά ποικίλης ύλης, φαίνεται ότι εξακολουθούν να μένουν κερδοφόρα, παρ' όλη την κυκλοφοριακή πτώση τους γιατί συγκεντρώνουν ένα πολύ μεγάλο ποσοστό της εμπορικής διαφήμισης.

● **Δεκαπενθήμερα περιοδικά** έχουν μείνει μόνο δυο —η «Γυναίκα» (Τερζόπουλος) και το «Πάνθεον» (Λαμπράκης)— που επίσης εμφανίζουν μια πτώση της τάξης του 23% και οι ιδιοκτήτες τους σχεδιάζουν ή να τα κάνουν μηνιαία ή να τα αλλάξουν ριζικά. Οι συνολικές πωλήσεις τους: 71.300 φύλλα το δεκαπενθήμερο ή 21.500 φύλλα λιγότερα από πέρσι.

● **Μηνιαία περιοδικά.** Υπάρχουν πάμπολλα που πουλούσαν, κατά μέσον όρο, κάπου 712.000 φύλλα - δηλαδή 22% ή 126.000 φύλλα περισσότερα από πέρσι. Το συντριπτικά μεγαλύτερο ποσοστό της αύξησης προέρχεται από την έκδοση επτά νέων περιοδικών με μέση κυκλοφορία 121.000.

Συγκεκριμένα, επτά νέα μηνιαία περιοδικά, που δεν υπήρχαν πέρσι στον κατάλογο του Α' εξαμήνου, υπάρχουν φέτος: Το αυτοκινητιστικό CAR & DRIVER (Λεσυέρ) με 40.960 φύλλα. Τα μηνιαία γενικού ενδιαφέροντος MAX (Λεσυέρ) με 23.367 φύλλα, ΔΕΚΑ (ΜΑΚΝΑΝ ΑΕ) με 12.819 φύλλα, CLUB με 11.630 φύλλα. Το ανδρικό PENTHOUSE (Γορανίτης) με 22.323 φύλλα. Για το σπίτι το LA MIA CASA (Αντωνιάδης) με 5.963 φύλλα. Και το οικονομικό ΚΕΦΑΛΑΙΟ (Φιλιππόπουλος) με 3.813 φύλλα.

Αναλυτικότερα, κατά κατηγορίες:

Τα τέσσερα από τα έξι μηνιαία γυναικεία περιοδικά, παρουσιάζουν μια αρκετά σημαντική κάμψη, όπως και η κατη-

γορία σαν σύνολο (-11%). Εξαιρέση: το MARIE CLAIRE (Λαμπράκης) που συνεχίζει την επιτυχία του (+10%) και το ELLE (Λεσυέρ) που κρατιέται στα περσινά επίπεδα, αλλά έπεσε στη δεύτερη θέση. Πάντως, τα έντυπα αυτά συγκεντρώνουν πάρα πολλή διαφήμιση.

Στα αυτοκινητιστικά, συνεχίζει την καταπληκτική άνοδο του το περιοδικό οι «4 Τροχοί» του Καββαθά που, ουσιαστικά, έχει τη μεγαλύτερη κυκλοφορία περιοδικού μετά τα τηλεοπτικά και το «Και». Το CAR & DRIVER, όπως ήδη είπαμε, εξασφάλισε μια καλή θέση. Το παλιό AUTO EXPRESS μοιάζει να έχει πάρει την κάτω βόλτα. Γενικά η κατηγορία αυτή αύξησε την κυκλοφορία της σχεδόν κατά πενήντα χιλιάδες φύλλα ή 57%.

Στα μηνιαία γενικού ενδιαφέροντος, πρώτο παραμένει πάντα το ΚΛΙΚ, με μια μικρή κάμψη, όμως. Και όπως είπαμε άλλα τρία περιοδικά προστέθηκαν στην κατηγορία αυτή, που όμως δεν είναι εντελώς ομοειδής. Πάντως αύξησε την κυκλοφορία της κατά 61%.

Στα μηνιαία ανδρικά προστέθηκε το PENTHOUSE και έτσι η κατηγορία αυτή εμφανίζει μια γενική αύξηση της τάξης του 19%, αν και τα τρία άλλα περιοδικά της, βρίσκονται στο πλην.

Σαφή αύξηση παρουσιάζουν επίσης τα περιοδικά για υπολογιστές (+12%), τα περιοδικά για το σπίτι (+34%) και τα οικονομικά (+26%).

Η αύξηση της κυκλοφορίας των ειδικών αυτών περιοδικών είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία που θα έπρεπε να υπογραμμίσουμε.

Μηνιαία ανδρικά

PLAYBOY (500)	39928	-3342	-08
PENTHOUSE (500)	22323*	22323	
STATUS (500)	17447	-3433	-16
MEN (500)	16654	-122	-01

Σύνολο 96352 15426 19

Κομπιουτερικά

PIXEL (400)	16740	-2222	-12
SOFTWARE (500)	11722	3975	51
RAM (300)	9068	4307	90
COMPUTER (500)	4977	-1497	-23

Σύνολο 42507 4563 12

Για το σπίτι

ΙΔΕΕΣ & ΛΥΣΕΙΣ (600)	31576	3640	13
LA MIA CASA (650)	5963*	5963	

Σύνολο 37539 9603 34

Οικονομικά

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ (300)	9282	1661	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ (500)	3813*	3813	
ΑΓΟΡΑ (300)	3274	126	04

Σύνολο 16369 5600 26

Μουσικά

ΗΧΟΣ & HI-FI (400)	10911	-166	-01
--------------------	-------	------	-----

Πώς θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ

Μια πρωτότυπη μέθοδος που θα σας βοηθήσει να αποκτήσετε μια μνήμη τουλάχιστον 10 φορές πιο δυνατή από αυτή που έχετε σήμερα • να θυμάστε μια λίστα 100 διαφορετικών πραγμάτων με τη σειρά ή ανακατωτά • να θυμάστε ποια μέρα της εβδομάδας πέφτει μια οποιαδήποτε ημερομηνία του 20ου αιώνα • να συγκερατείτε στη μνήμη σας με τη σειρά όλα τα φύλλα μιας ανακατεμένης τράπουλας αφού τα δείτε μόνο μια φορά • να πολλαπλασιάζετε δύο τριψήφιους αριθμούς από μνήμης • να θυμάστε αριθμούς τηλεφώνων, ιστορικές ημερομηνίες, γεωγραφικά στοιχεία... όλα όσα θέλετε, όποτε θέλετε, χωρίς γραπτές σημειώσεις.

Ξεχάστε ότι έχετε αδύνατη μνήμη. Οι περισσότεροι άνθρωποι χρησιμοποιούμε ένα μικρό μόνο ποσοστό της δύναμης του μυαλού μας. Αυτό το ποσοστό μπορείτε τώρα να το αυξήσετε σημαντικά με 10 ευκολονόητα μαθήματα και ειδικές ασκήσεις που περιέχονται σε 4 κασέτες.

Για μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ ταχυδρομήστε σήμερα το παρακάτω Δελτίο Παραγγελίας.

Ν. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ Ταξιαρχών 21, 174 55 ΑΛΙΜΟΣ

Τηλ. 984.0352, 983.0718.

Παρακαλώ στείλτε μου με αντικαταβολή δρχ. 7.800 τις τέσσερις κασέτες της Μεθόδου «Πώς θα αποκτήσετε μια ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ».

Όνομα

Οδός-αριθ.

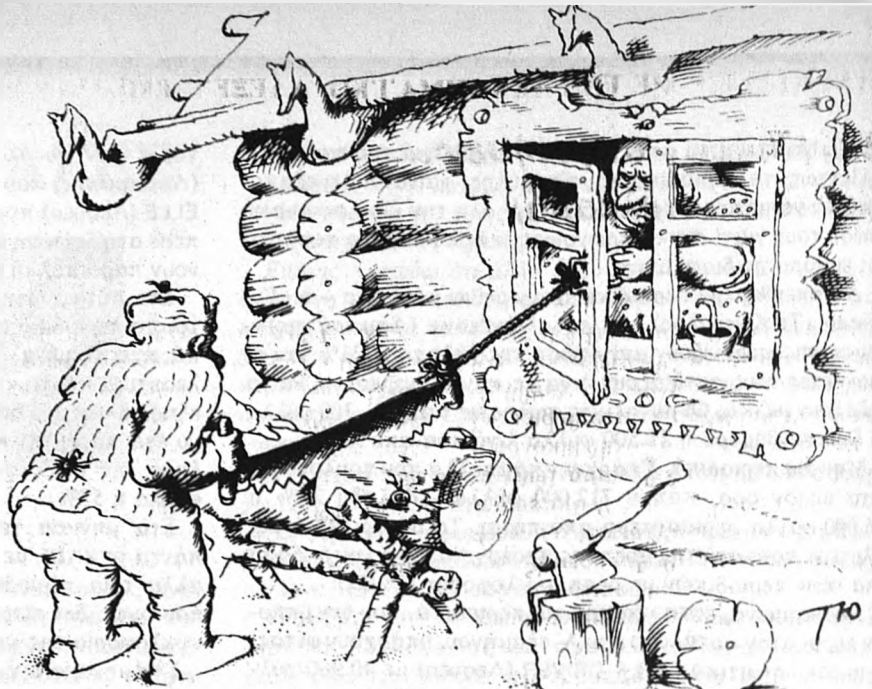
Ταχ. Κώδικας Πόλη

Τηλ. Υπογραφή

Η μέθοδος ΣΟΥΠΕΡ ΜΝΗΜΗ διδάσκεται επίσης σε ειδικά σεμινάρια που διεξάγει το ΕΛΚΕΠΑ, τηλ. 80.69.901

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ

του Πέτρου Βαλτινού

ТЮНИН С.

Οι πολλές οι μαμές το βγάζουν ανάπληρο το παιδί. Είναι η αγαπημένη φράση της γιαγιάς μου όταν θέλει να μου υπενθυμίσει ότι σε μια σύνθετη και πολύπλοκη κατάσταση, πρέπει να ενεργούμε αποφασιστικά και χωρίς χάσιμο χρόνου. Αυτή η φράση μου ήρθε αυτόματα στο μυαλό θέλοντας να χαρακτηρίσω την κατάσταση που επικρατεί εδώ και μισό περίπου χρόνο στη Σοβιετική Ένωση, όσον αφορά την ψήφιση ή όχι του περιφημου πλέον προγράμματος για το πέρασμα στην οικονομία της αγοράς.

Δύο βασικά είναι οι «μπαμπάδες» που διεκδικούν την πατρότητα του μελλοντικού προγράμματος: Η ομάδα Σατάλιν και η κυβέρνηση Ρίζκοφ.

Αν θέλαμε να χαρακτηρίσουμε με δυο λόγια την ουσία του κάθε προγράμματος, θα λέγαμε ότι αυτό της ομάδας Σατάλιν, όσο κι αν φραστικά το αρνούνται οι εμπνευστές του, θεωρείται σαν ένα πρόγραμμα που στην ουσία οδηγεί στους νόμους της καπιταλιστικής αγοράς. Το πρόγραμμα της κυβέρνησης Ρίζκοφ είναι μια κατ' ευφημισμόν κρατική προσπάθεια για τη δημιουργία «σοσιαλιστικής αγοράς», αν αυτό είναι πλέον δυνατό μετά τη συγκλονιστική κατάρρευση θεσμών και συστημάτων στο ανατολικό μπλοκ.

Μετά από πολύμηνες συγκρούσεις και διαφωνίες, τόσο στο προσκήνιο όσο και στο παρασκήνιο, η σημαντική απόφαση από το Ανώτατο Σοβιέτ δεν έχει ακόμα παρθεί.

Με ψήφους 285 υπέρ, 36 κατά και 60 λευκά, οι βουλευτές του Ανώτατου Σοβιέτ αποφάσισαν να δεχτούν σαν βάση για συζήτηση ένα κοινό πρόγραμμα

που θα προκύψει απ' τη σύγκλιση ορισμένων βασικών θέσεων που υπάρχουν και στα δύο προτεινόμενα σχέδια, και του ακαδημαϊκού Σατάλιν και της κυβέρνησης Ρίζκοφ.

Επειδή όμως, όπως ήταν φυσικό, το νέο κοινό σχέδιο δεν υπήρχε στην ολοκληρωμένη του μορφή, ανατέθηκε σε επιτροπή με επικεφαλής τον Μιχαήλ Γκορμπατσόφ να επεξεργαστεί την τελική μορφή του κειμένου μέχρι τις 15 Οκτωβρίου.

Οι επόμενες μέρες θα είναι γεμάτες από σκληρή δουλειά γι' αυτούς που ανέλαβαν τη σύνταξη του τελικού κειμένου, αφού θα πρέπει να πάρουν υπόψη τους και τα εξής:

- **Πρώτον.** Η κυβέρνηση Ρίζκοφ έχει κάνει φανερή την πρόθεσή της να παραιτηθεί αν δεν παρθεί υπόψη το πρόγραμμα που έχει προτείνει.

- **Δεύτερον.** Το Ανώτατο Σοβιέτ της Ρωσίας, διαμέσου του προεδρείου του, έδωσε στη δημοσιότητα ανακοίνωση στην οποία αναφέρεται ότι στην περίπτωση που δεν ψηφιστεί αυτούσιο το πρόγραμμα Σατάλιν από το Ανώτατο Σοβιέτ, τότε η Ρωσία θα προχωρήσει στην εφαρμογή του προγράμματος αυτού, μέσα στα όρια της δημοκρατίας αυτής.

Ξέχωρα όμως από τις μονομαχίες στους διαδρόμους και την αίθουσα συνεδριάσεων του Ανώτατου Σοβιέτ, οι ελπίδες αναστήλωσης της οικονομίας δεν είναι και πάρα πολλές, αν πάρουμε υπόψη μας και τη γνώμη πολλών ξένων ειδικευμένων οικονομολόγων που πή-

ραν μέρος στη διεθνή συνδιάσκεψη «Η ΕΣΣΔ προς το δρόμο της αγοράς», που πραγματοποιήθηκε στη σοβιετική πρωτεύουσα στις 17-19 Σεπτεμβρίου. Αμφιβολίες πριν απ' όλα εξέφρασαν οι ξένοι ειδικοί για τα χρονικά περιθώρια που χρειάζονται για την πραγματοποίηση της ριζικής αλλαγής της δομής της σοβιετικής οικονομίας.

Οι περισσότεροι απ' αυτούς μίλησαν όχι για πεντακόσιες μέρες, όπως προβλέπει το πρόγραμμα Σατάλιν, αλλά για 5-7 χρόνια. Ενώ ο γιαπωνέζος Γιούκιο Ονούμα διευθυντής της ομώνυμης εταιρείας, μίλησε για 15-20 τουλάχιστον χρόνια.

«Δεν πρέπει να εμπιστευόμαστε προγράμματα που υπόσχονται τη μεταπήδηση της οικονομίας, ένα εντελώς διαφορετικό σύστημα σε τόσο μικρό χρόνο», είπε μεταξύ άλλων ο Αμερικανός προφέσορας Άλλαν Μέλτσερ.

Δεν ξέρουμε βέβαια την τελική μορφή του κειμένου που θα ψηφιστεί από το Ανώτατο Σοβιέτ στις 15 Οκτωβρίου, αλλά ένα μπορούμε να πούμε με σιγουριά αυτή τη στιγμή: Τα όρια αντοχής των σοβιετικών εργαζομένων εξαντλούνται στις ουρές για την απόκτηση προϊόντων διατροφής και τα περιθώρια που δίνουν στους παντός είδους ηγέτες της χώρας για την επίλυση των οξυτων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, όλο και λιγοστεύουν. Κι άμα ξυπνήσει το «ρωσικό θηρίο», που είναι αρκετά υπομονετικό ακόμα, κανένας σοβιετολόγος δεν θα μπορέσει να εξηγήσει το μέλλον αυτής της χώρας.

Συζητήσεις, συζητήσεις...

Και το αποτέλεσμα;

Στο επίκεντρο της πολιτικής ζωής του τελευταίου δεκαπενθήμερου στη Σοβιετική Ένωση, ήταν αναμφισβήτητη η συζήτηση στο ανώτατο σοβιέτ για το πέρασμα της χώρας στην οικονομία της αγοράς. Σ' ένα διάλειμμα των μαρθώνων συνεδριάσεων, ο ακαδημαϊκός Αλεξέι Εμελιάνοφ, μέλος του Ανώτατου Σοβιέτ και αναπληρωτής του προέδρου της κρατικής επιτροπής για τα αγροτικά ζητήματα, δέχτηκε πρόθυμα να σχολιάσει τις τελευταίες εξελίξεις για τους αναγνώστες του ANTI.

Σχετικά με το ποιο πρόγραμμα τελικά θα επιτελέσει ο Εμελιάνοφ, μάς είπε:

«Πιστεύω ότι τελικά στις 15 Οκτωβρίου θα έρθει προς ψήφιση ένα συμβιβαστικό πρόγραμμα στο οποίο θα συνεργάζονται οι απόψεις, τόσο της ομάδας Σατάλιν, όσο και του κυβερνητικού προγράμματος του Ρίζκοφ. Αλλά η βάση αυτού του κοινού προγράμματος θα είναι σίγουρα αυτό που πρότεινε ο Σατάλιν. Εξάλλου την υποστήριξη του σ' αυτό το πρόγραμμα εξέφρασε χωρίς αμφιβολία και ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ.

Το πιο βασικό, όμως, εγώ πιστεύω ότι δεν είναι το πρόγραμμα αυτό καθ' αυτό γιατί και στο πρόσφατο μέλλον έχουν με ψήφισει μια σειρά νομοσχέδια όπως για παράδειγμα το νόμοσχέδιο για την ιδιοκτησία της γης που ποτέ όμως δεν εφαρμόστηκαν στη ζωή. Το ζήτημα είναι να καταπολεμήσουμε με όλες μας τις δυνάμεις όλους εκείνους που καθοδηγούν το οργανωμένο σαμποτάζ στη χώρα. Γιατί δεν είναι τυχαίο ότι παρά το γεγονός ότι η παραγωγή μιας σειράς προϊόντων δεν έχει μειωθεί σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν, αυτά έχουν εκλείψει από την αγορά, με αποτέλεσμα τη φυσιολογική δυσανεξία και οργή του λαού. Και δυστυχώς η καθοδήγηση της χώρας στην ουσία από το 1985, στάματησε τον πόλεμο ενάντια στους μαυραγορίτες και τους μαφιόζους. Σ' αυτούς κατατάσσω κι ένα μέρος του κρατικομματικού διεφθαρμένου μηχανισμού που έχει υπογράψει μια ανιερή συμμαχία με τη μαφία, αφού με την περεστρόικα και τον εκδημοκρατισμό της κοινωνικής μας ζωής κινδυνεύουν τα συμφέροντα και των δύο.

Ρίξε μια ματιά στα μαγαζιά. Δεν υπάρχει τίποτα. Πού πηγαίνει λοιπόν η παραγωγή; Στα χέρια των μαυραγοριτών που έχουν τα δικά τους κανάλια να τα διοχετεύουν, μετά στην αγορά, σε πολλαπλάσιες, φυσικά, τιμές».

Ο λαός όμως έχει εναποθέσει κάποιες ελπίδες για την καλύτερευση της κατάστασης στην αγορά μετά την ψήφιση του νέου νόμου.

Ο λαός ξέρει ότι εδώ και μισό χρόνο είμαστε όλο κουβέντες και συζητήσεις κι ακόμα κανένας νόμος δεν έχει ψηφιστεί. Ενώ το ίδιο διάστημα έχουν αυξηθεί οι τιμές σε όλα σχεδόν τα προϊόντα. Και δεν θα πρέπει τώρα με αφορμή την ψήφιση αυτού του προγράμματος για το πέρασμα στην οικονομία της αγοράς, να δημιουργήσουμε μια ψεύτικη ευφορία, γιατί τα προβλήματα θα συνεχίσουν να υπάρχουν για πολλά χρόνια και μετά την ψήφιση αυτού του προγράμματος».

Πιστεύετε ότι το νέο κείμενο που θα έρθει προς ψήφιση θα είναι καλύτερο από αυτό που συνέταξε η ομάδα με επικεφαλής τον Σατάλιν;

Λογικά θα πρέπει να είναι βελτιωμένο. Ιδιαίτερα όσον αφορά τις κοινωνικές παροχές. Το πρόγραμμα του Σατάλιν θα ήταν ιδανικό, ίσως, αν η εφαρμογή του άρχιζε εδώ και τέσσερα-πέντε χρόνια. Σήμερα η χώρα μας έχει φτάσει μέχρι τη μέση του γκρεμού και καταβάλλουμε μια απεγνωσμένη προσπάθεια να συγκρατήσουμε αυτή την πτώση, χωρίς να έχουμε τις εγκλίσεις ότι θα πετύχουμε κάτι τέτοιο.

Είναι γνωστό ότι είστε απ' τα ηγετικά στελέχη της διαπεριφερειακής ομάδας και της δημοκρατικής πλατφόρμας. Συνεχίζετε να είστε μέλος του ΚΚΣΕ;

Όχι, φυσικά, συνειδητά από το κόμμα αμέσως μετά το 28ο συνέδριο αφού πείστηκα οριστικά για την ολοκληρωτική νίκη του αρτηριοσκληρωτικού μηχανισμού. Είναι πλέον φανερό ότι η κομματική γραφειοκρατία δεν θέλει την περεστρόικα μέσα στο κόμμα. Ακόμα δεν μπορώ να είμαι μέλος ενός κόμματος, αφού διαφωνώ με το καταστατικό του, αφού η νέα σύνταξη του καταστατικού είναι παρόμοια με την παλιά βελτιωμένη φυσικά έκδοση.

Λευτέρης Οικονόμου
Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Κρήτης και διευθυντής του
Ερευνητικού Κέντρου Κρήτης

Η ΦΥΣΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

αυτός ο κόσμος
ο μικρός ο μέγας

I. ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ

- Μετά την επιτυχία της πρώτης προσωρινής έκδοσης εμφανίζεται τώρα σε μία εξαιρετικά επιμελημένη, εικονογραφημένη και εμπλουτισμένη κατά 50% έκδοση. Ο πρώτος τόμος που κυκλοφορεί σήμερα παρουσιάζει τις μεγάλες ιδέες της Φυσικής που διαμόρφωσαν την σημερινή μας εικόνα για τον κόσμο και έθεσαν σε κίνηση την μεγαλύτερη τεχνολογική επανάσταση στην ανθρώπινη ιστορία.
- Με βιογραφικά σημειώματα των μεγάλων πρωταγωνιστών και εικονογράφηση σπάνια για ελληνική έκδοση τέτοιου είδους η *Φυσική Σήμερα* προσφέρει στον έλληνα αναγνώστη, μια πανοραμική εικόνα της σημερινής Φυσικής και των συναρπαστικών προοπτικών που βρίσκονται μπροστά της.
- Ένα βιβλίο ιδιαίτερα χρήσιμο για τον έλληνα εκπαιδευτικό που αγωνιά για την επιμόρφωσή του σε μια εποχή ραγδαίων επιστημονικών εξελίξεων.

σελ. 243, 2.400 δρχ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΚΡΗΤΗΣ
Τ.Θ. 155 27, 711 10 Ηράκλειο
Τηλ. 23.11.99

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα --- Τηλ. 36.46.426

Ειρήνη ή Πόλεμος;

Οι τελευταίες εξελίξεις στον Περσικό με τις ειρηνευτικές προτάσεις του Γάλλου προέδρου Μιτεράν κατά την ομιλία του στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και με τη συγκρατημένη ομιλία του Μπους δημιούργησαν κάποιες αμυδρές ελπίδες ότι είναι δυνατόν να επιτευχθεί ειρηνική διευθέτηση στην κρίση του Περσικού.

Παράλληλα η προθυμία της Σοβιετικής Ένωσης να συντρέξει σε λύσεις των όπλων, πάντα υπό την σκέπη των Ηνωμένων Εθνών ενισχύουν το μέτωπο κατά του Χουσεΐν. Από την άλλη μεριά το Ιράν έχει μπει για τα καλά στο διπλωματικό παιχνίδι, κάνει ανοίγματα προς τη Δύση, αλλά ο πραγματικός του ρόλος παραμένει ακόμα αδιευκρίνιστος. Μπορεί να αποδειχθεί η Αχίλλειος πτέρνα των διεθνών κυρώσεων κατά του Ιράκ και να αποτελέσει μια κρίσιμη οπή στο διεθνή αποκλεισμό κατά γη, αέρα και θάλασσα του Ιράκ.

Ο εφιάλτης της αποτυχίας του αποκλεισμού, τα αποτελέσματα του οποίου θα αργήσουν να φανούν, αν υπάρξουν, πλανάται στους σχεδιαστές της πολιτικής του Λευκού Οίκου.

Τα βασικά ερωτήματα και διλήμματα για την επίλυση της κρίσης παραμένουν και σήμερα αναλλοίωτα. Είναι δυνατόν να επιτευχθούν οι στόχοι που περιέχονται στα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών με τα μέσα του αποκλεισμού; Ποια συναίνεση θα υπάρχει για χρήση βίας και κάτω από ποιες περιστάσεις; Ποιο θα είναι το κόστος μιας σύρραξης όταν ο Σαντάμ φαίνεται αποφασισμένος να πολεμήσει μέχρις εσχάτων με όλα τα μέσα (χημικά όπλα κλπ.); Ποιος θα είναι ο νικητής; Ποιες οι συνέπειες ενός πολέμου για την παγκόσμια οικονομία;

Ενώ λοιπόν τα ερωτήματα παραμένουν η πολυεθνική δύναμη ενισχύεται και οι διπλωματικές κινήσεις συνεχίζονται. Να είμαστε πιο κοντά τώρα στον πόλεμο; Μα μήπως κι αυτός δεν είναι η συνέχιση της διπλωματίας με άλλα μέσα;

Ο ΜΕΓΑΛΟΜΑΝΗΣ ΤΥΡΑΝ

Γράφημα 50

Σκίτσο του Φορτινί στην Ρεπούμπλικα.

Δεν προλάβαμε καλά καλά να συνειδητοποιήσουμε ότι τέλειωσε οριστικά ο Ψυχρός Πόλεμος και βρεθήκαμε μπροστά στη «λογική» ενός θερμού πολέμου μπροστά στην πρόκληση του Σαντάμ Χουσεΐν. Οι πάντες, ιδίως η Γαλλία και η ΕΣΣΔ, βοήθησαν τις τελευταίες δύο δεκαετίες το ΙΡΑΚ να υπερεξοπλισθεί. Όλοι, σχεδόν, εθώπευσαν τον σατράπη της Βαγδάτης είτε λόγω «προοδευτικής» τύφλωσης είτε λόγω «προοδευτικού» κυνισμού.

Καμία χώρα, καμία κυβέρνηση δεν αντέδρασε όταν ο Σαντάμ Χουσεΐν εξαγόντωσε χιλιάδες Κούρδους χρησιμοποιώντας ασφυξιογόνα αέρια και βόμβες ναπάλμ... Ποιος μίλησε, τότε, εκτός από τη Διεθνή Αμνηστία και ορισμένες οργανώσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Έτσι λοιπόν χρειάστηκε να φθάσουμε στις 2 Αυγούστου 1990, χρειάστηκε να εισβάλλει το ΙΡΑΚ στο πετρελαιοφόρο Κουβέιτ για να αποκαλυφθεί στους πάντες και σε όλο της το μεγαλείο η βαρβαρότητα του ιρακινού ηγέτη. Υπάρχουν ωστόσο κάποιοι οι οποίοι, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, δεν κρύβουν την εκτίμησή τους προς τον Σαντάμ Χουσεΐν. Στη Γαλλία ο αξιότιμος Ζαν-Μαρί Λεπέν του συμπαραστέκεται με πυρίνες δηλώσεις —εκλεκτικές συγγένειες. Στη γαλαζία μας χώρα το ΠΑ-

ΣΟΚ θεώρησε απαραίτητο να καλέσει στο συνέδριό του εκπρόσωπο του Μπάαθ —το αίμα νερό δεν γίνεται. Έλεος ο Αχμέντ Μπεν Μπελλά μόλις επέστρεψε στην Αλγερία, μετά δέκα χρόνια εξορίας, ζήτησε από τους υποστηρικτές του να βοηθήσουν τον Σαντάμ Χουσεΐν να αντιμετωπίσει τους δυτικούς σταυροφόρους...

Όσοι πίστεψαν, ότι ο Σαντάμ Χουσεΐν ήταν ο εκφραστής του μοντέρνου ισλάμ και ότι αποτελούσε αντίπαλο δέος του Χομεϊνί και των αγιατολάδων, τώρα διαπιστώνουν το μέγεθος του λάθους τους. Στο κάτω κάτω η επί γης κόλαση ούτε ήταν ούτε είναι αποκλειστικότητα των θεοκρατικών καθεστώτων. Ας θυμηθούμε τον Χίτλερ, τον Στάλιν ή τον Πολ Ποτ. Κανείς τους δεν ήταν θρησκευτικός ηγέτης.

Ο Σαντάμ Χουσεΐν είναι το Μπάαθ, το κράτος, το ΙΡΑΚ, και αντιστρόφως. Στη χώρα - πρότυπο του αραβικού σοσιαλισμού η τρομοκρατία έχει αναχθεί σε σύστημα διακυβέρνησης.

Το παραμικρό σχόλιο κατά του καθεστώτος μπορεί να στοιχίσει τη ζωή σε εκείνον που το έκανε. Μια λέξη κατά του πατέρα - Σαντάμ ισοδυναμεί με θανατική καταδίκη.

Οι δολοφονίες, οι εκτελέσεις, οι συραγές, οι ίντριγκες, σφραγίζουν όλο το βίο και την πολιτεία του Σαντάμ Χουσεΐν. Στην αρχή ήταν... αναγκαίες για να μπορέσει να αποκτήσει την εξουσία. Στη συνέχεια, για να τη διατηρήσει. Όταν έφθασε στην κορυφή του Μπάαθ εξαγόντωσε, σιγά σιγά αλλά συστηματικά, σχεδόν όλα τα μέλη του Επαναστατικού Συμβουλίου και στη θέση τους τοποθέτησε ανθρώπους της απολύτου εμπιστοσύνης του. Το 1982, δεύτερο έτος του φοβερού πολέμου με το ΙΡΑΚ δεν δίστασε να εκτελέσει ο ίδιος αξιωματικούς που θεωρήθηκαν υπεύθυνοι για τις ήττες του ιρακινού στρατού.

Τους συγγενείς του, αδελφούς, γαμπρούς, εξάδελφους, τους έχει τοποθετήσει σε θέσεις - κλειδιά. Εκτός από τους συγγενείς πολλές σημαντικές θέσεις κατέχουν έμπιστοι του που καταγονται και εκείνοι από το Τακρίτ, το χωριό του. Το φαινόμενο αυτό είναι τόσο εκτεταμένο ώστε, πλέον, η λέξη Τα-

κρι σημαίνει ό,τι ακριβώς και η λέξη εξουσία. Για το λόγο αυτό ο πρόεδρος του ΙΡΑΚ, προσπαθώντας να αποφύγει τις περιττές υπομνήσεις, έπαψε να χρησιμοποιεί το πλήρες όνομά του που είναι: *Σαντάμ Χουσεΐν Αλ Τακρίτ*.

Ο *Σαντάμ* με στολή εκστρατείας. Ο *Σαντάμ* σείχης. Ο *Σαντάμ* χαμογελαστός με ανοικτές τας αγκάλας. Ο *Σαντάμ* έφιππος. Ο *Σαντάμ* γονυκλινής προσεύχεται φέρων ρεβόλβερ! Παντού τεράστιες αφίσες και πορτρέτα του άρχοντα της Βαγδάτης. Σε κάθε βήμα τους οι Ιρακινοί τον βλέπουν μπροστά τους. Η μεγαλομανία του είναι παροιμιώδης: τροφοδοτεί την προσωπολατρεία και ανατροφοδοτείται από αυτήν. Του αρέσει πολύ συγκρίνει τον εαυτό του με τον *Ναβουχοδονόσορα*, τον Βαβυλώνιο που κατέστρεψε πριν 2.600 χρόνια την Ιερουσαλήμ. Στα βιβλιοπωλεία υπάρχουν δεκάδες (!) βιβλία με θέμα την ιστορία της οικογένειας, τη ζωή και τις αρετές του Αρχηγού. Πρόκειται για καταπληκτικές αγογραφίες που το μόνο, ενδεχομένως, αληθές στοιχείο τους είναι ότι ο *Σαντάμ Χουσεΐν* γεννήθηκε στις 24 Απριλίου 1937.

Ωστόσο παρακάμπτοντας τις αγογραφίες, διασταυρώνοντας στοιχεία, μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα στοιχειώδες σχεδιάγραμμα της πορείας που «διένυσε» για να φθάσει από το Τακρίτ στο προεδρικό μέγαρο της Βαγδάτης.

Ο *Σαντάμ Χουσεΐν* προέρχεται από οικογένεια φτωχών χωρικών. Ο πατέρας του πέθανε λίγο μετά από τη γέννησή του. Τον μεγάλωσε ο θείος του, απότακτος αξιωματικός, φανατικός εθνικιστής, τον οποίο ο μικρός *Σαντάμ* θαύμαζε απεριόριστα. Δεκατεσσάρων μόλις ετών γίνεται μέλος του παράνομου, τότε, Μπάαθ. Δεκαεννέα ετών, το 1956 συμμετέχει σε (αποτυχημένο) πραξικόπημα που είχε στόχο τον βασιλιά *Φαυζάλ*. Η μοναρχία θα ανατραπεί, τελικά, τον Ιούλιο 1958, χωρίς τη συμβολή του *Σαντάμ Χουσεΐν*, από ομάδα πραξικοπηματιών υπό τον στρατηγό *Αμπντέλ Καρίμ Κασέμ*.

Στο νέο ΙΡΑΚ, που περνά από την ελέω θεού μοναρχία στη δικτατορία, οι «επαναστάτες» —Μπααθικοί, θαυμα-

στές του *Νάσερ* και κομμουνιστές —άλληλοσφαγιαζονται. Για λογαριασμό του Μπάαθ ο *Σαντάμ Χουσεΐν* θα δολοφονήσει έναν από τους ηγέτες των κομμουνιστών. Ακολούθως με ομάδα κομμάντος επιχειρεί να δολοφονήσει τον στρατηγό *Κασέμ*. Το εγχείρημα αποτυγχάνει. Κατορθώνει όμως και διαφεύγει. Φθάνει στη Συρία. Εκεί θα συναντήσει τον ιδρυτή του Μπάαθ *Μισέλ Αφλάκ*.

Το 1963 επιστρέφει στο ΙΡΑΚ. Με πραξικόπημα το Μπάαθ παίρνει την εξουσία. Θα τη διατηρήσει όμως μόνον εννέα μήνες. Ο *Σαντάμ Χουσεΐν* αυτή τη φορά θα συλληφθεί και θα μείνει στη φυλακή δύο χρόνια. Βγαίνοντας από τη φυλακή γίνεται γενικός γραμματέας του Μπάαθ και αφοσιώνεται στην οργάνωση του τέλειου πραξικοπήματος.

Στις 17 Ιουλίου 1968 το Μπάαθ παίρνει οριστικά την εξουσία. Αν και ο *Σαντάμ Χουσεΐν* εμφανίζεται ως ο υπ' αριθμόν 2 ισχυρός ανήρ του καθεστώτος, ουσιαστικά, εκείνος είναι που λαμβάνει όλες τις αποφάσεις. Διαπραγματεύεται με τους εξεγερμένους Κούρδους, και επιτυγχάνει εκκεχειρία. Συμπαχεί με το κομμουνιστικό κόμμα. Το 1970 πηγαίνει στη Μόσχα και υπογράφει συνθήκη «φιλίας και συνεργασίας» (βλ. *όπλα*). Το 1972 εγκαινιάζεται το γαλλο-ιρακινό ειδύλλιο (άλλα όπλα από εκεί). Ο τότε πρωθυπουργός της Γαλλίας, *Ζακ Σιράκ*, τον υποδέχεται λέγοντας «είστε προσωπικός μου φίλος, σας εκφράζω την εκτίμηση, το σεβασμό και την αφοσίωσή μου»...

Η μεγάλη ημέρα, που ο *Σαντάμ Χουσεΐν* ονειρευόταν και προετοίμαζε επί δεκαετίες, φθάνει. Στις 16 Ιουλίου 1979 γίνεται Πρόεδρος της χώρας, απόλυτος αρχών του ΙΡΑΚ. Τώρα αισθάνεται παντοδύναμος και δεν έχει ανάγκη να τηρεί τα προσχήματα. Οι διωγμοί των πολιτικών αντιπάλων, που εξ άλλου ποτέ δεν σταμάτησαν, λαμβάνουν τώρα διαστάσεις εκτεταμένων εκκαθαρίσεων.

Όμως ο *Σαντάμ Χουσεΐν* δεν αρκείται στον τρόπο που σκορπίζει στη χώρα του. Τον ενδιαφέρει, επίσης, η... εξαγωγή του. Από αυτή την άποψη οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι είναι ειλι-

κρινής «διεθνιστής». Η Βαγδάτη γίνεται κέντρο της διεθνούς τρομοκρατίας. Στην ιρακινή πρωτεύουσα φιλοξενούνται με όλες τις τιμές οι μαίτρ του είδους όπως, πχ. ο *Αμπού Νιντάλ* και ο *Βαντίχ Χαντάντ*.

Αν και αδιαμφισβήτητος άρχων του ΙΡΑΚ, ο *Σαντάμ Χουσεΐν* δεν είναι ικανοποιημένος. Τον διακατέχει μια έμμονη ιδέα: θέλει να γίνει ο αδιαφιλονίκητος ηγέτης του αραβικού κόσμου. Τα προσχήματα για ένα τέτοιο εγχείρημα δεν θα διστάσει να τα βρει. Εξ άλλου όπλα διαθέτει και μάλιστα τρομερά. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1980 η ιρακινή αεροπορία βομβαρδίζει την Τεχεράνη. Έτσι αρχίζει η αναμέτρηση του ΙΡΑΚ με το ΙΡΑΝ. Ο *Σαντάμ Χουσεΐν* θα προκαλέσει τη μεγαλύτερη σφαγή μετά από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο χωρίς να ικανοποιήσει ούτε το ένα εκατοστό της μεγαλομανιακής παραφροσύνης του. Την άνοιξη του 1984, τέταρτο έτος της σφαγής, δίνει εντολή να χρησιμοποιηθούν τα τρομερά χημικά όπλα. Στη συμβολή του Τίγρη και του Ευφράτη χιλιάδες Ιρανοί στρατιώτες —εκείνα τα ντοπαρισμένα από τον Χομεϊνί παιδιά— θα πεθάνουν από τα ασφυξιογόνα αέρια.

Ο *Σαντάμ Χουσεΐν* θα ξαναχρησιμοποιήσει χημικά όπλα, το 1988, αυτή τη φορά εναντίον των Κούρδων. Θα βομβαρδίσει με τοξικά αέρια δεκάδες κουρδικά χωριά. Τα θύματα είναι περισσότερα από 13.000. Οι φωτογραφίες - ντοκουμέντα από την Χαλάμπζα και το Μπαρζάνι κάνουν το γύρο του κόσμου. Όμως ο κόσμος, ουσιαστικά, αδιαφορεί...

Όταν στις 2 Αυγούστου ο *Σαντάμ Χουσεΐν* εισέβαλλε στο Κουβέιτ ίσως δεν μπορούσε να φανταστεί το μέγεθος των αντιδράσεων που θα προκαλούσε η πράξη του. Ίσως δεν είχε αντιληφθεί πόσο άλλαξε η διεθνής σκηνή μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ και τη σύμπτωση ΗΠΑ - ΕΣΣΔ. Άθελά του ο τύραννος της Βαγδάτης έδωσε στην παγκόσμια κοινότητα την ευκαιρία να αποφασίσει ομόφωνα ότι δεν μπορεί να είναι ο νόμος της ζούγκλας εκείνος που θα ορίζει τις διεθνείς σχέσεις. Να το ελπίσουμε;

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1990 - 1991

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Βασίλης Γκουρογιάννης

Διηγήσεις παραφυσικών φαινομένων
Αφηγήματα

Ντίνος Δημόπουλος

Η μεσαία όχθη
Μυθιστόρημα

Πάνος Ιωαννίδης

Η αβάστακτη φιλοπατρία του Π.Φ.Κ.
Μυθιστόρημα

Ιωάννα Καρατσαφέρη

Η ώρα του λύκου
Μυθιστόρημα

Γιάννης Κατσούρης

Στυλιανού ανάβασις
Μυθιστόρημα

Νίκος Κυτόπουλος

Εξομολόγηση
Νουβέλα

Ελένη Λαδιά

Ωρογραφία
Διηγήματα

Νίκη Μαραγκού

Μια στρώση άμμου
Διηγήματα

Παύλος Μάτεσις

Η μητέρα του σκύλου
Μυθιστόρημα

Τατιάνα Γκρίτον-Μιλλιέξ

Σπαράγματα
Διηγήματα

Και ιδού ίππος κλωρός
Μυθιστόρημα

Βασίλης Μπούτος

Ο Ιωάννης Μαρία του φθινοπώρου
Μυθιστόρημα

Δημήτρης Νόλλας

Ονειρεύομαι τους φίλους μου
Διηγήματα

Γιώργος Ξενάριος

Η πώση του Κωνσταντίνου
Αφήγημα

Φαίδων Πατρικαλάκης

Ελέφαντας σε μοναστήρι
Μυθιστόρημα

Αλέξης Σεβαστιάκης

Ο ύπνος έφευγε προς τον ουρανό
Μυθιστόρημα

Γιώργος Σκούρτης

Το χειρόγραφο της Ρωζάνης
Νουβέλα

Περικλής Σφυρίδης

Κούφια λόγια
Διηγήματα

Μαριάννα Τζιανιζή

Παπούτσια για πέταμα
Μυθιστόρημα

Χριστίνα Τσεκούρα

Τα μπλε κείμενα
Πεζογραφήματα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα
Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 - 360.13.31

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ 1990 - 1991

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ / ΠΟΙΗΣΗ

Άννα Γριμάνη
Το μπιλιάρδο

Νίκος Λαββέτας
Τα μήλα της Εδέμ

Αγγελική Ελευθερίου
Αργά τ' απόγευμα

Αντώνης Ζέρβας
Τα κουρμαία

Κώστας Καναβούρης
Νυχτολόγιο χειρός

Θανάσης Κωσταβάρας
Κήποι στον Παράδεισο

Μιχάλης Μεϊμάρης
Το εξοντωτήριο

Ερρίκος Μπελιές
Τα εισόδια του φόβου

Χρήστος Μπράβος
Με των αλόγων τα φαντάσματα

Μανόλης Πρατικάκης
Η μαγεία της μη διεκδίκησης

Τάσος Ρούσσο
Προς την οροφή

Νίκος Σιδέρης
Περίπλους ή Ανατροπή των ονομάτων

Θανάσης Τζούλης
Όταν ο Θεός εις το σώμα έλδη πολύς

Θανάσης Χατζόπουλος
Το άφωτο

ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Σόφη Μεριά — Λίλη Γιαλέσσα-Λεοντίδη
Ξεριζώματα

Μάριον Σαράφη
Ο στρατηγός Σαράφης όπως τον γνώρισα

Γιώργος Ι. Χριστογιάννης
Στη χώρα των Υπερβορείων

ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑ

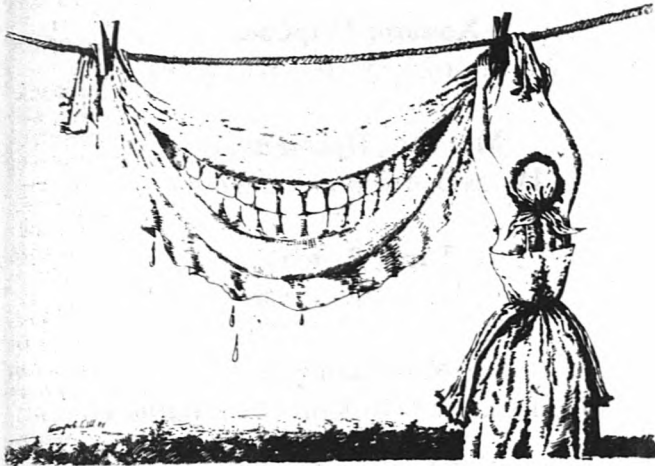
Μαρία Καραβία
Κρανίου τόποι
(Ταξίδια στην Ανατολική Μεσόγειο)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα
Ζωοδόχου Πηγής 3, 106 78 Αθήνα, τηλ. 360.32.34 - 360.13.31

ΕΠΙ
σημάλ
νουμε

ΕΙ
ΚΑ
ΣΤΙ
ΚΑ

Ο ΚΡΗΣ στην Κρήτη
Έκθεση - Διεθνές Συμπόσιο
για τα 450 χρόνια από τη
γέννηση του Δομήνικου
Θεοτοκόπουλου, Ηράκλειο
Ι.Ι.Χ. - ΙΟ.Χ.90.

Στην Έκθεση, που μοιράστηκε σε τρεις χώρους, εκτέθηκαν συνολικά 34 έργα του Θεοτοκόπουλου (στα οποία και τρία από το εργαστήρι του). Από αυτά, 7 φτιαγμένα στην Κρήτη ή στην Ιταλία παρουσιάστηκαν στην Αίθουσα του Εμπορικού Επιμελητηρίου Ηρακλείου, 27 φτιαγμένα στην Ισπανία στη Βασιλική του Αγίου Μάρκου και πλήθος έγγραφα, τεκμήρια, έντυπα, βιβλία, φωτογραφίες (ο ειδικός κατάλογος φτάνει τους 234 αριθμούς) στη Βικελαία Βιβλιοθήκη. Οι εκθέσεις, λοιπόν, υποδειγματικά οργανωμένες με όλες τις πιο σύγχρονες μουσειο-

λογικές προδιαγραφές φωτισμού, κλιματισμού, υπομνηματισμού, ασφάλειας, κλπ. υπήρξαν έργο της Οργανωτικής Επιτροπής, στην οποία κινών τους ήταν και ο εμπνευστής του όλου εγχειρήματος Καθηγητής Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Κρήτης Νίκος Χατζηνικολάου, που ήταν πανταχού παρών. Αφανέστερα, αλλά όχι λιγότερο αποτελεσματικά μέλη, η ιστορικός της τέχνης Έφη Φουντουλάκη και ο Διευθυντής της Βικελαίας Ν. Γιανναδάκης. Υπήρχαν δυο υποδειγματικοί κατάλογοι στα ελληνικά και αγγλικά.

Το τεράστιος άθλος να συγκεντρωθεί όλο το υλικό, οι πίνακες από το Λένινγκραντ, τη Στοκχόλμη, τη Βουδαπέστη, την Ιταλία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ισπανία και τις ΗΠΑ στέφθηκε με επιτυχία που σπάνια έχει δει έκθεση στην Ελλάδα και μάλιστα έξω από την Αθήνα, με κιόλας πάνω από 50.000 επισκέπτες στις 25 μέρες που λειτουργεί. Είναι δίκαιο να μνημονευθεί και η σημαντικότητα συμβολή, οικονομικά και διοικητικά, του Δήμου Ηρακλείου, πρώτα με τον Μ. Καρέλλη, ύστερα με τον Κ. Κληρονόμο, τωρινό Δήμαρχο.

Για το Συμπόσιο η ενεργητικότητα και το πείσμα του Ν. Χατζηνικολάου έφερε στο Ηράκλειο 47 μελετητές του έργου

του Γκρέκο, και της ισπανικής και βυζαντινής τέχνης, ξένους και Έλληνες, που μελέτησαν και συζητήσαν το έργο του μεγάλου ζωγράφου επί 4 1/2 μέρες. Λόγοι υγείας και άλλοι εμπόδισαν μερικούς κορυφαίους της παλιότερης γενιάς να παραστούν, ενώ είχαν αποδεχθεί, όπως ο Ισπανός Πίτα-Αντράντε, η Γαλλίδα Ζανίν Μπατίκλ και ο Έλληνας Μανόλης Χατζηδάκης. Όμως από τη γενιά αυτή είχαν την τύχη οι σύνεδροι να ακούσουν τη γνωστή Αγγλίδα ιστορικό της ισπανικής τέχνης και του Γκρέκο Ενρίκετα Χάρρις - Φράνκφορτ, που μόλις πριν λίγους μήνες είχε γιορτάσει τα 80χρονά της.

Στο Συμπόσιο έγιναν 47 ανακοινώσεις, 15 από Έλληνες, 32 από ξένους, που προέρχονταν από την Ισπανία, την Αγγλία, τη Γαλλία, την Ιταλία, τις ΗΠΑ, το Βέλγιο, την ΕΣΣΔ, την Πορτογαλία, το Μεξικό, την Ουγγαρία, την Ιρλανδία, τον Καναδά. Οι γλώσσες που χρησιμοποιήθηκαν ήταν βασικά τα αγγλικά, τα γαλλικά, αλλά ακούστηκαν και γερμανικά, ισπανικά, ιταλικά δίχως ταυτόχρονη ή άλλη διερμηνεία. Μοιρασμένες σε 4 1/2 μέρες, και μέσης διάρκειας 30 λεπτών η καθεμία, ήταν φυσικό να μην αφήσουν επαρκή χρόνο για συζήτηση. Οι σπάνιες περιπτώσεις όπου έγιναν μερικές ανταλλαγές γνώμων, ήταν διαφωτιστικές και χρήσιμες. Από τους 15 Έλληνες που έκαναν ανακοινώσεις οι 9 ήταν βυζαντινολόγοι - αρχαιολόγοι, οι 4 ιστορικοί της τέχνης, ένας ιστορικός κι ένας ζωγράφος - φιλότεχνος υποστηρικτής του Φόδελε.

Αρκετές ανακοινώσεις πρόσφεραν καινούριες πληροφορίες και στοιχεία για τις εικονογραφικές πηγές του Θεοτοκόπουλου, κυρίως από την αναγεννησιακή Δύση. Είναι χρησιμότες διαπιστώσεις όταν μάλιστα στηρίζονται σε αντιπαραβολές με τα ζωγραφικά ή τα χαρακτηριστικά έργα που αποτελούν τις πηγές.

Διμή. Λίγος Βενιζουλάκης

γές. Προσθέτουν πολύτιμες ψηφίδες στη γνώση της εικαστικής εξέλιξης της πολυσύνθετης προσωπικότητας του Θεοτοκόπουλου ώσπου να γίνει Γκρέκο.

Άλλες ανακοινώσεις προσπάθησαν να παρακολουθήσουν την fortuna critica, την κριτική τύχη του Θεοτοκόπουλου στην Αγγλία, στη Γαλλία, στην Ισπανία από το πρώτο τρίτο του 19ου αιώνα, όταν ανασύρθηκε κυριολεκτικά ο Γκρέκο από το

σκοτός της αφάνειας ως τις αρχές του 20ού. Άλλοι ξένοι σύνεδροι αναζητήσαν τα «μυστικιστικά» και τα θεολογικά στοιχεία στο έργο του, φυσικά κυρίως στην Ισπανία, σε σχέση με το ορθόδοξο δόγμα και τον καθολικισμό, λαμβάνοντας υπόψη τη φιλοσοφική του εμβριθεία και τη γενικότερη παιδείσή του, που έκανε τον Πατσέκο να αναφωνήσει το 1611 ότι ήταν «ιδiotropos σε όλα ...μεγάλος φιλόσοφος, με οξείες κρίσεις, που έχει γράψει και για τη ζωγραφική».

Συγκλονιστική η παρουσίαση στη Βικελαία των πρωτότυπων 3 βιβλίων από τη βιβλιοθήκη του Γκρέκο (Ξενοφώντος «Έργα» Φλωρεντία 1516, Απριανού Αλεξανδρέως «Οι εμφύλιοι και εξωτερικοί πόλεμοι των Ρωμαίων» Βενετία 1551, και το σγκώδες σύγγραμμα του Βιτρούβιου «Περί Αρχιτεκτονικής» έκδοση Ντανιέλε Μπάρμπαρο, Βενετία 1556, με κατάγραφα τα περιθώρια των σελίδων από ιδιόγραφες σημειώσεις και σχόλια του Γκρέκο» δες και ANTI 445/24.8.90.

Τρεις ανακοινώσεις προσπάθησαν να ερευνήσουν τη σύνδεση του Γκρέκο με τη σύγχρονη τέχνη, στο Μεξικό, ή στην Ιταλία της δεκαετίας του '70. Μόνο η Έφη Φουντουλάκη πρόσεξε ότι από την αρχή του αιώνα μας το ενδιαφέρον των καλλιτεχνών για τον Γκρέκο, μετά το ξεκίνημα του Μανέ στο 19ο (δες ANTI 445/24.8.90) είχε δυναμώσει παράλληλα με τις ανακαλύψεις των ειδικών, και έδωσε μια διεισδυτική ανάλυση της τριπλευρης σχέσης Σεζάν - Πικάσο - Γκρέκο με οξείες διαφωτιστικές συσχετίσεις και ερμηνείες.

Έτσι καλύφθηκε κάπως μια πλευρά του Συμποσίου: ο Γκρέκο και η τέχνη σήμερα.

Στις ανακοινώσεις τους οι Έλληνες βυζαντινολόγοι, όχι ειδικοί στη μελέτη του Γκρέκο, έδειξαν μια τάση να τον κρατήσουν όσο γίνεται στενότερα εν-

ταγμένο μέσα στην (μετα)βυζαντινή παράδοση παραβλέποντας, ίσως από υπερβάλλοντα αλλά όχι κριτικό «πατριωτισμό του «λάδου τους», ότι ο ίδιος ο ζωγράφος είχε πολύ νωρίς πετάξει με τα δικά του φτερά και αυτά τον οδήγησαν πολύ γρήγορα μακριά από τη φυσική του πατρίδα κι από τη μεταβυζαντινή του εκπαίδευση, στη Βενετία του 17ου αιώνα, στην κορυφή της αναγεννησιακής της ανθι-

σης, κρατώντας μόνο ορισμένες (μετα)βυζαντινές τεχνικές (όχι τεχνοτροπίες) και εικονογραφικά «σχήματα» που, μαζί με τη γνώση και τη χρήση της ελληνικής γλώσσας, τον συνόδευσαν ως το τέλος της ζωής του στη μακρινή Ισπανία. Ίσως να μην είχε ρίξει ενσυνείδητα μαύρη πέτρα πίσω του, όμως είχε απομακρυνθεί εμπρόθετα, πιστεύω, από την ακαμψία και τη στεγνία της (μετα)βυζαντινής τέχνης, όχι επειδή δεν τη γνώριζε—μάλλον την είχε «παράγνω-ρίσει»—την είχε μάθει δηλαδή με μίαν εντέλεια βιρτουόζου, αν κρίνουμε από τη θαυμαστή «Οδηγήτρια» που ζωγραφίζει ο Άγιος Λουκάς—που δεν είναι μεταβυζαντινή Παναγία όπως των άλλων σύγχρονών του, αλλά αληθινό παλαιολόγιο κομποτέχνημα, μέσα σε ένα περίγυρο γεμάτο μεταβυζαντινά και δυτικά στοιχεία. Με αυτήν την Παναγία μοιάζει ο Θεοτοκόπουλος να αποχαιρετά τη βυζαντινή τέχνη αφού την έχει απόλυτα κυριαρχήσει, και προχωράει με το ίδιο ταλέντο στην κατάκτηση της δυτικής τέχνης, γινόμενος πολύ σύντομα «μαίστρος» και της ιταλικής και της ισπανικής ζωγραφικής.

Στο σημείο αυτό, η παράθεση στην Έκθεση, δίπλα στα «κρη-τικὰ» και «ιταλικά» έργα των έργων άλλων σύγχρονών του Κρητικών ζωγράφων, υπογραμμίζει το χάσμα ζωγραφικής ποιότητας και πνοής που χωρίζει τα νεανικά εκείνα έργα του ακόμη αδιαμόρφωτου Θεοτοκόπουλου—παρά το μικρό τους σχήμα φαντάζουν μνημειώδη—από τις μεγαλόσχημες συνθέσεις του Μιχαήλ Δαμασκηνού και του Γεωργίου Κλόντζα. Ο Θεοτοκόπουλος έβλεπε προς τα μπρος, ενώ οι ομότεχνοί του, αφο-γυθέντες την Αναγέννηση στη Βενετία, επιστρέψανε στο βάλτο μιας απόμερης επαρχής της τέχνης, όπου ανέλασαν το ταλέντο τους στη διακόσμηση ναών της Κρήτης και στην κατασκευή φορητών εικόνων με παραστάσεις που δείχνουν είτε επιμελή και δίχως ανάταση αφομοίωση μέσα στη μεταβυζαντινή τους παραγωγή απόχων την μεγάλη δυτική τέχνη, είτε μεγαλεπήβολες συνθέσεις ενός αφελούς αφηγηματικού πριμιτιβισμού, καθυστερημένου για το δεύτερο μισό του 17ου αιώνα.

Όπως το έχουμε πάρει (;) απόφαση πως ο Γκρέκο δε γεννήθηκε στο Φόδελε, πρέπει να το πάρουμε απόφαση εμείς οι Έλληνες, πως όταν έφυγε από το Χάνδακα, πήγαινε σε αναζήτηση μιας άλλης τύχης την οποία βρήκε τελικά στο Τολέδο «*πιο ωραία πατρίδα, από όπου ξεκινά την αιωνιότητα να κατακτήσει δια του θανάτου*» όπως έγραψε

στον τάφο του ο φίλος του Πα-ραβιθίου.

Ο Θεοτοκόπουλος δεν «επι-στρέφει» σήμερα στην Κρήτη, ε-πειδή καταγόταν από το Χάν-δακα, αλλά επειδή έπρεπε να γνωρίσουμε κι εμείς έναν από τους πιο μεγάλους καλλιτέχνες του αιώνα του και του κόσμου ως σήμερα που του χαιναι να είναι ο Έλληνας = ελ Γκρέκο, με τις ρίζες του στην Κρήτη, που τον έ-θρεψαν ως το τέλος, συνδυα-σμένες όμως με άλλες που έριξε στη Δύση και που τον ανέβα-σαν, όλες μαζί, στις κορυφές της ευρωπαϊκής τέχνης και παι-δεύσης.

Αλέξανδρος Ξύδης

Ερωτήσεις και οράματα

Οι εκθέσεις: «*Η Τεχνητή Φύση*», διοργανωμένη από το ι-δρυμα ΔΕΣΤΕ για τη Σύγχρονη Τέχνη στο Σπίτι της Κύπρου, και η έκθεση «*Realismi*» στην γκαλερί I. Τούτνα, ανοιχτές για το κοινό από το τέλος της περα-σμένης σαιζόν, εγκαινίασαν ταυτόχρονα τη νέα εκθεσιακή περίοδο 1990/91.

Παρά το ότι υπήρχαν αρκετές διαφορές μεταξύ τους, εντοπι-ζουμε στοιχεία τα οποία συνδέ-ουν αυτά τα δύο, χωρίς αμφιβο-λία, πολύ σημαντικά εικαστικά γεγονότα.

Το πρώτο που τα συνδέει εί-ναι ο ρόλος του κριτικού της τέ-χνης στην πραγματοποίηση των εκθέσεων. Η «*Τεχνητή Φύση*» ήταν μια δημιουργική πρόταση του Αμερικανού κριτικού Jef-frey Deitch. Η έκθεση αποτελού-σε ακόμα ένα θεωρητικό σενά-ριο ή μια απόπειρα απάντησης στην ερώτηση: «*Προς τα πού βαδίζει η σύγχρονη τέχνη*»;

Παρόμοιες φιλοδοξίες είχε στην έκθεση «*Realismi*» η Cecilia Casorati, Ιταλίδα κριτικός της τέχνης, η οποία όμως στην απάντηση της ίδιας ερώτησης χρησιμοποίησε θεωρητικά παι-διά του δικού μας, ευρωπαϊκού πολιτισμού, όπως και να το δούμε, μακρινία για την αμερι-κανική κοινωνία, για την τέχνη της, ακόμα και για τη θεωρητι-κή της σκέψη.

Το δεύτερο στοιχείο που ενώ-ναι αυτές τις δύο προτάσεις εί-ναι ο ρόλος του καταλόγου στη γενική σύλληψη του κριτικού της τέχνης.

Ο κατάλογος της εικαστικής έκθεσης, εδώ και αρκετό καιρό, έπαψε να είναι έντυπο που α-πλώς φιλοξενεί τα απαραίτητα στοιχεία των καλλιτεχνών και των έργων τους για στενούς αρ-χειακούς λόγους. Ο κατάλογος έγινε μια σχετικά αυτόνομη έκ-δοση, δημιουργική από την ά-

ποψη της γραφιστικής του εκτέ-λεσης, που εξυπηρετεί κατ' α-ρχήν τις ανάγκες του θεωρητικού πλαισίου της έκθεσης και μετά τα έργα και τους καλλιτέχνες.

Στην ερώτηση αν αυτά τα δύο στοιχεία (ο ρόλος του κριτικού και η πολύ σημαντική θέση του καταλόγου ως αυτόνομης έκδο-σης) είναι θετικά ή αρνητικά φαινόμενα του εικαστικού χώ-ρου, η απάντηση πρέπει να είναι σκληρή—και τα δύο είναι απα-ραίτητα στη σημερινή μορφή του καλλιτεχνικού συστήματος. Στο σύγχρονο σύστημα κυκλο-φορίας των έργων τέχνης, ο ει-δικευμένος κριτικός - manager και ο κατάλογος βοηθούν το έ-ργο και τον καλλιτέχνη να επι-βιώσουν στο χώρο της μαζικής καλλιτεχνικής παραγωγής του παγκόσμιου εικαστικού δικτύ-ου.

Τέλος, το τρίτο στοιχείο που συνδέει τις δύο εκθεσιακές προ-τάσεις, είναι το γεγονός ότι και οι δύο θέτουν μεν τα καυτά προ-βλήματα της σύγχρονης τέχνης, δίνοντας τις θεωρητικές λύσεις, αλλά τα εκτιθέμενα έργα φανε-ρά αποδεικνύουν ότι δεν ήρθε α-κόμη η ώρα των μεγάλων αλλα-γών της σύγχρονης τέχνης. Οι αλλαγές που μέχρι τώρα παρα-τηρούμε στο σύγχρονο έργο τέ-χνης είναι επιφανειακές, μορφο-πλαστικές και δεν αγγίζουν τις βαθιές οντολογικές δομές του έργου. Ουσιαστικά κυριαρχεί το πρότυπο του καλλιτεχνικού αν-τικειμένου της Μεγάλης Πρω-τοπορίας, το οποίο κυριολεκτι-κά αντλήσανε οι καλλιτέχνες της μεταπολεμικής τέχνης, μέ-χρι τη δεκαετία του '70 και την εμφάνιση της εννοιακής τέχνης.

Κατά τα άλλα οι δύο εκθέσεις ήταν πολύ διαφορετικές.

Η «*Τεχνητή Φύση*» οπωσδή-ποτε πιο πλούσια, με πλούσιο κατάλογο και με πιο συνεπές θεωρητικό πλαίσιο.

Στην έκθεση πήραν μέρος (με αλφαβητική σειρά): Ashley Bic-ker-ton, Clegg and Guttman, Walter de Maria, Laura Grisi, Martin Kip-ppenberger, Jeff Koons, Liz Larner, Tatsuo Miyajima, Peter Nagy, Pino Pascali, Herman Pitz, Edward Rou-scha, Manuel Sai, Robert Smith-son, William Stone, Θανάσης Τό-τσικας, Meg Webster και Andy Warhol.

Ο J. Deitch χρησιμοποίησε τα έργα των διάσημων καλλιτε-χνών της τελευταίας τριακοντα-ετίας, όπως του R. Smithson και του E. Warhol, για να αποδείξει τις αλλαγές του έργου της σύ-γχρονης τέχνης στη σχέση «φύση / καλλιτέχνης / έργο».

Στην έκθεση δεν με απασχο-λούσαν τόσο πολύ τα παλιά έρ-γα της δεκαετίας του '60 και του '70, στενά δεμένα με το κλίμα της εποχής: π.χ. με το φόβο ή τη λατρεία της μαζικής κοινω-

νίας, με την έρευνα των ορίων της τέχνης και των καινούργιων υλικών, αλλά τα έργα της δεκα-ετίας του '80, στα οποία έψαχνα τις αλλαγές της τέχνης του τέ-λους του 20ου αιώνα. Βρήκα ό-μως μόνο τις συνέχειες: το σχό-λιο για τη μαζική κοινωνία (J. Koons), τα σημερινής μορφής re-ady mades (A. Bickerton) και την «τέχνη της γης» (M. Saiz, M. Web-ster).

Μερικά όμως από τα και-νούργια έργα κρύβανε το μήνυ-μα της αλλαγής, όπως «*Memorial of the Good Old Time*» (1987) του M. Kippenberger, «*Wind and Water Cabinets*», (1987) του W. Stone και «*Counter Circle 3*» του Γιαπωνέζου T. Miyajima.

Το έργο του M. Kippenberger—ένας τεράστιος όγκος από λάστιχο, υλικό του σημερινού πολιτισμού (ως τότε άραγε ενό-ψει της κρίσης του Κόλπου);—γέμισε την αίθουσα αφήνοντας λίγο χώρο, ίσα ίσα για να περά-σει δίπλα του ο θεατής, ο οποίος δεν μπορεί καν να συνειδητο-ποιήσει το μέγεθος του όγκου, γιατί μπροστά του υπάρχει πάν-τα ένα τμήμα της τεράστιας επι-φάνειας. Με μια τρύπα όμως αυτό το τέρας θα μετατραπεί σε ένα μικρό ξεφουσκωμένο τίπο-τα και θα μας μείνει μόνο η ανά-μνηση του «*Good Old Time*».

Δύο κομοδίνα του W. Stone («*Wind and Water Cabinets*»), σαν χιλιάδες άλλα έπιπλα του τυπ-κού σπιτιού, κρύβουν τη νο-σταλγία του παλιού καλού και-ρού. Δεν είναι όμως το όραμα της καινούργιας σχέσης του καλλιτέχνη με τη φύση, αλλά α-πελπισμένη προσπάθεια να συ-νεχίσουν να υπάρχουν στην τέ-χνη, κρυμμένα στις δομές του έργου, και το παλιό ωραίο πη-γάδι και το δροσερό αεράκι.

Αν μπορούμε να διακρίνουμε στην έκθεση «*Τεχνητή Φύση*» κάποιο παραθυράκι του 21ου αιώνα, το βλέπουμε στον σκο-τεινό θαλάμο με τους ηλεκτρο-νικούς ψηφιακούς μετρητές του T. Miyajima, που κυριαρχεί χάος και αμφιβολία, καλυμμένη με την αίσθηση σιγουριάς και της πίστης στις νέες τεχνολογίες.

Μια άλλη άποψη για το θέμα της πορείας της σύγχρονης τέ-χνης παρουσίασε η Cecilia Caso-rati στην έκθεση «*Realismi*». Οι διαστάσεις της έκθεσης ήταν χωρίς αμφιβολία μικρότερες α-πό της «*Τεχνητής Φύσης*», η σημασία της δεν ήταν ωστόσο διαφορετική.

Στην έκθεση συμμετείχαν έξι νέοι καλλιτέχνες από πέντε ευ-ρωπαϊκές χώρες: οι Per Barclay (1955) από Νορβηγία (ζει στην Ι-ταλία), Christophe Boutin (1957) από τη Γαλλία, Aldo Ferrara (1962) και Alfredo Romano από την Ιταλία, Κώστας Βαρώτσος (1955) από την Ελλάδα και Ge-

rand Williams (1959) από την Αγγλία.

Η άποψη του κριτικού και των καλλιτεχνών είναι φανερά ευρωκεντρική. Δεν τους απασχολεί το όραμα της ομογενοσύς, προοδευτικής και τεχνοκρατικής κοινωνίας, αλλά η προσπάθεια δημιουργίας μιας σύνθετης εικόνας της τέχνης του μικρού γεωγραφικού χώρου, όπως είναι η Ευρώπη, με μεγάλες πολιτισμικές διαφορές. Το όραμα βασίζεται στην πίστη στις κοινές πνευματικές ρίζες του ευρωπαϊκού πολιτισμού που (τουλάχιστον θεωρητικά) ενώνει την Αγγλία με την Ελλάδα και τη Νορβηγία με την Ιταλία.

Ούτε σ' αυτή την έκθεση δεν συναντήσαμε το Νέο Έργο Τέχνης. Η περιπέτεια του παλιού καλλιτεχνικού αντικειμένου, και στην Ευρώπη, συνεχίζεται.

Το παιχνίδι της εικαστικής τέχνης με τις δομές της γλώσσας και των γραφικών της σημείων (έργο του C. Boutin) πήρε στην γκαλερί της Ι. Τούντα τη μορφή του Γόρδιου Δεσμού των γραμμάτων, από τον οποίο ο θεατής μπορεί να αναγνωρίσει τη γραφή του ονόματος και της διεύθυνσης της γκαλερί (πολύ ευγενικό εκ μέρους του καλλιτέχνη).

Ο Κ. Βαρώτσος παρουσίασε ακόμα ένα έργο από γυαλί. Ένας μεγάλος κύβος ο οποίος έκρυβε μέσα του τον γυάλινο λαβύρινθο. Το υλικό, που από τη φύση του είναι διαφανές και ευθύ, ξαφνικά προβληματίζει...

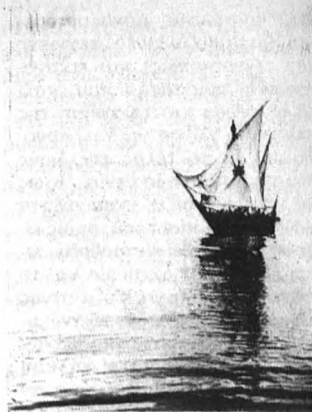
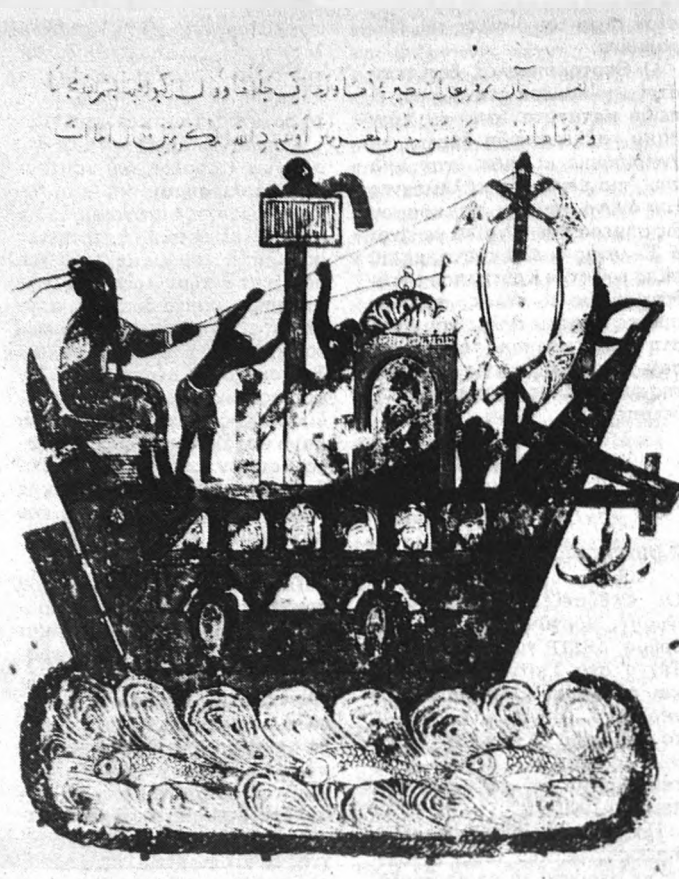
Το έργο του Άγγλου G. Williams —οργανική ανάγλυφη μορφή καλυμμένη με ύφασμα ταπετσαρίας— σαν ίχνη που είχε αφήσει στο γενετικό κώδικα της ευρωπαϊκής τέχνης η Art Nouveau.

Και τέλος, το πιο συμβολικό έργο της έκθεσης, σαν λύση του προβλήματος που έθεσε ο κριτικός, το έργο του Νορβηγού P. Barclay. Δύο δοχεία - λεκάνες από γυαλί σε μορφή κλασικής βάσης (σαν κρηπίδωμα με δύο αναβαθμούς) γεμάτες νερό και από πάνω κρεμασμένοι δύο αρχαίοι αμφορείς με βιομηχανικό λάδι. Χωρίς σχόλιο.

Αν η τέχνη του 21ου αιώνα θα σεβαστεί τις ιστορικές της ρίζες και τα πρότυπα του ευρωπαϊκού πολιτισμού ή εάν θα δημιουργήσει μια «τεχνητή τέχνη» στα πλαίσια της «τεχνητής φύσης» ή αν θα βρει κάποιο τρίτο δρόμο για την πορεία της —θα το δούμε σύντομα. Για την ώρα, παρά το ότι οι θεωρητικοί βιάζονται να δώσουν τελικές απαντήσεις, οι καλλιτέχνες κάνουν ακόμα την άβυσσο των στοιχείων του 20ου αιώνα.

Αθήνα, 25/9/90

Elzbieta Koscielak

Πλοία της Ερυθράς Θάλασσας και του Ινδικού Ωκεανού. (Από την έκθεση που οργανώνει ο καθηγητής Β. Χρηστίδης).

Ερυθράς θάλασσας και του Ινδικού ωκεανού κατά τους Μέσους Χρόνους. Το εικονογραφικό υλικό συγκέντρωσε και ταξινόμησε ο επίκουρος καθηγητής της Αραβικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Βασίλης Χρηστίδης με χρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών.

Επίσης, στο Μουσείο Λυκείου Ελληνίδων εγκαινιάζεται (25.10) έκθεση με θέμα «Το μετάξι στην ελληνική φορεσιά».

Αναζητώντας τους δρόμους του μεταξίου

Για αιώνες ολόκληρους, έμποροι και караβάνια συνέρρεαν στη δυτική είσοδο της πόλης Ξιάν, πρωτεύουσας της Κίνας την εποχή της δυναστείας Τανγκ, για να φορτώσουν τις καμήλες τους με πολύτιμα πολυτελή εμπορεύματα. Προορισμός οι ευρωπαϊκές αγορές, 6.000 χλμ. μακριά, έπειτα από ένα επικίνδυνο ταξίδι μέσα από τις ερήμους, τις στέπες και τα βουνά της Κεντρικής Ασίας.

Το πιο πολύτιμο από αυτά τα προϊόντα ήταν το μεταξί. Το μυστικό της ύφανσής του κράτησε κρυφό η Κίνα για χιλιάδες χρόνια. Κι από δω προέρχεται η έκφραση «οι δρόμοι του μεταξίου» που χρησιμοποίησε τον 19ο αιώνα ο Γερμανός γεωγράφος και

γεωλόγος Φον Ριχτχόφεν, για να ορίσει τους δρόμους των караβανιών που συνέδεαν Ανατολή και Δύση.

Έκτοτε «οι δρόμοι του μεταξίου» δεν έπαψαν να λειτουργούν ως οδοί επικοινωνίας λαών και πολιτισμών, ως αρτηρίες ανταλλαγής ιδεών, επιστημής και τεχνολογίας, γλωσσών και λογοτεχνίας.

Αυτό ακριβώς το αιώνιο πνεύμα επικοινωνίας προτίθεται να ερευνηθεί ένα μεγάλο πρόγραμμα της ΟΥΝΕΣΚΟ που εγκρίθηκε το 1987 με την ευκαιρία της Παγκόσμιας Δεκαετίας Πολιτιστικής Ανάπτυξης. Πάνω από χίλιοι ειδικοί από 30 χώρες από τις οποίες περνά «ο δρόμος του μεταξίου» θα συνεργαστούν την προσεχή πενταετία. Ο απολογισμός του προγράμματος θα γίνει το 1992 στο Παρίσι σε σχετικό Συνέδριο.

Στο πλαίσιο αυτό το «Πλοίο της Ειρήνης» Fulk Al Salamah, που έχει διαθέσει το Ομάν, πραγματοποιώντας «το ταξίδι του διαλόγου» επισκεπτεται και τον Πειραιά στις 25 Οκτωβρίου.

Σχετικό Συνέδριο οργανώνεται και στην Ελλάδα από την κ. Λουσία Δρούζια, διευθύντρια του Νεοελληνικού τμήματος του ΕΙΕ στις 27-29 Οκτωβρίου. Θα παρουσιαστεί έκθεση ναυσιπλοΐας βυζαντινών και αραβικών πλοίων της Μεσογείου, της

● Μόνιμη έκθεση για το μεταξί λειτουργεί στο Μουσείο Μεταξής στο Σουφλί, στο παραδοσιακό αρχοντικό Κουρτίδη (1883) που ανήκει στο Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα της ΕΤΒΑ. Η έκθεση αποτελείται από 4 ενότητες που αφορούν τις τεχνικές εκτροφής των μεταξοσκωλήκων (σηροτροφίες) και επεξεργασίας του μεταξίου (μεταξουργίας), καθώς και της κοινωνικο-οικονομικής σημασίας τους για το Σουφλί. Τα εγκαινία της έκθεσης έγιναν στις 29 Σεπτεμβρίου.

Η Επικοινωνία στο Βυζάντιο

Με μεγάλη επιτυχία και με τη συμμετοχή 65 Ελλήνων και ξένων ερευνητών έγινε το Β' Διεθνές Συμπόσιο (4-6 Οκτωβρίου) του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών με θέμα Η Επικοινωνία στο Βυζάντιο.

Σκοπός του Συμποσίου ήταν να διερευνήσει όλες τις πτυχές επικοινωνίας στη διάρκεια της χιλιόχρονης ζωής της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Οι συζητήσεις και οι ανακοινώσεις επικεντρώθηκαν στη γλώσσα ως όργανο επικοινωνίας, στους τρόπους συνεννόησης, στο ρόλο του κράτους και της εκκλησίας στην επικοινωνία, στη διπλωματία, στους χειρσούς και θαλάσσιους δρόμους, στα ταξί-

διά και τις περιηγήσεις.

Κατά τη διάρκεια του Συμποσίου λειτουργήσε έκθεση βιβλίου που οργάνωσε η Αυστριακή Ακαδημία Επιστημών με θέμα *Ελληνική Παιδεία και Γλώσσα*.

Το θέμα του Συμποσίου προέκυψε σε λογική συνέχεια του Α' Συμποσίου που ασχολήθηκε με την καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο και που αποτέλεσε σημαντική ενθάρρυνση των ερευνητών του Βυζαντινού Κέντρου να συνεχίσουν την προσπάθειά τους παρά τις ισχύουσες οικονομικές δυνατότητές του.

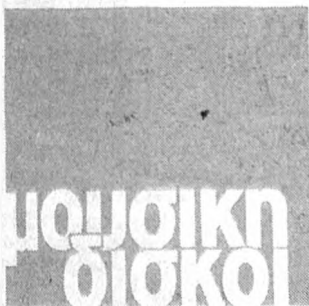
Το Κέντρο συμπληρώνει φέτος 30 χρόνια λειτουργίας κι έχει επιτελέσει αξιόλογο, πλην ευρώς άγνωστο, ερευνητικό έργο κι έχει αποκτήσει διεθνές κύρος με την έντονη ποιοτική του παρουσία.

Μέσα στις αντίξοες οικονομικές συνθήκες όπου λειτουργεί το Κέντρο χρειάστηκε ασφαλώς μεγάλο κουράγιο και ανάληψη ευθύνης από την οργανωτική επιτροπή, την πρόεδρο *Χρύσα Μαλιτζού*, τον αντιπρόεδρο *Νίκο Μαυρομάτη*, και τον γενικό γραμματέα *Νίκο Μοδινό*, αλλά και όλους τους ερευνητές, το προσωπικό και τους συνεργάτες του Κέντρου να προχωρήσουν σε ένα τόσο ενδιαφέρον διεθνές Συμπόσιο.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η συγκύληση του Συμποσίου έγινε δυνατή κυρίως με ιδιωτικούς χορηγούς. Μολονότι τέτοιου είδους Συμπόσια από τη φύση τους δεν προσελκύουν «μεγάλες μάζες», εν τούτοις έχουν μεγάλη επιστημονική και εθνική σημασία.

Το ότι υπάρχουν ακόμα ερευνητές που επιμένουν ευσυνείδητα και πεισματικά να παράγουν τόσο αξιόλογο και εθνικά χρήσιμο έργο μέσα στους χαλεπούς καιρούς που ζούμε σε αυτή τη χώρα, αποτελεί ακτίνα φωτός και ελπίδας.

Β.Κ.

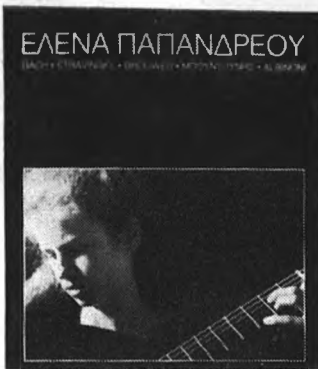

Έξοχη ευαισθησία

Η κιθάρα και τα συγγενικά της αυτήν έγχωρδα νυκτιά, υπήρξαν ανέκαθεν από τα πιο α-

γαπητά και ιδιόχρωμα μουσικά όργανα. Ο γνωστός μουσικολόγος Μίνως Δούνιαν είχε κάποτε σημειώσει: «*Πρόνομιο του ωραίου αυτού οργάνου είναι ότι τα δάκτυλα του εκτελεστή παραμένουν σε στενή και συνεχή επαφή με τις παλλόμενες χορδές "νοιώθοντας" έτσι την "ψυχή" τους με τρόπο που η διαδικασία αυτή οδηγεί σε μια έξοχη κι αμύμητη ευαισθησία αφής*».

Παρά τα τόσο κολακευτικά

σχόλια που μπορούμε να επικαλεστούμε για την κιθάρα και τις διεθνείς διακρίσεις που έχουν αποσπάσει Έλληνες δεξιότεχνες της, στον τόπο μας, η δυσκογραφική παρουσία Ελλήνων ερμηνευτών είναι ισχυρή: όπως είναι ισχυρή και η όλη ελληνική δυσκογραφία έντεχνης μουσικής.

Αναμφισβήτητα λοιπόν, στεκόμαστε με προσοχή στις προσπάθειες εκείνες που γίνονται για να καλύψουν τα μουσικά μας κενά! Από την σειρά *Recital του Σείριου* —που αρκετές φορές έχουμε αναφερθεί στην αξία της— ήρθε ένας δίσκος με έργα για κλασική κιθάρα πραγματικά αξιοπρόσεχτος, μια που, μεταξύ των άλλων, περιλαμβάνει και κάποιες πρώτες ερμηνείες.

Η Έλενα Παπανδρέου, σημαντική σολίστ, βραβευμένη σε διεθνείς διαγωνισμούς στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ερμηνεύει έργα που καλύπτουν μια πλατιά χρονική περίοδο. Έργα J.S. Bach, T. Albinoni, I. Stravinsky, L. Brouwer και B. Μπουντούνη.

Η έλλειψη παλαιότερων κυρίως έργων και κάποιων νεότερων ιδιαίτερα αγαπητών για κιθάρα, έχει οδηγήσει στην ανάγκη να μεταγραφούνται τα έργα αυτά, ώστε να μπορούν να συμπεριληφθούν στο ρεπερτόριό της. Μια ανάγκη που κρύβει και κάποιους κινδύνους, όπως το να χαθούν οι «αρετές» του πρωτότυπου σε μια προσπάθεια προσέγγισης του χρώματος του οργάνου, ή η μεταγραφή να παραμείνει μια στείρα μεταφορά. Όπως σημειώνει στο εσώφυλλο της έκδοσης, ο μουσικολόγος Γιάννης Γ. Παπαϊωάννου, «*Τα*

κομμάτια που διάλεξε η Έλενα Παπανδρέου κάνουν χρήση του καλύτερου».

Η μεταγραφή για κιθάρα του έργου του Μπαχ «*Σονάτα για βιολί*» σε σολ. ελασ. αρ. 1, «*...μία από τις πιο ανεκτές και αβλαβείς μεταφορές ενός σπουδαίου έργου σε ένα άλλο όργανο (κιθάρα) όπου επί πλέον οι σιτικές και αντιστικτικές αρετές της σονάτας "βγαίνουν" ωραιότερα, στο "όργανο - αντικαταστάτη"*».

Ο δίσκος περιλαμβάνει ακόμα, δυο σημαντικότερες στιγμές. Την πρώτη (παγκόσμια) δυσκογραφική παρουσία των μεταγραφών για κιθάρα του «*Adagio*» σε σολ. ελ. του T. Albinoni (1671-1751) και τρία μέρη από το έργο του Ig. Stravinsky «*Η ιστορία του στρατιώτη*» (1918). Τις μεταγραφές πραγματοποιήσε ένας σημαντικός Έλληνας μουσικός και γνώστης της τεχνικής της κιθάρας, ο Νίκος Μαμαγκάκης.

Επίσης σε πρώτη ελληνική εκτέλεση παρουσιάζεται το έργο «*Τοπίο της Κούβας με κουνούνια*» (1986) του Κουβανού συνθέτη Leo Brouwer μιας από τις κορυφαίες κιθαριστικές μορφές του καιρού μας. Τέλος, η Έλενα Παπανδρέου ερμηνεύει τρία έργα του Βαγγέλη Μπουντούνη (που υπήρξε καθηγητής της) τις «*Περιλήψεις*» αρ. 6 και 4 και το «*On the Rocks*».

Αξίζει να σημειώσουμε την ερμηνευτική διαύγεια και την ευαισθησία με την οποία η σολίστ αποδίδει έργα τόσο διαφορετικού μεταξύ τους ύφους, καθώς και την προσεγμένη προσέγγιση που επιτυγχάνει στα έργα αυτά.

N. Μητρόπουλος

Φεστιβάλ Κινηματογράφου: Μεγάλες φασαρίες μικρού μήκους

— *Κύριε Γεωργιάδη, εσείς είστε σταρ. Περιμέναμε, λοιπόν, να φερθείτε ως σταρ...*

Μ' αυτά τα λόγια έστρεψαν

τα βλέπη τους κάποιοι από τους διαγωνιζόμενους σκηνοθέτες ταινιών μικρού μήκους στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης εναντίον του συμβούλου κινηματογραφίας του υπουργείου Πολιτισμού. Κι εκείνος δεν απάντησε...

Όλα είχαν αρχίσει λίγο νωρίτερα. Μόλις η προκριματική επιτροπή ανακοίνωσε τις αποφάσεις της σχετικά με τις ταινίες που προκρίνονται για να διαγωνιστούν στο φεστιβάλ. Αποφάσεις που άφησαν έξω από το διαγωνιστικό πρόγραμμα οκτώ μεγάλου μήκους ταινίες και, περιόχως, τριάντα μικρού μήκους. Την ανακοίνωση που αποτελέσματος ακολούθησε έντονη αντίδραση από τη μεριά του παραγωγού της ταινίας, *Ο πανταχού παρών του Γιώργου Σκαλενιάκη* με πρωταγωνιστή το Στάθη Ψάλτη, καθώς και μια συντονισμένη επίθεση από τη μεριά των «μικρομηκάδων». Το φεστιβάλ κινηματογράφου, για μια ακόμη φορά, θα γινόταν μέσα σε ένα κλίμα οξύτητας και αντεγκλήσεων...

Ανεξάρτητα από τη σιωπή, ωστόσο, του «κυρίου συμβούλου», πριν από μερικούς μήνες οι «μικρομηκάδες» που κάθε χρόνο διοργάνωναν το αντιφεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους στον «Αλέξανδρο» της Θεσσαλονίκης, απέναντι από την εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών και το χώρο του «μεγάλου» Φεστιβάλ, ήταν βέβαιοι ότι ο κ. Γεωργιάδης είναι σταρ.

Διότι, αν στα χαρακτηριστικά του σταρ είναι να μη δυσαρστεί τους οπαδούς του, ο «κύριος σύμβουλος», όσον αφορά τους «μικρομηκάδες», τα είχε καταφέρει. Αφού, μεσούντος του καλοκαιριού φάνηκε ότι εκτονώνεται οριστικά την κρίση από τη διαμάχη του «επίσημου» φεστιβάλ Δράμας και του αντιφεστιβάλ Θεσσαλονίκης, όταν πήρε την απόφαση πως οι ταινίες μικρού μήκους θα επανεμφανιστούν στο πρόγραμμα του επίσημου φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, και, λίγο αργότερα, για να μη φανεί ότι αποδυναμώνει τον αντίστοιχο θεσμό της Δράμας, εδήλωσε πως, σε αντιδιαστολή με αυτόν, τα βραβεία της Θεσσαλονίκης θα είναι απλώς, τιμητικά, χωρίς χρηματικά έπαθλα.

Οι κανόνες του παιχνιδιού, λοιπόν, ήταν σαφείς. Σαφής, ήταν και ο ρόλος της προκριματικής και της κριτικής επιτροπής του Φεστιβάλ, ανεξάρτητα από τον τρόπο εκπροσώπησης των μελών της (χρόνια τώρα, ορίζονται από τα επαγγελματικά-συνδικαλιστικά τους σωματεία). Ως την ημέρα που ανακοινώθηκε η απόφαση της δεν είχε ακουστεί ούτε νύξη για τον τρό-

πο σύγκλησης και την επάρκεια των μελών της απ' όσους, στη συνέχεια, διέρρηξαν τα ιμάτιά τους.

Παίζοντας αυτό το παιχνίδι με τους συγκεκριμένους κανόνες όμως, ήταν πολύ πιθανό κάποιος να βγουν χαμένοι. Οι εκ των υστέρων «κρωγμοί» για μια τέτοια «ήττα», απλώς αποδεικνύουν ότι, στην καλύτερη περίπτωση, οι «μικρομηκάδες» έχασαν την ψυχραιμία τους. Όσο και αν θορυβούν, πάντως, όσο και αν απειλούν με κατάληψη της αίθουσας προβολής των ταινιών του Φεστιβάλ, με οχλαγωγία και βαιοπραγίες, δεν είναι πιθανόν ότι θα στρέψουν την κοινή γνώμη με το μέρος τους. Η κοινή γνώμη, άλλωστε, έχει πολύ κακή εντύπωση για τον σύγχρονο ελληνικό κινηματογράφο —και στην εντύπωση αυτή δεν μπορεί να καταλογίσει κανείς μόνο προκατάληψη. Αλλά και το κοινό των ταινιών μικρού μήκους δεν πρέπει να έχει νιώσει ιδιαίτερα ευχάριστα, όταν, όπως γινόταν, τα τελευταία χρόνια αναγκαζόταν να βλέπει φύρδην-μύδην ετερόκλητες και ετεροβαρείς ταινίες στην πλειοψηφία τους τη μια μετά την άλλη, οι περισσότερες από τις οποίες έχουν ευδιάκριτα τα σημάδια του πρωτόλειου και του ανεπαρκούς.

Αλλά το πιο θλιβερό σε αυτή την ιστορία, είναι το γεγονός ότι οι άνθρωποι από τους οποίους θα ζητούσε κανείς αυξημένο αίσθημα ευθύνης και σοβαρότητας, οι άνθρωποι που η καλλιτεχνική τους ιδιότητα μας κάνει να τους θεωρούμε από τους νηφαλιότερους και ικανότερους συμπολίτες μας που δέχονται τα μηνύματα της κοινωνικής εξέλιξης και της πραγματικότητας, οι άνθρωποι από τους οποίους θα περίμενε κανείς την μεγαλύτερη δυνατή ευαισθησία, συμπεριφέρονται τελικά ως χούλιγκαν. Λυπόμαστε, αλλά από ανθρώπους όπως ο Χάρης Παπαδόπουλος ή ο Γιώργος Μουζακίτης, ανθρώπους που πρωτοστάτησαν για να επιστρέψουν οι ταινίες μικρού μήκους στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης και που συνεχίζουν να εκφράζουν δημοσίως τα συμφέροντα των «μικρομηκάδων», ανθρώπους που η δουλειά τους, τουλάχιστον, πείθει για την επάρκεια και για την ωριμότητά τους, δεν περιμέναμε μια τέτοια έκρηξη «αυθορητισμού» και λαϊκισμού.

Κατά τα άλλα, το φεστιβάλ χωρίς να έχει ανάγκη την ουρανόθεν βοήθεια κανενός σταρ, ήταν προγραμματισμένο να αρχίσει την προηγούμενη Δευτέρα. Καλώς εχόντων των πραγμάτων σήμερα θα προβληθούν οι

ταινίες *Το πέρασμα της Β. Ηλιούπολης*, *Σίνγκαπουρ Σλινγκ* του Ν. Νικολαΐδη και η μικρού μήκους *Ποτσόν ποτσόν* του Αλ. Μπίστικα, ενώ αύριο, τελευταία μέρα του διαγωνιστικού προγράμματος οι ταινίες *Έρωτας στη χουρμαδιά* του Στ. Τσιώλη, *Η Νίκη της Σαμοθράκης* του Δ. Αρδελιώδη και η μικρού μήκους *Είναι κανείς επάνω* της Ι. Παρασκευοπούλου.

Οι υπόλοιπες ταινίες του διαγωνιστικού τμήματος είναι: *Βιοτεχνία ονείρων* του Τ. Μπουλμέτη, *Τα σημάδια της νύχτας* του Π. Κοκκινόπουλου, *Η νύχτα της μυστικής συνάντησης* του Τ. Αντωνόπουλου, *Αίνιγμα εστ - Τζόρτζιο* ντε Κίρικο του Δ. Μαυρίκιου, *Οι Αθηναίοι* του Β. Αλεξάκη και *Νίκος Κεσσανλής*, το πορτραίτο ενός ζωγράφου του Ν. Φατούρου, καθώς και οι μικρού μήκους *Η λογική των θυμάτων* του Β. Γεώργα, *Η Αλική στις έρημες πόλεις* του Χρ. Χρηστίδη και *Η Τυφλόμυγα* της Δ. Αράπογλου.

Ηλίας Κανέλλης

ΥΓ.: Τελικά, η διεύθυνση του φεστιβάλ και η ηγεσία του ΥΠΠΟ ενέδωσαν. Όλες οι ταινίες που κόπηκαν από το διαγωνιστικό τμήμα θα προβληθούν στο πληροφοριακό, στην αίθουσα της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, που γίνονται οι κεντρικές εκδηλώσεις. Η... κατάληψη, συνεπώς, αποφεύχθηκε. Ωστόσο, πολλές από τις ταινίες που είχαν προγραμματιστεί να προβληθούν, οι σκηνοθέτες τους τις αποσύρουν. Επικαλούμενοι την ανεπιβεβαιωτή φήμη ότι, δήθεν, η προκριματική επιτροπή δεν είδε όλες τις ταινίες (!) ηθικολογούν και... τρέχουν να προλάβουν να δηλώσουν την ταίνια τους στο φεστιβάλ της Δράμας.

Ευνότητα τα... ηθικά κίνητρα της πράξης τους.

Βιβλία, Εκδηλώσεις και Εκθέσεις

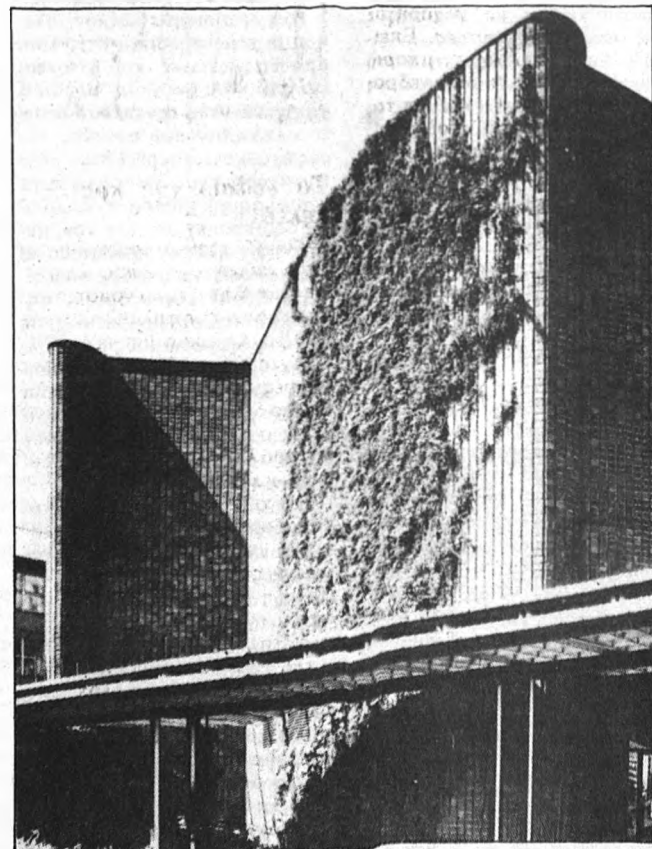
● *Το Φθινόπωρο* ξεκίνησε με ένα σημαντικό γεγονός: την έκθεση του Αλβάρ Αάλτο στην Ε-

Αλβάρ Αάλτο 1898-1976

θνική Πινακοθήκη (24 Σεπτ. - 4 Νοεμ.), που οργάνωσε ο ΣΑΔΑΣ χωρίς στη συμβολή των Κ. Ξανθόπουλου, Α. Ρόκα και Κ. και Μ. Φινέ. Η εκδήλωση πήρε τη δέουσα επισήμοτητα. Προηγήθηκε επίσημη συνέντευξη τύπου με την παρουσία της γυναίκας του, επίσης αρχιτέκτονα Ελίζας Αάλτο. Στα εγκαίνια ήρθε η υφυπουργός κ. Α. Ψαρούδα -

Μπενάκη και μαζεύτηκε τόσος πολύς κόσμος, που με δυσκολία μπορούσε να κινηθεί στους στενούς διαδρόμους των εκθεμάτων. Την ίδια βραδιά, ο πρέσβης οργάνωσε δεξίωση για να τιμήσει την έκθεση, και σα να μην έφταναν αυτά, ο ΣΑΔΑΣ (με δικά του έξοδα) προσκαλεί τρεις ειδικούς στο θέμα (G. Schildt, A. Salokorpi και I. Okkonen, M. Kallra-

Αλβάρ Αάλτο σπíti της Κουλτούρας Ελσίνκι 1955-58

πο) για σχετικές διαλέξεις, στις 15, 22, 29 Οκτωβρίου αντίστοιχα.

Η ίδια η έκθεση, σχεδιασμένη από το Δανό αρχιτέκτονα Μπρόντεντ, διατάχθηκε κατά ιδανικό τρόπο μέσα στην υπόγειο αίθουσα της Πινακοθήκης. Εκτός από φωτογραφίες κτιρίων και σχέδια, περιλαμβάνει αντικείμενα και έπιπλα σχεδιασμένα από το μεγάλο Φινλανδό αρχιτέκτονα. Αν και «κλασικά» ήδη, τα έργα του Αάλτο ίσως μπορούν σήμερα να εκτιμηθούν διαφορετικά από άλλοτε, μια και οι τελευταίες «εξελίξεις» στην αρχιτεκτονική δικαίωσαν, πάντα ως κάποιο βαθμό, τις δικές του αναζητήσεις.

Με την ευκαιρία της έκθεσης, ακούστηκε πάλι η ευχή να μπορέσει κάποτε να στηθεί ένα μουσείο ελληνικής αρχιτεκτονικής —παλιός πόθος του Συλλόγου: η Φινλανδία μπορεί να στήνει και να στέλνει στο εξωτερικό τέτοιες εκθέσεις ποιότητας (και εμείς δεν έχουμε άραγε αντίστοιχα δείγματα για προβολή;) ακριβώς επειδή διαθέτει ένα τέτοιο ίδρυμα.

● Μικρότερα, σίγουρα, κύματα έκανε η διακριτική οργάνωση από το Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ ενός τριήμερου εργασίας στην Σαντορίνη (7-9 Σεπτέμβρη), με θέμα την Ουνοποίηση στην Ελλάδα πριν τον πόλεμο, χάρις στην χορηγία της εταιρείας Μπουτάρη. Επειδή ήμουν και εγώ εκεί, μπορώ να πιστοποιήσω ότι οι σύνεδροι ανταμοίφθηκαν πλούσια για τις ταλαιπωρίες του ταξιδιού τους, άκουσαν και είδαν πρωτότυπα και ενδιαφέροντα πράγματα και απήλαυσαν μια εξαιρετική φιλοξενία - από εκείνες που δεν ξεχνούνται εύκολα.

● Στα σημαντικά γεγονότα του μήνα (αν και το περιμέναμε έτη συναπτά... 3) ήταν η έκδοση του αναμνηστικού τόμου για το Δ. Πικιώνη από το Πολυτεχνείο (με επιτροπή τους Π. Παντελεάκη, Α. Πικιώνη, Γ. Σαρηγιάννη), με 25 συνεργασίες. Σε λίγο θα βρίσκεται στη διάθεση του κοινού, και φαντάζομαι θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα, μια και απευθύνεται σε όλων των ειδών τις προτιμήσεις: «ελεύθερες» αναμνήσεις με ανέκδοτα, κείμενα «για» τον Πικιώνη και κείμενα «με αφορμή» τον Πικιώνη. Στο τέλος συμπληρώνεται με βιβλιογραφικό κατάλογο δημοσιευμάτων για τον Πικιώνη, οργανωμένο από την Α. Πικιώνη.

Βέβαια η ποιοτική στάθμη παίζει αισθητά, από την αφέλεια ως την επιστημοσύνη - κάτι αναπόφευκτο για ελληνικές συζητήσεις, αν και θα μπορούσε να έχει γίνει κάποια στοιχειώδης επilogή. Στη μορφή που παρου-

σιάζεται ο τόμος, ίσως δεν βοηθάει να βγει καθαρό συμπέρασμα για το τι ήταν και τι αντιπροσώπευε ο Πικιώνης, στην εποχή του και σήμερα. Αλλά ίσως αυτό να μην έχει και τόση σημασία, όταν ο κύριος στόχος ήταν να τιμηθούν τα 100 χρόνια από τη γέννησή του.

● Νομίζω στα μεγάλα γεγονότα θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η «αποτυχία» της Ελλάδας στο να πάρει τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1996. Το τι έχασαν όσοι «ποντάρizαν» στη διεξαγωγή τους στην Αθήνα, φάνηκε άμεσα στο χρηματιστήριο και δεν μας αφορά. Το τι έχασε όμως η Αθήνα, θα φανεί πάλι στα επόμενα 2-3 χρόνια. Το τι κέρδισε, μπορούμε να το πούμε από τώρα: την αναγνώρισή της ως η πιο βρώμικη πόλη από τις υποψήφιες και εκείνη με την χειρότερη υποδομή. Αυτό δεν είναι και λίγο, αν σκεφτεί κανείς πόσα και πόσα ξεδεύτηκαν για να κρυφτεί η αλήθεια!

Δημήτρης Φιλιππίδης

Το «φέσι» της κρατικής τηλεόρασης

Κουίζ: Πού ακούστηκε να κινδυνεύουν άνθρωποι, καθ' όλα ευπρόληπτοι και νομοταγείς, να βρεθούν στη φυλακή για χρέη προς το δημόσιο (το ΦΠΑ στην εφορεία και τις εργοδοτικές εισφορές προς το ΙΚΑ), επειδή το ίδιο το δημόσιο αθετεί υπογραμμένες συμβάσεις έργου και δεν καταβάλλει —λόγω αδυναμίας πληρωμών— τις οφειλές του, για έργο το οποίο, ωστόσο, έχει παραδοθεί;

Είναι απλό. Στην Ελλάδα της φαιδράς προτοκαλέας και της εθνικής φενάκης της Ολυμπιάδας, όλα αυτά συμβαίνουν μεταξύ της κρατικής τηλεόρασης —της ΕΡΤ Α.Ε.— και των ιδιωτών παραγωγών τηλεοπτικού προγράμματος. Με την ΕΡΤ να αδυνατεί να πληρώσει παραγωγούς για πρόγραμμα που ήδη έχει προβληθεί ως και πριν από ένα χρόνο, και ένα μεγάλο αριθμό παραγωγών - σκηνοθετών να έχει φτάσει στα πρόθυρα της χρεωκοπίας.

Η οφειλή, που ξεπερνάει τα 2,5 δισεκατομμύρια δραχμές με αυξητικές τάσεις, είναι αφορμή για έναν ακόμη «πονοκέφαλο» των κρατικών καναλιών —μια που προσδιορίζει, με δραματικό τρόπο, την αδυναμία τους να εντάξουν στο πρόγραμμα του χειμώνα ελληνικό πρόγραμμα, ωθεί να επιδιώκουν λύσεις της τελευταίας στιγμής (επαναλήψεις προγραμμάτων ή χιλιοπαιγμένων ελληνικών ταινιών) και, πάντως, συντηρεί μια κατάσταση αβεβαιότητας και υποβάθμισης των κρατικών καναλιών έναντι των όλο και πιο πολύ ισχυροποιούμενων ιδιωτικών.

Από την άλλη, οι θιγόμενοι παραγωγοί δεν έχουν καθίσει με σταυρωμένα χέρια. Πριν από ένα περίπου μήνα, σε σύσκεψη των παραγωγών αυτών, στην οποία παραβρέθηκε και εκπρόσωπος της κυβένησης, οι παραγωγοί απειλίσαν ότι αν συνεχιστεί αυτή η κατάσταση θα αναγκαστούν να προβούν σε δημόσιες καταγγελίες, να κάνουν διάβημα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ακόμη και να ζητήσουν από την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή να μην προκρίνει το ελληνικό αίτημα για την ανάθεση της Ολυμπιάδας στην Αθήνα, σε μια χώρα που η τηλεόρασή της είναι τόσο αφερέγγυα και αναξιόπιστη. Αυτή η κίνηση αποφεύχθηκε όταν οι κυβερνητικοί παράγοντες υποσχέθηκαν να δοθεί λύση το συντομότερο δυνατόν —και πράγματι, δόθηκε το πράσινο φως και ανακοινώθηκε στους ενδιαφερόμενους ότι, κατ' αρχήν, μπορεί να τους διατεθεί έναντι των συνολικών υποχρεώσεων της ΕΡΤ, ένα ποσό της τάξης των 700 εκατομμυρίων...

Στο μεταξύ η Ολυμπιάδα χάθηκε και, όσον αφορά τα 700 εκατομμύρια, οι πολυάριθμοι θιγόμενοι παραγωγοί αυτές τις μέρες αναλώνονται σε συσκέψεις για το πώς θα τους αποδοθεί ένα ποσό αναλογικά με το ύψος του χρέους που έχει προς τον καθένα η κρατική τηλεόραση.

Παρ' όλα αυτά, μικρή θα είναι η ανακούφιση των σκηνοθετών - παραγωγών, ακόμη και με την απόδοση αυτού του ποσού. Σύμφωνα με πληροφορίες μας, ανάμεσα στους παραγωγούς και τις εταιρείες παραγωγής, που στην ουσία έχουν αναστείλει τη δραστηριότητά τους, είναι και οι: Σινετίκ (παραγωγός του ποιοτικού «Παρασκηνίου», με μια διεξοδική προσέγγιση θεμάτων του πολιτιστικού μας γίνεσθαι) Λουκία Ρικάκη (παραγωγός του πολιτιστικού μαγκαζίνου «Χρώματα») Στέλλα Θεοδωράκη (παραγωγός μιας σειράς για το ρόλο της μόδας

στο σημερινό πολιτισμικό στάτους, απρόβλεπτη ακόμη, που δεν ξέρει πώς να κατευνάσει τους δανειστές της), πολλοί παραγωγοί - σκηνοθέτες των εκπομπών «Τέχνη και πολιτισμός», «Η ΕΡΤ σε όλη την Ελλάδα», ο Νίκος Ζερβός, ο Α. Χαρωνίτης κ.ά.

Αλλά τη νύφη πληρώνει και ο κινηματογράφος. Ήδη, όσον αφορά πολλές κινηματογραφικές ταινίες, συμπαραγωγές του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και της ΕΡΤ, έχουν υποχρεωθεί να ανασταλούν ή να διακοπουν τα γυρίσματά τους, εξαιτίας της αδυναμίας της ΕΡΤ να πληρώσει τα ποσά που της αναλογούν στην παραγωγή. Με κορυφαίο παράδειγμα την Τώνια Μαρκετάκη, που αναγκάστηκε κακήν κακώς να διακόψει τα γυρίσματα της ταινίας της «Κρυστάλλινες νύχτες». Επειδή, μάλιστα, η ταινία είχε προχωρήσει —είχαν γίνει γυρίσματα τριών εβδομάδων— και οι Γάλλοι συντελεστές που συμμετείχαν σε αυτήν επικαλέσθηκαν ανεπληρωμένες υποχρεώσεις και ζήτησαν ένα αρκετά μεγάλο ποσό, ως ασφαλιστική, για να επανέλθουν στην ταινία, αν και όταν ξαναρχίσει, η παραγωγή φαίνεται να οδηγείται σε ναυάγιο. Κι η Τώνια Μαρκετάκη, αφού επιχείρησε να ξεπουλήσει κάποιο ακίνητο, τελευταίο περιουσιακό της στοιχείο, για να μη διαλυθούν τα πάντα, τώρα αντιμετωπίζει το φάσμα της φυλακής! Μήπως όμως θα έπρεπε να οδηγηθεί στη φυλακή το Δ.Σ. της ΕΡΤ;

Αυτά από τα θολά νερά των κρατικών μας καναλιών. Κατά τα άλλα, συνεχίζεται το τέλμα, στο μέγαρο της Αγίας Παρασκευής συνεχίζουν να συνωστίζονται υπεράριθμοι διοικητικοί υπάλληλοι (γραμματείς, θυρωροί, καθαριστριες κλπ.) με αμφίβολη προσφορά έργου, οι πρόσφατα απολυόμενοι δημοσιογράφοι συνεχίζουν να επανέρχονται μετά τη δικαίωσή τους από τα δικαστήρια, το Mega Channel και οι φιλικές του εφημερίδες αναφέρονται με εξευτελιστικά λόγια στην ΕΡΤ, η ακροαματικότητα κατακραυλάει προς τα κάτω κι ο κύριος Κόρσος —αχ, ο κύριος Κόρσος— «σταυρώνεται» και «ξανασταυρώνεται» και, χωρίς να ενταφιάζεται, παραμένει στη θέση του, νομιμοποιώντας με τις φολκλοριστικές δηλώσεις του την ανυποληψία και τον εξευτελισμό της κρατικής μας τηλεόρασης...

Και, μέσα σ' αυτό το χάος, όλο και πληθαίνουν οι φήμες για ξεπούλημα σε ιδιώτες επιχειρηματίες της ΕΤ-2...

Ο τηλεβόας

ΟΥ ΔΕΙ ΓΕΛΑΝ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΙΖΕΣΘΑΙ

Το 776 π.χ. ο βασιλιάς 'Ηλείας 'Ιθιτος αναδιοργανώνοντας και αξιοποιώντας τους 'Ολυμπιακούς 'Αγώνες έθεσε τις βάσεις της Πανελληνίας «'Ιεράς 'Εκχειρίας», που τηρήθηκε σέ όλη τήν αρχαιότητα και επέτρεπε τήν απρόσκοπτη προσέλευση αθλητών και θεατών απ' όλο τόν ελεύθερο ελληνικό κόσμο.

Οί 'Ολυμπιάδες ήταν θρησκευτικο-εθνική γιορτή που συνέβαλε στην έξαρση της ένότητας, ως υπεράνω ιδανικού του πολιτισμού και της αγωνιστικότητας. 'Ο επαγγελματισμός στις αθλητικές επιδείξεις των Ρωμαίων, οι μονομαχίες και τά θεάματα των τσιρκών υποβίβασαν τους 'Ολυμπιακούς αγώνες, μέ άποτέλεσμα τή διακοπή τους τό 393 μ.Χ. 'Η βυζαντινή κοσμοθεωρία σταμάτησε τους αγώνες επειδή δέν τήν εξέφραζαν πλέον, διότι τό πνεύμα της ένότητας και της συνύπαρξης που αρχικά οι αγώνες είχαν και τό όποιο άπώλεσαν στό άχανές ρωμαϊκό κράτος τελειοποιήθηκε στη βυζαντινή οικουμένη μέ τήν πλήρη αδελφοποίηση όλων των Χριστιανών, οι όποιοι άνήκαν σ' αυτή.

Σέ μία έξαρση του κλασικισμού, τόν περασμένο αιώνα, από δυτικούς και πάλι αναβίωσαν οι 'Ολυμπιακοί.

Πρέπει, όμως, νά συνειδητοποιήσουμε πώς δέν έχουν καμιά σχέση οι σύγχρονοι αγώνες μέ εκείνους της αρχαιότητας. 'Ενώ τότε, λ.χ., σταματούσε κάθε είδους έχθροπραξία κατά τή διάρκεια των 'Ολυμπιάδων, στόν αιώνα μας διαπιστώνουμε τό έντελώς αντίθετο: νά ματαιώνονται οι αγώνες εξαιτίας των παγκοσμίων πολέμων. Μεγάλη έπίσης διαφορά είναι ή έμπορευματοποίηση των διοργανώσεων αυτών, ως και ή άπομάκρυνσή τους από τή φυσική τους κοιτίδα, τήν αρχαία 'Ολυμπία. 'Εξάλλου, οι σύγχρονοι αγώνες ύστερούν των παλαιών και κατά τούτο: τότε δέν διεκδικούσαν τόν κότινο, τόν κλάδο δηλαδή της «καλλιστεφάνου ελαίας», μόνο οι αθλητές του σώματος, αλλά και προπαντός οι αθλητές του πνεύματος — ποιητές, ρήτορες κτλ. 'Η διοργάνωση 'Ολυμπιάδας πολιτιστικής χροιάς πρέπει νά αποτελέσει έπιμονο αίτημα της ελληνικής Πολιτείας και μάλιστα οι πολιτιστικές αυτές 'Ολυμπιάδες νά έχουν όλα εκείνα τά στοιχεία των αρχαίων. 'Ακόμη πρέπει νά κατευθυνθεί ή ελληνική πολιτική στην αναδιαμόρφωση και αναδιοργάνωση των 'Ολυμπιακών αγώνων μονίμως στην 'Ολυμπία, βάσει του αυθεντικού κοινοδιακού ολυμπιακού πνεύματος και νά

καταλάβουμε ότι διεκδικώντας τους σύγχρονους αγώνες δικαιώνουμε όσους ισχυρίζονται πώς δέν είμαστε οι γνήσιοι συνεχιστές του «αρχαίου αθανάτου πνεύματος» και ότι τό διασώζει ή Δύση και τό προχωρά.

Τήν Τρίτη, 18 Σεπτεμβρίου, τό Πανελλήνιο «θρήνησε» τήν άπόφαση της 'Ολυμπιακής 'Επιτροπής γιά τή διεξαγωγή των 'Ολυμπιακών στην 'Ατλάντα τών ΗΠΑ. 'Η ελληνική διεκδίκηση δέν κατάφερε νά πείσει τους εκλέκτορες γιά τήν ικανότητα της 'Αθήνας νά διοργανώσει σύγχρονους αγώνες. Σέ τούτο θά πρέπει νά μās κάνει νά προσδιορίσουμε έπιτέλους, σύνολη τήν πολιτική και πολιτιστική μας ταυτότητα, γιατί αλλοιώτικα θά φαίνεται πάντοτε ή αδυναμία μας νά κάνουμε κάτι ως χώρα στη διεθνή σκηνή.

Δέν είναι βέβαια τυχαίο πώς ένα τέτοιο θέμα, που δυστυχώς κηρύχθηκε εθνικό και είχε, ως σπανίως συμβαίνει, τήν ύποστήριξη όλου του πολιτικού κόσμου της χώρας — εκτός από τις έπιφυλάξεις του κ. Κύρκου — δέν μπόρεσε νά καταξιώθει. Οι προτάσεις της ελληνικής αντιπροσωπείας, οι άπαντήσεις που δόθηκαν στις κρίσιμες έρωτήσεις της ΔΟΕ και ή προχειρότητα στην όλη προετοιμασία συνθέτουν ένα μωσαϊκό παρουσίας τό όποιο, σέ συνδυασμό μέ τήν οικονομική κατάσταση της χώρας και τήν άσυνεπή ιστορικά διεκδίκηση των αγώνων, πρέπει νά μās συγκλονίσουν, διότι «ου δει γελαν και μετεωρίζεσθαι, αλλά κλαειν και πενθειν έαυτούς».

'Ο πολιτικός κόσμος που, κατά πλειοψηφία, αποτελούσε τήν άποστολή στό Τόκιο μέ αρχηγό τόν πρωθυπουργό, νόμιζε πώς πάντοτε έχει απέναντί του τό ελληνικό συναισθηματικό εκλογικό σώμα και υπέθεσε πώς μπορεί μέ κούφους συναισθηματισμούς και άσυνεπείς μεγαλοστομίες νά κάνει όλους τους παράγοντες νά δεχτούν τό «δίκαιο» ελληνικό αίτημα.

'Ομως γιά τους φορολογούμενους 'Ελληνες πολίτες ή τελική άπόφαση της ΔΟΕ έχει άμφίθυμα αποτελέσματα. Λυπήθηκαν μέν επειδή τους είχαν πείσει ότι ή χρυσή 'Ολυμπιάδα του '96 είναι τό «μέγα» εθνικό δράμα που χάθηκε. 'Ανακουφίστηκαν, όμως, γιατί δέν ύποχρεώθηκαν νά ξεπληρώσουν «μέ αίμα» τή φιλοδοξία των πολιτικών τους ταγών. 'Εξάλλου, ύπήρξε σοβαρός κίνδυνος δικαίωσης του μεγάλου ποιητή μας.

*«Κι έρχετ' ή δύση
ή δύση
κι όλα πάν χαμένα»*

Είναι καιρός κάποτε νά ξυπνήσουμε και νά μπορέσουμε νά δουλέψουμε γιά τόν τόπο μας, όχι μόνο ζητώντας συναισθηματισμούς, αλλά αγωνιζόμενοι μέ θάρρος και αυτοθυσία γιά τό δικαίωμα στη ζωή και στην ευημερία. Και αυτό θά είναι αδύνατο άν, έπιτέλους, δέν πάψουμε ν' άκούμε τις όποιες προπαγάνδες και δέν αρχίσουμε νά ενδιαφερόμαστε γιά τά κοινά όσο γιά τά προσωπικά.

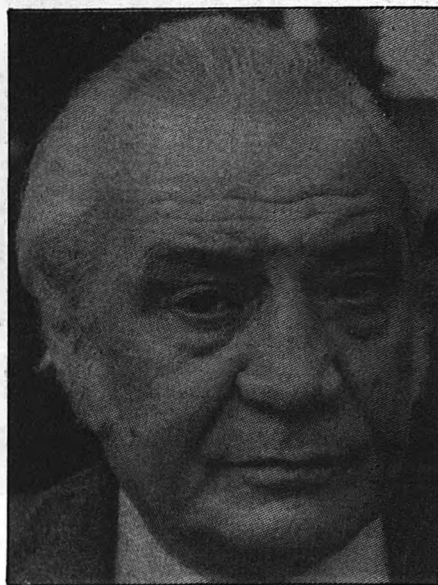
Κάτοικος του 'Αγίου 'Ορους

Ο ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΟΥΖΟΣ ΚΑΙ ΤΑ «ΚΡΙΤΗΡΙΑ» ΤΟΥ

«Την κριτική, την κάνουν τα κριτήρια», συνήθιζε να λέει ο Νίκος Καρούζος, προτείνοντας μια ακόμη ταυτολογία στις αδιέξοδες και ατελέσφορες προσπάθειες να συγκροτηθεί μια ασφαλής γνώση για τη μελέτη και την προσέγγιση ενός φαινομένου που, όπως η ποίηση (και η «ποιητικότητα»), δεν επιδέχεται κανέναν ορισμό. Και εννοούσε τον όρο «κριτήρια» διττώς: και κατά την αρχική σημασία, ως τους γνώμονες και τα μέτρα βασάνου, δοκιμασίας και αναγνώρισης της ποιητικής αξίας, και κατά τη δευτερογενή, τοπική έννοια, ως τους θεσμισμένους χώρους και μηχανισμούς εκφοράς κριτικών αποφάσεων, των οποίων ο αξιολογικός χαρακτήρας λανθάνει και στις αθώότερες περιγραφές. Υπονοούσε επιπλέον και μιά τρίτη εκδοχή, εκείνη της αυτοκρισίας. Τα μέτρα και τα σταθμά εμπεριέχονται στο ίδιο το ποίημα, υπονομεύοντας την αυτάρκειά του και αθετούμενα, όσο και αναπροσδιοριζόμενα, από την εσαεί ανεπίτευκτη εντέλεια.

Τα «κριτήρια» υπό τη χαλαρή μορφή που λειτουργούν στη χώρα μας, και οι θεράποντές τους συμπεριφέρθηκαν στο Ν. Καρούζο περιέργως. Και όσο αυτός υπέφερε, μονήρης αλλά όχι ακοινωνήτος, το πάθος και την πρωταρχική νόσο της υπάρξης και όταν εφέρετο προς την οριστική «τίσιν», την κάρπωση της θνητότητας, παραμόνιμο θέμα στην ποίησή του. Γιατί ο Ν. Καρούζος δεν υπήρξε, βέβαια, ούτε ο «μεγάλος» (ο «μέγιστος», γράφτηκε αμέσως μετά το θάνατό του) ποιητής, ο ισούψης του Σολωμού, κατά τη δημοσιογραφική και κριτική συγχορδία των τελευταίων ημερών και ετών, ούτε ο ποιητής που δικαίως αποσιωπήθηκε από ορισμένους ομοτέχνους του, όσο και, κυρίως, από ισχυρές κριτικο-λογοτεχνικές ομάδες. Οι τελευταίες αυτές άσκησαν τις δικές τους επιλογές — ουδείς κατ'αρχήν ψόγος — και επικέντρωσαν το κριτικό τους ενδιαφέρον είτε σε σεφερογενείς ποιητές είτε σε ποιητές της «πολιτικής ηθικής».

Ο Ν. Καρούζος χωρίς ποτέ να αρνηθεί ακόμη και υπό συνθήκες ιδεολογικού πανικού, τον αριστερισμό του (κοινωνικό και «βιολογικό», ό,τι κι αν εννοούσε με τον τελευταίο αυτό χαρακτηρισμό), διέθετε μεγάλο πνευματικό

ευρος και βάθος, και ετεινε προς ένα συγκρητισμό που δεν επέτρεπε την κατ'αξίωσή του σε καμιά από τις δεσπόζουσες χορείες. Εξάλλου η λεκτική φαντασμαγορία και εκρηκτικότητα, και όχι μόνο κατά την περίοδο της γλωσσικής εκκλυσης και ακολασίας που επιτηδεύτηκε περισσότερο από κάθε άλλο μεταπολεμικό ομότεχνό του, εγοήτευε και συγχρόνως απώθουσε αναλόγα προς το βαθμό που γινόταν κατανοητή η απεγνωσμένη αναγκαιότητα και σκοπιμότητα κατασκευής των «λεκτομηχανών» του.

Ο Ν. Καρούζος υπήρξε ο τροπικότερος από τους μετά τον πόλεμο ποιητές. Και εδώ ακριβώς διακυβεύτηκε το ποιητικό του εγχείρημα. Γιατί πώς να συστηθεί — όχι βέβαια, απλώς να εκφραστεί — σε ποιημά του τη διαφάνεια του σώματος ενός ασκητή και αγίου, όταν το ίδιο αυτό σώμα (του ποιηματος) καλυπτεται, γλωσσικά, από αλλεπάλληλα ενδύματα και πτυχώσεις. Κι ωστόσο και υπό τα μάλλον έμφορτα ή εκλελυμένα γλωσσικώς ποιήματά του διαβλέπει ο αναγνώστης την επιζήτηση της ακριβείας και την ασφαλή γνώση των πνευματικών μεγεθών που επικαλείται. Αποτέλεσμα αυτής της γλωσσικής εντασης, όταν ελέγχεται, πρέπει να θεωρηθούν τα έξοχα εκείνα μεταφορικά κατηγορούμενα που κοσμούν την ποίησή του, αλλά που δεν αρκούν για να αναγνωριστεί μια υποδειγματική — και μάλιστα σολωμικής σημασίας! — χρη-

ση της γλώσσας. Άλλωστε ο ίδιος ο Ν. Καρούζος, από τον οποίο δεν έλειπε ένα έντονο, και συχνά εξημμένο, αυτοσυναισθήμα, είχε πλήρη επίγνωση του σισυφείου έργου που ασκεί κάθε ποιητής και ειδικότερα όταν θέλει να γράψει το «ιδίωμα της συντέλειας».

Και στο σημείο αυτό οφείλουμε να επικαλεστούμε τα εσωτερικά κριτήρια που εγγράφονται στην ίδια την ποίησή του. Στις αρχές της δεκαετίας του '80 ο Ν. Καρούζος διαγράφει τις βαθμίδες μιας ποιητικής κλίμακας που αρχίζοντας από τη «θανάσιμη εξίσωση», κατά την οποία η Ζωή παράγει ποίηση και πυραγεται από την ποίηση, καταλήγει στο «τρίπτυχο» της συλλογής «Φαρέτριον» (1984): «Η γραπτή ποίηση / σωριάστηκε στο στήθος μου / σαν ένα τίποτα». Οι δυο ενδιάμεσες βαθμίδες «η φλεγόμενη ποίηση» και «η λεγόμενη ποίηση» δεν πληρούν επίσης τους όρους της πνευματικής ορμής ενός ανθρώπου που επειδή ακριβώς φιλοδοξήσει να συνθέσει το πύρινο και το γήινο, το χθόνιο και το ουράνιο, το ευαγγελικό και το κοινωνιστικό, για να περιοριστώ στα εκδηλότερα στην ποίησή του αντιθετικά ζεύγη, δεν αρκέστηκε ή τουλάχιστον δεν έμενε ικανοποιημένος από αθροιστικές και συγκολλητικές διαδικασίες. Εξάλλου η εξουδετέρωση της ποίησης (και της γλώσσας), την οποία πολλάκις διακηρύσσει, αυτοδιαψευδόμενος, βέβαια, εφόσον άρνηση και αθέτηση τελείται με την ποιητική γραφή, δεν μπορεί να είναι χωρίς τιμήμα. Αν διδάσκει όντως κάτι ο Νίκος Καρούζος με τον βίο, τη φωνή και τα κείμενά του είναι ότι το τιμήμα που κατέβαλε στο ακέραιο ο ίδιος, κανείς — και προπαντός οι νέοι ποιητές που ειλικρινώς του συμπαραστάθηκαν — δεν μπορεί να το εισπράξει ανεξαργύρωτα και ανώδυνα.

Κατά τα άλλα η ποίηση — και όχι μόνο η «μεγάλη» — δεν είναι ανά πάσα στιγμή απαιτητή. Επί μια χιλιετία, από τον ερωτικότετατο μυστικό Συμεών τον νέο Θεολόγο, που εκτιμούσε βαθύτατα ο Νίκος Καρούζος, μέχρι σήμερα σε ποιόν από τους ποιητές που σεβάστηκαν την ελληνική γλώσσα, θα μπορούσε να αποδοθεί το επίθετο ο «μεγάλος» χωρίς να χάσει το νόημά του, αν ελατρώσουμε τον Λιονύσιο Σολωμό;

Αντρέας Μπελεζίνης

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ

Σκηνή από την ταινία του Τ. Κανελλόπουλου, «Ουρανός».

Όταν, το 1962, ο Τάκης Κανελλόπουλος, στα πρώτα του κινηματογραφικά βήματα τότε, εξέπληττε το κοινό, συνηθισμένο σε ένα εμπορικό - ακαδημαϊκό μοντέλο, με τη διαφορετικότητα της ταινίας του *Ουρανός*, όλοι μιλούσαν για τις προοπτικές που επεφύλασσε ο νεωτερισμός του σκηνοθέτη στον ελληνικό κινηματογράφο. Είκοσι οχτώ χρόνια μετά, ο σκηνοθέτης έφυγε από τη ζωή ξεχασμένος, εγκαταλειμμένος και μόνος, αφού ο μαρasmus και η αποξένωση φαίνεται ότι είναι η μοίρα όλων όσοι, σεμνά και

απέριττα, ακολουθούν παθιασμένα τον προσωπικό τους δρόμο στον άχαρο και ανθρωποβόρο κόσμο του θεάματος.

Κι όμως. Ο άνθρωπος που έφυγε μόνος και ξαφνικά από τη ζωή στις 21 Σεπτεμβρίου, ο άνθρωπος που συνοδεύτηκε στην τελευταία του κατοικία από ελάχιστους συγγενείς, ελαχιστότερους φίλους κι ακόμη πιο λίγους ομότε-

χνους, το 1962 με τον *Ουρανό*, είχε αποθεωθεί από την κριτική, είχε πυροδοτήσει ενθουσιώδη κείμενα στον Τύπο της εποχής, είχε πάρει το βραβείο φωτογραφίας (Γρ. Δανάλης και Τζ. Βαριάνο) της τρίτης εβδομάδας κινηματογράφου της Θεσσαλονίκης (που αργότερα μετεβλήθηκε σε «φεστιβάλ»), ενώ με επιτυχία παίχτηκε και στο εξωτερικό, όπου και απέσπασε εξίσου ευμενή σχόλια και διακρίσεις.

Οι ταινίες του

Ο Τάκης Κανελλόπουλος ξεκίνησε στον ελληνικό κινηματογράφο το 1960, με το μικρού μήκους ντοκυμανταίρ *Μακεδονικός γάμος*, όπου κατέγραφε τον παλμό της ζωής ενός μακεδονικού χωριού, μέσα από την παρακολούθηση μιας γαμήλιας τελετής. Τις ίδιες καλές εντυπώσεις άφησε και με τη δεύτερη μικρού μήκους ταινία του, τη *Θάσο*, λυρικό ντοκυμανταίρ για το ομώνυμο νησί, που βραβεύτηκε το 1961 στο φεστιβάλ της Μόσχας.

Έπειτα ήρθε ο *Ουρανός*. Μια ταινία για τον πόλεμο, που αναφερόταν στο αλβανικό έπος, με έναν τρόπο που δεν είχε ποτέ προσεγγισθεί ως τότε. Με τη μέθοδο των σπονδυλωτών αφηγήσεων, φιλμάρησε τον πόλεμο, χωρίς ούτε μια στιγμή να ενδίδει σε ηρωικές κορώνες και πατριδολάγνα διάθεση.

Φιλμάρησε ανθρώπους ξεκομμένους από την καθημερινότητα που τροφοδοτεί τη ζωή τους με αισθήματα, με σκοπό, με νόημα σε τελική ανάλυση, να

«Σου στέλνω τα λουλούδια του Οκτωβρίου για τη γιορτή σου.» Έτσι έγραφε στην κάρτα, χωρίς όνομα, μια άγνωστη. Πήρε την ανθοδέσμη και την έβαλε στο ανθοδοχείο. Έβαλε νερό. Και, ανάβοντας ένα τσιγάρο, κοίταζε τα λουλούδια. Γιόρταζε τα γενέθλιά του, γινόταν σαράντα ετών. Ποια ήταν; Ωραία; Μοιραία; Πώς ήταν ντυμένη το πρωί; Πώς το βράδυ; Φορούσε άσπρα γάντια ή μπλε σκούρα; Μια άγνωστη ωραία; Μοιραία; Έβαλε το ρολόι στην τσέπη του σακακιού του και δγήκε με το αυτοκίνητό του, πήγε στην ερωμένη του. Του πρόσφερε ωραίο δείπνο. «Πάντα όταν έρχεσαι, όλα γίνονται ωραία και με ελπίδα», του είπε. Του έδωσε το δώρο του. Άνοιξε το δελουδινό κουτί. Ένα μικρό λουλούδι σαν κι αυτά που του έστειλε η άγνωστη. Χλόμιασε. «Εσύ τα έστειλες;» ρώτησε. Σε λίγο πείσθηκε πως η άγνωστη ήταν άλλη. «Καληνύχτα», είπε. Τον φίλησε τρυφερά.

Απόσπασμα από το διήγημα του Τάκη Κανελλόπουλου «Τα λουλούδια του Οκτωβρίου» που περιέχεται στη συλλογή του «Ένας ειδικολάτρης» που κυκλοφόρησε το 1989 από τις εκδόσεις «Εξάντας».

μην μπορούν πάντα να κρατήσουν την ακεραιότητά τους, εγκλωβισμένοι στη δίνη του πολέμου. Η ταινία δείχνει με έναν ουδέτερο, περιγραφικό τρόπο, την γεμάτη ενοχές απελπισία ενός στρατιώτη - ταχυδρόμου, όταν χάνει το δέμα που απευθυνόταν σε έναν μαχητή του μετώπου, δείχνει το θάνατο ενός τραυματία από το κρύο και την ανυπαρξία υποδομής περίθαλψης, δείχνει την αγωνία μιας πρωινής επίθεσης, δείχνει την οδύνη της υποχώρησης και της ήττας... Κάποιος σκοτώνεται αναπολώντας τον έρωτά του, κάποιος ερωτεύεται μια γυναίκα που συναντά χωρίς να ελπίζει στην ολοκλήρωση του αισθηματός του... Οι λόγοι του πολέμου, πάντα μια χίμαιρα που απολύγει στην μοναξιά ή στο θάνατο... Κι ο κινηματογράφος γίνεται έτσι ένα λυρικό τραγούδι, μελαγχολικό και απαισιόδοξο.

Η μελαγχολία που καταγγέλλει διακριτικά, χαρακτηριστικό γνώρισμα των ρομαντικών της ελληνικής λογοτεχνίας, διαποτίζει και τα υπόλοιπα έργα του Τάκη Κανελλόπουλου. Το 1966 παρουσιάζει την *Εκδρομή*. Κι εδώ ο πόλεμος διαβρώνει τις ανθρώπινες σχέσεις —κι ας μην γίνεται συγκεκριμένο για ποιον πόλεμο πρόκειται. Η ταινία αναφέρεται στην παθιασμένη σχέση μιας γυναίκας για δύο άντρες: δύο πολεμι-

στές, έναν αξιωματικό και έναν στρατιώτη. Το τέλος και πάλι θα το γράψει ο θάνατος. Ο στρατιώτης λιποτακτεί, επιχειρεί να περάσει τα σύνορα με την αγαπημένη του, που φαίνεται να την κερδίζει οριστικά, όμως η ανθρώπινη μοίρα —κατά τον Κανελλόπουλο— είναι αδόκητη... Τα ίδια μοτίβα καθορίζουν και την *Παρένθεση* που ο σκηνοθέτης παρουσίασε δυο χρόνια μετά. Κι εδώ υπάρχει ένας σύντομος, απελπισμένος έρωτας, που τον σφραγίζει ο Θάνατος.

Οι καιροί αλλάζουν, ο κινηματογράφος αλλάζει, ο Τάκης Κανελλόπουλος, ωστόσο, επιμένει. Μετά την *Παρένθεση* κατόρθωσε να ολοκληρώσει τέσσερις ακόμη ταινίες, σε συνθήκες που όσο περνούσε ο καιρός γίνονταν όλο και πιο αντιξοές. Εγκλωβισμένος στο μοντέλο που ο ίδιος διαμόρφωσε για τον κινηματογράφο του, συνεχίζει να αφηγείται ιστορίες χωρισμού και αποξένωσης, πνιγμένες στη γλυκεράδα των ρομάντσων, δοσμένες πάντα με τους ίδιους μελαγχολικούς τόνους: *Τελευταία άνοιξη* (1972), *Το χρονικό μιας Κυριακής* (1975), *Ρομαντικό σημείωμα* (1978) και, τέλος, *Σόνια* (1980). Η κριτική αρχίζει να μην ενδιαφέρεται, το κοινό γίνεται βαθμιαία εχθρικό. Την προβολή της *Σόνιας* στο φεστιβάλ Θεσσαλονίκης περιμένουν αποδοκιμασίες. Ο Τάκης Κανελλόπουλος δεν θα μπορέσει να δουλέψει για άλλη ταινία...

Ο πόλεμος έχει χαθεί

Τα τελευταία δέκα χρόνια, ο Τάκης Κανελλόπουλος ζούσε ουσιαστικά μόνος στη Θεσσαλονίκη. Περιπάτοι στην πόλη, καφές τα απογεύματα στου «Τόττη»... Ύστατη καταφυγή του το γράψιμο. Μικρές ιστορίες, όπου στο επίκεντρο πάντα βρίσκονται οι άνθρωποι και η μικρή, κατακερματισμένη ζωή τους. Τα αφηγήματα του εκδόθηκαν σε δυο τόμους. Παράλληλα, επιθυμεί να κάνει άλλη μια ταινία. Δουλεύει το σενάριό της. Αν γινόταν, θα ήταν τριάντα διαφορετικές, τρίλεπτες ιστορίες υπό τον τίτλο *Ο χτεσινός κόσμος*. Το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου τον αγνόησε· η ταινία δεν έγινε.

Στον *Ουρανό*, όταν τη νικηφόρα πορεία στο μέτωπο ακολουθεί η αναιτιολόγητη προς τους στρατιώτες διαταγή για υποχώρηση και η απογοήτευση δέχεται την αγόγγυστη, παρά τις κακουχίες, πορεία προς τα μπρος, ένας

στρατιώτης ρωτάει όλος απορία τον λοχία που διοικεί τη διμοιρία της οποίας τα πρόσωπα παρακολουθεί ο φακός της ταινίας (τον υποδύεται ο άλλος μεγάλος χαμένος των τελευταίων χρόνων, ο Σταύρος Τορνές):

— *Γιατί να υποχωρήσουμε έτσι άδοξα; Αφού νικούσαμε...*

— *Έτσι είναι ο πόλεμος, έρχεται κοφτή η απάντηση.*

Ο Τάκης Κανελλόπουλος, αφού στα πρώτα βήματα της κινηματογραφικής του καριέρας γνώρισε τη γενική επιδοκιμασία, έφυγε ξεχασμένος, πικραμένος, μόνος. Ηττημένος. Γιατί, πράγματι, έτσι είναι ο πόλεμος.

Ηλίας Κανέλλης

ΚΩΣΤΑ ΜΑΡΔΑ

Η Ελλάδα στα δίκτυα των Βάσεων

ΑΠΟ ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΡΟΥΜΑΝ
ΣΤΟΝ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

• Πως χειρίστηκαν βάσεις - πυρηνικά ο Καραμανλής, ο Μητσοτάκης και ο Παπανδρέου. • Γιατί η Κρήτη είναι στόχος του Καντάφι και του Χουσεΐν. • Η ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας από την Κορέα στον Περσικό.

Ενα βιβλίο που δικαιώνεται από τις διεθνείς εξελίξεις.

**Β' Έκδοση
ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ**

**ΠΕΠΕΙΡΑΜΕΝΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ**

**ΚΑΤΟΧΟΣ SORBONNE
ΠΑΡΑΔΙΔΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΑΛΛΙΚΩΝ
ΣΕ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥΣ
ΚΑΘΕ ΕΠΙΠΕΔΟΥ**

Πληροφορίες:

Τηλ. 49.52.119 (2-6 μ.μ.)

Αν και μακριά από τη δημοσιότητα τα τελευταία χρόνια, ο Τάκης Κανελλόπουλος ουδέποτε απώλεσε τα, έστω προσωπικά, αισθητικά του κριτήρια. Δεν δίσταζε, μάλιστα, να τα προτάσσει, ακόμη κι αν ήταν βέβαιο ότι δεν θα εύρισκε ανταπόκριση.

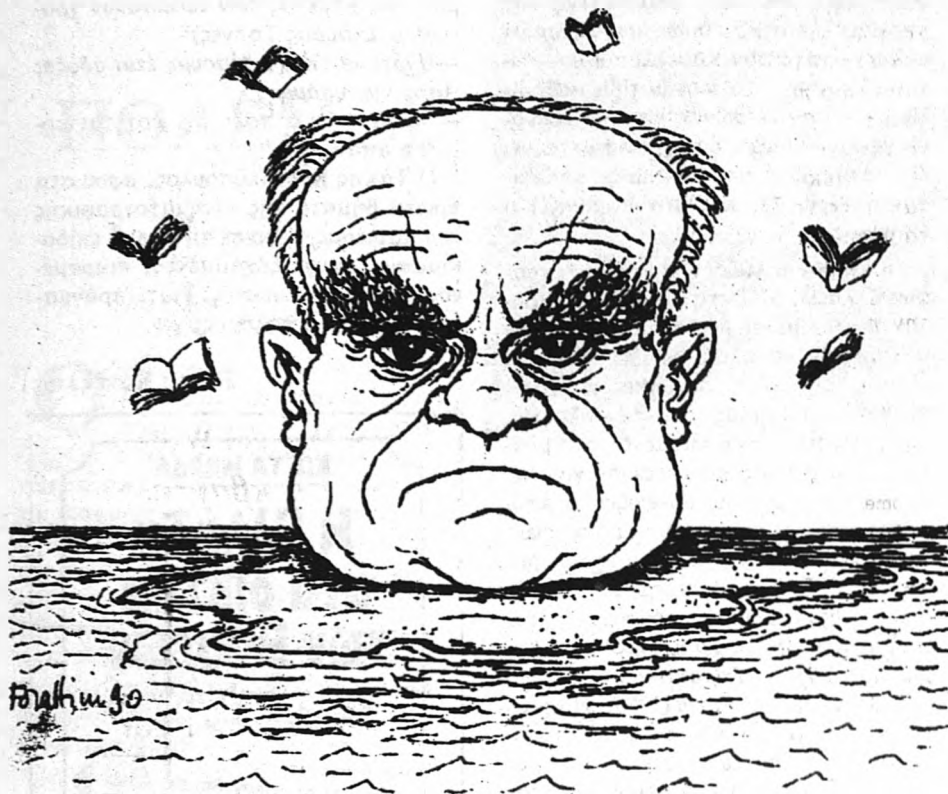
Στο περσινό Αντιφεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους της Θεσσαλονίκης, ο Τάκης Κανελλόπουλος είχε προσκληθεί και συμμετείχε ως μέλος της κριτικής επιτροπής. Οι τελικές του επιλογές, ωστόσο, δεν ήταν σύμφωνες με εκείνες του συνόλου της επιτροπής.

Ήταν λόγος σοβαρός γι' αυτόν, να μην αποδεχθεί τη συλλογική κρίση, να μη συναινέσει σε ένα αποτέλεσμα στο οποίο η δική του εκτίμηση απλώς θα αναφερόταν απρόσωπα και αθροιστικά, ως μια μικρή διαφωνία.

Προτίμησε το δρόμο της σύγκρουσης. Ενέμεινε με πάθος στη δική του κρίση. Όταν κατάλαβε πως δεν θα γινόταν δεκτή, προτίμησε οργισμένος να αποχωρήσει.

Ο Κανελλόπουλος γνώριζε να υπερασπίζει τη δική του, την προσωπική του αισθητική επιλογή.

ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΤΗΣ ΠΛΗΞΗΣ

Ο άνθρωπος έχει ανάγκη να πιστεύει πως ο πολιτισμός είναι αθάνατος. Χωρίς μια δημιουργική ειρήνη, ελεύθερη από την απειλή του πολέμου, ο πολιτισμός δεν μπορεί να αναπτυχθεί, σταματά πεθαίνει. Η κατάργηση των πυρηνικών όπλων πρέπει να αντιμετωπισθεί σαν ηθικο-οικολογικό πρόβλημα. Έτσι, στις σχέσεις των κρατών θα προταχθούν οι προσωπικές σχέσεις και η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον.

12.6.86 Από αγόρευση του Μοράβια στο Ευρωκοινοβούλιο

Ο Αλμπέρτο Μοράβια ήταν ο τελευταίος μιας γενιάς λογοτεχνών (Γκάντα, Μοντάλε, Αλβάρρο) με μεγάλη προσφορά στα ιταλικά γράμματα. Στο ογκώδες και πολύμορφο έργο του (μυθιστορήματα, διηγήματα, θεατρικά έργα, δοκίμια) καταγράφεται η κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική πορεία της Ιταλίας στα τελευταία 60 χρόνια τουλάχιστον.

Οι ιστορικοί της λογοτεχνίας κατατάσσουν τον Μοράβια στους νεορεαλιστές (Πρατολίνι, Μπασάνι, Βιττορίνι, Σιλόνε), αλλά ο ίδιος ο συγγραφέας

προτιμούσε να τον θεωρούν «υπαρξιστή», υπονοώντας προφανώς τη λογοτεχνική του συγγένεια με τον Σβέβο και τον Πιραντέλλο.

Με το πρώτο του μυθιστόρημα «Οι αδιάφοροι» (1929), ο Μοράβια σημάδεψε την αρχή μιας νέας εποχής για το ιταλικό μυθιστόρημα. Είχαν, ωστόσο, οι καιροί ωριμάσει. Τρία χρόνια ωρίτερα ο Ευγένιος Μοντάλε έδειχνε νέους τρόπους έκφρασης στην ποίηση με τη συλλογή «Ossi di seppia» (τα κόκκαλα της σουπιάς), ενώ το αγνοημένο έργο του Ιταλο Σβέβο «Η συνείδηση του Ζήνωνα» νικούσε σιγά-σιγά την αδιαφορία. Για την μετέπειτα εξέλιξη του Μοράβια, οι «Αδιάφοροι» έπαιξαν καθοριστικό ρόλο. Οι προβληματισμοί, η θεματογραφία, τα μηνύματα του νεαρότατου τότε Μοράβια, καθιερώθηκαν σαν οι αγαπημένοι «τόποι» του φημισμένου στη συνέχεια συγγραφέα. Οι πρωταγωνιστές εκείνου του πρώτου βιβλίου, καταδικασμένοι από τον δημιουργό τους σε μια ιδιότυπη νευρωτική απραξία, θα μείνουν οι «τυποί» των περισσότερων βιβλίων του.

Ο ήρωας του Μοράβια, σύμφωνα με έναν ορισμό του ίδιου, είναι «ένανς αστός διανοούμενος που καλλιεργεί ενδομυχα ένα ανεκπλήρωτο όνειρο γνησιότητας και ηθικής ολοκλήρωσης». Αυτή, όμως, η ηθική ολοκλήρωση δεν πραγματοποιείται στα βιβλία του Μοράβια, γιατί ο συγγραφέας «διακατέχεται από μια δυσπιστία, έναν πεσιμισμό, απέναντι στον άνθρωπο, ο οποίος δεν καταφέρνει ποτέ να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που του επιβάλλει η συνειδησή του» (Sanguinetti).

Ο Μικέλε των «Αδιάφορων», ο Αγκοστίνιο (του ομώνυμου μυθιστορήματος, 1944), οι γυναικείες φιγούρες (όπως η Κάρλα - «Αδιάφοροι», η Αντριάννα - «Η Γυναίκα της Ρώμης», 1947, ή οι απεγνωσμένες υπάρξεις του «Παραδείσου», 1970) ενσαρκώνουν τις διάφορες παραλλαγές του μοραβιανού ήρωα που, κατά το χαρακτηρισμό του δημιουργού του, είναι «τραγικός και ειλικρινής».

Όπως στον Σβέβο (και στον Αλβάρρο) τα πρόσωπα του Μοράβια είναι παθητικά, μίζερα, ανασφαλή, αφημένα στην ατονία και στη νοχέλεια μιας ζωής χωρίς σκοπό. Αυτόν τον τύπο του ήρωα η κριτική χαρακτήρισε «malato di volontà» (άρρωστο της θέλησης)· μπορεί, αλλά δεν θέλει να ξεφύγει από την «Πλήξη» (αυτός είναι ο εμβληματικός τίτλος ενός μυθιστορήματος - δοκιμίου του Μοράβια, 1960).

Στα περισσότερα έργα του ο Ιταλός συγγραφέας δεν έκανε τίποτ' άλλο από το να καθορίσει με ακρίβεια τα δράματα και τις αθλιότητες των ηρώων του, στην προσπάθειά τους να συμβιώσουν στο περιβάλλον της αστικής κοινωνίας. («Οι λανθασμένες φιλοδοξίες», 1937, «Ανυπακοή», 1948, κ.ά.). Το χρήμα που είναι η κυρίαρχη αξία του «πολιτισμού», είναι αυτό που καθορίζει κάθε προσπάθεια για συμβίωση και ερωτική σχέση. Στο έργο του Μοράβια ο «έρωτας» αντιμετωπίζεται είτε σαν καθαρά σεξουαλική πράξη (sesso senza amore), έξαψη ή διαστροφή (Ipréne, στο «Εγώ κι αυτός», 1971), είτε σαν φρουδικό σύμπλεγμα (Αγκοστίνιο, Μάριο στο «Ταξίδι στη Ρώμη», 1988), είτε σαν μορφή αντιπαράθεσης του ενστίκτου ενάντια στη λογική («Εγώ κι αυτός»).

Πολλοί κριτικοί εκτιμούν πως το μοραβιανό έργο στο σύνολό του αποτελεί την «ακτινογραφία» μιας κοινωνίας σε

διαρκή σήψη. Ο συγγραφέας όμως δεν υποδεικνύει συνταγές, ούτε υπαγορεύει διεξόδους. Η λογοτεχνία του Μοράβια, όπως του Σβέβο, δεν είχε ανάγκη την καλλιγραφία. Με «νατουραλιστική αντίληψη» παρουσιάζει τους ήρωες του πιο θλιβερούς και δυσάρεστους απ' ό,τι είναι. Υιοθετεί τη γλώσσα και τη χιμαιότητα μιας σάπιας κοινωνίας για να προκαλέσει τον οίκτο και την αποτροφή μας.

Για την αξία του έργου του Αλμπέρτο Μοράβια έχουν διατυπωθεί πολλές και αντικρουόμενες απόψεις. Πολλοί αναγνωρίζουν πως η λογοτεχνία του λειτούργησε ως μέσο αφύπνισης και διαμόρφωσης κριτικής συνείδησης για τις νεότερες γενιές. Παράλληλα, κάποιιοι άλλοι θεωρούν ότι επαναλαμβάνεται, ό,τι «αφηγείται αιώνια τους "Αδιάφορους"». Ο ιστορικός της λογοτεχνίας Alberto Asor Rosa, την ημέρα του θανάτου του συγγραφέα, δεν δίστασε να δηλώσει πως «ο καλύτερος Μοράβια αρχίζει με τους "Αδιάφορους" (1929) και τελειώνει με την "Πλήξη" (1960).

Η παγκόσμια απήχηση του μυθιστο-

ρηματικού έργου του Μοράβια οφείλεται βέβαια και στην κινηματογραφική διασκευή έργων του, από τον Μπερτολούτσι, τον Ντε Σίκα, τον Σολντάτι κ.ά. Ο Μοράβια υπήρξε επί 40 (!) συναπτά έτη ο πιο αξιόλογος, ίσως, συνεργάτης της Corriere della Sera. Του άρεσε να ταξιδεύει στις πιο επικίνδυνες περιοχές (Αφρική, Ασία) και να στέλνει ανταποκρίσεις στην εφημερίδα του από τα μέρη «όπου σήμερα παίζονται οι τύχες του κόσμου». Υπήρξε επιστήθιος φίλος του Παζολίνι και εκτιμήθηκε για την πολιτική του δράση και τη συνέπεια στις ιδέες του αφού «δεν πέρασε από τον Κρότσε στον Τολιάττι διαμέσου Γκράμσι»...

ΠΗΓΕΣ: E. Sanguinetti: "Alberto Moravia", εκδ.: Mursia, 1970· M. Calenteria Maricella, "Come leggere Moravia", εκδ.: Mursia, 1974· E. Siciliano, "Alberto Moravia, Vita, parole, idee", εκδ.: Bompiani, 1982. Επίσης ελήφθησαν υπόψη τα άρθρα για τον Μοράβια στην "Unità" της 27.9.90. (Ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει και στις εισαγωγές των μεταφρασμένων βιβλίων του Μοράβια στις εκδόσεις Ζαχαρόπουλος).

Δημήτρης Φιλίππης

ΑΛΜΠΕΡΤΟ ΜΟΡΑΒΙΑ

Ο Αλμπέρτο Πίνκερλε, αυτό ήταν το πραγματικό όνομα του Μοράβια, γεννήθηκε στις 28 Νοεμβρίου του 1907 στη Ρώμη. Αντιμέτωπος πολλά προβλήματα στη σχολική του μόρφωση γιατί στα παιδικά του χρόνια έμεινε κατάκοιτος στο σπίτι του ή στο νοσοκομείο, άρρωστος με φυματίωση των οστών. Στο κρεβάτι μελέτησε τους συγγραφείς που αργότερα επηρέασαν το λογοτεχνικό έργο του (Ντοστογιέφσκι, Σταντάλ, Κάφκα, Φρόυντ). Για να αποφύγει τις ενοχλήσεις επειδή ήταν Εβραίος, δημοσίευσε τα έργα του με το όνομα που τον δόξασε: Μοράβια. Έγραψε συνολικά 34 βιβλία 6 θεατρικά έργα και 10 δοκίμια. Ήταν ο ιδρυτής του περιοδικού «Nuovi Argomenti». Υπήρξε αντιφασίστας και μαρξιστής μέχρι την σοβιετική εισβολή στην Ουγγαρία. Ιδεολογικά ανήκε πάντα στην Αριστερά και εκλέχτηκε ευρωβουλευτής με τις λίστες του Κ.Κ.Ι. Απασχόλησε συχνά τις κοσμικές στήλες των εφημερίδων με την έντονη συναισθηματική ζωή του. Πέθανε την Τετάρτη 26.9 στο σπίτι του στη Ρώμη, ενώ περίμενε να του φέρουν το πρώτο αντίτυπο της αυτοβιογραφίας του.

Στα ελληνικά έχουν μεταφραστεί τα εξής βιβλία:

Εκδόσεις «Ζαχαρόπουλος»
«Οι αδιάφοροι» (Gli Indifferenti, 1929), Δωρικός 1984, μετ. Σπύρου Βυζαντινού.
«Η πλήξη» (La Noia, 1960), Ζαχαρόπουλος 1969, μετ. Κωστούλας Μητροπούλου.

«Ο Παράδεισος» (Il paradiso, 1970), Ζαχαρόπουλος 1979, μετ. Ε. Καδρή.

«Εγώ κι αυτός» (Io e Lui, 1971), Ζαχαρόπουλος 1989, μετ. Ε. Κανδρή.

«Ο άνθρωπος που κοιτάζει» (L' uomo che guarda, 1985), Ζαχαρόπουλος 1988, μετ. Θ. Μετισμενίτη.

Από τις εκδόσεις Ζαχαρόπουλος βρίσκονται υπό έκδοση τα βιβλία:

«Ταξίδι στη Ρώμη (Viaggio a Roma) και η «Βίλα της Παρασκευής» (Villa di Venedi).

«Εσωτερική ζωή» (La vita interiore, 1978), Εξάντας 1980, μετ. Σπ. Βασιλάκη.

«1934» (1928), Εξάντας 1984, μετ. Κ. Κυριακίδη - Καφετζή.

«Η χωριότισσα» (La ciociara, 1957), Οδυσσέας 1982, μετ. Αρ. Κάντας, Π. Καφίδα - Κάντα.

«Αγκοστίνιο» (Agostino, 1944), Οδυσσέας 1981, μετ. Μ. Σαλάκου.

Ένα θαυμάσιο βιβλίο
μεταφράζεται τώρα
και στην Ελλάδα

ΤΟ ΚΒΑΝΤΙΚΟ ΣΥΜΠΑΝ

Hey και Walters
το κβαντικό
σύμπαν

- Επιτέλους, ένα βιβλίο που καταγράφει την ευρύτητα του πεδίου της κβαντικής μηχανικής χωρίς να οδηγεί τον αναγνώστη στο λαβύρινθο των μαθηματικών. Ένα ζωντανό, πληροφοριακό, θαυμάσιο εικονογραφημένο βιβλίο για την ισχυρότερη επιστημονική θεωρία που γνώρισε η ανθρωπότητα.

Paul Davies

Συγγραφέας του βιβλίου Θεός και μοτέρνα Φυσική

- Αν θέλετε μία εισαγωγή στην πιο επιτυχή και ευρεία θεωρία που συνέλαβε η ανθρώπινη νόηση, τότε διαβάστε Το κβαντικό σύμπαν.

New Scientist

- Το κβαντικό σύμπαν έχει ένα δικό μου μικρό απόσπασμα στην αρχή κάθε κεφαλαίου· παρ' όλα αυτά είναι ένα τρομερά καλό βιβλίο.

Richard Feynman

σχ. 17,5×25, σελ. 255,
173 ασπρόμαυρες εικόνες,
60 έγχρωμες, 3.400 δρχ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ τροχαλία ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Γριβαίων 5 (πάρδος Σκουφά 64)
106 80 Αθήνα — Τηλ. 36.46.426

δια λογος

Ο ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΒΟΚΑΤΕΙΣ

● Για την περίπτωση
Μπότσαρη και στα περί
τρομοκρατίας «θεωρήματα» του
η επιστολή που ακολουθεί από
τον Βαγγέλη Σακκάτο:

«Καταπολεμώντας την τρομοκρατία,
οι διανοούμενοι υπεράσπιζαν το
δικαίωμά τους ή το καθήκον τους
να μην εγκαταλείνουν τις εργατικές
συννοικίες για να πάνε να ανοίξουν
λαγούμια, κάτω από τα παλάτια του
Τσάρου και των μεγάλων δουκών».

ΛΕΟΝ ΤΡΟΤΣΚΙ

Το να κατηγορεί κανείς τους
τροτσκιστές για τρομοκράτες ή
έστω για ύποπτους τρομοκρατι-
κών ενεργειών, είναι το ίδιο σα
να κατηγορεί βαθειά θεοσεβείς
ανθρώπους για άθεους.

Και τούτο γιατί ολόκληρη η
πολιτικο-θεωρητική τους τοπο-
θέτηση, η ιστορική πολιτική
τους ταυτότητα και κληρονο-
μία, αλλά και η γενικότερη φι-
λοσοφική τους αντίληψη, είναι
απορριπτική της ατομικής τρο-
μοκρατίας, σαν καταστροφικής
πρακτικής για το εργατικό κί-
νημα.

«Αν φτάνει λίγο μπαρουτομό-
λυβο για να τρυπήσει το κεφάλι
του εχθρού, σε τι χρησιμεύει η
ταξική οργάνωση; Αν οι μεγάλοι

αξιωματούχοι μπορεί να πτοη-
θούν από τον κρότο μιας έκρη-
ξης σε τι χρησιμεύει το κόμμα;
Τι να τις κάνεις τις συγκεντρώ-
σεις, τι να την κάνεις τη ζύμωση,
τι να τις κάνεις τις εκλογές, αν
μπορείς τόσο εύκολα να βάλεις
στο σημάδι το βήμα του κοινο-
βουλίου, το θώκο των υποур-
γών;

Η ατομική τρομοκρατία είναι
ισα-ισα απαράδεκτη για μας γιατί
ρίχνει στις μάζες την ίδια την ε-
κτίμησή τους, τις συμφιλιώνει με
τις αδυναμίες τους και προσανα-
τολίζει τα βλέμματά τους προς
τον μεγάλο εκδικητή, τον απε-
λευθερωτή που θα έρθει μια μέρα
και θα εκπληρώσει την αποστο-
λή του».

Αυτά γράφει ανάμεσα σ' άλ-
λα ο Τρότσκι, σε άρθρα του του
1909 και του 1911. Αργότερα θα
ξανααναφερθεί στο θέμα και σε
γραπτά του της δεκαετίας του
'30 θα χαρακτηρίσει τον αναρχι-
σμό σαν «τον αστικό φιλελευθε-
ρισμό τραβηγμένο μέχρι την
τελευταία του συνέπεια» και
τους αναρχικούς σαν τους «εξε-
γερμένους μικροαστούς που α-
φηνιάζουν».

Τη δολοφονία του πρωθυ-
πουργού της Αυστρίας κόμητα
φον Στυργκ στις 21.10.1916 από
τον αυστριακό σοσιαλδημοκρά-
τη Φρειδερίκο Άντλερ, θα τη
χαρακτηρίσει στην αυτοβιογρα-
φία του «ένα ξέσπασμα απελπι-
σμένου οππουρτουνιστή και τί-
ποτα παραπάνω», που «αφού έ-
δωσε έτσι διέξοδο στην απελπι-
σία του ξαναγύρισε στην παλιά
του γραμμή».

Και τέλος, μέσα στο μεσου-
ράνισμα του σταλινικού με-
σαίωνα, στο όργιο της σταλινι-
κής πολιτικής τρομοκρατίας,
των εκκαθαρίσεων, των μαζι-
κών φυλακίσεων, εκτοπίσεων

και εκτελέσεων μέσα στην
ΕΣΣΔ, όπως και των μαζικών
πολιτικών δολοφονιών εκεί και
σε όλο τον κόσμο, με πρώτα θύ-
ματα τους τροτσκιστές, την ί-
δια στιγμή που και ο ίδιος έχει
στηλιτευτεί από την σταλινική
κάστα; μέσα σε όλα και σαν αρ-
χιτρομοκράτης, λίγο πριν οι
πραγματικοί σταλινικοί τρομο-
κράτες τον δολοφονήσουν στο
Μεξικό, έγραφε το 1937 στο Κο-
γιοσάκν αυτής της χώρας, στα
«Εγκλήματα του Στάλιν», απευ-
θυνόμενος στη σοβιετική νεο-
λαία:

«Οι πιο αυστηροί κώδικες δεν
προσφέρουν τιμωρίες αρκετές
για τους ιθύνοντες της Μόσχας
και πρώτα-πρώτα για τον αρχη-
γό τους. Αν παρ' όλα αυτά επι-
στήσαμε πάμπολλες φορές την
προσοχή της σοβιετικής νεο-
λαίας εναντίον της ατομικής
τρομοκρατίας που γεννιέται τό-
σο εύκολα στη ρωσική γη τη ζη-
μωμένη με αυθαιρεσία και βία,
δεν ήταν για λόγους ηθικούς μα
από πολιτικούς υπολογισμούς.
Οι απελπισμένες πράξεις δεν αλ-
λάζουν τίποτα από το σύστημα
και το μόνο που κάνουν είναι να
διευκολύνουν τους σφετεριστές
στις αιματηρές καταστολές
τους. Ακόμα κι αν κριθούν από
το πρίσμα της «εκδίκησης», οι
τρομοκρατικές επιθέσεις δε θα
μπορούσαν να μας δώσουν ικα-
νοποίηση. Τι αξία θα είχε ο χα-
μός μιας δεκάδας από ανώτε-
ρους γραφειοκράτες μπροστά
στα εγκλήματα της γραφειοκρα-
τίας; Το ζήτημα είναι να ξεσκε-
πάσουμε τους εγκληματίες απέ-
ναντι στη συνείδηση της ανθρω-
πότητας και να τους ρίξουμε έ-
πειτα στο σκουπίδι της Ιστο-
ρίας. Δεν θα μπορούσαμε να ικα-
νοποιηθούμε με λιγότερα».

(Ελληνική έκδοση 1962, Αθή-
να, Εκδόσεις «Προμηθεας»,
μετ. Α. Μιχαήλ, σελίδες 308-
309).

Τα παραπάνω αποσπάσματα,
είναι εκτός των άλλων και κά-
ποια στοιχεία της πολιτικής
ταυτότητας του τροτσκισμού
και των τροτσκιστών.

Κι όμως, ο κ. Δήμος Μπό-
τσαρης σε άρθρο του στον «ΤΥ-
ΠΟ της ΚΥΡΙΑΚΗΣ» από
26.08.1990, δεν έδωσε να συ-
σχετιστεί τον τροτσκισμό και το
Μιχάλη Ράπτη σαν παλιό τρο-
τσκιστή με την ατομική τρομο-
κρατία και σε συνέχεια, με προ-
βοκατορικό βιβλίο του και με
βάση όπως λέει... «λογικές (α-
φού λείπουν οι πραγματικές) α-
ποδείξεις», να του αποδοθεί την
πατρότητα του «ιδρυτή» και
του «ηγέτη» της «17N».

Η συλλογιστική του είναι α-
πλή, η γνωστή απλοϊκή χαφέδι-
κη:

«Οι τροτσκιστές είναι επανα-
στατές, άρα είναι και τρομο-
κράτες».

κράτες».

Ενώ για κάποιον στοιχειωδώς
πληροφορημένον και όχι φορέα
αλλοτρίων και υποβολιμαίων
σκοπών θα ήταν:

«Οι τροτσκιστές δεν μπορεί
να είναι τρομοκράτες επειδή α-
κριβώς είναι επαναστάτες» και
όχι «εξεγερμένοι μικροαστοί
που αφηνιάζουν» κατά Τρό-
τσκι.

Οι μαρξιστές επαναστάτες
δεν βλέπουν το κοινωνικό «γί-
γνεσθαι» και την επανάσταση
σα δράση «ηρώων-εκδικητών»
αλλά σαν κίνηση μαζών. Επα-
νάσταση σημαίνει οι εργαζόμε-
νες και λαϊκές μάζες στο προ-
σκήνιο της Ιστορίας, πράγμα
που για να επιτευχθεί προϋποθέ-
τει όλα αυτά που αναφέρονται
στα παραπάνω αποσπάσματα
των άρθρων του Τρότσκι του
1909 και του 1911 και όχι την ερ-
μητική συνωμοτικότητα των
στεγανών των τρομοκρατών,
που ανεξάρτητα από τις προθέ-
σεις τους, ακόμα και στην περι-
πτωση που θα τις θεωρήσουμε
ειλικρινείς και αγαθές, τα απο-
τέλεσματα των δραστηριοτή-
των τους, είναι πάντα το ίδιο
καταστροφικά όπως και αυτά
που επιφέρουν οι καθαρές προ-
βοκάτσιες στο εργατικό κί-
νημα.

Με αυτήν την έννοια, ο συ-
σχετισμός του Μιχάλη Ράπτη
από τον κ. Μπότσαρη με την α-
τομική τρομοκρατία και μάλι-
στα σαν «ηγέτη» και «ιδρυτή»
της «17N», λόγω του τροτσκι-
στικού παρελθόντος του, είναι η
μεγαλύτερη πολιτική αθλιότητα
που θα μπορούσε να γίνει, πέρα
από τα άλλα, και γιατί αυτό το
παρελθόν, σαν πολιτική προϊ-
στορία εγγυάται ακριβώς το α-
ντίθετο.

Έτσι, συμμεριζόμαστε τις α-
πόψεις του θύματος του «κινή-
γού κεφαλών» κ. Μπότσαρη,
του αγωνιστή Μιχάλη Ράπτη,
πως πρόκειται για σκευωρία
σκοτεινών κύκλων ελληνικών
και ξένων μυστικών υπηρεσιών,
που κατά τα φαινόμενα ο κ.
Δ.Μ. συνεργάζεται μαζί τους,
πιθανώς στα πλαίσια κάποιου
ελληνικού πλάνου think-tanks
(«δεξαμενής σκέψης»), των κ.
Robert Moss και CIA, και ότι τον
«ρίχνουν σήμερα ως βορά σε ο-

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΝΩΣΕΙΣ»

ENGLISH LESSONS
Μαθήματα Αγγλικής
για προχωρημένους

Πληροφορίες στο
τηλέφωνο 701.24.49
(Περιοχή Παγκρατίου)

ποιονδήποτε τρελό» θα θελήσει να «καθαρίσει» με την «17N» σκοτώνοντάς τον ...ηγέτη της; πράξη κυριολεκτικά απάνθρωπη και εγκληματική.

Με την ευκαιρία εκφράζω την αλληλεγγύη μου και στα θύματα της άλλης προβοκάτσιας «των Κουτουζή - Καρρά».

Για την περίπτωση του Μιχάλη Ράπτη, έστειλα και εκτεταμένο άρθρο σε καθημερινή εφημερίδα.

Βαγγέλης Σακκάτος

Αλληλογραφία

● Σε απάντηση της «επιστολής προς Πιπίτσα, συνάδελφο» του Δ. Φιλίππιδη (άρθρο στο τεύχος της 21.9.1990, στήλη αρχιτεκτονική, σελ. 51) πήραμε το γράμμα που ακολουθεί:

Συνάδελφε, είσαι πολύ καλός σαν συγγραφέας ρομάντζων τύπου «Άρλεκιν» για να ...ξεχνέσαι.

Μήπως όμως έμαθες και τίποτε για το διάταγμα προστασίας του παραδοσιακού οικισμού της ΟΙΑΣ Σαντορίνης;

Πιπίτσα (Πετρίδου)

ΝΕΕΣ ΙΔΕΕΣ

● Από το στρατηγό Ορ. Βιδάλη, πήραμε το ακόλουθο γράμμα:

Κύριε Διευθυντά, Διαβάσαμε με προσοχή το σχολιασμό του κ. Ν. Ράπτη σε ένα άρθρο μας στο «ΒΗΜΑ» της 12.8.90.

Είμαστε ιδιαίτερα ευτυχείς όταν οι σκέψεις μας οδηγούν σε σχολιασμό και ενημέρωση της κοινής γνώμης και γι' αυτό ευχαριστούμε την έγκριτο «Επιθεώρησή» σας και τον κ. Ράπτη.

Ο σχολιασμός του κάνει αναγκαίες ορισμένες διευκρινίσεις:

— Αναφερθήκαμε τελειώς συμπτωματικά στο Heritage, λόγω δημοσιεύματος στον διεθνή Τύπο (Herald Tribune της 7/8 Απριλίου 1990) για μια συγκεκριμένη πρόσφατη δραστηριότητα της οργάνωσης αυτής.

— Η αναφορά έγινε σε σχέση με το γεγονός ότι οι «δεξαμένες σκέψης» (think-tanks) στο εξωτερικό, διαθέτουν πόρους και προσωπικό για την έρευνα και την παραγωγή ΝΕΩΝ ΙΔΕΩΝ. Σαν παράδειγμα αναφέρθη μια ΝΕΑ πρόταση του Heritage, που

δείχνει πως και το «περισσότερο συντηρητικό» αυτό ίδρυμα, παράγει νέες ιδέες συμβολής στην κοινωνική πρόνοια.

— Με το Heritage το Κ.Π.Ε.Ε. δεν έχει καμιά απολύτως συνεργασία.

— Η μακρά εξιστόρησή σας του παρελθόντος και παρόντος του Heritage είναι ενδιαφέρουσα. Νομίζουμε ότι εκφράζει την εξωτερίκευση της κομματικής αντιπαράθεσης των Αμερικανικών κομμάτων, η οποία βεβαίως δεν ενδιαφέρει το Κ.Π.Ε.Ε.

Σας αποστέλλω το δημοσίευμα της Herald Tribune της 8ης Απριλίου 1990, που ίσως είναι χρήσιμο στον κ. Ράπτη. Το δημοσίευμα αυτό πάντως δείχνει πως αξιόλογες αμερικανικές εφημερίδες, όπως η Washington Post και η International Herald Tribune, δημοσιεύουν άρθρα σχετικά με το Heritage.

Με εκτίμηση
Ορτέστις Βιδάλης

● Ο συνεργάτης μας Νίκος Ράπτης σχολιάζει:

Ευχαριστούμε τον κ. Βιδάλη, γιατί βρήκε «ενδιαφέρουσα» την εξιστόρησή μας για το Heritage.

Πάνω στο αρθρίδιο της International Herald Tribune (ΙΗΤ) το οποίο είχε την καλοσύνη να μας στείλει, μερικές παρατηρήσεις:

Η ΙΗΤ μας λέει ότι το Heritage «ήταν δικτυωμένο (wired) με την κυβέρνηση Ρήγκαν και είναι άνετο, εάν όχι οικείο, (cozy) με την παρέα (crowd) του Μπους». Περίπου δυο χρόνια πριν, η ίδια εφημερίδα, στο φύλλο της 21.1.88 έγραφε: (Το Heritage) «ήταν το μέρος για να ανακαλύψει κανείς ποια θα ήταν η επόμενη κίνηση της κυβερνήσεως (σ.σ. Ρήγκαν)». Και παρακάτω:

«Οι άνθρωποι του Heritage, αν και ασφαλώς δεν εθεωρούντο κορυφαίοι λόγιοι, απέκτησαν φήμη για τις προτάσεις του περιορισμού του προϋπολογισμού (σ.σ. διάβαζε κοινωνικών δαπανών)».

Περίπου τα ίδια πράγματα, με όχι τόσο «κομψές» εκφράσεις, όπως η ΙΗΤ, αναφέραμε και εμείς.

Πάντως η ουσία είναι ότι ακόμα και ο αμερικανικός Τύπος βλέπει το Heritage σαν μια ομάδα μη κυβερνητικών ανθρώπων, που είναι πάρα πολύ κοντά στην αμερικανική κυβέρνηση και η αντιμετώπισή του από τον Τύπο είναι ανάλογη με αυτό το γεγονός.

Το ότι με το Heritage το Κ.Π.Ε.Ε. δεν έχει καμιά απολύτως συνεργασία πρέπει να θεωρηθεί σαν πολύ θετικό γεγονός.

Νίκος Ράπτης

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ Ο 37ος ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Μιά ακόμη συλλογή διηγημάτων του μεγάλου Έλληνα πεζογράφου.

ΣΤΗΝ ΙΔΙΑ ΣΕΙΡΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

‘Η φόνισσα

*

‘Η Νοσταλγός και άλλα διηγήματα

*

‘Ο Ρεμβασμός του Δεκαπενταύγουστου

*

Ναυαγίων ναυάγια

Έκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ
Μαυρομηγάλη 9, 106 79 Αθήνα
Τηλ. 363.99.62

ΒΙΒΛΙΟ

Κάτω στην Κύπρο...

Η Μάρη Θεοδοσοπούλου γράφει για το βιβλίο του Γιώργου Φιλίππου Πιερίδη, «Η τετραλογία των καιρών», εκδ.: Πολιτιστικό Ίδρυμα Τραπέζης Κύπρου, Λευκωσία 1989

Ούτε ξένος τόπος ούτε ελλαδική επαρχία· η Κύπρος, οικείος γεωγραφικός χώρος με κοινότητα γλώσσας και πολιτισμού, προσφιλής ιδιαίτερα μέσα από τα δεινά της, πέρα από την πολιτική επικαιρότητα παραμένει σχεδόν άγνωστη.

«Ποιες είναι οι Πλάτρες; Ποιος το γνωρίζει τούτο το νησί».

Η μνήμη «που συνεχώς βουλιάζει και χάνεται», ο βαθύτερος ψυχισμός ενός λαού· η γραφή που θα μεταγγίσει την αισθητική συγκίνηση των βιωμάτων, είναι σχεδόν απρόσιτη στον ελλαδικό χώρο. Εις πείσμα του ορθολογισμού και προς δόξα της γραφειοκρατίας, οι κυπριακές εκδόσεις δεν κοσμούν τις προθήκες, των βιβλιοπωλείων μας. Κάποια επετειακά αφιερώματα ή σποραδικές γηγενείς εκδόσεις Κυπρίων λογοτεχνών δεν αρκούν για να γευθείς «το φως του ήλιου» «...της γλυκειάς χώρας Κύπρου».

Συγκαταλέγεσαι στους ολίγους εκλεκτούς όταν έρθει στην κατοχή σου μια καινούρια κυπριακή έκδοση, ιδιαίτερα όταν αφορά ένα σεμνό διανοούμενο που αντιλαμβάνεται τη λογοτεχνία ως «το δούλεμα του λόγου» και αγωνίζεται σχεδόν μισό αιώνα να κάνει πράξη το πιστεύω του. «Το συναπάντημα» με τον Γιώργο Φιλίππου Πιερίδη έγινε στη δεκαετία του '60, όταν οι εκδόσεις «Κέδρος» δημοσίευαν τις συλλογές διηγημάτων του «Σκληροί καιροί», «Ασάλευτοι καιροί» και αργότερα «Ο καιρός των ολβίων».

Αν και βιολογικά ανήκει στη γενιά του '30, αρχίζει τη συγγραφική του δραστηριότητα ως Γιώργος Φιλίππου, μόλις το 1942 στην Αλεξάνδρεια. Ένα

σπονδυλωτό μυθιστόρημα «Οι Βαμβακάδες» και τα «Διηγήματα από τη Μέση Ανατολή», καλύπτουν την «αιγυπτιακή περίοδο» του συγγραφέα, αποθησαυρίζοντας τα βιώματα 43 χρόνων σε εκείνη την ανθήρη αλλά απομακρηνή περιοχή του ελληνισμού. Στην Αμμόχωστο, εγκαθίσταται το 1947 και «σιγεί» έως το 1963, μάλλον κυοφορώντας την υστερότερη πεζογραφική του δημιουργία. Όταν «τα συγκλονιστικά γεγονότα της περιόδου 1955-1959 στην Κύπρο τον παρακινούν να πει τα πράγματα και το κλίμα εκείνης της περιόδου». Τότε, αρχίζει να δημοσιεύει τις τέσσερις συλλογές διηγημάτων, που αποτελούν την κυρίως συγγραφική του παρακαταθήκη.

Πεζογραφήματα στη ροή των καιρών «ασάλευτα» όταν η Αυτοκρατορία λιμνάζει την καθημερινότητα, «σκληρά» στα χρόνια του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΚΟΑ, παχυλά όταν ο λαός έδωσε «τη σκυτάλη στους άλλους, αυθεντικούς κερατάδες» και τέλος αφηγήματα εμποτισμένα από τη «δοκιμασία» της εισβολής και της προσφυγιάς.

Αυτή την ενότητα, στη χρονολογική της διάταξη, αποκαθιστά η πρόσφατη έκδοση με τίτλο «Η τετραλογία των καιρών», που πραγματοποιήθηκε με την πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Ίδρυματος Τραπέζης Κύπρου. Στον κολοφώνα του βιβλίου εντοπίζεις τον επιμελητή και πιθανόν εμπνευστή της έκδοσης, τον λόγιο και ποιητή Φοίβο Σταυρίδη - διαφορετικά ήδη επικρατούν στη Μεγαλόνησο.

Στα διηγήματα του Γ.Φ. Πιερίδη, τον πυρήνα κατά κανόνα τον προσφέρει το καθημερινό γίγνεσθαι όπως «το βλέμμα του συγγραφέα δένεται με αυτόν». Συχνά, το αφήγημα εφορμά από το επουσιώδες περιστατικό για να σκιαγραφήσει, αδρά αλλά πειστικά, αντιπροσωπευτικούς χαρακτήρες και νοοτροπίες, συνθέτοντας τη διαχρονική τοιχογραφία μιας ολόκληρης κοινωνίας. Ο τόπος, με πολλαπλές διαβαθμίσεις από την κατανόηση ως τη σκληρότητα, κατορθώνει να αποκρουσταλλώσει την αίσθηση της ατμόσφαιρας που επικρατεί στην ορισμένη χρονική περίοδο. Παρέχεται ο χρόνος, ποικίλλει ο τόπος — το χωριό, η πόλις — όμως οι ήρωες παραμένουν σταθεροί, πολλές φορές γεφυρώνοντας τους μύθους. Δύο διαφορετικά κοινωνικά σύνολα μοιράζονται θεματικά τα διηγήματα, συνήθως χωρίς να αναμειγνύονται· στρωμάτευση που υποβάλλει την ύπαρξη μιας συνεχούς υπονόμησης και αντιπαράθεσης. Βιοπαλαιστές με απροσποίητη ηθική, παρα-

τάσσονται ως ελλειπείς αντίπαρο στην «καλή» κοινωνία που «μπασταρδεύει» αξίες και ιδανικά, «ένοχοι σχεδόν μηδίζοντες» που «ξεσταίνονται πλάι» στον κερδωό Ερμή. Μετέωρη στα αφηγήματα η συμπαθής, συχνά επανερχόμενη φιγούρα του διανοούμενου· διγνώμος, φαίνεται να συνθλίβεται μεταξύ συνυπαρξής και διαφυγής.

Όταν η πίεση της επικαιρότητας υποχωρεί και η συναισθηματική φόρτιση του συγγραφέα χαλινawaγείται, το διήγημα αναπτύσσεται άρτιο με εμβέλεια, πέρα από τον συγκεκριμένο χώρο-χρόνο που σφύζει από γεγονότα, συνθλιβόντας την αισθητική απόλαυση. Ο πλούτος στην περιγραφή του τόπου, ιδιαίτερα της υπαίθρου, και η λεπτομερής καταγραφή των ψυχολογικών διακυμάνσεων, αποτυπώνεται σε μιαν εύστοχη γλώσσα, πλήρη αποχρώσεων, που υπαγορεύει, με τη συμβολική φόρτιση των σημείων και ταυτόχρονα την ειρωνική τους υπονόμηση, μια κριτική θεώρηση των καταστάσεων.

Υπάρχουν και ελάχιστα διηγήματα όπου η οργή του βιώματος παρασύρει το κείμενο· σ' αυτά διαγωνίζεται ο πεζογράφος τον ένθερμο στοχαστή. Ίσως αυτή η διαπάλη να επέδρασε καταλυτικά στη μεταπήδηση του διηγηματογράφου στην περιοχή του μυθιστορηματος, που μάλλον απαιτεί περισσότερο γαλήνιους καιρούς· μια γεύση αυτής της προσπτικής δίνει το πρώτο διήγημα του βιβλίου, «Το τελευταίο κόσμημα».

Η περιγραφή της ενότητας τοπίο - άνθρωπος, που συχνά υποσκελίζει τη μάλλον ασθενή πλοκή και ο τρόπος που ωθεί τα πρόσωπά του στην επιβίωση ή την αυτοκαταστροφή, διατηρώντας τον αφηγητή σε κριτική απόσταση, παρουσιάζει ομοιότητες με την αφηγηματική τεχνική του Παπαδιαμάντη· εντύπωση που επιτείνεται από τη συνεχή παρουσία της φύσης, σχεδόν αλληλένδετη με ήθη και έθιμα.

Οι δύο τελευταίες συλλογές, καταλήγουν με μιαν ενότητα, που ο συγγραφέας επιγράφει «Μνινιούρες». Σύντομα πεζογραφήματα με στοχαστικές παρεκβάσεις ή διαλογισμοί μεταλλαγμένοι σε σκαριφήματα διηγημάτων· αδιάφορο, το αποτέλεσμα υπερβατίζει για την επιδεξιότητα του συγγραφέα.

Η έκδοση του βιβλίου όπως υπογράφεται στον πρόλογο, εκτός από τη συνολική εικόνα ενός διηγηματικού έργου, επιθυμεί να τιμήσει τον άνθρωπο Γ.Φ. Πιερίδη, διευθυντή σχεδόν επί δεκαπέντε χρόνια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης και Πινakoθήκης Αμμοχώστου, ενεργό μέ-

τοχο στην πολιτιστική εγργωρηση του τόπου. Για μας που δεν τον γνωρίζουμε, την αίσθηση της παρουσίας του χρωματίζει ένας σύντεχνος και συντοπίτης του λογοτέχνη, ο ποιητής Κ. Χαράλαμπίδης: «...Μιλά σιγά, απλά και αργά, έτσι που να νομίζεις πως ένα βουνό, ανάλαφρο και σταθερό, μετατοπίστηκε για να λάβει την όρθια στάση του μέσα στον κάμπο...».

M.Θ.

**ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ,**

Τόμος όγδοος. Αθήνα 1989

Στον όγδοο τόμο των «Συμμείκτων», περιοδικής έκδοσης του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών, δημοσιεύονται άρθρα του Ν. Σβορώνου, Χ. Μαλτέζου, Χ. Αγγελίδη, Η. Αναγνωστάκη, Χ. Γάσπαρη, Π. Γουναρίδη, Β. Κόντη, Σ. Λαμπάκη, Α. Λαμπρόπουλου, Α. Μαυρομάτη, Ν. Μοσχόνα, Θ. Μπαζαίου - Barabas, D. Nastase, Ε. Πατούρα και Κ. Χρυσόχοφης.

Πιο συγκεκριμένα, στον τόμο περιλαμβάνεται κείμενο του Νικολάου Σβορώνου με τίτλο «Το νόημα και η τυπολογία των κρητικών επαναστάσεων του 13ου αι.». Η εργασία αυτή που είχε ετοιμαστεί για να ανακοινωθεί στο Ε' Διεθνές Κρητολογικό Συνέδριο, σώζεται σε χειρόγραφη μορφή στα κατάλοιπα του Ν. Σβορώνου, ο οποίος λίγο πριν πεθάνει είχε αποδεχθεί την πρόταση του ΚΒΕ να τυπωθεί στα «Συμμείκτα». Προκειμένου να περιγράψει τα κοινά χαρακτηριστικά των κρητικών επαναστάσεων του 13ου και 14ου αι., ο Σβορώνος εξετάζει το νομικό καθεστώς της γης, των κατόχων και των καλλιεργητών της.

Το ένα από τα δυο άρθρα της Χ. Μαλτέζου, με τίτλο «Το Χρονικό του Χειλά. Κοινωνικά και ιδεολογικά προβλήματα στα Κύθηρα τον 15 αι.» ασχολείται με το «Χρονικό περί του εν Κυθήροις μοναστηρίου του Αγίου Θεοδώρου». Την ονομασία αυτή έδωσαν οι πρώτοι εκδότες της Ι. Βελούδος και Κ. Ηοφ στην έκθεση που απηύθυνε ένας Κυθίριος μοναχός, ο Χειλάς, στα 1457, προς τους άρχοντες του νησιού, σχετικά με τις περιπέτειες της μονής του Αγίου Θεοδώρου, προστάτη αγίου των Κυθίων. Στο δεύτερο άρθρο της, που δημοσιεύεται στα ιταλικά (με περίληψη στα ελληνικά) με τίτλο «L' Imperio di Nicea nelle fonti della Creta Veneziana», η Χ. Μαλτέζου εξετάζει με βήθη την ορολογία που χρησιμοποιείται σε μια σειρά βενετικών εγγράφων, την ατάση της Δημοκρατίας του Αγίου Μάρκου απέναν-

τι στην αυτοκρατορία της Νίκαιας.

Με θέματα οικονομικής ιστορίας ασχολείται ο Χ. Γάσπαρης στο άρθρο του «Οι επαγγελματίες του Χάνδακα κατά τον 19ο αι. Σχέσεις με τον καταναλωτή και το κράτος». Σχετικό με την Βενετοκρατούμενη Κρήτη είναι και το κείμενο της Β. Κόντη «Τα εθνικά οικογενειακά ονόματα στην Κρήτη κατά την Βενετοκρατία (13ος - 17ος αι.)».

Με το πραγματικό όνομα του «Amaury de Lusignan» της ιστοριογραφίας, του αδελφού και διαδόχου του Γκυ ντε Λουζινιάν στο βασίλειο της Κύπρου, ασχολείται ο Ν. Μοσχονάς, στο «Aimericus rex Cypri».

Στα ύστερα βυζαντινά χρόνια είναι αφιερωμένη και η μελέτη του Σ. Λαμπάκη, «Μακεδονική δυναστεία και Μεγαλοκομνηνοί». Σχόλια σχετικά με τα ιστορικά στοιχεία στα «Θαύματα του Αγίου Ευγενίου» του Ιωάννη - Ιωσήφ Λαζαρόπουλου. Σχετικό με την ύστερη βυζαντινή ιστοριογραφία είναι το κείμενο του Δ. Νασσάσε, που δημοσιεύεται στα γαλλικά (με περίληψη στα ελληνικά) «La Chronique de Jean Chortasmenos et le dernier siecle d' historiographie byzantine».

Στο άρθρο του «Η Μοναρχική ιδέα στη Μεσαιωνική Σερβία», ο Α. Μαυρομμάτης εξετάζει το πρότυπο μονάρχη που προσπάθησαν, μετά την ίδρυση του Σερβικού βασιλείου τον 13ο αι., να προβάλλουν οι Σέρβοι μοναχοί, συγκρίνοντας την επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε με την αντίστοιχη της της λατινικής χριστιανοσύνης.

Σχετικά με τον Άγιον Όρος είναι τα κείμενα των Π. Γουναρίδη «Ο Άγιος Παύλος και η Μονή Ξηροποτάμου» και Κ. Χρυσχοϊδή, «Συμπληρώσεις στον κατάλογο των Πρώτων του Αγίου Όρους».

Η κριτική έκδοση από την Χ. Αγγελίδη του κειμένου του «Βίου του Μάρκου του Αθηναίου», εκτός από τις φιλολογικές παρατηρήσεις, καταπιάνεται γενικότερα με το θέμα του μοναχισμού στην Αίγυπτο κατά τα πρώιμα βυζαντινά χρόνια. Με τη διάδοση του Χριστιανισμού στα πλάσια της εξωτερικής πολιτικής του βυζαντινού κράτους κατά τον 6ο αι. ασχολείται το άρθρο «Το Βυζάντιο και ο εκχριστιανισμός των λαών του Καυκάσου και Κριμαίας» της Σ. Πατούρα. Σχετικό με τα γειτονικά της αυτοκρατορίας βασίλεια είναι και το «Σημείωμα για την επιδρομή του Τσάρου Συμεών κατά της κυρίως Ελλάδας (αρχές 10ου αιώνα)» της Θ. Μπαζαίου - Barabas.

Στο άρθρο του «Ιστοριογεω-

γραφικές σημειώσεις» ο Η. Α-ναγκωστάκης επιχειρεί μια νέα ανάγνωση των πηγών, επανεξετάζοντας τις διάφορες προτάσεις, που έχουν γίνει στο παρελθόν, ταύτισης των αραβικών όρων Aqrila και Ikritiya, που χρησιμοποιήθηκαν για να δηλώσουν πόλη ή περιοχή των αραβο-βυζαντινών συνόρων, με κάποιες συγκεκριμένες επαρχίες ή περιοχές. Ασχολείται επίσης με την ετυμολόγηση του τοπωνυμίου Βουλκάνο της Μεσσηνίας.

Με οικισμούς και τοπωνύμια του νοτιοανατολικού τμήματος του νομού Ηλείας ασχολείται το άρθρο της Α. Λαμπροπούλου «Παύλιτσα Ηλείας. Ιστορικές και αρχαιολογικές μαρτυρίες».

Γ.Ν.Π.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΑΧΑΡ ΟΥΕΤΑΡ

Ο Άσος

Μετ.: Μαρίλενα Παπαχριστοφόρου
Εκδ.: Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα 1990

Η κρατική ιδεολογία στην Αλγερία χειραγωγεί σε μεγάλο βαθμό τη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή της χώρας, σε μια προσπάθεια ηρωικής καταγραφής του απελευθερωτικού αγώνα και ενθουσιώδους απολογισμού της αγροτικής και βιομηχανικής μεταρρύθμισης που εφαρμόστηκε.

Ο Τ. Ουετάρ, συγγραφέας με πρόδηλες ικανότητες, εμφανίστηκε με το μυθιστόρημά του «Ο σεισμός» να αμφισβητεί τις προδιαγραφές της κρατικής προπαγάνδας. Δυστυχώς, όμως, όπως δείχνει ο πρόλογος και το ίδιο το κείμενο του «Άσου», φαίνεται πως έχει επανέλθει στην ορθόδοξη γραμμή.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΚΟΥΡΤΗΣ

Το χειρόγραφο της Ρωξάνης

Εκδ.: Καστανιώτη, Αθήνα 1990

Εξομολογητικός μονόλογος υπό την μορφή ογκώδους γράμματος προς άγνωστον παραλήπτη, μιας γυναίκας εικοσιοχτώ χρόνων, όμορφης αρχιτεκτόνισσας, από φτώχη αγροτική οικογένεια της Αιτωλοακαρνανίας.

Ο Γ.Σ. ισχυρίζεται: «...Υπήρξα ανέκαθεν ευαισθητοποιημένος στο θέμα της σχέσης γυναίκας - άνδρα... Όλα όσα συμβαίνουν στη Ρωξάνη είναι περιστατικά που μου έχουν διηγηθεί φίλοι και γνωστοί...».

Ο Κ. Σταματίου γράφει για το βιβλίο: «...Σπάνια του υπαρκτικού πρόβλημα του διπόδου Έλληνίδα - γυναίκα» έχει πλησιαστεί με τόσο διεισδυτικό μάτι και εκφράζεται με τόση εντιμότητα, δεξιοότητα και ακρίβεια...».

Φαίνεται πως είναι ακόμη δυνατόν συγγραφείς και κριτικοί

Μόλις κυκλοφόρησε

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

στη διάρκεια της τουρκοκρατίας και
ως τον ερχομό του βασιλιά Όθωνα του Α'

από τον

Dr. GUSTAV GEIB

τ. βασιλικό κυβερνητικό σύμβουλο
στο ελληνικό υπουργείο Δικαιοσύνης
Χαϊδελέβερη 1835

Πρόλογος

Νικόλαος Ι. Παναγιώπουλος

Μετάφραση Εμμανουήλ Βασιλεία
Τρις Αυτή-Καλάνη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ

Από τις εκδόσεις «Γκοβόστη».

Ζωοδόχου Πηγής 21
τηλ. 36.15.433

Κυκλοφορούν από τις Εναλλακτικές Εκδόσεις «Κομμούνα»

ΣΕΙΡΑ: ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΣΚΕΥΗ

1. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ

Επιμέλεια - σύνθεση κειμένων: Πιερ Σάμουελ

Το «Οικολογικό μανιφέστο» είναι μια από τις εγκυρότερες συνοπτικές παρουσιάσεις των αρχών και στόχων του οικολογικού κινήματος. Ωστόσο δεν μένει μόνο στην περιγραφή του κινήματος, της θεωρίας του και των επιστημονικών θεμελιών του αλλά επιχειρεί τη διαμόρφωση προτάσεων για μια διαφορετική ζωή και κοινωνία.

2. Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΥΗΣ

Ε. Μορέν, Ζ. Ρομπέν, Μ. Μοδινόβ κ.ά.

Η «Οικολογικοποίηση της σκέψης», ο τίτλος του άρθρου του Ε. Μορέν, αποτελεί ένα μείζον φαινόμενο της εποχής μας και σφραγίζει τη διανοητική εξέλιξη σε αυτό το τελενταίο τέταρτο του αιώνα μας. Τα κείμενα που περιλαμβάνει αυτή η έκδοση προσπαθούν να συλλάβουν αυτή τη διανοητική «μετάλλαξη» και να καταδείξουν ότι η ανάδυση της οικολογίας και της οικολογικής σκέψης δεν αποτελεί μια απλή συνειδητοποίηση της περιβαλλοντικής κρίσης, αλλά αφετηρία για ένα βαθύτερο μετασχηματισμό της σκέψης και της πρακτικής των ανθρώπων.

3. ΠΟΛΗ, ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γιάννης Σχίζας

Τα κείμενα που δημοσιεύονται σ' αυτό το βιβλίο στοχεύουν στη διεύρυνση της προβληματικής του οικολογικού κινήματος. Τα θέματά τους για τη φύση, την πόλη και την κοινωνία προσεγγίζονται από μια άποψη συμβιωτική με τη φύση, ανθρωποκεντρική και ταυτόχρονα απορριπτική οποιουδήποτε «φουσκωτικού» φαντασιοπληξίας.

Ερνστ Κάλλενμπαχ ΟΙΚΟΤΟΠΙΑ

Η «Οικοτοπία» του Ε. Κάλλενμπαχ αποτελεί, με μια έννοια, την απάντηση στο 1984 του Τζ. Όργουελ. Πρόκειται για τη μυθιστορηματική περιγραφή μιας αποκεντρωμένης οικολογικής οντοπίας. Οι τρεις δυτικότερες πολιτείες των ΗΠΑ κηρύσσουν την ανεξαρτησία τους σε μια στιγμή κρίσης στα 1980 και διαφοροποιούν την πορεία τους απ' αυτήν των υπολοίπων μοντέρνων-βιομηχανικών πολιτειών δημιουργώντας μια νέα χώρα, την Οικοτοπία... Ο συγγραφέας εκμεταλλεύεται τη συναρπαστική πλοκή, για να μας δώσει με τρόπο γλαφυρό όλα τα βασικά στοιχεία του οράματος ενός σύγχρονου ριζοσπαστικού οικολογικού - εναλλακτικού κινήματος.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο «ΚΟΜΜΟΥΝΑ»

Θεμιστοκλέους 37, Αθήνα, τηλ. 3602 644

Εναλλακτικό βιβλιοπωλείο «ΠΡΑΞΗ»

Αρμενοπούλου 24, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2023 49

λογοτεχνίας, άνθρωποι ενός ευρύτερου προοδευτικού χώρου, ακόμη και σήμερα να αντιλαμβάνονται ή έστω να φαντασιώνουν τις γυναικείες που κυκλοφορούν γύρω τους, με αυτόν τον πράγματι «τερατώδη» τρόπο! Χαθήκαν οι ντομάτες και τ' αυγά;

ΕΕΒΑ ΚΑΙΓΚΙ

Ταμάρα

Μετ. Δημοσθένης Κούρτοβικ

Εκδ. Εστία, Αθήνα 1990

Ένα θαυμάσιο ερωτικό μυθιστόρημα, που όταν πρωτοδημοσιεύθηκε, το 1972, προκάλεσε σκάνδαλο εξαιτίας της τολμηρής προσέγγισης του θέματος του: μια σχέση ανάμεσα σε μια σεξουαλικά πολύ δραστήρια γυναίκα που αποζητά μια μόνιμη σχέση στη ζωή της και έναν άνδρα που έμεινε ανίκανος έπειτα από μια αρρώστια. Η φινλανδή συγγραφέας τολμά να ασχοληθεί με τη συναισθηματική ζωή των ανθρώπων χωρίς τη συνηθισμένη αυτολογοκριτική τάση που αφαιρεί το σεξ από τη ζωή τους. Η μετάφραση έγινε από το πρωτότυπο φινλανδικό κείμενο και η απόδοση στα ελληνικά έχει ζωντάνια και εκφραστικότητα.

ΠΟΙΗΣΗ

ΔΙΟΝΥΣΗ ΣΕΡΡΑ

Αντίδοτα για την πικρή σιωπή

Εκδ. Περίπλους, Ζάκυνθος (1990)

«ΤΟ ΠΗΓΑΔΙ: Οι όμως / ακόμα μένει ακάλυπτο εδώ / (πιο πίσω από τα κάγκελα) / σαν κάθετη σιωπή / ετούτο το αθέατο / κατάξερο πηγάδι / (παγίδα παραλυτική) / να γέρνω / να παραπατώ / να πέφτω / να πληγώνομαι - / με το βυθό πιο ά- / γριο σαν αύριο / να σκοτώνει».

ΕΚΤΩΡ ΚΑΚΗΒΑΤΟΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τ. Α, 1943-1974

τ. Β, 1978-1987

Εκδ. Άγρα, Αθήνα 1990

«ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΛΥΣΗ ΣΕ ΜΟΝΟΠΡΑΚΤΟ: Μην το παίρνετε για διαμαρτυρία / κοιτάξτε μόνο το σκυλί που βαδιά του / βούλιαξε το ακρωτήριο / που αρπάγει / ζητάει το κόκκαλο το μεδούλι / μου τις δίνει πίσω / μυρίζει τα γόνατα του ύπνου μου / φεύγει νηστικό ξαναγυρίζει κλαίει / διπλώνεται στα τέσσερα μπαίνει στο συρτάρι / γίνεται μεσονύχτι κι ο βοσκός του / κι ύστερα χάνεται σε χώρους ακατοίκητους / όπου ο καθείς μπορεί να πει αδιστακτά / ιδού ο Ερμόλαος».

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΕΝΣ

Παράφραση της νύχτας

Εκδ. Ύψιλον, Αθήνα 1989

«ΕΚΔΡΟΜΗ: Πιστεύω πως τα τοπία ορίζουν την τύχη μας / είναι εκεί — χάρτες φανταστικοί που μας περιέχουν / αναπνέουν με τους πόρους των σωμάτων τα λεπτά φύλλα / μεγαλώνουμε μαζί με τα δέντρα / περπατάμε μαζί στα ίδια όνειρα / βουνά χαμηλά μες στο πρωινό φως, δάσος διαφανή / ξετυλιγούνται αθώα στην αρχή τα μονοπάτια / μετά ο αέρας θα σβήσει τα ίχνη θα χαθείς / το βάρος των ημερών που έζησες / ένα κομμάτι ασβέστης στην είσοδο της σπηλιάς».

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ

Στο Πάρκο Ελευθερίας η «Εταιρεία Μελέτης Ελληνικής Ιστορίας» σε συνεργασία με το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων παρουσίασε μια ενδιαφέρουσα και σημαντική έκθεση βιβλίου για τη Μακεδονία.

Ένα πλούσιο βιβλιολογικό υλικό (εικόνες, φωτογραφίες, μελέτες, χάρτες, κλπ.) ανασυνθέτει την αδιάσπαστη πολιτισμική ιστορία της Μακεδονίας και των κατοίκων της στα πλαίσια 4.000 ετών ελληνικής ιστορίας. Η οργάνωση της έκθεσης επιδιώκει να καλύψει στο μέγιστο δυνατό βαθμό, όλες τις φάσεις της ιστορικής εξέλιξης.

Η σημασία της έκθεσης, που αποσκοπούσε να φέρει τους κατοίκους της Αθήνας πλησιέστερα στην ιστορία της χώρας και να ενισχύσει την εθνική αυτογνωσία, είναι προφανής. Τη στιγμή μάλιστα που σήμερα ακόμα η Μακεδονία βρίσκεται στο στόχαστρο μιας εκστρατείας σκόπιμης διαστρέβλωσης και αλλοίωσης των ιστορικών και σημερινών εθνολογικών δεδομένων.

Αξιέπαινη προσπάθεια, που αμφιβάλλουμε όμως αν έτυχε της δέουσας προσοχής από τους επίσημους φορείς του κράτους.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

ΓΙΟΛΑΝΤΑ ΠΕΓΚΑΝ

Τάσος Κόρφης

Εκδ. Έσπερος, Αθήνα 1990

ΓΙΩΡΓΟΣ Δ. ΣΑΜΙΩΤΗΣ - ΓΡΗΓΟΡΗΣ Ι. ΤΣΑΛΤΑΣ

Διεθνής προστασία του περιβάλλοντος
Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1990

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΑΡΕΛΑ

Κρήτη: Ήρωες, τόποι, πολιτισμοί
Εικονογράφηση: Γ. Σειτάνης
Εκδ. ΑΣΕ, Αθήνα 1990

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΑΡΕΛΑ

Κρήτη: Ήρωες, τόποι, πολιτισμοί
Εικονογράφηση: Γ. Σειτάνης
Εκδ. ΑΣΕ, Αθήνα 1990

ΜΕΣΟ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕ ΡΩΣΗ

● Πολιτικοί ή οικονομικοί είναι οι λόγοι που οδήγησαν το Π.Γ. του ΚΚΕ να λάβει την απόφαση για το κλείσιμο της «Πρώτης»; Το επίσημο ΚΚΕ δια στόματος Αλέκας Παπαρήγα (βλέπε σχετική δήλωση στην έρευνα του περιοδικού) ισχυρίζεται ότι «δυστυχώς, είναι μόνον οικονομικοί». Ωστόσο, οι συντάκτες της εφημερίδας αν και θεωρούν ως κυρίαρχη αιτία τους πολιτικούς λόγους, δέχονται το επιχείρημα του πρώην εργοδότη τους και αναζητούν διαθέσιμα χρηματοδότη. Έτσι σε μια από τις συνελεύσεις τους εξέλεξαν πενταμελή επιτροπή (Π. Τσίμας, Α. Οικονομίδης, Δ. Χρήστου, Γ. Βαρεμένος και Γ. Μερμηγκας) προκειμένου να διερευνήσουν τις δυνατότητες για την επανέκδοση της εφημερίδας. Μια πρώτη πρόταση ήταν να απευθυνθούν κυρίως στο ΚΚΕ μήπως και μεταβάλλει την απόφασή του.

Οι πύλες του Περισού βρέθηκαν κλειστές και οι προσπάθειες εστράφησαν προς την μεριά της Θεμιστοκλέους, με αίτημα να κλεισθεί συνάντηση της επιτροπής με τη Γραμματεία του Συνασπισμού. Μέχρι τη στιγμή που γράφονταν αυτές οι γραμμές παρόμοια συνάντηση δεν φαινόταν στον ορίζοντα. ● Αντίθετα, η επιτροπή έχει συναντηθεί μεμονωμένα με τους λεγόμενους ανανεωτικούς του ΚΚΕ, τον Γρ. Γιάνναρη από την ΕΑΡ και στελέχη της «Νέας Πορείας». Όλοι διατυπώνουν την φηκτική τους υποστήριξη στην επανέκδοση της εφημερίδας, δηλώνοντας παράλληλα αδυναμία στο ζήτημα της χρηματοδότησης. Στο θέμα αυτό η πρόταση της επιτροπής προβλέπει τη σύσταση νέας εταιρείας, η οποία θα λέγεται και πάλι «ΠΡΩΤΗ», όπου κατά 45% θα συμμετέχουν ένας ή και άλλοι επιχειρηματίες, κατά 45% το ΚΚΕ και το υπόλοιπο 10% (κάτι σαν μπιζνέσ-λάντερ) οι συντάκτες. Όσον αφορά το 45% του ΚΚΕ, το ποσοστό αυτό θα συμπερίλαμβάνει τον τίτλο που ήδη κατέχει και διευκολύνσεις στην εκτύπωση που θα παρέχονται μέσω της «Τυποεκδοτικής». Το άλλο 45%

αφορά ρευστό χρήμα ύψους 260 περίπου εκατομμυρίων δραχμών. Συνολικά υπολογίζεται ότι το αρχικό κόστος ανέρχεται στα 400 περίπου εκατομμύρια, στο οποίο όμως συμπεριλαμβάνονται και τα πρώτα έξοδα για την εκτύπωση.

● Είναι αξιοσημείωτο ότι οι προσπάθειες της επιτροπής δεν βρίσκουν αδιάφορους κάποιους επιχειρηματίες ή και μεγαλοεκδότες. Λέγεται ότι ο Γ. Κουρής εξεδίηλε ενδιαφέρον να αγοράσει εξ' ολοκλήρου τον τίτλο της εφημερίδας, ενώ ο κ. Αρφάνης προσφέρθηκε να συμμετάσχει με 300 περίπου εκατομμύρια.

Η πρώτη περίπτωση είτε τελεσφορήσει είτε ακόμη υπάρξουν και επαφές, αφορά μόνον το ΚΚΕ. Η δεύτερη είναι που ενδιαφέρει ποικιλοτρόπως, έχοντας υπόψη την πρόσφατη πρόταση του Μ. Ανδρουλάκη.

● Πρόταση υπάρχει και για το πολιτικό προφίλ της εφημερίδας, αφού βεβαίως εξασφαλισθεί η πολιτική ομπρέλα του Συνασπισμού. Η πρόταση προβλέπει άνοιγμα στο χώρο της ευρύτερης Αριστεράς, μετατροπή της σε κοινωνικό βήμα και σημαντικό ρόλο στη συγκλίση ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού, με βάση την πρόταση Ανδρουλάκη. «Εμείς την κλείσαμε γιατί είχε χρέη. Πάρτε την και βγάλτε την εσείς», φέρεται να είπε ο Χαρίλαος Φλωράκης σε στέλεχος του Συνασπισμού. Δήλωση που θεωρήθηκε ως μικρή υποχώρηση, σε συνδυασμό με τις έντονες αντιδράσεις που διατύπωσαν πολλές οργανώσεις του ΚΚΕ για το κλείσιμο της «Πρώτης».

Το βέβαιο είναι —αν τηρηθούν φυσικά διαφανείς διαδικασίες— ότι η επανέκδοση της «Πρώτης» μπορεί να αποτελέσει ένα συνεκτικό κρίκο καθοριστικής σημασίας για τις εξελίξεις στο Συνασπισμό. Όποια και να είναι η κατάληξη του επιχειρήματος, θα είναι δείγμα γραφής για το «Ναι» ή «Όχι» στο Συνασπισμό, σε συνδυασμό με το «ποιον» Συνασπισμό. Τα χρονικά περιθώρια στενεύουν απελπιστικά...

● Ο κ. Διονύσης Μπουλούκος, είχε αναφερθεί στο προηγούμενο τεύχος, στη στήλη αυτή, σε σχέση με παλαιότερες συναντήσεις του με κάποιον Λίβυο —περί του οποίου πολλά λέγονται. Διευκρινίζεται από το περιβάλλον του ότι σαν επαγγελματία δικηγόρο είναι αναπόφευκτο να συναντά μπιζνεσμεν, εγχώριους ή αλλοδαπούς (που θα απασχολήσουν κάποτε και τον Τύπο). Εν πάσει περιπτώσει για μεσολαβήσεις δεν ακούστηκε να ασχολείται ο άνθρωπος. Άλλα είναι —τα πολιτικά του—

που είναι γνωστά αλλά όχι και παραδεκτά. Εννοούμε μια πορεία ανάλογη με εκείνη του Τρίτη ή του Θεοδωράκη που μερικοί αυτό το ονομάζουν «πολιτική ωρίμανση»: εμείς το λέμε απλούστερα: «οппορτунισμός».

● Από Έλληνες εργαζόμενους στη Δυτική Γερμανία, πήραμε την παρακάτω επιστολή:

Αγαπητοί φίλοι,
Ευχαριστώντας σας για τη δημοσίευσή του από 28.6. γράμματός μας στη στήλη σας, σελίδα 66 του τεύχους 442 του ΑΝΤΙ, θα πρέπει να σας πούμε πως δεν μας ικανοποιεί και πάλι το σχόλιό σας πάνω σε αυτό. Γιατί μπορεί οι Κουρήδες να «έπια-

ρίως σε βάρος —δυστυχώς μανιπουλαρισμένων— συμπατριωτών μας αναγνώστών της, τόσο μανιπουλαρισμένων, ώστε να μην αντιλαμβάνονται ούτε αυτή την χονδροειδή απάτη των Κουρήδων σε βάρος τους, αυτών που «σιωπούν αιδημόνως», όχι μόνο για όσα δειγματοληπτικά τους καταμαρτυρήσαμε πρόσφατα, αλλά και για τις εν Γερμανία απάτες τους σε βάρος των αναγνώστών τους, κι αυτό παρά τις δυο πρόσφατες δημοσιεύσεις του ΑΝΤΙ.

Με φιλικούς χαιρετισμούς
Έλληνες εργαζόμενοι στη Δυτική Γερμανία
Κολωνία, 4.9.1990

ΠΡΟΣΠΑΘΟΥΝ ΝΑ ΠΑΓΙΔΕΥ
Για να σύρουν το ΠΑΣΟΚ σε χαμηλού Παραμύθια του «Εθνους» ότι θα απαλλα

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΙ ΤΙΜΙΟΤΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΣΤΗ ΧΩΡΑ
ΑΥΤΗ ΚΕΙΝΕ
Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΥ ΓΚΕΜΙΣΕ ΤΟΝ ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΣΜΟ
Ιδιοκτησία - Εκδόσεις Γ. Α. ΚΟΥΡΗΣ Α.Ε.
ΧΡΟΝΟΣ 5ος - Αριθμός 5740 - 508
6 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1990
ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΗΜΟΤΡΟΧ 11 ΤΑΥΡΟΣ - Τ.Κ. 177-78
ΤΗΛ. 34 24 090 - 34 24 073 - 34 24 137 - 34 24 054

ΑΠΟΛΥΟΥΝ ΕΚΤΑΚΤΟΥΣ, ΠΑΡΟΤΙ

σαν Κώτσους» (ή και «κότσους») μεγάλους και τρανούς, αλλά αυτός δεν είναι επαρκής λόγος για να συνεχίζουν ατιμώρητα τις απάτες τους και σε βάρος των μεταναστών.

Καμιά φορά, ακόμα και οι δύστυχοι αυριανικοί αναγνώστες, χρειάζονται κάποια νομική προστασία, από τις απάτες που κάνουν σε βάρος τους οι ινστρούκτορές τους.

Σήμερα σας στέλνουμε φωτοτυπία της «Αυριανής της Κυριακής», με ημερομηνία 6 Αυγούστου 1990, που ήταν Δευτέρα.

Επαναλαμβάνουμε πως αυτό είναι σίγουρα εξαπάτηση του κοινού, (των αναγνώστών της), απάτη κατ' εξακολούθηση, αθέμιτος συναγωνισμός ως προς τις άλλες εφημερίδες και σίγουρα και παράβαση του νόμου περί Τύπου.

Νομίζουμε, λοιπόν, πως θα πρέπει να επέμβει, κάποτε ο εισαγγελέας αλλά και η ΕΣΗΕΑ, όπως και η Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Εφημερίδων Αθηνών, (ΕΙΗΕΑ), για να σταματήσει επιτέλους αυτή η πολλαπλή παρανομία, που στρέφεται κυ-

● Ορατά είναι πλέον τα κοινά συμφέροντα και οι συντονισμένες προσπάθειες ανάμεσα σε Λαμπράκη και Κόκκαλη. Ως γνωστόν, ο πρώτος είναι παραδοσιακός επιχειρηματίας στο χώρο των ΜΜΕ, ως ιδιοκτήτης του ΔΟΛ, με βλέψεις πλέον και σε επιχειρήσεις με ευρύτερο αντικείμενο. Ο δεύτερος ανδρώθηκε ως μεσάζων επί εποχής ΠΑΣΟΚ, είναι ο ιδιοκτήτης της IN-ΤΡΑΚΟΜ Α.Ε., ενώ τα τελευταία χρόνια διέπυνε τις επιχειρήσεις του και στον χώρο των ΜΜΕ (Επικαιρότητα - ΦΛΑΖ). Σήμερα, θέλετε η συγκυρία, θέλετε η λεγόμενη αποκρατικοποίηση, θέλετε κάποιες αδιέξοδες προσπάθειες, έφεραν τους δυο άντρες κοντά.

● Σύντομα, ο ΟΤΕ θα προκυρήξει «πρόσκληση ενδιαφέροντος» για τη δημιουργία κοινοπραξίας με αντικείμενο την κινητή τηλεφωνία. Μια παρόμοια κοινοπραξία ανάμεσα στο ΔΟΛ, την INΤΡΑΚΟΜ και την RACAL, είχε δημιουργηθεί πριν από 3 χρόνια, χωρίς, όμως, η προσπάθεια αυτή να τελεσφορήσει. Η κυριακάτικη «Καθημερινή»

(30/9) αναφερόμενη στην κινητή τηλεφωνία, παρουσιάζει πλήθος επιχειρήσεων, ελληνικών και ξένων, οι οποίες έχουν εκδηλώσει μέχρι στιγμής ενδιαφέρον για συμμετοχή στην εν λόγω κοινοπραξία. Μεταξύ αυτών η ΙΝΤΡΑΚΟΜ και ο ΔΟΑ. Καλές δουλειές.

● Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η ιστορία του «Σκανδαλού των Δεξαμενών». Ο τίτλος ανήκει στο δημοσίευμα του «Βήματος» (30/9), από το οποίο μάθαμε ότι δύο κοινοπραξίες (φαίνεται ότι είναι πολύ της μόδας αυτή η λέξη, ενόψει μάλιστα και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης) ερίζουν για τα έργα φυσικού αερίου στη Ρεβιθούσα. Το έργο ανέλαβε η «γερμανική» κοινοπραξία, η οποία ωστόσο είχε και την ακριβότερη προσφορά, από αυτήν της «γαλλικής». Τη σκυτάλη παρέλαβε την επομένη ημέρα η «Επικαιρότητα», χρησιμοποιώντας οξύτερους τόνους, κυρίως, απέναντι στη Διοίκηση των ΔΕΠΑ, στον «Ελεύθερο Τύπο» και προσωπικά στο Δημήτρη Ρίζο. Όσο για τους αρμόδιους υπουργούς, αυτούς τους καλούσε να ενσκήψουν στο σκάνδαλο. Την Παρασκευή, ο «Ανάδελφος» είχε μιλήσει περί «χυδαίων Κόκκαλόπαιδων».

«τρωκτικών της "Επικαιρότητας"» και «τσιρακίων του υπόδικου αφεντικού τους και γνωστών ατόμων του υποκόσμου που παριστάνουν τους δημοσιογράφους».

● Πρόβλημα, όπως φαίνεται δημιουργούν όλα αυτά στον κ. Κόκκαλη, ο οποίος τον καιρό αυτό έχει αποφασίσει να δώσει στην εφημερίδα του ένα κεντροδεξιό προσανατολισμό, αδιαφορώντας μάλιστα για το ύψος της κυκλοφορίας της. Απλώς να υπάρχει.

Και δεν εννοούμε «κεντροδεξιά σενάρια», εφόσον προς μεγάλη απογοήτευση της ανωτάτης διεύθυνσης της εφημερίδας, δεν υλοποιήθηκε το μεγάλο όνειρο για τον σχηματισμό κυβερνήσεως ΝΔ-ΠΑΣΟΚ. Άλλωστε, σιγά-σιγά κόβονται οι γέφυρες με το ΠΑΣΟΚ, το οποίο, επιπλέον, δεν βρίσκεται και στην εξουσία. Αξιοσημείωτη είναι και η πτώση της κυκλοφορίας, αφού τα μεσαία στελέχη του κινήματος προτιμούν και πάλι τα «Νέα», ζαλισμένα από την ενότητα γραμμής που παρουσιάζουν κυρίως τα πρωτοσέλιδα της «Επικαιρότητας».

Οι συνδικαλιστές του χώρου έχουν από καιρό παψει να την αγοράζουν. Μάλλον έχουν με-

τακινήθει προς την «Αυριανή» και την «Νίκη», που παρουσιάζουν κυκλοφοριακή ανοδο, ενώ όσοι αναζητούν πολυσύνθετη ενημέρωση, αγοράζουν τον αναγνωμένο «Λόγο».

● Αδιάφορος, λοιπόν, ο κ. Κόκκαλης για την εφημερίδα του, αφού πλέον βρήκε ισχυρούς συμμάχους για την συμμετοχή του στο ΜΕΓΑ των «μεγάλων εκδοτών». Είναι, βέβαια, και θέμα prestige, εκτός από την αποτυχία παλαιότερων προσπάθειών του να εισέλθει στο χώρο της τηλεόρασης από άλλες «κοινοπραξίες». Στην προσπάθειά του αυτή έχει εξασφαλίσει την βοήθεια του κ. Λαμπράκη, παραχωρώντας του ως αντάλλαγμα το Ραδιοσταθμό «ΦΛΑΣ». Ο σταθμός είναι κάτι σίγουρο για τον κ. Λαμπράκη, εφόσον η προσπάθεια που κατεβλήθη για την ανανέωση και την καθιέρωση του αποδείχθηκε επιτυχής. Όσο για τον «ΤΟΡ FM», τα σχέδια για μια ακόμη προσπάθεια ματαιώνονται. Ο διευθυντής του σταθμού, Πέτρος Ευθυμίου αναλαμβάνει τα «Νέα της Μόσχας», τα οποία πρόσφατα περιήλθαν στην ιδιοκτησία του ΔΟΑ και όπως λένε οι πληροφορίες θα μετατραπουν σε εβδομαδιαίο περιοδικό.

αντί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημογράφους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.49.300
72.32.819 — 72.48.240
FAX: 72.26.107
TELEX: 214179 ANTI

- Εκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Διαφημίσεις:
ΠΟΛΥΝΑ ΓΚΙΟΚΑ
- Γραμματεία-Λογιστήριο:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Σελιδοποίηση, Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
ΜΑΡΙΑ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ
- Φωτοστοιχειοθεσία —
Αναπαραγωγή φιλμς:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ»
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.49.300
- Εκτύπωση:
«ΕΜΕΣ ΠΡΕΣ ΕΠΕ»
ΝΙΚΟΣ ΣΜΥΡΝΗΣ
ΔΡΑΚΟΝΤΟΣ 88
Τηλ. 51.48.983-51.23.290

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκφράζει τις απόψεις του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 2.200 δρχ. -
Ετήσια 4.400
Ετήσια Οργανισμών,
Τραπεζών, κτλ.: 15.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 3.800

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 25
ετήσια: δολ. 50
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 28
ετήσια: δολ. 56

- Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημογράφους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 200
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 300

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημογράφους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.48.240
- Για τα βιβλιοπωλεία Β. Ελλάδας:
Κέντρο του βιβλίου.
Α. Πουλουκτσή και Σια Ε.Ε.
Λασάνη 9,
Τηλ. (031) 285.857
54 622 Θεσσαλονίκη

Τό μικρό χρονικό της "Αννας Μαγκνταλένα Μπάχ

Τό βιβλίο αυτό, γραμμένο από την γυναίκα του Μπάχ πρίν 250 χρόνια, εξακολουθεί και σήμερα να είναι τό ίδιο ενδιαφέρον, ζωντανό και χρήσιμο. Έχει μεταφραστεί σέ όλες σχεδόν τίς γλώσσες του κόσμου και αποτελεί τό σημαντικότερο κείμενο γιά τή ζωή και τό έργο του Μπάχ. Οί καθημερινές του ένασχολήσεις, τά προβλήματά του, οί αγωνίες του —ό «Μπάχ μέ παντόφλες», όπως πολύ σωστά είπώθηκε— αλλά και ή μουσική του δημιουργία, περνούν μ' ένα έντονα συγκινησιακό τρόπο μέσα άπ' τίς σελίδες αυτού του βιβλίου.

Το
μικρό χρονικό
της Άννας Μαγκνταλένα
Μπάχ

FRANZIS MÜNCHEN

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Επιθεώρησε των επιστημών του ανθρώπου

2

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1990

ΑΓΓΟΥΣΤΟΣ ΜΗΛΙΩΝΑΣ

Γλιστικές απόψεις για την παιδεία

στον γαλλικό Διαφωτισμό

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ
Μουσουλμάνος - παπάς

για την ορειλή του γαλλικού Διαφωτισμού

στην ελληνική αρχαιότητα

ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΕΡΙΦΟΡΟΧΑΟΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ
Η Συμπυκν. του 1821

Μ. Ζ. ΚΟΨΙΔΑΚΗΣ

«Ἔγωγε δὴν ἔρα αὐτὸν λέγειν χρή»

ΒΑΣΙΛΗΣ Γ. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ

Μηχανισμοί μεταλλακτικιών

BAŞKANLIK KALFAS

Η μεθοδολογία του Κλαύδιου Πταλεμπαίου

ALEXANDRA DEARBORTHY

θεωρία του επικοινωνιακού λόγου

του Habermas και η ένδειξη
της πραγματιστικής οριζικής

HANS FREYER

Παιδεία και ιστορική επιστήμη

СИНТИКЕТ БИОДНАРЖИТАТЕЙ

ΠΑΡΟΤΙΑΙΕΣ ΑΡΧΙΩΝ

KAL KOLN

 DEPARTMENT OF EDUCATION
 • INNOVATION

ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΑΝΗΣΥΧΟΥΝ, ΓΙ' ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΔΙΑΒΑΖΟΥΝ

«γνώση»

Ιπποκράτους 31, 106 80 Αθήνα, τηλ. 36 20 941 - 36 21 194

καλό σας ταξίδι

